

Jaarstukken 2021 Provincie Zeeland

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding jaarstukken 2021.....	5
Jaarstukken in één oogopslag.....	7
1.1 Grote projecten.....	8
Waterdunen.....	9
Natuurpakket Westerschelde.....	12
Thermphos.....	14
Zanddijk.....	18
Traverse Kapellebrug.....	21
Zeeuws Deltaplan Zoet Water.....	23
1.2 Strategische opgaven.....	26
Klimaatadaptatie.....	27
Ruimtelijke kwaliteit.....	29
Stikstof.....	31
Slimme mobiliteit.....	33
Zichtbaar Zeeland.....	35
2. Programma Woonplaats Zeeland.....	37
3. Programma Balans in landelijk gebied.....	61
4. Programma Ondernemend Zeeland.....	75
5. Programma Mobiliteit op maat.....	97
6. Programma Iedereen telt!.....	115
7. Programma Bestuur.....	128
8. Programma Energie op klimaat!.....	138
9.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	148
9.2 Kosten van overhead.....	151
Paragrafen.....	153
Paragraaf Provinciale heffingen.....	154
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	157
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.....	165
Paragraaf Financiering.....	171
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	175
Paragraaf Verbonden partijen.....	186
Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD).....	187
PZEM N.V.....	189
North Sea Port SE.....	190
N.V. Westerscheldetunnel (WST).....	192
N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls).....	193
Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB).....	194
Westerschelde Ferry B.V. (WSF).....	195
Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ).....	197

Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.....	198
Gemeenschappelijk bezit Evides Aqua B.V.....	199
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO).....	200
Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst	201
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District (BGTS NSPD).....	202
Provinciaal fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland.....	203
Paragraaf Grondbeleid.....	206
Paragraaf Wind in de Zeilen.....	209
Jaarrekening 2021.....	211
Balans per 31 december 2021.....	212
Algemene toelichting.....	214
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	216
Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten.....	218
Toelichting op de balans.....	224
Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	242
Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma.....	251
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	253
Bezoldiging topfunctionarissen.....	254
Gebeurtenissen na balansdatum.....	256
Bijlagen.....	257
Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa.....	258
Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.....	262
Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld.....	284
Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten.....	287
Controle verklaring van de onafhankelijk accountant.....	290

Inleiding jaarstukken 2021

Samen verschil maken

Samen verschil is het leidende principe hoe we deze bestuursperiode werken. Samen met inwoners, bedrijven, instellingen en overheden werken we aan de grote opgaven in Zeeland. Met de jaarstukken 2021 leggen we verantwoording af en geven we inzicht in onze behaalde resultaten en financiële positie. Evenals 2020 werd ook dit jaar echter gedomineerd door het coronavirus.

Vanaf het begin van de coronacrisis heeft het Rijk haar verantwoordelijkheid genomen door grote steunpakketten in te stellen. Binnen de mogelijkheden van onze begroting hebben we - in navolging van de maatregelen in 2020 - in de voorjaarsnota substantiële middelen uitgetrokken om het MKB en de cultuursector te ondersteunen.

Ondanks de vele digitale alternatieven om met elkaar in contact te blijven, blijft corona druk leggen op de uitvoering van onze plannen. Om de effecten te dempen is een overprogrammering in de begroting opgenomen, om de gevolgen van vertraging en onderuitputting op te vangen.

Terugblik op de uitvoering van de begroting 2021

In 2021 zijn voor de meeste opgaven de strategieën samen met onze partners bepaald. De marketingstrategie van de opgave Zichtbaar Zeeland is vastgesteld. Dat geldt ook voor de strategie van de opgaven klimaatadaptatie en slimme mobiliteit. Belangrijke mijlpaal was ook de behandeling van de omgevingsvisie, zodat na vaststellen van de omgevingsverordening deze opgave in 2022 ook afgerond kan worden. Stikstof is de enige opgave die zich in 2022 nog in de fase van strategievorming bevindt. Om de problematiek van stikstof verder te kunnen oppakken, zijn we sterk afhankelijk van de maatregelen en middelen die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.

Eind 2021 is het Deltaplan Zoetwater afgerond en overgegaan in de uitvoeringsfase. De sanering van Thermphos nadert het einde. Ook rondom de andere grote projecten: Natuurpakket Westerschelde (NPW), Waterdunen, Zanddijk en Traverse Kapellebrug is veel werk verzet. De PFAS-problematiek heeft voor veel maatschappelijke discussie gezorgd.

In het kader van het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' zijn de stappen genomen om te komen tot de ontvlechting van Evides. Daarmee is een belangrijke voorwaarde ingevuld om in 2022 verder in te zetten in het realiseren van het Delta Kenniscentrum. Tevens draagt de ontvlechting bij aan de versterking van onze financiële positie op langere termijn.

Jaarrekeningsaldo is lager vorig jaar

Het jaarrekeningsaldo, na voorgestelde overheveling, bedraagt bijna € 7,1 miljoen en stellen we voor om toe te voegen aan de algemene reserve. Dit saldo kent een overwegend incidenteel karakter. Vorig jaar bedroeg dit saldo € 10,5 miljoen, toen was het hoger door een aantal effecten van corona. In de bijlage bij het jaarverslag is een nadere toelichting opgenomen op dit saldo. Daarnaast stellen wij voor om in de bestemming van het jaarrekeningsaldo ruim € 6,1 miljoen toe te voegen aan bestemmingsreserves. Overigens zullen wij in de voorjaarsnota 2022 verdere voorstellen doen voor uittakes uit de algemene reserve.

Doorkijk naar de uitvoering van de begroting 2022

Eind 2021 is landelijk een nieuw coalitieakkoord gepresenteerd. Belangrijke thema's hierin zijn landelijk gebied & stikstof, klimaat & energie, wonen & bereikbaarheid. Deze grote transities vragen inzet van alle overheden, en de rol van de provincies daarin neemt sterk toe. In de voorjaarsnota 2022 gaan we hier ook nader op in.

Financieel perspectief blijft onder druk staan

De toekomst draagt veel onzekerheden in zich. Niet zozeer in de effecten van corona, aangezien de beperkende maatregelen om het coronavirus in te dammen nu geheel zijn opgeheven. Maar wel vanwege de gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de daarmee samenhangende inflatie, die begin 2022 sterk is opgelopen.

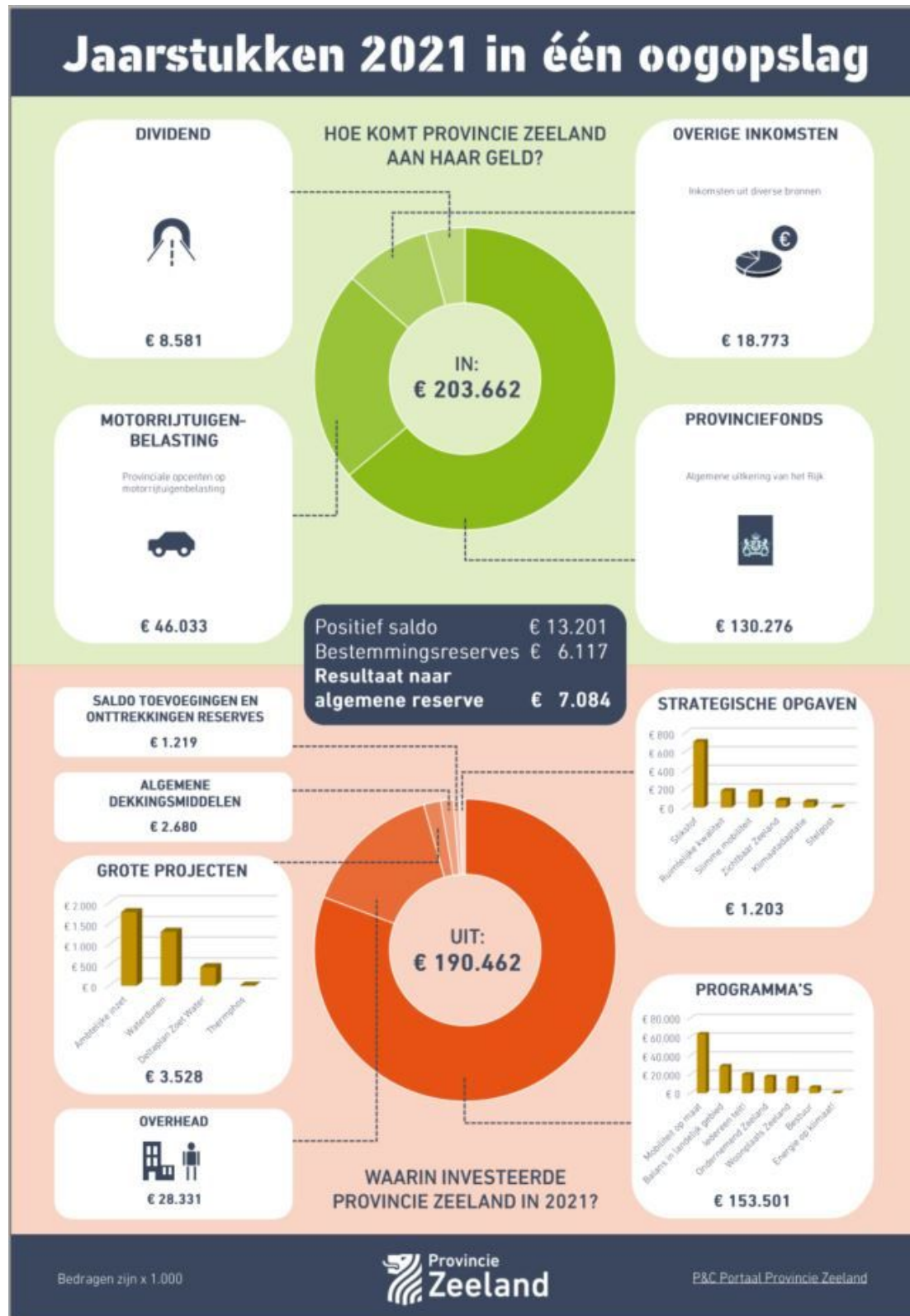
Tevens is het ook onzeker hoe het provinciefonds zich ontwikkelt. Dat hangt enerzijds samen met de aangekondigde herziening van het verdeelmodel van het provinciefonds, maar anderzijds ook met de ontwikkeling van de economische conjunctuur. Lagere rijksuitgaven, maar ook eventuele bezuinigingen om de grote herstellepakketten terug te betalen, hebben directe gevolgen voor de omvang van het provinciefonds.

De financiële positie van de provincie is gezond, maar de structurele vrije ruimte voor nieuwe vraagstukken is beperkt. In de voorjaarsnota 2022 geven we hier ook een nadere doorkijk op.

Het college van Gedeputeerde Staten

Jaarstukken in één oogopslag

Infographic

1.1 Grote projecten

Inleiding Grote Projecten

Met verschillende grote projecten geven we invulling aan de opgaven van de Provincie Zeeland. De grote projecten bedienen daarbij veelal meerdere maatschappelijke doelen. Hoewel de projecten in aard en karakter sterk van elkaar verschillen, hebben ze met elkaar gemeen dat het gaat om politiek belangrijke projecten, waarbij het financieel om grote bedragen gaat. Daarom worden de grote projecten en daarbij behorende baten en lasten expliciet zichtbaar gemaakt in de begroting.

In verschillende mate bevatten de grote projecten ook financiële risico's. Doorgaans worden deze risico's opgevangen binnen de projecten. Als dit niet het geval is komen risico's nader aan de orde in de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In 2021 zijn er geen grote projecten bijgekomen. Van de projecten Thermphos en Zeeuws Deltaplan Zoet Water is de realisatiefase afgerond en is in 2021 de nazorgfase gestart.

Grote projecten

- Waterdunen
- Natuurpakket Westerschelde
- Thermphos (Nazorgfase)
- Zanddijk
- Traverse Kapellebrug
- Zeeuws Deltaplan Zoet Water (Nazorgfase)

Mijlpalen 2021

- Waterdunen: getijdenduiker volledig operationeel, overdracht gronden aan partners en afronding inrichting plangebied
- NPW: voortgang in uitvoering Hedwigepolder, Bath, Ossensisse en Zimmerman
- Thermphos: afronding van de sanering en financiële afwikkeling
- N673 Zanddijk: start voorbereiding fase 1 en start ontwerp
- Traverse Kapellebrug: voorlopig ontwerp omzetten naar definitief ontwerp
- Zeeuws Deltaplan Zoet Water: het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is gereed

Uitgangspunten grote projecten

- Afspraken vastgelegd in [Kader Grote Projecten](#)
- Versterking kaderstellende en controlerende rol PS
- PS bepalen of een project als "groot project" wordt aangemerkt
- Opdracht wordt in startnotitie vastgelegd
- Vier keer per jaar wordt gerapporteerd
- Besluitvorming PS bij afronding verschillende projectfasen

Kader grote projecten

Het Kader Grote Projecten beoogt de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten voor de grote projecten te versterken. Op basis van dit kader kan eenduidig worden vastgesteld of een project kan worden aangemerkt als groot. Verder zorgt het kader voor eenduidige en expliciete besluitvorming per projectfase. De voortgangsrapportages grote projecten zijn hier een uitvloeisel van en worden vier keer per jaar aan staten voorgelegd. Naast het kader is er ook een Handboek projecten en programma's dat fungeert als leidraad en hulpmiddel voor medewerkers die betrokken zijn bij projecten en programma's. Zowel het kader als het handboek zijn leidend bij de sturing op grote projecten. In december 2021 is door Provinciale Staten een motie aangenomen met daarin het verzoek aan het college van Gedeputeerde Staten om het Kader Grote Projecten te evalueren.

Waterdunen

Omschrijving

Het project Waterdunen is een grote gebiedsontwikkeling van ruim 350 ha ten westen van Breskens. Kustversterking gaat hier gepaard met hoogwaardige verblijfsrecreatie en natuur- en landschapsontwikkeling. Het is daarmee te beschouwen als een voorbeeld van de Deltawerken 2.0. Waterdunen is een aansprekend project, waarin de kernwaarden van de Provincie tot uitdrukking komen: concreet, inspirerend, kleurrijk, eerlijke samenwerking, dienstverlenend, ambitieus, dynamisch en zelfverzekerd. Het wordt een bijzonder en aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten, met een aanzienlijke sociaaleconomische impuls voor de (krimp)regio. Waterdunen draagt met de getijdennatuur bij aan het natuurherstel van de Westerschelde. Vanaf 2013 wordt gewerkt aan de daadwerkelijke aanleg. Het grootste gedeelte van de (grond)werkzaamheden heeft plaatsgevonden. In 2019 is de getijdenduiker voor het eerst geopend. Er stroomt nu water uit de Westerschelde in en uit het gebied. In 2021 zijn wandelpaden aangelegd en is daarmee het gebied toegankelijk geworden voor bezoekers.

Risico's

In 2021 is het risicodossier per kwartaal bijgehouden. De risicoanalyses leiden tot een optimalisatie van de beheersmaatregelen en vormen de input voor het benodigde bedrag voor de post onvoorzien in de GREX. De risicoanalyse vormt tevens input voor de planning, waardoor helder wordt wat het effect zal zijn van risico's op de planning. De belangrijkste risico's voor de uitvoering van het project Waterdunen zijn opgenomen in de GREX. De risico's voor de beheerfase zijn meegenomen in de berekening van het provinciaal weerstandsvermogen en waren geen onderdeel van de GREX.

Met het sluiten van de GREX in december 2021 en het vaststellen van het meerjarig projectbudget 2022-2024 Waterdunen maken de risico's voor de beheerfase onderdeel van de projectbudget. Daarom maken deze risico's geen onderdeel meer uit van het provinciale weerstandsvermogen en worden zij niet meer separaat gerapporteerd in de provinciale risicoparagraaf.

Genomen besluiten

De scope van het project Waterdunen is vastgelegd in het inrichtingsplan (Gedeputeerde Staten, 2009), dat als onderlegger heeft gediend voor het door Provinciale Staten op 1 oktober 2010 vastgestelde inpassingsplan. Als gevolg van grondonderhandelingen en een nadere detaillering richting uitvoering heeft een aantal wijzigingen in de scope plaats gevonden, die in de 1e herziening van het inpassingsplan (PS, 13 december 2013) zijn vastgelegd. In de PS vergadering van 4 november 2016 is de GREX 2017 vastgesteld, waarin de knip tussen uitvoering (GREX) en beheer (provinciale begroting) is geëffectueerd. Op 18 december 2020 is tijdens de PS vergadering de GREX 2021 vastgesteld. Tijdens de PS vergadering van 17 december 2021 is de GREX Waterdunen 2021 afgesloten. Met het resterend financiële kader is een meerjarig projectbudget vastgesteld voor de afronding van de realisatiefase en de nazorgfase van het project.

Doelstelling

Een oplossing voor kustveiligheid

Dijken en duinen ter hoogte van Breskens zijn versterkt.

In het kader van het project Zwakke Schakels, op basis waarvan de kustversterking bij Waterdunen is uitgevoerd, is als doel gesteld dat de veiligheid voor 200 jaar is gegarandeerd. Op basis van recente inzichten in klimaatverandering is het de vraag of een garantie voor een dergelijke periode houdbaar blijft.

■ Stand van zaken

De werkzaamheden aan de dijk in het kustvak tussen Breskens en Groede door Waterschap Scheldestromen zijn medio 2016 afgerond.

Doelstelling

Een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied

Door de combinatie van kustversterking, (recreatie) natuurontwikkeling en hoogwaardige verblijfsrecreatie ontstaat een voor recreanten uiterst aantrekkelijk gebied, zowel voor de echte natuurkenners en vogelaars als voor bewoners en verblijfsrecreanten. Dit zal leiden tot seizoenverlenging en een aanzienlijke sociaaleconomische impuls voor de (krimp)regio.

Stand van zaken

De wandelpaden in Waterdunen zijn geopend, bezoekers kunnen het natuurgebied beleven.

De recreatiegronden zijn overgedragen aan de recreatieondernemer. De recreatieondernemer heeft aangegeven de bouwwerkzaamheden in 2022 te starten en verwacht het eerste deel van het park in 2023 te openen voor verblijfsrecreatie in Waterdunen.

Acties

Aanleg van recreatieve paden

Voortgang/Resultaat

In oktober is het oostelijk deel van de wandelpaden geopend voor bezoekers, in december zijn alle wandelpaden geopend.

Communicatie over de uitvoering en beleving van Waterdunen

Met de betrokken partners wordt gewerkt aan de gebiedsidentiteit en de promotie van het gebied.

Voortgang/Resultaat

Provincie Zeeland heeft in 2021 als regievoerder en grondeigenaar van het natuurgebied, in samenwerking met de betrokken partners, gecommuniceerd over de uitvoering en beleving van Waterdunen doormiddel van het bijhouden van een website over actualiteiten in Waterdunen, door het tweemaandelijks rondsturen van een Waterdunen Magazine, het organiseren van een feestelijke opening van de wandelpaden en het organiseren van een bezoekersdag.

Overdracht van de gronden en het beheer aan de partners

Voortgang/Resultaat

De grondenoverdracht aan de recreatieondernemer heeft in december plaatsgevonden, de grondenoverdracht aan de beoogd natuurbeheerder zal plaatsvinden in 2022.

Doelstelling

Natuurherstel van de Westerschelde

De Westerschelde-natuur is versterkt.

Met de getijdennatuur, een groot slikken- en schorregebied, draagt Waterdunen bij aan het met België afgesproken natuurherstel van de Westerschelde.

Stand van zaken

Er stroomt sinds september 2019 water uit de Westerschelde in en uit Waterdunen. De vogels weten het gebied al volop te vinden. In 2020 en 2021 zijn er broedsuccessen behaald. In 2020 zijn honderden paar broedende vogels geteld, In 2021 betrof dit aantal al duizenden broedende vogels.

De getijdenduiker in Waterdunen werkt, maar nog niet op volle kracht. Waterschap Scheldestromen en Provincie Zeeland hebben afspraken gemaakt over het optimaliseren van

de getijdenduiker. Waterschap Scheldestromen verwacht de getijdenduiker in 2022 te kunnen aanpassen.

Acties

Getijdenduiker volledig operationeel

Met het Waterschap Scheldestromen worden de aanpassingen aan de getijdenduiker doorgevoerd.

Voortgang/Resultaat

Het Waterschap, als eigenaar van de getijdenduiker, is in gesprek met de aannemer om afspraken te maken over de aanpassingen aan de getijdenduiker. Dit proces bestaat uit twee stappen, het waterschap heeft voor de eerste stap eind 2021, begin 2022 afspraken gemaakt met de aannemer. De eerste stap betreft het op contactniveau brengen van de getijdenduiker.

Over de tweede stap wordt door de betrokken aannemers en het Waterschap Scheldestromen nog overleg gevoerd. De tweede stap betreft het op niveau brengen van de getijdenduiker zodat deze voldoet aan de nieuwe waterveiligheidseisen en de ecologische randvoorwaarden .

Natuurpakket Westerschelde

Omschrijving

Het programma Natuurpakket Westerschelde richt zich op het realiseren van 600 ha estuariene natuur, volgens het Convenant Rijk-Provincie (2005), in lijn met de ontwikkelingsschets 2010. Een centraal beoogd effect is natuurherstel van de Westerschelde. Ook wordt gewerkt aan nevenopgaven zoals landbouwflankerend beleid, de ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe en Landschapspark Zwinstreek en de regionale impulsen voor de gemeenten Hulst en Sluis.

Inmiddels zijn de projecten Perkpolder, Zwin, Baalhoek, Knuitershoek, Bath en Ossenissee gereed. De projecten Hedwige en Zimmerman zijn in uitvoering.

Bij natuurontwikkeling duurt het meerdere jaren om definitief vast te kunnen stellen of alle beoogde estuariene natuur ter plaatse is gerealiseerd. Hiervoor zijn monitoringsonderzoeken opgezet.

Risico's

- Een politiek/bestuurlijk risico voor het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit en de Provincie is dat de afgesproken 600 ha estuariene natuur niet wordt gerealiseerd.
- Er zijn juridische risico's die de realisatie van projecten in gevaar kunnen brengen, variërend van het niet verkrijgen van verlengingen van vergunningen, het niet voldoen aan vergunningsvoorwaarden etc.; Op dit moment vraagt de PFAS problematiek veel aandacht. Onderkend wordt dat de bestuurlijke en maatschappelijke discussie over PFAS groeit en invloed kan hebben op de projectrealisatie. Tegelijkertijd betreft het problematiek die grotendeels buiten de invloedssfeer van de provincie ligt.
- Er kunnen risico's optreden met betrekking tot fouten of nalatigheden die verwijtbaar zijn als gevolg waarvan het Rijk toch financiële claims bij de Provincie neerlegt;
- Er zijn risico's op conflicten tussen stakeholders waardoor de realisatie van het programma in gevaar komt.

Genomen besluiten

- Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium;
- Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde;
- Brief van 8 november 2016 over de voortgang van het Natuurpakket Westerschelde aan PS;
- Brief van 7 september 2017 Nota herijking Natuurpakket Westerschelde aan PS.

Doelstelling

Realiseren van ten minste 600 ha estuariene natuur conform de Herijking Natuurpakket Westerschelde

- Hertogin Hedwigepolder (350 ha);
- Uitbreiding Zwin (22 ha);
- Middengebied Waterdunen (121 ha) en Perkpolder (35 ha);
- Buitendijks (5 deelprojecten 130 ha);
- Landbouwflankerend beleid (subsidie € 8,05 mln. en grondruilbank € 4,95 mln.);
- Overige afspraken (Grenspark Groot Saeftinghe, regionale impuls Hulst en Sluis en de monitoring).

■ Stand van zaken

Met de oplevering van de projecten bij Bath en Ossenissee is nu 170 hectare opgeleverd. De overige 488 hectare zijn in uitvoering.

Acties

Aanpassing Rijksinpassingsplan Hedwigepolder in verband met recreatieve voorzieningen

■ Voortgang/Resultaat

De omgevingsvergunning afwijking rijksinpassingsplan is definitief geworden. De aanvraag voor de activiteit bouwen van de panoramatoren wordt apart gedaan.

Afronding van het natuurgedeelte van het deelproject Waterdunen (zie betreffende beschrijving groot project)

Voortgang/Resultaat

Zie hiervoor de toelichting bij het groot project Waterdunen

Invulling geven aan de overige afspraken (landbouwflankerend beleid, Grenspark, regionale impuls Hulst en Sluis)

Voortgang/Resultaat

Gelet op de landelijke subsidiemogelijkheden voor landbouw, zijn er dit jaar geen nieuwe subsidies verleend. De verwachting is dat dit in 2022 weer wordt opgepakt.

In juni 2021 is de samenwerkingsovereenkomst Grenspark Groot Saeftinghe door de partners ondertekend. Verschillende projecten, zoals de regiodeal 'Zeeuwen zelf aan Zet' en Vernieuwing Landbouw, zijn in uitvoering.

In de Zwinstreek zijn de eerste stappen gezet voor een plan van aanpak om genomineerd te worden voor het Landschapspark Zwinstreek.

De regionale impuls gemeente Sluis is met de feestelijke opening van het Dorpshuis afgerond in augustus 2021.

Voor de regionale impuls gemeente Hulst is verder gewerkt aan de voorbereiding voor de aanvragen van de laatste projecten.

Opvolgen van realisatie van de projecten Hedwigepolder, Bath en Ossenissee conform planning bij gunning.

Voortgang/Resultaat

De begeleiding van het Hedwige-Prosperproject is het afgelopen jaar voortgezet. Het (nu nog) binnendijks gelegen krek- en geulenstelsel is gereed, de werkzaamheden aan de berm van de Leidingendam zijn gestart en er zijn voorbereiding getroffen voor het afgraven van de voor de Hedwigepolder liggende scheldestorren. De PFAS problematiek krijgt daarbij specifieke aandacht.

De projecten Bath en Ossenissee zijn afgerond.

Voortgaan met de voorbereiding van het project Zimmerman en uitwerken optionele projecten.

Voortgang/Resultaat

In het project Zimmerman is fase 1 van strekdam 1 gerealiseerd. Omdat er nog een gedoogprocedure loopt ten aanzien van de andere twee strekdammen, is het werk ten aanzien van deze strekdammen nog niet gestart.

Ten aanzien van optionele projecten is onderzoek gedaan naar een pilot schorverjonging Schor van Waarde. Gelet op de hoge afvoerkosten van vrijkomende grond is besloten deze pilot niet uit te voeren.

Thermphos

Omschrijving

In 2012 is Thermphos failliet gegaan. Thermphos was de enige overgebleven fosfor producent in Europa. Het is de eerste en enige locatie ter wereld waar het fosfor(slik) ook echt wordt opgeruimd. Dat blijkt een stuk weerbarstiger dan verwacht.

In 2014 is door Provincie Zeeland en N.V. Zeeland Seaports (ZSP), nu North Sea Port S.E., een deal met curatoren gemaakt. Er is uit de boedel een bedrag ad € 35 miljoen ontvangen voor de fase van veiligstelling van het Thermphos terrein. Dit houdt in het opruimen van de fosfor en het (bereikbare) radioactieve materiaal. Hier tegenover staat dat alle verplichtingen van de curatoren zijn overgenomen. Ten behoeve van de sanering heeft ZSP een dochtermaatschappij opgericht: Van Citters Beheer B.V. (VCB). VCB heeft een projectorganisatie, die de uitvoering van de werkzaamheden aanstuurt.

Voor de uitvoering van de saneringsactiviteiten werd in 2014 een Turnkey-overeenkomst (TKO) met een aannemerscombinatie afgesloten. Daarbij werd afronding voorzien in mei 2016. Door diverse problemen is deze datum ver overschreden. In maart 2017 heeft VCB besloten de TKO te ontbinden en is een nieuw Plan van Aanpak opgesteld, gebaseerd op een totale sanering van het voormalige Thermphos-terrein.

Het kabinet heeft in 2017, naar aanleiding van vragen vanuit Zeeland, besloten een commissie onder leiding van de heer Samsom in te stellen om onderzoek te doen naar de sanering van het Thermphos-terrein en te bezien of en zo, ja welke Rijksbetrokkenheid wenselijk is. Op 30 juni 2017 heeft de commissie haar opdracht ontvangen en die vervolgens vanwege de urgentie die werd gezien in zeer hoog tempo uitgevoerd. Op 23 augustus is het advies van de Commissie Samsom, onder de titel 'Saneren doe je samen', aan de Tweede Kamer en de Provincie Zeeland gestuurd.

Als uitvloeisel van het rapport Samsom is in december 2017 door het Rijk, ZSP en de Provincie Zeeland de financiële overeenkomst sanering Thermphos ondertekend. In deze overeenkomst hebben de drie partijen afspraken gemaakt over het ter beschikking stellen van een taakstellend budget van € 129,5 miljoen. In deze overeenkomst is in artikel 5 opgenomen dat financiële tegenvallers en meevallers ten opzichte van het taakstellende budget door Partijen in gelijke delen, namelijk ieder voor 1/3 deel, worden gedeeld. Door ondertekening van de financiële overeenkomst staat de Provincie Zeeland dus voor 1/3 garant voor eventuele tegenvallers, die de risicoreserve van € 17,8 miljoen (als onderdeel van het totale taakstellende budget 129,5 miljoen) te boven gaan, bij de sanering Thermphos. Begin 2018 is de Samenwerkingsovereenkomst tussen de partijen gesloten en zijn de benodigde middelen daadwerkelijk beschikbaar gekomen. Gezien de financiële bijdrage en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor mee- en tegenvallers zal de Provincie als mede-opdrachtgever moeten sturen op de opdracht voor de sanering, de kosten en de risicobeheersing. Om hieraan invulling te geven worden kwartaalrapportages opgeleverd door VCB. Samen met het Rijk (ministerie van I&W) en ZSP is verdere invulling gegeven aan de eisen die aan deze rapportages worden gesteld en zijn hierover afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst opgenomen. VCB levert deze kwartaalrapportages en de stuurgroep 'Sanering voormalig Thermphos terrein' stelt de kwartaalrapportages vast, conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst.

Risico's

De Commissie Samsom verwacht - met de nodige voorzichtigheid - dat voor de sanering in totaal € 129,5 mln. benodigd is vanaf 1 april 2017. De Commissie baseert dat bedrag op de base case qua kosten uit het Fakton-rapport, € 106,5 mln., aangevuld met een risicoreserve van € 17,8 mln. en daarbovenop nog de indexeringskosten tot en met 2020 van in totaal € 5,2 mln. Het beeld van de commissie is dat hiermee een realistische kostenschatting is gepleegd. Aan de dekking van deze kosten dragen drie partijen bij: Provincie Zeeland, Rijk, Zeeland Seaports. De verdeling van de bijdragen is door de partijen vastgelegd in de 'financiële overeenkomst sanering Thermphos'.

Er is een risico van budget- en tijdsoverschrijding van de sanering. Indien één van deze of beiden plaatshebben dan zullen er meerkosten optreden. Deze worden dan door de drie financierende partijen ieder voor 1/3 gedragen. De Provincie Zeeland staat op dit moment garant voor een derde van deze optredende meerkosten.

Deze risico's hebben zich in het saneringsproces niet voorgedaan en is er dus geen sprake geweest van meerkosten voor de financierende partijen.

De drie financierende partijen hebben op 8 april 2021 geconstateerd dat de sanering is afgerond, en het terrein is gesaneerd conform de Samenwerkingsovereenkomst. De partijen hebben daarom besloten de Samenwerkingsovereenkomst te beëindigen. Deze complexe sanering is tot ieders tevredenheid verlopen en door Van Citters Beheer B.V. uitgevoerd binnen planning en budget. North Sea Port kan na het bouwrijp maken van het terrein starten met de heruitgifte van de gesaneerde gronden van het voormalige Thermphos terrein. De planning was dat de sanering eind 2021 zou zijn afgerond met een taakstellend budget van € 129,5 miljoen. Van dit budget resteert nog een batig saldo van € 4,5 miljoen. Volgens afspraak in de samenwerkingsovereenkomst is dit resterende bedrag in gelijke delen verdeeld onder de drie financierende partijen. Dit saldo is verwerkt in de jaarrekening 2020.

De definitieve financiële afwikkeling van het project zal in de loop van 2022 zijn beslag krijgen. Er is namelijk nog een voorziening in de jaarrekening van VCB opgenomen voor de verwerking of afvoer van de laatste reststoffen. North Sea Port en de Provincie zijn een inspanningsverplichting aangegaan om te bezien of deze gecertificeerde stoffen in eigen infrastructurele werken benut kunnen worden. Indien dit het geval is zal de voorziening (deels) vrijvallen en zullen de resterende middelen worden verdeeld tussen North Sea Port en de Provincie. In ieder geval is de voorziening volledig kostendekkend, ook bij eventuele afvoer en storten van de reststoffen. Er kan dus nog alleen een batig saldo ontstaan. Dit eventueel resterend budget zal worden verwerkt in de provinciale jaarrekening.

Het Rijk, North Sea Port en Provincie Zeeland hebben bij beëindiging van de SOK afgesproken een evaluatie uit te voeren naar de positieve samenwerking tussen alle relevante partijen bij deze sanering. Er zullen hieruit lessen worden getrokken, en de best practices en positieve ervaringen van partijen kunnen dienen voor mogelijke volgende complexe samenwerkingstrajecten.

Genomen besluiten

- Overeenkomst van oktober 2014 tussen curatoren Thermphos, ZSP en Provincie Zeeland betreffende onder meer de sanering en opruiming van het bedrijfsterrein van Thermphos en de overdracht van rechten van erfpacht en opstal.
- Overeenkomst van oktober 2014 tussen ZSP en Provincie Zeeland, ter zake van de sanering van het Thermphos-terrein in Vlissingen.
- Op 16 juni 2014 hebben Provinciale Staten besloten geen bedenkingen te hebben tegen de overeenkomsten zoals die toen voorlagen.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 1,1 miljoen 18 november 2016.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 2,5 miljoen 13 januari 2017.
- Statenvoorstel Plan van Aanpak VCB 21 april 2017.
- Statenvoorstel beschikbaar stellen van € 4,5 miljoen van 9 juni 2017
- Statenvoorstel implementatie van het rapport 'Saneren doe je samen' (commissie Samsom) en de dekking van de provinciale middelen op 3 en 10 november 2017

Doelstelling

Het voormalige Thermphos terrein is gesaneerd door Van Citters Beheer

Onder saneren verstaan we hierbij het volgende: Ontvlechten, ontmantelen en slopen van de zich installaties en gebouwen op het terrein, inclusief fundaties, wegen en ondergrondse infrastructuur tot een diepte van 2 meter onder maaiveld, zodanig dat het terrein na afloop van de werkzaamheden geschikt is voor nieuwe uitgifte als haven- en/of industrieterrein milieu categorie 5.

Hierbij is het uitgangspunt dat het terrein milieu- en omgevingsveilig is volgens geldende wet- en regelgeving en de bodemkwaliteit voldoet aan de klasse industrie. De sanering wordt uitgevoerd door Van Citters Beheer.

■ Stand van zaken

Acties

De speciaal voor deze sanering ingestelde stuurgroep en bestuurlijk overleg zullen aan de hand van maand- en kwartaalrapportages toezicht houden op de vastgestelde scope, planning, financiën en voortgang.

De stuurgroep komt per kwartaal bijeen om de toezichtrol uit te oefenen en te zorgen dat na vaststelling van de kwartaalrapportages financiën beschikbaar komen voor de sanering.

■ Voortgang/Resultaat

De drie financierende partijen hebben op 8 april 2021 geconstateerd dat de sanering is afgerond, en het terrein is gesaneerd conform de Samenwerkingsovereenkomst. De partijen hebben daarom besloten de Samenwerkingsovereenkomst te beëindigen. Daarmee is ook de stuurgroep komen te vervallen.

In 2021 start de 'nazorgfase', nadat naar verwachting de sanering eind 2020 is afgerond
Hierin zal o.a. de afhandeling van de financiën plaatsvinden, conform de afspraken in de Samenwerkingsovereenkomst. (SOK)

■ Voortgang/Resultaat

De drie financierende partijen hebben op 8 april 2021 geconstateerd dat de sanering is afgerond. Daarmee is de nazorgfase gestart.

De definitieve financiële afwikkeling van het project zal in de loop van 2022 zijn beslag krijgen. Er is namelijk nog een voorziening in de jaarrekening van VCB opgenomen voor de verwerking of afvoer van de laatste reststoffen. North Sea Port en de Provincie zijn een inspanningsverplichting aangegaan om te bezien of deze gecertificeerde stoffen in eigen infrastructurele werken benut kunnen worden. Indien dit het geval is zal de voorziening (deels) vrijvallen en zullen de resterende middelen worden verdeeld tussen North Sea Port en de Provincie. In ieder geval is de voorziening volledig kostendekkend, ook bij eventuele afvoer en storten van de reststoffen. Er kan dus nog alleen een batig saldo ontstaan. Dit eventueel resterend budget zal worden verwerkt in de provinciale jaarrekening.

Tijdige financiering aan VCB door de drie financierende partijen.

Na vaststelling door de stuurgroep 'Sanering voormalig Thermphos terrein' van de kwartaalrapportages van Van Citters Beheer worden, per kwartaal, middelen beschikbaar gesteld ten laste van de voorziening Thermphos.

■ Voortgang/Resultaat

Van Citters Beheer heeft steeds op tijd de beschikking gekregen over de financiële middelen die vanuit de provincie moesten komen.

Van Citters Beheer in staat stellen de sanering onder de meest optimale omstandigheden de sanering uit te voeren.

Van Citters Beheer voert de sanering uit in opdracht van de drie financierende partijen – Rijk, North Sea Port en de Provincie Zeeland.

■ Voortgang/Resultaat

De planning was dat de sanering eind 2021 zou zijn afgerond met een taakstellend budget van € 129,5 miljoen.

De sanering is officieel op 8 april 2021 afgerond en van het taakstellend budget budget resteert nog een batig saldo van € 4,5 miljoen.

Volgens afspraak in de samenwerkingsovereenkomst is dit resterende bedrag in gelijke delen verdeeld onder de drie financierende partijen. Dit saldo is verwerkt in de jaarrekening 2020.

Zanddijk

Omschrijving

De provinciale weg Zanddijk- Molendijk (N673) naar Yerseke kent in de huidige vorm ernstige knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. De N673 is gecategoriseerd als gebiedsontsluitingsweg (1 rijstrook per rijrichting, 80km/u) en van groot belang voor de ontsluiting van Yerseke en de (groeierende) bedrijvigheid daar.

De N673 heeft een aantal knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en onderhoud. Op de Zanddijk-Molendijk tussen de rijksweg A58 en de rotonde in Yerseke hebben vanaf 2008 in totaal 72 ongevallen plaats gevonden, waarvan 1 met dodelijke afloop en 12 met letsel. De N673 is op dit moment niet ingericht volgens de Basiskennmerken Wegontwerp van het CROW en de ontwerprichtlijnen behorend bij die functie. De weg en berm zijn te smal, bochten zijn te krap en op delen is sprake van een te steil talud. In verband met de (on)veiligheid is in september 2019 een maximumsnelheid van 60 km/h ingevoerd.

De N673 is ook een drukke weg: per dag passeren 9.580 (Zanddijk) motorvoertuigen (op basis van de verkeersstromenkaart 2018), waaronder veel vrachtwagens (circa 15%). Volgens de verkeersprognose zal het verkeer tot 2030 groeien tot ca. 12.000 mvt/etm. Dit komt vooral voort uit een verdere uitbreiding van de bedrijventerreinen. Verder is de N673 niet overal meer in beste doen: op meerdere plekken is sprake van scheuren in het wegdek en de fundering. Dit leidt tot hoge onderhoudskosten.

De genoemde knelpunten zijn van dien aard, dat de N673 door Gedeputeerde Staten in 2017 in de top 3 is geplaatst van Zeeuwse wegen die met voorrang moeten worden opgeknapt, om veiligheid, bereikbaarheid en onderhoudssituatie structureel te verbeteren.

Risico's

De belangrijkste risico's in de definitie- en ontwerpfasen van het project zijn:

- Langdurige onzekerheid over of toekenning van een lagere (of geen) cofinanciering vanuit het Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO) voor de ongelijkvloerse spoorkruising;
- De berekende bijdragen van derden worden niet geëffectueerd.
- Extra voorzieningen nodig voor kruising leidingenstraat en/of hoogspanningslijnen;
- Onvoldoende capaciteit (kwantiteit en kwaliteit) bij projectteam.
- Kritiek vanuit de omgeving op de plannen en het hebben van andere voorkeuren, wat zich uit in weerstand tegen het project.
- De wijze waarop samenwerkingspartners omgaan met de weerstand in posities in de samenwerking.

Als belangrijke risico's in de voorbereidings- en uitvoeringsfasen worden nu onderkend:

- Onverwacht aantreffen van en/of schade aan archeologie, cultuurhistorische elementen.
- Natuur (stikstof/PAS), bodemwaarden, bodemverontreiniging (PFas, pesticiden), waterkeringen, kabels en leidingen;
- Vertraging als gevolg van juridische procedures bij grondverwerving of in planologisch traject;
- Vertraging in besluitvorming waardoor planning realisatie opschuift
- Meerwerkclaims

De mitigerende maatregelen voor deze risico's zijn onder andere:

- Er zijn diverse gesprekken gevoerd met het LVO over de cofinanciering.
- Er is gestart met het maken van een Samenwerkingsovereenkomst, waarin afspraken worden vastgelegd over bijdragen van derden.
- Voor wat betreft de kruisende leidingenstraat en/of hoogspanningslijnen: nader onderzoek naar dit aspect heeft uitgewezen dat dit risico kan komen te vervallen.

- Voor wat betreft het draagvlak in de omgeving is er extra aandacht besteed aan het communicatietraject in dit project. Daarnaast zal na vaststelling van de ontwerpuitgangspunten met de projectpartners worden gestart met een consultatietraject.
- Met de projectpartners vindt overleg plaats over het ontwerp en de bijbehorende verdeling van verkeer over de diverse wegen.
- Er is gestart met het doen van een voertoets naar Stikstof.
- Er is gestart met het uitvoeren van geluidsberekeningen.
- Er is een QuickScan flora en fauna uitgevoerd.
- Bij de start van de definitiefase is de projectorganisatie opnieuw ingericht en afgestemd op de benodigde capaciteit, adequate rolverdeling en competenties voor de komende fases.
- Bij de overgang naar de Voorbereidingsfase zal er apart aandacht zijn voor de governance van het project. In het Statenvoorstel dat hierbij hoort zal hiertoe een voorstel worden gedaan.
- Vanuit het projectteam is een kwartiermaker/beoogd directeur ingeschakeld om de voorbereiding van de oprichting van een BV te ondersteunen en advies te geven over optimalisaties in het ontwerp.

Genomen besluiten

GS

- Principe definitief plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c is door GS op 27 september 2017 vastgesteld.
- In 2018 heeft GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing.
- De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld.
- In september 2019 heeft GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van IenW over cofinanciering door het Rijk.
- Op 3 december 2019 heeft GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenoemde voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure.
- Op 9 juni 2020 heeft GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden.
- Op 9 november 2021 hebben GS besloten om 1 bestemmingsplanprocedure te volgen

PS

- Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 mln. (PS 10-11-17 € 800.000 en PS 8-6-18 aanvulling met € 300.000).
- PS hebben op 3 juli 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan.
- PS hebben op 5 februari 2021 besloten een krediet van 8 miljoen beschikbaar te stellen ten behoeve van benodigde grondaankopen, inclusief opstallen.

Doelstelling

De verkeersveiligheid is verbeterd, de bereikbaarheid van Yerseke is vergroot en er is minder onderhoud nodig voor de N673.

Stand van zaken

Er is gewerkt aan de het bereiken van deze doelstelling. Momenteel zit het project nog in de Definitiefase en de doelstelling zal pas na de Realisatiefase kunnen worden gehaald.

Doelstelling

Meekoppel kansen zijn benut ter verbetering van de spoorveiligheid en de behartiging van de belangen van de omgeving

Stand van zaken

Er is gewerkt aan de het bereiken van deze doelstelling. Momenteel zit het project nog in de Definitiefase en de doelstelling zal pas na de Realisatiefase kunnen worden gehaald. Er worden gesprekken gevoerd over het LVO traject en er is extra aandacht in de communicatie voor de omgeving.

Acties

In 2021 wordt verder gewerkt aan de zaken die ook in de fasering op zijn genomen. Daarbij zal worden gewerkt volgens het Handboek Projecten en Programma's, dat door Provinciale Staten is vastgesteld.

Fase 1A

- Definitiefase: oktober 2020 - maart 2021
- Ontwerpfase: oktober 2020 - maart 2021
- Voorbereidingsfase: april 2021 – december 2023 (zonder beroepsprocedures)

Fase 1B

- Definitiefase: oktober 2020 - maart 2021
- Ontwerpfase: oktober 2020 - maart 2021
- Voorbereidingsfase: april 2021 – juni 2022 (zonder beroepsprocedures)

Fase 2

- Definitiefase: oktober 2020- februari 2021
- Ontwerpfase: maart 2021 – februari 2022

De hier opgenomen planning, zoals die ook is voorgelegd aan Provinciale Staten, gaat uit van een besluit door PS op 25 september 2020. PS zal het Statenvoorstel echter later behandelen. Nadat PS een besluit hebben genomen, zullen de consequenties hiervan in de planning moeten worden verwerkt.

Omdat het besluit later was genomen, is de planning aangepast. Op 19 november 2021 hebben GS in een informatiebijeenkomst, voor het laatst een update van de planning aan PS gegeven.

Er is gewerkt aan de definitiefase van het project en de ontwerpfase voor Fase 1a en 1b.

Daarbij hoort o.a. het actualiseren en verfijnen van de projectraming en het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst met de partners

Tevens is gestart met het verwerven van het benodigde vastgoed. Daarbij is een eerste aankoop gedaan.

Traverse Kapellebrug

Omschrijving

De Provinciale weg N290 is een gebiedsontsluitingsweg in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Een gebiedsontsluitingsweg (GOW) is in de Nederlandse wegcategorisering een weg met gelijkvloerse kruisingen die is bedoeld om landelijk of stedelijk gebied te ontsluiten. Gebiedsontsluitingswegen verbinden dus gebieden binnen en buiten de bebouwde kom. De weg sluit aan op de N61 en N62 ten zuiden van Terneuzen en leidt via Zaamslag en Hulst naar de Nederlands-Belgische grens bij Kapellebrug. Het project betreft het deel van de N290 door Kapellebrug en heet de Gentsevaart. De Gentsevaart gaat door de bebouwde kom en noemen we daarom ook wel de Traverse Kapellebrug.

De Gentsevaart is aan het einde van zijn levensduur en daarom aan vervanging toe. Om die reden komt er een nieuwe weg op de bestaande plaats. We maken hierbij meteen gebruik van de mogelijkheid om de verkeerssituatie in Kapellebrug aan te pakken. De Gentsevaart is een drukke weg door Kapellebrug met veel woningen en bedrijven langs beide kanten. Door de verkeersdrukte en het vrachtverkeer ervaren bewoners in de omgeving hinder. Daarnaast zijn er onveilige situaties voor vooral fietsers en voetgangers. Met een nieuw ontwerp van de weg zetten we in op verbetering van de verkeersveiligheid. Tegelijk beperken we hinder zonder dat dit ten koste gaat van de doorstroming. Bovendien zullen de herstelwerkzaamheden bijdragen aan de leefbaarheid in Kapellebrug.

Risico's

In de tweede helft van 2021 is een brede risico inventarisatie gehouden. Dit houdt in dat alle risico's die kunnen ontstaan, genoteerd worden. De risico's zijn vervolgens vastgelegd in het risicomanagementsysteem NARIS en worden tijdens de looptijd van het project steeds bijgewerkt.

De belangrijkste risico's van het project in de huidige projectfase zijn:

- Stijgende prijzen die ervoor zorgen dat de voorbereiding en uitvoering van de werkzaamheden duurder wordt dan verwacht. De Provincie kan stijgende prijzen nauwelijks beïnvloeden. Daar waar kostenbesparingen mogelijk zijn, worden de mogelijkheden benut.
- De aanpassing van de ondergrondse infrastructuur (riool, kabels en leidingen) kost meer tijd, waardoor de reconstructie later kan starten dan gepland. Over het werk van de netbeheerders en de gemeente aan de kabels en leidingen heeft de Provincie geen controle. We zetten daarom in op een nauwe samenwerking met partners om zo de werkzaamheden op elkaar af te stemmen.
- Het niet (volledig) kunnen doorvoeren van verbeteringen in het ontwerp door de beperkte beschikbare ruimte. Bij het opstellen van het definitief ontwerp is de beperkte beschikbare ruimte een grote uitdaging. Bij het verbeteren van het verkeerskundige ontwerp worden daarom verschillende oplossingen in kaart gebracht. We maken een afweging om tot de beste oplossing te komen.

Genomen besluiten

- PS besluit 29 mei 2020: Vaststellen "Voorjaarsnota 2020" en daarmee project N290 Traverse Kapellebrug benoemen als groot project en het beschikbaar stellen van een krediet van € 5,6 miljoen (inclusief € 0,6 miljoen voor het eventueel aantrekken van benodigde capaciteit).
- PS besluit 23 juli 2021: Instemmen met de startnotitie "Reconstructie Traverse Kapellebrug N290" en het tegelijk doorlopen van zowel de definitie- als de ontwerpfase.

Doelstelling

Herinrichting van de Traverse Kapellebrug en daarbij zorgen voor meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Daarnaast het verkeer aanmoedigen om zich aan de maximumsnelheid te houden, waardoor de leefbaarheid en verkeersveiligheid groter wordt.

Stand van zaken

Acties

In 2021 zijn de volgende acties uitgevoerd:

- Een intern projectteam is in werking. De competenties en het vermogen van het team zijn afgestemd om de definitie- en ontwerpfase in 2022 af te kunnen maken.
- Een extern bureau is gestart met een onderzoek naar de mogelijkheid om een tunnel voor fietsers en voetgangers aan te leggen ter hoogte van de Roskamstraat. Dit na een brief van de Dorpsraad van Sint Jansteen en de behandeling van de startnotitie in de Commissie Economie van 2 juli 2021. In het belang van dat onderzoek hebben we een verkeerstelling uitgevoerd. Een verkeerstelling is een onderzoek om inzicht te krijgen in het verkeer, in de hoeveelheid verkeer, de verdeling en de gereden snelheid. In het investeringskrediet is geen rekening gehouden met de aanleg van een tunnel.
- Het definitief ontwerp is in 2021 nog niet gereed. Een landmeetkundige inmeting en opname zijn uitgevoerd voor het definitief ontwerp. De situatie is hierdoor nauwkeuring in 3D in kaart gebracht. De gegevens uit deze metingen worden gebruikt om het verkeerskundig ontwerp in te passen in de huidige situatie.
- We hebben gesprekken gevoerd met diverse betrokken partijen. Daarnaast hebben we verschillende zaken afgestemd met de verkeerscommissie van de gemeente Hulst. Samen met de gemeente Hulst is op 3 februari 2022 een informatiebijeenkomst georganiseerd voor bewoners en belanghebbenden.
- De netbeheerders hebben aangegeven dat het ongeveer anderhalf jaar duurt om de kabels en leidingen aan te passen. Dit geldt vanaf het moment dat er een definitief ontwerp beschikbaar is.
- Meer informatie over het project is terug te vinden op de website www.zeeland.nl/kapellebrug
- Met het Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) is gekeken naar mogelijke koppelkansen over duurzaamheid en klimaatadaptatie. Dit verslag wordt verwacht in Q1-2022.

Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Omschrijving

We merken allemaal dat het weer extremer wordt. Langdurige droogte en hevige hoosbuien komen steeds vaker voor. Zoet water is daardoor niet altijd voorradig op het moment dat je het nodig hebt. Boeren en fruittelers merken dit direct bij de teelt van hun gewassen. Ook natuurgebieden hebben steeds vaker last van droogte of wateroverlast. Daar willen we wat aan doen. In het Zeeuws Deltaplan werkten tal van partijen samen om ervoor te zorgen dat vraag en aanbod van zoet water meer in balans komen.

Positie zoet water binnen het Deltaprogramma

Zoet water heeft ook landelijk de aandacht. Binnen Deltaprogramma van de Deltacommissaris, worden diverse maatregelen uitgewerkt om ervoor te zorgen dat Nederland ook in de toekomst over voldoende zoetwater blijft beschikken, ook in droge perioden. Landelijk is er o.a. veel aandacht voor de verdeling van zoet rivierwater. Zo lopen er onderzoekstrajecten van de waterschappen en Rijkswaterstaat in de Zuidwestelijke Delta (o.a. om in de regionale watersystemen meer water vast te houden).

Situatie in Zeeland

Vergeleken met andere regio's heeft onze provincie slechts zeer beperkt eigen aanvoer van zoet water. Voor een groot deel zijn we aangewezen op regenwater. Daarnaast is verzilting een specifiek aandachtspunt.

Voor Zeeland kijken we daarom ook naar andere maatregelen. En werken we aan een eigen traject om te zorgen voor een robuuste zoetwatersituatie. Dat begon al in 2014 met de Proeftuin Zoet Water: een projectenprogramma met een innovatief onderzoekend karakter, gericht op zelfvoorziening. Daarnaast lopen er nog veel meer pilots en onderzoekstrajecten. Binnen het Zeeuws Deltaplan Zoet Water (vanaf nu: ZDZW) willen we die trajecten samenbrengen en resultaten delen. Met het project wordt uitvoering gegeven aan de Klimaatadaptatiestrategie van Zeeland ten aanzien van het specifieke onderdeel zoet water.

Doelen

Doel van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is om Zeeland in 2050 weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten. Die ambitie is voor heel Nederland in september 2019 is bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ). De actuele zoetwatersituatie, die door autonome ontwikkelingen van zeespiegelstijging en klimaatverandering onder druk staat, zal via een actieve aanpak bestendig en zo mogelijk verbeterd moeten worden.

Naar verwachting zal de hoeveelheid neerslag op jaarbasis toenemen en groter zijn dan de totale vraag. Dat geeft hoop dat we de Zeeuwse zoetwatersituatie stabiel kunnen houden. Er is daarbij echter wel sprake van grote lokale verschillen. Per gebied liggen er specifieke kansen en aanpakken. Efficiënter omgaan met water kan immers op meerdere manieren, waarbij je kijkt naar vraag en aanbod. De oplossing kan liggen in technische aanpassingen van het watersysteem, maar ook in sociaal-economische transities, teeltaanpassingen of innovatief en ruimtegebruik. We streven ernaar om het innovatieperspectief en de veerkracht bij gebruikers van zoet water te vergroten.

Acties

Via een actieve aanpak wil Provincie Zeeland vraag en aanbod van zoet water meer in balans brengen, vooral in het landelijk gebied. Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water moet daarbij helpen. Er zijn zoveel mogelijk initiatieven en onderzoeken in beeld gebracht. De inzichten, opgaven en kansen die daarbij naar boven kwamen, is in 2021 beschreven in een kadernotitie.

Deze kadernotitie was vooral richtinggevend en besprak de belangrijkste issues en keuzes: welke richting lijkt het op te gaan, welke aanpak lijkt nu haalbaar en wat niet? De kadernotitie kwam tot stand in samenwerking met Waterschap Scheldestromen, gemeenten, ZLTO, ZAJK, natuur- en milieuorganisaties, bedrijven en kennisinstellingen.

Na deze consultatieronde is de kadernotitie vervolgens bijgesteld en op 21 mei 2021 besproken in de commissie Ruimte. De gekozen strategie, vastgelegd in de kadernotitie, heeft de basis gelegd voor het opgestelde ZD ZW en bestaat uit:

- Een verkenningenkaart voor regionale watergebruikers: een gebiedsspecifiek overzicht (zo mogelijk op kaart vastgelegd) van perspectievolle maatregelen; een eerste versie van de verkenningenkaart is zomer 2020 als tussenresultaat opgeleverd;
- Een breed gedragen strategie (leidende principes) om Zeeland nu en in 2050 weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten;
- Een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen voor betrokken partijen voor de periode 2022-2027;
- Een subsidieprogramma, gericht op de uitvoering van perspectievolle maatregelen.

Voor de uitvoering van het zoetwatermaatregelenpakket Zuid Westelijke Delta is, via de voorjaarsnota 2021, meerjarig budget beschikbaar gesteld voor de periode vanaf 2022 voor een totaalbedrag van € 5,9 miljoen en € 0,7 miljoen uitvoeringscapaciteit.

Risico's

Binnen het project zijn risico's vastgesteld ten aanzien van het opstellen van het ZDZW en aansluitend, de uitvoering van dit plan. De risico's met betrekking tot het opstellen van het ZDZW, zijn met het vaststellen van dit plan grotendeels opgelost; resterende risico's zijn vastgelegd in de déchargeverklaring. De risico's die, tijdens het opstellen van het ZDZW, al voor de uitvoering zijn onderkend, zijn ook vastgelegd in deze déchargeverklaring.

Genomen besluiten

- Motie PS "Deltaplan Zoetwater" d.d. 10-11-2017
- PS besluit "Zomernota 2019 Samen verschil maken in Zeeuwse opgaven" d.d. 15-11-2019: Zeeuws Deltaplan Zoet Water benoemd als groot project.
- Op 29 mei 2020 hebben Provinciale Staten op basis van de "Startnotitie Zeeuws Deltaplan Zoet Water" tot de start van dit grote project besloten en afsluiting van de **initiatiefase**.
- Op 25 september 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met de afronding van de **definitiefase** van het project en de overgang naar de **onderzoek- en planvormingsfase**.
- Op 21 mei 2021 is de kadernotitie behandeld in de Commissie Ruimte.
- Op 17 september 2021 is het ZDZW behandeld in de Commissie Ruimte.
- Op 17 december 2021 hebben Provinciale Staten het ZDZW vastgesteld. In deze PS vergadering is ook een amendement (CDA, SPG en ProZeeland) aangenomen waarmee PS de optie van externe aanvoer van zoet water in beeld willen blijven houden, naast alle andere opties voor betere beschikbaarheid van zoet water. Dat vraagt blijvende aandacht om kansen te verzilveren voor natuur en landbouw en varianten verder te onderzoeken op economische en financiële haalbaarheid.

Het project is met het vaststellen van het ZDZW ook de volgende fase, de nazorgfase, ingegaan. In deze nazorgfase wordt begin 2022 een déchargeverklaring opgesteld, waarmee de projectleider, ambtelijk - en bestuurlijk opdrachtgever formeel afstand doet van het project en het projectresultaat wordt overgedragen aan de beheerder. Het projectresultaat is daarmee geaccepteerd en het project is daarmee formeel beëindigd. Daarnaast wordt in deze fase geëvalueerd hoe het project is verlopen op de beheeraspecten en de mate waarin de afspraken uit de beslisdocumenten daadwerkelijk zijn nagekomen. De verwachting is dat bovenstaande eind januari 2022 zal zijn afgerond waarmee het project dan is beëindigd en zal worden gearchiveerd.

Bij het Waterschap Scheldestromen is het ZDZW behandeld in het Dagelijks Bestuur en de Commissie Waterbeheer op 28 september 2021. De Algemene Vergadering van het Waterschap Scheldestromen heeft inmiddels met het plan ingestemd in haar vergadering van 6 oktober 2021.

Doelstelling

Zeeland is in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten

Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water kent voor Zeeland dezelfde doelstelling als de ambitie die voor heel Nederland, in september 2019, is bepaald in het Bestuurlijk Platform Zoet Water (BPZ).

■ Stand van zaken

Het doel van het, door PS vastgestelde, Zeeuws Deltaplan Zoet Water volgt de nationale doelstelling: *Zeeland is in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten*. Met dit plan moet een samenhangende aanpak voor voldoende zoet water en goede waterkwaliteit worden geborgd. Het plan is één van de bouwstenen van de Klimaatadaptatie strategie Zeeland en kan gezien worden als een praktische invulling voor het Zeeuwse deelgebied uit de Gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050.

Wat mag het kosten ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
010101-Waterdunen	123	2.152	2.276	12.274	9.999
010102-Natuurpakket Westerschelde	23.623	-13.975	9.647	5.331	-4.316
010103-MAR-kazerne	803	-803	0	0	0
010104 Thermphos	0	50	50	2	-48
010105-Zeeuws Deltaplan ZW	345	128	473	482	9
019999-Ambtelijke inzet	1.796	10	1.805	1.776	-30
Totaal Lasten	26.689	-12.438	14.251	19.865	5.614
Baten					
010101-Waterdunen	5	585	590	10.971	10.381
010102-Natuurpakket Westerschelde	23.623	-13.975	9.647	5.331	-4.316
010103-MAR-kazerne	618	-618	0	0	0
010104 Thermphos	0	0	0	0	0
010105-Zeeuws Deltaplan ZW	0	0	0	34	34
Totaal Baten	24.246	-14.008	10.238	16.337	6.100
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-2.444	-1.570	-4.013	-3.528	485
Onttrekkingen					
980199 Bestemmingsreserves -Pr.1	1.377	-11.711	-10.334	-10.334	0
Toevoegingen					
980199 Bestemmingsreserves -Pr.1	404	7.278	7.682	7.682	0
Mutaties reserves	-1.781	4.432	2.651	2.651	0
Resultaat na bestemming	-4.225	2.863	-1.362	-877	485

1.2 Strategische opgaven

Inleiding Strategische opgaven

Vijf grote opgaven, met brede interne en externe erkenning, vormden voor 2021 de strategische opgaven. Dat zijn:

- de aanpassing van Zeeland aan het veranderende klimaat,
- de omslag naar slimme mobiliteit,
- het imago van Zeeland – ook vanuit het perspectief van de arbeidsmarkt –,
- de ruimtelijke kwaliteit van Zeeland,
- de Zeeuwse Stikstofaanpak.

Via netwerksturing is samen met partners gewerkt aan strategievorming en de totstandkoming van de Zeeuwse Omgevingsvisie.

In 2021 zijn daarmee verschillende opgaven van de strategiefase in de uitvoeringsfase terecht gekomen. Op 11 juni 2021 stelde PS de Marketingstrategie Zeeland vast. Op 21 oktober 2021 gold dat voor de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland. Tenslotte gebeurde dit op 17 december 2021 ook met de Regionale Mobiliteitsstrategie. Voor de Strategische opgaven Zichtbaar Zeeland, Klimaatadaptatie en Slimme Mobiliteit gingen de opgaven over van de strategiefase naar de uitvoeringsfase. Met het vaststellen van de strategie is de koers voor de komende jaren uitgezet. Daarbij vraagt het aanpakken van de vraagstukken en de uitvoering van de strategieën de volle aandacht.

PS stelde de Zeeuwse Omgevingsvisie op 12 november 2021 vast. Omdat de vertaling van de Omgevingsvisie in de Omgevingsverordening nog loopt, loopt de Strategische Opgave door. De Strategische Opgave Stikstof kent nog steeds heel veel dynamiek. Het optrekken met de vele partijen in Zeeland en landelijk blijft hierin belangrijk. Hierna wordt per strategische opgave een omschrijving, de ambitie, de inzet, het proces en behaalde resultaten omschreven.

Klimaatadaptatie

Omschrijving

In 2014 is het nationale Deltaprogramma gepresenteerd, een visie van de gezamenlijke overheden in Nederland op de vraag hoe Nederland zich beschermt tegen klimaatverandering. Het Deltaprogramma is een visie voor 2050, met een doorkijk naar 2100.

Het voorkeursscenario voor de Deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie stelt de ruimtelijke inrichting van Nederland centraal. In 2050 moet de ruimte in ons land, en dus ook Zeeland, zodanig zijn ingericht dat we voorbereid zijn op extreme regenval, langdurige droogte, een grotere kans op hittegolven en een toename van het overstromingsrisico. Zeeland dient dan voorbereid te zijn, zodat extreem weer niet tot grote schade en maatschappelijke ontwrichting leidt. Om dat doel te halen is in 2021 de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ) opgesteld en vastgesteld in Provinciale Staten.

Ambitie

Klimaatadaptatie is een opgave van iedereen in Zeeland. Zeeland, met haar ligging in de Zuidwestelijke Delta, is een regio waar alles samen komt: zeespiegelstijging, wateroverlast, hitte en droogte. Met als gevolg toenemende verzilting en het zoeken naar evenwicht tussen water vasthouden en water afvoeren. Dit raakt veel sectoren, aanpassen aan veranderende klimaatomstandigheden doe je daarom niet alleen. Daarom is samen met onze netwerkpartners in 2021 de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland vastgesteld. Hierbij hoort ook een uitvoeringsprogramma, waarin concrete maatregelen worden voorgesteld.

Inzet

De opgave Klimaatadaptatie komt voort uit bovengenoemde Deltaprogramma. Hier wordt via een aantal stappen naar een Klimaatadaptatie Strategie Zeeland (KaSZ) toegewerkt. Alle Zeeuwse overheden hebben in 2019 een klimaatstresstest uitgevoerd. Hieruit is een beeld ontstaan van de effecten van klimaatverandering op de eigen organisatie en het totale grondgebied Zeeland. Aansluitend is eind 2019 begonnen met het voeren van de Risicodialoog. De dialoog zet in op twee punten: enerzijds het vergroten van bewustwording in de samenleving en anderzijds de basis leggen voor de strategie en uitvoeringsagenda. De risicodialoog biedt inzicht in welke kwetsbaarheden acceptabel zijn en welke om actie vragen. Concreet gaat het hier om het verschil tussen risico's die Zeeland wil vermijden (grote schade, kans dat er slachtoffers vallen, maatschappelijke ontwrichting) en risico's die 'hinderlijk' zijn (tijdelijke hinder, geen slachtoffers, geen schade).

Klimaatadaptatiestrategie

In 2021 is de KasZ vastgesteld door Provinciale Staten. Bij de KasZ hoort ook een uitvoeringsplan dat concreter inzicht geeft in acties en uitvoeringsmaatregelen. Dit uitvoeringsplan wordt jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Deze zullen worden opgenomen in de P&C cyclus van Provinciale Staten onder hoofdstuk 8.

Deltaplan Zoetwater

Met betrekking tot het deltaplan zoetwater is in de afgelopen jaren de proeftuin zoetwater gestart. Hierin wordt op diverse locaties in Zeeland, samen met ondernemers, waterbeheerders, gemeenten en onderzoeksinstituten via praktijkonderzoek in pilots kennis opgedaan om waterbeschikbaarheid te vergroten. In het Deltaplan Zoetwater wordt de opgedane kennis samengebracht en ruimtelijk vertaald naar geschiktheid in Zeeland. Eind 2021 is het Deltaplan door Provinciale Staten vastgesteld. De uitvoering hiervan zal worden opgenomen in de P&C cyclus van Provinciale Staten onder hoofdstuk 8.

Proces

De Klimaatadaptatiestrategie Zeeland en het Deltaplan Zoetwater zijn in 2021 door Provinciale Staten vastgesteld. Daarmee is het proces om te komen tot de strategie afgerond en richt de opgave zich de komende tijd op de daadwerkelijke uitvoering met onze netwerkpartners en de Zeeuwse samenleving.

Concrete resultaten 2021

De Klimaatadaptatiestrategie Zeeland en het Deltaplan Zoetwater zijn in 2021 door Provinciale Staten vastgesteld. Daarmee zijn de beoogde resultaten bereikt.

Ruimtelijke kwaliteit

Omschrijving (legostenen)

Legostenen*:

- Zeeuwse Omgevingsvisie inclusief Milieueffectrapportage (MER) en Zeeuwse Omgevingsverordening
- Bouwstenen die we samen met andere organisaties ontwikkelen vanuit lopende projecten. Bijvoorbeeld de Veerse Meer visie, de woonvisie, de Regionale energiestrategie en de klimaatadaptatiestrategie
- Inbrengen Zeeuwse standpunten bij de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Inzet op het NOVI - gebied Kanaalzone en mogelijk de kustvisie
- BO MIRT en de opvolger daarvan, het BO voor de Omgevingsagenda Zuidwest

**gebaseerd op de tabel m.u.v. de strategische visie wonen, die zit bij fysieke leefomgeving*

Ambitie

In februari 2022 stelde de minister de Omgevingswet opnieuw uit. De nieuwe invoeringsdatum is 1 januari 2023. De strategische opgave Ruimtelijke Kwaliteit richtte zich op het opstellen van de Zeeuwse Omgevingsvisie en de bijbehorende Omgevingsverordening Zeeland en deze te koppelen aan de NOVI Omgevingsagenda landsdeel Zeeland/Zuid-Holland.

Daarmee heeft deze strategische opgave een dubbel doel, namelijk:

- Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben we een breed gedragen en bruikbare Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland. De Omgevingsvisie en de bijbehorende Milieueffectrapportage (MER) zijn inmiddels door Provinciale Staten vastgesteld. Vaststelling van de omgevingsverordening volgt in 2022.
- De op te stellen Omgevingsagenda Zuidwest afstemmen met de Zeeuwse Omgevingsvisie. Zorgen voor inbreng van de regionale overheden en maatschappelijke organisaties.

Inzet

Provinciale Staten stelden in 2021 De Zeeuwse Omgevingsvisie vast. Daarmee hebben we een belangrijk doel van de opgave Ruimtelijke kwaliteit voltooid. De Omgevingsverordening Zeeland volgt in 2022. De omgevingsvisie stelden we samen met de netwerkpartners op. We beoordeelden de visie op milieueffecten. Voor zover mogelijk zijn ook (tussen)resultaten van andere lopende visietrajecten in de omgevingsvisie opgenomen. De Zeeuwse bevolking hebben we via een enquête betrokken bij de visie. In januari 2021 is een voorontwerp omgevingsvisie met voorontwerp omgevingsverordening en ontwerp MER afgerond. Deze hebben we besproken met alle betrokken partijen, inclusief de gemeenteraden en Provinciale Staten. Na de achterbanraadpleging is de Zeeuwse Omgevingsvisie in november 2021 afgerond en vastgesteld.

Gedeputeerde Staten besloten meer tijd te nemen om de omgevingsverordening af te ronden. In 2022 volgt hiervoor een formele inspraakprocedure en uiteindelijk vaststelling door Provinciale Staten. Met het Rijk en de Provincie Zuid-Holland stellen we in 2022 een Omgevingsagenda op voor de NOVI. Daarin maken we afspraken over de integrale gebiedsagenda voor Rijk en regio. Onderdeel hiervan is de bestaande MIRT gebiedsagenda, de Kanaalzone en mogelijk ook de kustzone als NOVI-gebied.

Proces

Na vaststelling van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 startte de volgende fase van het proces. We hebben gekozen voor een flexibel traject waarbij de Zeeuwse Omgevingsvisie een dynamisch document is. Na 2021 kan het nodig zijn de tekst aan te passen en/of nieuwe bouwstenen toe te voegen. De Zeeuwse Omgevingsvisie is het strategisch beleid en geeft richting aan de uitvoering. De vertaling naar acties loopt via programma's en projecten. Zaken die juridisch geborgd moeten worden, komen in de Omgevingsverordening Zeeland.

De omgevingsvisie bevat een apart onderdeel bevatten waarin doelen, acties en uitvoering thematisch worden uitgewerkt. Daarin staan de hoofdlijnen voor bestaande en nieuwe programma's en projecten die bijdragen aan uitvoering van de omgevingsvisie.

Netwerkpartners en wat zij hierin betekenen

De netwerkpartners van de Zeeuwse Omgevingsvisie zijn alle partijen die zich in Zeeland bezig houden met de fysieke leefomgeving. De partijen in het netwerk die betrokken zijn bij het opstellen van de bouwstenen van de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021 zijn:

- Overheden en semi-overheden: Rijk, Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Gemeenten, RUD, GGD, VRZ, Impuls;
- Maatschappelijke organisaties: ZMF, landschapsbeheerorganisaties, diverse stichtingen zoals cultureel erfgoed;
- Bedrijfsleven: North Sea Ports, BZW, Vekabo, TOZ, Hiswa/Recron;
- Onderwijs en wetenschap: UCR, HZ, Scalda

We hebben de partijen in het netwerk gevraagd om samen met ons de bouwstenen voor de visie op te stellen. Of om mee te denken met de opstellers van de bouwstenen. Voor het opstellen en meedenken hebben in totaal 103 deelnemers zich aangemeld. Als er geen opstellers waren gevonden, heeft de provincie die bouwsteen uitgewerkt. Dat waren de bouwstenen: leefbaarheid, bevolkingsontwikkeling, onderwijs, voorzieningen, woonomgeving en stedelijk groen, visserij, arbeidsmarkt en economie, milieu en geluid. Voor alle bouwstenen hebben zich meedenkers aangemeld. Ook bij het opbouwen van de visie uit de bouwstenen worden de opstellers en meedenkers betrokken.

Alle bouwstenen zijn besproken in de gebiedstafels en samengevoegd in de ambtelijke en bestuurlijke integratiegroep. Onze netwerkpartners zijn daarin vertegenwoordigd. We werken samen in de gebiedstafels en integratiegroep. Daarnaast wordt met de andere overheden samengewerkt in de werkgroep Omgevingsvisie van het Samenwerkingsplatform Omgevingswet Zeeland (SPOZ). Het traject voor de Omgevingsverordening loopt parallel aan de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021. Het SPOZ wordt ook gebruikt om de concepten/ontwerp van de Omgevingsverordening 2021 met de andere overheden te bespreken. Tegelijk met de ontwerp visie zal het ontwerp van de omgevingsverordening en de MER ter inzage gelegd worden.

Concrete resultaten 2021

De Zeeuwse Omgevingsvisie is in 2021 afgerond en vastgesteld door Provinciale Staten en daarna in werking getreden.

Stikstof

Omschrijving

Door verbrandingsmotoren, industrie en uit landbouw komen stikstofverbindingen vrij. Deze verbindingen, NH₃ en NO_x, komen direct ofwel via neerslag terug in onze omgeving. Naast dat dit schadelijk is voor onze gezondheid, zorgt het in natuurgebieden voor een toename van vegetatie die van een voedselrijke omgeving houden. Daardoor ontstaat uiteindelijk een verarming van de natuur. Een verarming van natuur is op termijn ook schadelijk voor de economie. Landbouw en recreatie zijn immers gebaat bij een goede biodiversiteit. Om zowel economische ontwikkelruimte te behouden en de natuur te verbeteren werd in Nederland het PAS (Programma Aanpak Stikstof) ontwikkeld.

De kern daarvan was dat door het nemen van herstelmaatregelen de natuur werd verbeterd en via maatregelen in verschillende sectoren de uitstoot zou worden verminderd. Vooruitlopend daarop konden dan vergunningen worden verleend. De Raad van State deed op 29 mei 2019 uitspraak dat de PAS niet als kader mag worden gebruikt voor de vergunningverlening. Kern hiervan was dat zolang er geen borging en resultaat was van de voorgenomen maatregelen, er geen zekerheid bestond en er dus geen vergunningen verleend mochten worden. Nederland leefde op de pof.

Gezamenlijk met het Rijk en de andere provincies is daarom gestart met een nieuwe aanpak voor de opgave stikstof. Veel doen we gezamenlijk, maar de provincie Zeeland heeft ook haar eigen invulling daarvan: De strategische aanpak stikstof. Hierin wordt via 3 actielijnen gewerkt aan de doelstelling om op termijn een goede staat van instandhouding van de Zeeuwse natuur te hebben:

- Vermindering stikstofdepositie;
- Versterken van de natuur;
- Informatie, communicatie en vergunningverlening.

Ambitie

Provincie Zeeland stelt, in lijn met de doelen die interprovinciaal zijn gedefinieerd, de volgende doelen centraal:

- Korte termijn (2020-2022) stikstofruimte genereren en systeem ontwikkelen waarmee vergunningen kunnen worden verleend voor nationale en regionale projecten, passend bij Zeeland.
- Lange termijn (2020-2050): realiseren van een goede ecologische toestand van onze natuur, door het toewerken naar een goede staat van instandhouding van de N2000 gebieden in 2050.

Dit doen we via een middellange termijn (2020-2030) en formulering van tussendoelen.

De gebiedsgerichte aanpak zal meerdere jaren vergen en bijdragen aan meerdere doelen:

1. Het bereiken van een significante daling van de stikstofdepositie, om de kwaliteit van stikstofgevoelige N2000-gebieden te versterken.
2. Het verlagen van de stikstofdepositie om ontwikkelruimte te creëren.
3. Verbinden aan integrale gebiedsontwikkeling / versterken of bevorderen transitie's.

Inzet

Dit doen we door de inzet van een compacte opgave stikstof. Deze richt zich in eerste instantie op het realiseren van instrumenten voor vergunningverlening. Hierbij is er een sterke relatie met vergunningverlening. Tegelijk zet de provincie in op het bieden van kennis en informatie aan initiatiefnemers, met name daar waar het om complexe situaties gaat.

Naast de vergunningverlening, waardoor economische ontwikkelingen en bescherming van de natuur, samen doorgang vinden, wordt via de gebiedsgerichte aanpak de natuur robuuster gemaakt. De gebiedsgerichte aanpak is bedoeld om in en rond N2000 gebieden de natuur te versterken door middel van natuurontwikkeling en -herstel; om de bronnen in de buurt van N2000 gebieden aan te pakken en om de verbinding te leggen met andere opgaven in het gebied. Hierbij wordt met name aan koppeling aan hydrologische, klimatologische of economische maatregelen gedacht.

Een derde focus van inzet is de monitoring van stikstofdepositie. Via sensoren, satellietbeelden en meer metingen wordt gewerkt aan een betere validatie aan de modellen. Monitoring draagt tevens bij aan draagvlak: direct het effect kunnen zien van een maatregel werkt positief. Tot slot is een belangrijk punt van inzet de buitenland problematiek. Het merendeel van de stikstof in Zeeland is afkomstig uit het buitenland en (internationale) scheepvaart. Zonder aanpak daar is het moeilijk de doelen te halen.

Naast personele inzet is er ook materiele inzet. Deze is deels afkomstig van het Rijk waar het gaat om regelingen. Via de opgave stikstof zijn er middelen voor monitoring en proces beschikbaar. Ook in de investeringsagenda zijn middelen opgenomen voor bron-aanpak. In 2020 lag de focus met name op het maken van instrumenten, vastgesteld in de provinciale beleidsregels Intern- en Extern salderen, voor vergunningverlening en het opstarten van gebiedsgerichte aanpak. In 2021 zal dit meer liggen op het nauwkeuriger bepalen van de opgave, het vertalen van de daarvan naar maatregelen, het bepalen van de aanpak in gebiedsgerichte processen en het monitoren van de effecten.

Proces

In de voorjaarsnota 2020 is stikstof als opgave benoemd. Kern van de opgave is dat deze alleen kan slagen als alle sectoren bijdragen aan de oplossing. Daarom vormen alle betrokken partijen samen een bestuurlijk overleg stikstof Zeeland. Ook zitten alle partijen in een externe werkgroep, en per gebiedsgerichte aanpak zijn de direct belanghebbenden vertegenwoordigd.

Binnen de organisatie zijn er sterke relaties met programma's, opgaven en afdelingen. Met name de relatie met Natuur, platteland en landbouw en met vergunningverlening zijn van groot belang. De opgave heeft tot doel het proces in gang te zetten, waarna de uitvoering in een andere eenheid plaats vindt.

Op 10 juli 2020 hebben PS de strategische aanpak stikstof vastgesteld. Deze is als richtinggevend en kaderstellende notitie behandeld en de wensen en bedelingen zijn meegegeven aan GS. De aanpak stikstof is echter continu in ontwikkeling, onder andere door landelijke ontwikkelingen. Zo is tussentijds de minister van landbouw met haar aanpak gekomen en heeft de commissie Remkes adviezen uitgebracht. Dit heeft direct effect op de Zeeuwse aanpak. In het proces is daarom zowel de relatie met externe partijen als met PS van groot belang en zal de strategische aanpak tussentijds ook kunnen worden aangevuld.

De beleidsregels die behoren bij de korte termijn doelstelling (mogelijk maken van vergunningverlening) zijn een aantal keer aangepast. Inmiddels is het mogelijk om te salderen. Ook is eind 2021 de mogelijkheid aangebracht om stikstofruimte te sparen in depositiebanken. Om te werken aan integrale gebiedsprocessen is gestart met gebiedstafels. Eind 2021 is steeds duidelijker geworden dat het rijk samen met provincies wil gaan werken aan een Nationaal Programma Landelijk Gebied, waarin de komende jaren de transitie in het landelijk gebied sterker vorm moet gaan krijgen.

Concrete resultaten 2021

In 2021 is het volgende bereikt:

- Verkrijgen satelliet data NOx en NH3 waardoor nauwkeuriger beeld van emissiebronnen ontstaat. Tevens is een start gemaakt met het koppelen van diverse data in een dashboard stikstof. Dit dient als basis voor gesprekken en inbreng richting buitenland en rijk om breder te kijken dan alleen de landbouw.
- Gedurende het jaar is continue aangedrongen op meer aandacht voor buitenland en andere bronnen dan landbouw. Dit heeft geresulteerd in een start van een buitenlandstrategie van het rijk, waarbij Vlaamse en Nederlandse minister elkaar hierover hebben gesproken.
- De vrijwillige opkoopregeling veehouderijen (MGO) is in uitvoering. Met drie geïnteresseerde ondernemers, die voldoen aan de criteria, wordt gesproken over opkoop. Er is actief meegedacht over verbeteringen van de tweede tranche MGO die in 2022 open gesteld zal worden.
- De beleidsregels salderen zijn enkele keren aangepast aan juridische uitspraken. Meest concreet hierbij is ook de mogelijkheid om stikstof doelenbanken te realiseren. Voor de Zeehaven industrie zijn concrete stappen gezet om een doelenbank op te richten.
- De gebiedsprocessen bij de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren zijn opgestart.

Slimme mobiliteit

Omschrijving

Om mee te doen in de maatschappij wil je je kunnen verplaatsen. Bijvoorbeeld naar het werk, naar school of naar de winkel. Goede bereikbaarheid is daarom belangrijk voor de leefbaarheid en vitaliteit van Zeeland. Veel mensen kunnen zelf in hun vervoer (mobiliteit) voorzien. Ons huidige mobiliteitssysteem past door de ontwikkelingen, zoals beschikbare apps en deelmobiliteit, steeds minder bij de huidige tijd. Er is verandering nodig. De uitdaging voor de komende jaren is de stap te maken naar slimme mobiliteit.

In 2021 hebben we samen met het netwerk de Regionale Mobiliteitsstrategie opgesteld. Deze is eind 2021 in drie gemeenteraden en in Provinciale Staten vastgesteld. Begin 2022 behandelen de negen overige Zeeuwse gemeenteraden de Mobiliteitsstrategie. Parallel aan de strategievorming is gestart met pilots. En is een snellere treinverbinding tot stand gekomen.

Ambitie

De ambitie vanuit de Regionale Mobiliteitsstrategie is om de stap te maken naar slimme en duurzame mobiliteit. Hierbij wordt het aanbod aan vervoer afgestemd op de vraag. Dit doen we door nieuwe soorten van vervoer toe te voegen. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van een flextaxi in combinatie met bus, trein en Westerschelde Ferry.

De reiziger en de vervoersvraag staan hierbij centraal. De reiziger stelt de reis eenvoudiger samen digitaal of telefonisch. Via een app kan de reiziger de reis plannen, boeken en betalen. Doel is dat iedereen dicht bij huis en bestemming op kan stappen. We zorgen dat iedereen het vervoer kan gebruiken. Van jong tot oud en van fit tot met een beperking.

Inzet

Mix van Mobiliteit

Snelle verbindingen zijn belangrijk om de bereikbaarheid van Zeeland op peil te houden. Met de trein, busverbindingen en de Westerschelde Ferry zorgen we voor een hoofdnetwerk van snelle verbindingen. Om te kunnen concurreren met de auto mogen deze verbindingen niet veel langzamer zijn. Specifieke buslijnen zijn er voor scholieren en studenten.

Vanuit de basis van de haltetaxi zetten we een fijnmazig systeem van flextaxi's en kleine busjes op. In samenhang met het doelgroepenvervoer, vervoer door vrijwilligers en deelmobiliteit is er straks voor iedereen dichtbij vervoer beschikbaar. Dit geldt voor een woongebied binnen 500 meter en in het buitengebied binnen 2,5 kilometer. Reizigers kunnen kort van te voren digitaal of telefonisch aangeven van welk opstappunt ze willen vertrekken. En naar welke plaats ze willen reizen.

Fietsen en wandelen blijven ook belangrijk. Iet voor iedereen is het mogelijk om via wandelen of fietsen bij een opstappunt te komen. Met doelgroepenvervoer garanderen we dat de meest kwetsbare mensen vervoer van deur tot deur houden.

Duurzame Mobiliteit

Naast een mix van vervoersmiddelen zorgen we voor duurzaam vervoer. De voertuigen die we inhuren voor vervoer stoten uiterlijk in 2030 geen schadelijke stoffen meer uit. Daarnaast rijden deze voertuigen op groene energie.

Mobiliteitscentrale

Het aanbod van vervoer vraagt om samenwerking. Hiervoor zetten we een mobiliteitscentrale op. De mobiliteitscentrale zorgt ervoor dat het vervoer goed verloopt. De mobiliteitscentrale kan bijvoorbeeld adviseren wanneer er grote bussen moeten rijden. Of waar en wanneer juist het gebruik van de flextaxi beter voldoet. De mobiliteitscentrale geeft daarnaast advies aan de verantwoordelijke overheden. De mobiliteitscentrale zal bijvoorbeeld adviseren over wanneer op een route en tijdstip het gewenst is met grote bussen te rijden en waar en wanneer juist de flextaxi beter voldoet. De samenwerkingsvorm voor die mobiliteitscentrale werken we de komende periode verder uit.

Hubs, haltes en opstappunten

Omdat reizigers vaker met verschillende vervoersmiddelen reizen, hebben we goede op- en overstapplaatsen nodig. Deze overstapplaatsen noemen we hubs. Goede en aantrekkelijke hubs zijn een belangrijke voorwaarde voor een prettige en probleemloze reis van deur tot deur. De kwaliteit van de Zeeuwse hubs, haltes en opstappunten gaan we verbeteren.

Data

Goede digitale informatie is belangrijk om vraag en aanbod van vervoer bij elkaar te brengen. Het benutten van de digitale apps, de Mobility as a Service apps, gaan hierbij helpen. Daarnaast is gestart met de samenwerking tussen Zeeuwse wegbeheerders in een regionaal data team. Door dit team maken we digitale informatie over de Zeeuwse wegen beschikbaar.

Living Lab

als Living Lab Slimme Mobiliteit. Om daarmee voor Zeeland veelbelovende nieuwe vervoersmogelijkheden uit te proberen. Het ministerie heeft daarvoor € 5 miljoen beschikbaar gesteld. In 2021 zijn de eerste projecten vanuit dit Living Lab van start gegaan. Dit gaat om een onderzoek voor een superslim laadplein en een carpoolapp gekoppeld aan samenwerkende bedrijven hierin. In 2021 is ook een proefproject voor een zelf varende pontje gestart.

Proces

Eind 2020 is de Richtingennotitie Slimme Mobiliteit in Provinciale Staten behandeld. Begin 2021 liep dit nog door met behandeling van gemeenten. Na de behandeling van de richtinggevendende keuzes is gestart met de uitwerking daarvan, op drie manieren:

- Vanuit werkgroepen met gemeentemedewerkers en provincie-medewerkers samen met deskundige bureaus de inhoudelijke uitwerking en analyses te doen.
- Door met werksessies en brede bijeenkomst met een brede groep betrokken mensen en organisaties de verdere invulling te bespreken.
- Door sessies met reizigers te organiseren. Daarin kon de reiziger zelf meedenken. Die sessies waren er voor jongeren, reizigers met een beperking en algemeen reizigers die wilden meepraten.

Dit heeft half 2021 geleid tot een concept Regionale Mobiliteitsstrategie, die gemeenten en Provincie Zeeland bespraken. Door verschillende bestuurlijke gesprekken hebben aanpassingen en bijstellingen op dit concept plaatsgevonden.

Daarmee werd eind 2021 de Regionale Mobiliteitsstrategie ter vaststelling voorgelegd aan Provinciale Staten en Gemeenteraden. Na vaststelling wordt de uitvoering verder in gang gezet. Aanbesteding van de busconcessie en het opzetten van de mobiliteitscentrale zijn daar belangrijke onderdelen van.

Concrete resultaten 2021

- Oplevering en vaststelling van de Regionale Mobiliteitsstrategie
- Start van de snelle Intercity Vlissingen-Amsterdam op 13 december 2021
- Start van de eerste projecten vanuit het Living Lab Slimme Mobiliteit.

Zichtbaar Zeeland

Omschrijving

PS hebben in hun vergadering van 5 februari 2021 het concept van de Marketingstrategie Zeeland vastgesteld. Opdracht hierbij was een brede consultatie te organiseren en de opbrengst daarvan te verwerken in een definitieve strategie en deze voor te leggen in PS van juni 2021. De consultatie heeft geleid tot een breed gedragen Marketingstrategie Zeeland, waarvan de kaderstellende onderdelen door PS op 10 juni 2021 zijn vastgesteld. PS besloten tevens de Opgave Zichtbaar Zeeland per 1 juli 2021 te beëindigen en de verdere uitvoering van de strategie onder te brengen bij het programma regionale economie.

Ambitie

De ambitie was en is om voor de aanpak van het imago van Zeeland en de integrale marketing wonen, werken, studeren, ondernemen en recreëren, te komen tot een uitvoeringsorganisatie. Continueren van de tijdelijke uitvoering van de marketing door de provincie staat immers op de langere termijn op gespannen voet met de inzet om via een Zeeuws brede aanpak het imago te versterken vanuit de gezamenlijk marketingstrategie.

Inzet

De inzet is om het samen met de netwerkpartners invulling geven aan de marketing en positionering én daarbij tegelijkertijd zo snel mogelijk van de kant te gaan met deze vraagstukken. Hiermee wordt toegewerkt naar het in gezamenlijkheid oppakken van de Zeeuwse marketing- en positioneringsvraagstukken in een uitvoeringsorganisatie. In eerste instantie was het de bedoeling dat alle netwerkpartners 'aan boord moest zijn' om de ZMO van start te kunnen laten gaan. Inmiddels is gekozen voor een start met partners die bereid zijn om inhoudelijk mee te denken/werken, maar ook bereid zijn om incidentele middelen – in geld of personele inzet ("in kind") beschikbaar te stellen.

Proces

Met het besluit van PS van 10 juni 2021 is de Opgave Zichtbaar Zeeland per 1 juli 2021 beëindigd en de verdere uitvoering van de strategie per gelijke datum ondergebracht bij het programma regionale economie. In het betreffende PS-voorstel is op hoofdlijnen het proces vanaf de tweede helft 2021 opgenomen:

- Per 1 juli is er een team binnen programma Regionale economie, die de continuering van de uitvoering van wonen, werken en recreatie marketing waarborgt. Hiervoor wordt een marketingactieplan/-kalender opgesteld met de nodige campagnes voor korte termijn.
- Binnen Programma Economie is er menskracht om de netwerksturing die vanuit de opgave ZZ is opgebouwd (werk- en stuurgroep, Marketingstrategie Zeeland) te continueren en transformeren naar een uitvoeringsagenda.
- Binnen Programma Economie wordt gestart met de vernieuwde merkstrategie (positionering), gericht op de versterking en verbreding van het Zeeuws imago.
- Binnen Programma Economie wordt samen met partners gekeken naar het gezamenlijk organiseren en financieren van samenwerkingsprojecten, zoals dat de afgelopen drie jaar ook met de zorgsector is gebeurd. Dat kan met werkgevers, onderwijs, toerisme etc.
- Binnen programma Economie wordt gezorgd dat contracten op het gebied van ICT/ licenties, opdrachten en personeel gecontinueerd of vernieuwd kunnen worden om bovenstaand uitvoeringsniveau mogelijk te maken.

De (verdere) concretisering van deze punten is opgenomen in de begroting 2022.

Concrete resultaten 2021

- Vaststelling in PS van de Marketingstrategie Zeeland
- Beëindiging per 1 juli 2021 van de opgave Zichtbaar Zeeland
- Continueren van uitvoering van de strategie ondergebracht bij het programma regionale economie.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
010201 Strategische opgaven - stelpost	0	0	0	6	6
010202 Klimaatadaptatie	0	80	80	61	-19
010203 Ruimtelijke kwaliteit	0	205	205	180	-25
010204 Slimme mobiliteit	0	150	150	170	20
010205 Zichtbaar Zeeland	0	94	94	80	-14
010206-Stikstof	214	528	742	770	28
Totaal Lasten	214	1.057	1.271	1.267	-4
Baten					
010204 Slimme mobiliteit	0	0	0	0	0
010206-Stikstof	0	0	0	64	64
Totaal Baten	0	0	0	64	64
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-214	-1.057	-1.271	-1.203	68
Resultaat na bestemming	-214	-1.057	-1.271	-1.203	68

2. Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland is Land in Zee. Kust, land, zeearmen en eilanden, het samenspel tussen water en land, het geeft Zeeland een unieke ligging en een bijzondere omgeving voor mensen om te wonen, te werken en te recreëren. Deze unieke ligging in een veilige, economisch aantrekkelijke en ecologisch gezonde delta is ons Zeeuwse kapitaal en onze leefomgeving. In Zeeland bepalen water, landbouw, wonen, natuur, industrie en recreatie de kwaliteit van de leefomgeving. Als we die kwaliteit willen behouden, dan moeten we ons steeds afvragen: wat mag waar wel en waar niet, hoe beïnvloedt dat elkaar over en weer, wat zijn de effecten op milieu, landschap, economie op korte en langere termijn. De Omgevingsvisie 2021 vormt het strategisch beleidskader.

In dit begrotingshoofdstuk Woonplaats Zeeland staat de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal. Daarbij staan de volgende onderwerpen centraal: de gebouwde omgeving met steden, dorpen en bedrijventerreinen, de kwaliteit van de kust en recreatie, milieu en water, zowel de Deltawateren als het beheer van grond- en oppervlaktewater binnendijks. Landbouw en natuur, ook onderdeel van de fysieke leefomgeving, komen aan de orde bij het programma Balans in landelijk gebied.

Het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving wordt geregeld door tal van wetten en regelingen, onder de verantwoordelijkheid van rijk, provincie, gemeenten en waterschap. In de Omgevingswet komt er straks één loket voor alle vragen, klachten, vergunningen etc. Dat loket wordt de gemeente. De invoering van de Omgevingswet vereist een vernieuwing in samenwerking, denken en doen tussen overheden. Ook dit traject komt in dit hoofdstuk aan de orde.

Speerpunten

De speerpunten voor de verschillende deelprogramma's zijn:

Deltawateren

- Bijdragen aan vervolg gebiedsagenda Zuidwestelijke Delta 2050;
- Herintroductie van beperkt getij op de Grevelingen;
- Gebiedsproces Volkerak-Zoommeer (VZM- korte en middellange termijn);
- Zoetwaterbeschikbaarheid Zuidwestelijke Delta (in relatie tot Zeeuws Deltaplan zoet water);
- Continueren inzet voor uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie;
- Kennisprogramma zeespiegelstijging in relatie tot herijking Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta in 2026.

Kwaliteitskust: toerisme, recreatie en vrije tijd

- Uitvoering geven aan de kwaliteitsimpuls ten aanzien van aandachtsgebieden en strandovergangen in het kader van het uitvoeringsprogramma Zeeuwse Kustvisie;
- Stimulering kwaliteitsverbetering (o.a. voorkomen ondermijning) en verduurzaming/klimaatadaptatie (inclusief stikstofopgave) verblijfsrecreatie in Zeeland;
- Stimulering duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en verbeteren toeristische bereikbaarheid met spreiding in tijd en locaties;
- Stimuleren digitale innovatie en databeheer waardoor informatie over toeristische activiteiten, ondernemers, verblijfsaccommodaties en evenementen voor recreant, toerist en inwoner beter vindbaar en zichtbaar zijn;
- Stimuleren Zeeuwse waterrecreatie (Zeeland Land IN Zee) en n.a.v. onderzoek waterrecreatie uitvoering geven aan Actieprogramma Watersport;
- Het maken van cross-overs door de sector met andere belangrijke thema's zoals natuur-, steden- en waterbeleving;
- Versterking stedelijk toerisme door vervolgonderzoek naar de kansen van toerisme en retail in de Zeeuwse steden en mogelijkheden betrekken in het aanjaagprogramma Economische Impuls Zeeland (afgestemd met de acties in de programmalijn wonen en binnensteden);

- Structureel en meetbaar inzicht in de (positieve) impact van toerisme op economie, leefbaarheid en voorzieningen en door kennisdeling het bevorderen van het imago en het draagvlak voor toerisme;
- Zeeuwse kennisagenda voor het vrijetijd domein met onderzoeksprogramma, in samenwerking met de toeristische partners en ter uitvoering van het 'Zeeuws Perspectief 2030' en de nieuwe Omgevingsvisie Zeeland.

Milieu

- Uitvoering Brzo taken door DCMR op afgesproken wijze;
- Begroting RUD Zeeland op basis van de evaluatie PxQ systeem en afrekening op werkelijk bestede uren;
- Verkenning van de toekomst van de RUD Zeeland in afstemming met gemeenten en waterschap;
- Actualisatie Milieuprogramma en VTH programma;
- Uitvoering BRIKS taken door de Omgevingsdiensten laten uitvoeren conform wetgeving;
- Uitvoeren acties uit het Milieuprogramma 2018.

Omgevingswet (digitaal stelsel)

- Informatie en applicatie stelsel gereed maken zodat Omgevingsvisie en Omgevingsverordening kunnen worden gepubliceerd

Wonen en bedrijventerreinen

- Opstellen van een Woonagenda en aanpak o.a. met de gemeenten;
- Uitvoeren Fonds Impuls Bedrijventerreinen, Provinciale Impuls Wonen en de regeling Herinvulling Leegstaande Panden.

Beleidskader

- [Zeeuwse Omgevingsvisie Deel A](#)
- [Zeeuwse Omgevingsvisie Deel B](#)
- [Omgevingsverordening Zeeland 2018](#)
- [VTH Programma Schoon, gezond en veilig Zeeland](#)
- [Milieuprogramma 2018-2022](#)
- [Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016](#)
- [Beleidsnota Natuurwetgeving](#)
- [Deltaprogramma](#)
- [Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta](#)
- [Programmatische aanpak Grote Wateren](#)
- [Natura 2000 beheerplannen \(voor de afzonderlijke Deltawateren\)](#)
- [Zwemwaterrichtlijn](#)
- [Kaderrichtlijn Water](#)

Reguliere taken

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven, waarvoor de Provincie bevoegd gezag is;
- Vergunningverlening en toezicht op bodemsaneringen en nazorg;

- Uitvoering van bodemonderzoeken en bodemsaneringen;
- Vergunningverlening, toezicht en handhaving voor vuurwerkevenementen, luchtvaart, ontgrondingen en grondwateronttrekkingen;
- Uitvoeren programma Impuls omgevingsveiligheid;
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de Brzo RUD (DCMR);
- Interbestuurlijk toezicht voor wat ruimtelijke ordening en milieutaken betreft;
- Nazorg gesloten stortplaatsen;
- Coördinatie uitvoering VTH taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen;
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Water

- Beheer grondwatermeetnet;
- Aanwijzen zwemlocaties;
- Bescherming grond- en oppervlaktewater.

Deltawateren

De Deltawateren zijn voor Zeeland vanuit ecologisch, ruimtelijk, recreatief en economisch oogpunt van grote waarde. Ze bepalen in belangrijke mate de kwaliteit van onze leefomgeving, nu en in de toekomst. Het borgen van deze kwaliteit vraagt om passende antwoorden op de uitdagingen voor de komende decennia. Het gaat daarbij om een evenwichtige aanpak van thema's als waterkwaliteit, ecologie en regionale economie in combinatie met noodzakelijke aanpassingen op het vlak van waterveiligheid, zeespiegelstijging en een verder toenemende verzilting. Een aanpak waarbij we als Provincie Zeeland samenwerken met onze partners binnen het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta (GO ZWD) om ons doel van een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta te kunnen realiseren.

Maatschappelijk effect Deltawateren

De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

De kust, stranden en duinen, met daarachter het agrarisch landschap, aantrekkelijke dorpen en steden, de zilte natuur, onderscheidende evenementen en activiteiten, vormen samen een belangrijk kapitaal voor Zeeland, zowel voor bewoners, als voor bezoekers. Het in stand houden van die basiswaarden en toch economische ontwikkeling mogelijk maken is een gezamenlijke opgave voor onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, milieuorganisaties, waterschap, Rijkswaterstaat en de Provincie. Activiteiten die hiervoor worden ontplooid zijn de uitvoering van het actieprogramma Zeeuwse Kustvisie, waaronder versterking van de Zeeuwse kust door gebiedsontwikkelingen en het verhogen van de vitaliteit van de verblijfsrecreatie (inclusief voorkomen ondermijning), het stimuleren van (digitale) innovatie in de vrijetijdssector en verduurzaming en klimaatadaptatie (inclusief stikstofopgave) van de sector. Daarnaast stimuleren we oplossingen in plaats, vorm en tijd en het maken van cross-overs door de sector met andere belangrijke thema's zoals natuur-, steden- en waterbeleving. Verder blijft de realisering van een duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk belangrijk, gekoppeld aan de opgave slimme mobiliteit. De Zeeuwse Kwaliteitskust levert daarmee een positieve bijdrage aan de kansen van de profilering van Zeeland als jaarrond bestemming en meer spreiding van onze gasten over Zeeland. De huidige economische crisis als gevolg van de coronamaatregelen onderschrijft het belang van een toekomstbestendige en robuuste sector, maar ook het belang van meer inzicht in onze gasten aan de hand van een Zeeuwse kennisagenda en in de impact van bezoekersstromen op onze economie, leefbaarheid en voorzieningen.

Maatschappelijk effect Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

Versterking van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland door het versterken

van de kwaliteit van natuur, landschap, mobiliteit, recreatief- toeristische voorzieningen en stimuleren van ondernemers. Indirect wordt daarmee een bijdrage geleverd aan werkgelegenheid, draagkracht voor voorzieningen en de leefomgeving in Zeeland.

Omgevingswet en Omgevingsagenda

In 2021 zetten we de voorbereiding voort om in 2023 te kunnen voldoen aan de nieuwe Omgevingswet. De Omgevingswet is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de grondwet. In de Omgevingswet worden 26 wetten en meer dan honderd ministeriele regelingen op het gebied van ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur samengevoegd. Het doel van de Omgevingswet is: "van bescherming van de fysieke leefomgeving via een werende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling."

Door deze nieuwe wet verandert er veel in Zeeland, ook de rol van de Provincie verandert. De Omgevingswet geeft aan dat burgers en initiatiefnemers niet langer geconfronteerd moeten worden met een gefragmenteerde overheid. Alle overheden zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Om dit te bereiken moeten de overheden onder de Omgevingswet intensiever samenwerken. Het digitale stelsel is een belangrijk spoor van de implementatie Omgevingswet en maakt onderdeel uit van dit programma.

Voor de digitalisering van de Omgevingswet wordt een digitaal stelsel ontwikkeld. Een belangrijke component hierin is het Omgevingsloket. Alle informatie over de fysieke leefomgeving wordt gebundeld in het Omgevingsloket.

Via het Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers digitaal een vergunningaanvraag of melding indienen en kan via prikken op de kaart gezien worden welke regels er gelden op een bepaalde locatie.

Daarnaast kan ook informatie over de fysieke leefomgeving worden opgevraagd. Alle overheden dienen aangesloten te worden op het Omgevingsloket om deze te voorzien van informatie. Zeeuwse afstemming is nodig om met partijen afspraken te maken hoe we aansluiten, welke informatie er wordt aangeleverd en welke nieuwe (werk) processen er ingericht moeten worden.

Omgevingsagenda

Daarnaast werken we binnen het programma Fysieke Leefomgeving aan het opstellen van de Omgevingsagenda. In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is het instrument van de omgevingsagenda per landsdeel geïntroduceerd. De Omgevingsagenda Zuidwest is de gezamenlijk bestuurlijke agenda voor de fysieke leefomgeving van het Rijk en regio's Zeeland en Zuid-Holland. Voor Zeeland zijn hier drie prioritaire thema's benoemd: North Sea Port District & Terneuzen, De kust van de delta, Transitie landelijk gebied. Hierbij is North Sea Port District tevens aangewezen als NOVI gebied. In de Omgevingsagenda Zuidwest worden de opgaven voor Rijk en regio rond deze thema's in beeld gebracht en worden afspraken vastgelegd over de gezamenlijke aanpak van deze opgaven. Doel is om de Omgevingsagenda in 2022 vast te stellen. De omgevingsagenda is in samenhang met de Zeeuwse Omgevingsvisie opgesteld.

Maatschappelijk effect Omgevingswet en omgevingsagenda

Met de voorbereiding op de Omgevingswet en de vier andere strategische opgaven draagt de Provincie bij aan een nieuwe manier van samenwerken tussen overheden onderling en tussen overheden en het netwerk. Het doel is een gezonde, veilige leefomgeving en het doelmatig gebruik van de beschikbare ruimte, waardoor ook directe bijdrage geleverd wordt aan het versterken van de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Wonen

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Demografische ontwikkelingen (vergrijzing, huishoudenverdunding), de noodzaak voor verduurzaming en aanpassing van woningen aan de zorg(behoefte) hebben een belangrijke invloed op de woonbehoefte. De vraag naar woningtypen en woonmilieus verandert hierdoor. Het gaat niet alleen om aantallen woningen, maar ook om een match met de kwalitatieve vraag en een koppeling met duurzaamheidsdoelen. De aanpassing van de bestaande woningvoorraad door sloop, herstructurering, woningaanpassing en verbetering is een lastige opgave, lastiger nog dan het toevoegen van woningen aan de woningvoorraad.

Deze opgave is in 2019 in beeld gebracht door het Kwalitatief Woononderzoek Zeeland (KWOZ). De opgave is aanzienlijk en verschilt per regio. Daarnaast is in 2020 o.a. tijdens het congres flexwonen aandacht gevraagd voor flexibele woonvormen voor spoedzoekers en voor de huisvesting van

buitenlandse werknemers. In het vervolg op dit congres is flexwonen een integraal onderdeel geworden van het Zeeuwse woonbeleid. Met de gemeenten is de Zeeuwse woonagenda opgesteld waarin met bestaande en nieuw te ontwikkelen instrumenten gezamenlijk wordt gewerkt aan een toekomstbestendige woningvoorraad. De provincie ondersteunt dit met de inzet via bestaande en nieuwe instrumenten, zoals de Provinciale Impuls Wonen, investeringen via de regiodeal, leningen voor woningverduurzaming, hergebruik van leegstaande panden en een gebiedsgerichte aanpak.

Om nieuwbouw beter aan te laten sluiten op de toekomstige kwalitatieve vraag is de notitie "Ruimte voor woonkwaliteit" opgesteld. Aan de hand hiervan worden met individuele gemeenten plannen van aanpak opgesteld. Het doel hiervan is om gemeenten met meer ruimte te bieden voor woningbouwplannen die beter aansluiten bij de toekomstige behoeften. Hierin worden afspraken gemaakt over de bestaande nieuwbouwplannen, zodat deze beter aansluiten bij de toekomstige behoefte. Hiermee wordt ruimte gecreëerd waardoor gemeenten met woningbouw meer flexibel en adaptief kunnen inspelen op de kwalitatieve behoefte. Er zijn hiervoor plannen van aanpak opgesteld met de Zeeuws Vlaamse gemeenten.

In dit thema speelt ook de versterking van de functie van de stad als plek om te winkelen, te leven en te ontmoeten. Deze functie staat onder druk, o.a. door de toename van leegstand in de detailhandel en maatschappelijk vastgoed. We haken hierop aan als partner met een visie op detailhandel, cultuur en bebouwde omgeving (m.n. herbestemming). Onze rol is hier vooral faciliterend (bijv. richting steden netwerk Z4) en stimulerend (bijv. richting initiatief om met leegstaande plekken en panden om te gaan of wijkverbetering te ondersteunen).

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Beter benutten van regionale bedrijventerreinen

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen. Belangrijke instrumenten zijn de behoefteprognose voor bedrijventerreinen en de regionale bedrijventerreinenprogrammering die de gemeenten op basis daarvan opstellen. Met de subsidieregeling Fonds Impuls Bedrijventerreinen ondersteunt de Provincie de gemeenten. In 2020 is deze regeling geëvalueerd. Op basis daarvan is de regeling aangepast, waarbij de nadruk is komen te liggen op kennis ontwikkeling, verduurzaming en zwaardere vormen van herstructurering. In 2019 is een subsidieregeling geopend voor het uitvoeren van duurzaamheidsscans. In 2021 is op basis van deze scans een demoproject voor de verduurzaming van bedrijventerreinen gestart op bedrijventerrein Welgelegen in Tholen, met inzet van de gelden uit de regio envelop. Het doel is om in 2022 een tweede demo te starten.

Maatschappelijk effect

Zeeland is een provincie waar het goed wonen, werken en leven is.

Doelstelling

Law Delta

Een Law Delta is gerealiseerd op een deel van het beoogde terrein van de marinierskazerne in Vlissingen.

Deze doelstelling maakt onderdeel uit van het compensatiepakket Wind in de Zeilen. Dit betreft het justitieel complex Vlissingen (JCV) dat bestaat uit een penitentiaire inrichting voor zwaardere doelgroepen met een extra beveiligde inrichting, een hoog beveiligde zittingslocatie en een beveiligde verblijfsfaciliteit waar rechters, officieren van justitie en advocaten tussen zittingsdagen kunnen overnachten en werken. Het Strategisch kenniscentrum Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit dat gelieerd is aan de strafrechtketen zal elders in Vlissingen als een separate ontwikkeling tot stand worden gebracht. De gezamenlijke inschatting van rijk en regio is dat op zijn vroegst in het laatste kwartaal van 2023 kan worden gestart met bouwen van het justitieel complex. Een start eind 2023 kent de volgende afhankelijkheden en risico's:

- oplevering van advies over de locatiekeuze in het laatste kwartaal van 2020, en vervolgens commitment van rijk en regio ten behoeve van voortvarende besluitvorming daarover uiterlijk in januari 2021;

- aandacht voor de voorbereiding en begeleiding van het proces met betrekking tot ruimtelijke procedures, om deze zo voorspoedig mogelijk te laten verlopen;
- beschikbaarheid van een marktpartij;
- de gevolgen van de omgevingswet, die gedurende de planfase wordt ingevoerd, zijn nog onbekend.

Oplevering van het complex wordt op zijn vroegst mogelijk geacht in de tweede helft van 2026.

Stand van zaken

Eind november kwam de mededeling van regisseur Riedstra dat de ingebruikname van het JCV opschuift naar 2028. Wegens vertrouwelijkheid, complexiteit en omvang van het complex duren de voorbereidingen langer dan eerder ingeschat.

Acties

Besluitvorming definitieve locatiekeuze.

Voortgang/Resultaat

Eind januari 2021 is besloten over de locatie voor het Justitieel Complex Vlissingen. In dit besluit is ook meegenomen dat het JCV deel zal uitmaken van een nader te ontwikkelen stadslandgoed. Het ruimtebeslag van het JCV is namelijk kleiner dan dat voor de eerder geplande marinierskazerne. Er werd geoordeeld dat er een maximale maatschappelijke meerwaarde wordt bereikt wanneer het complex deel uit maakt van een integrale gebiedsontwikkeling.

Start proces van de benodigde ruimtelijke procedures samen met de gemeente Vlissingen en het Rijk.

Voortgang/Resultaat

Medio 2021 is het vooroverleg in de planologische procedure gestart met het ter visie gaan van een voorontwerpbestemmingsplan voor het gehele gebied.

Uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de grondoverdracht.

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn alle gronden in het gebied weer terug overgedragen aan gemeente, provincie en waterschap, de oorspronkelijke eigenaren. Eind 2021 is het overleg met het Rijksvastgoedbedrijf gestart over de levering van de gronden ten behoeve van het justitieel complex.

Doelstelling

Voorbereiding omgevingswet

Uiterlijk op het moment van het inwerkingtreden van de omgevingswet, naar verwachting op 1 oktober 2022, werkt de provincie volgens de gedachte achter de omgevingswet.

Stand van zaken

De inwerkingtreding is door vertraging bij landelijke digitaal stelsel Omgevingswet uitgesteld. Binnen Zeeland worden de voorbereidingen gecontinueerd tot het moment van inwerkingtreding (op 1 januari 2023).

Acties

Invulling geven aan opgave gericht werken en vroegtijdig samenwerken.

Voortgang/Resultaat

Dit valt onder de opgave Ruimtelijke Kwaliteit.

Nieuwe interne- en externe samenwerkingsstructuren/werkprocessen.

Voortgang/Resultaat

Intern wordt er op dit moment gewerkt door adviseurs aan een ambitiebepaling rondom vernieuwing van relatiebeheer. De Omgevingswet vraagt om vroegtijdige (keten)samenwerking, deelname aan Omgevingstafels, nieuwe digitale werkprocessen en ook zullen de processen in het kader van Vergunning, Toezicht en Handhaving opnieuw bekeken worden. Deze inventarisatie vormt een plan van aanpak om voor inwerkingtreding van de wet klaar te zijn.

Tevens is door het starten met pilots in de regio, er gericht gewerkt aan samenwerkingsafspraken met andere bevoegde gezagen. Zo is er een werkgroep gestart vanuit verschillende bevoegde gezagen die bezig is geweest met het inventariseren van huidige en nieuwe vergunningsprocedures in het kader van de Omgevingswet. Dit heeft geresulteerd in verschillende handleidingen die op dit moment nog verder worden uitgewerkt.

Vorbereidingsacties vormgeven en implementatie digitaal stelsel Omgevingswet

Voortgang/Resultaat

Met de aanschaf van de software en de bijbehorende koppelingen zijn we op orde. Met betrekking tot de inrichting van zowel de software als de koppelingen moeten er nog stappen gemaakt worden. Dit heeft te maken met de doorontwikkeling van het DSO waarmee moet worden samengewerkt. Voor de afspraken in de keten zijn vertragingen opgetreden wegens vertragingen bij het DSO. De eerste stappen zijn gezet maar aan de hand van pilots moet duidelijk worden welke afspraken er moeten worden vastgelegd, en dat is doorgeschoven naar 2022.

Doelstelling

Kwaliteitskust: recreatie, toerisme en vrijetijd

De kwaliteit en basiswaarden van Zeeland en de Zeeuwse kust zijn behouden en tegelijkertijd is meer economische ontwikkeling mogelijk gemaakt. Hierdoor is een positieve bijdrage geleverd aan de kansen van de profilering van Zeeland als jaarrond bestemming en meer spreiding van onze gasten over Zeeland. De toeristische sector is toekomstbestendiger en robuuster en er is meer kennis over onze gasten en de impact van bezoekersstromen op onze economie, leefbaarheid en voorzieningen. De kwaliteit en basiswaarden van Zeeland bestaan uit de kust, stranden en duinen, met daarachter het agrarisch landschap, aantrekkelijke dorpen en steden, de zilte natuur, onderscheidende evenementen en activiteiten. Deze doelstelling is een gezamenlijke opgave met onder andere gemeenten, (recreatieve) ondernemers, milieuorganisaties, waterschap en Rijkswaterstaat.

Stand van zaken

Om deze (doorlopende) doelstelling te bereiken is in 2021 verder gewerkt aan de uitvoering van de Zeeuwse Kustvisie en is de Veerse Meervisie met actieplan opgeleverd. Voor het traject Omgevingsagenda als werking van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is, in afstemming met de Kustvisiepartners, het rapport Kust/Voordelta opgeleverd als basis voor gebiedsgerichte aanpak in de kustzone. Om te kunnen komen tot een bestemming Zeeland die in balans is, is door de Zeeuwse overheden (provincie, gemeenten), ondernemers en maatschappelijke organisaties, het 'Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030' opgeleverd.

Deze visie wordt uitgewerkt in een meerjarige actie-agenda en toeristisch ecosysteem en vormt de basis voor de opgestelde toeristische marketingstrategie, gericht op spreiding in ruimte en tijd. Het uitvoeringsprogramma van de Toeristische UitvoeringsAlliantie (TUA, bestaande uit de HZ/Kenniscentrum Kusttoerisme en Economische Impuls Zeeland) is, ondanks corona, in 2021 nagenoeg volledig uitgevoerd. Hiermee zijn verdere stappen gezet in de kennisagenda van de bestemming in balans en het aanjagen van innovatie en verduurzaming van de vrijetijdssector. Hierbij zijn waar mogelijk Europese programma's benut. Vanuit het TUA programma is een concept-actieplan Waterrecreatie opgeleverd en is de kennisagenda toeristische mobiliteit verder vorm gegeven. Afgestemd op de opgave slimme mobiliteit zijn beleevingsconcepten voor toeristisch vervoer gestimuleerd. In 2021 is ook het beheer en onderhoud van recreatieve routes in Zeeland geborgd door de tijdelijke uitvoering van de taken van het Routebureau bij de provincie.

Acties

Investeren in aandachtsgebieden en strandovergangen aan de kust en stimuleren van innovatie en kwaliteitsontwikkeling bij ondernemers

- Uitvoering even aan de aandachtsgebieden. In 2021 zijn 4 aandachtsgebieden in uitvoering in vervolg op de gestarte activiteiten en uitwerkingen uit voorgaande jaren. Hiervoor worden o.a. middelen uit de 1e regio deal benut.;
- Het stimuleren van ondernemers in de Zeeuwse vrijetijdssector door de inzet en begeleiding van Economische Impuls Zeeland, in een samenhangende en daadkrachtige aanpak in samenwerking met onze toeristische partners, bestaande uit:
 1. Inspiratie op het gebied van technologie, bedrijf en omgeving, verduurzaming en bedrijfsvoering;
 2. Ondersteuning van ondernemers bij innovatie en kwaliteitsverbetering door middel van vouchers en expertmeetings;
 3. Financiering voor ondernemers in de verblijfsrecreatie met plannen voor de toekomstbestendigheid van bedrijven.

Voortgang/Resultaat

Er zijn ontwikkelingen/is voortgang in een aantal aandachtsgebieden waaronder Nieuwvliet-Bad, Domburg Nehalennia, Banjaard sluffer en Oranjezon. Het traject voor de aandachtsgebieden uit de Zeeuwse Kustvisie betreft lopende trajecten die pas in 2023 effectief moeten zijn afgerond.

Het stimuleren, begeleiden en inspireren van ondernemers heeft in 2021 plaatsgevonden door middel van de uitvoering van expertmeetings, vouchertrajecten, het Fonds Verblijfsrecreatie en deelname met ondernemerspilots binnen Europese projecten.

Kwaliteit van ontwikkelingen rond de Deltawateren stimuleren

- Regierol gericht op totstandkoming van een breed gedragen Gebiedsvisie Veerse Meer 2020-2030 met een actieagenda, gericht op evenwichtige balans tussen omgeving, leefbaarheid en economische ontwikkeling. (bouwsteen Zeeuwse Omgevingsvisie).
- Bewaken van inbreng van gemeenten, maatschappelijke organisaties en ondernemers voor visies op de randen van de Deltawateren (Oosterschelde, Grevelingen, Westerschelde) ten behoeve van inbreng in de Zeeuwse Omgevingsvisie.

Voortgang/Resultaat

Gebiedsvisie Veerse Meer inclusief uitvoeringsprogramma vastgesteld; klaar voor uitvoering.

De Zeeuwse Omgevingsvisie is vastgesteld, inclusief een bouwsteen Recreatie en Toerisme waarin de voor de vrijetijdseconomie relevante aspecten zijn betrokken in relatie tot de Deltawateren. Zo is onder andere het onderwerp 'waterrecreatie' onderdeel van de actie om te

komen tot een divers aanbod in de recreatiesector.

Stimuleren van het beter vindbaar en zichtbaar maken van informatie over toeristische activiteiten, ondernemers, verblijfsaccommodaties en evenementen voor recreant, toerist en inwoner.

- Toeristische data en informatie digitaal beter zichtbaar, vindbaar en herbruikbaar maken samen met de toeristische partners;
- Ondersteunen van initiatieven uit het toeristisch bedrijfsleven die inspelen op de kansen van big data en technologische ontwikkelingen.

Voortgang/Resultaat

Voor het zo goed mogelijk kunnen gaan ontsluiten van de informatie over de vrijetijds mogelijkheden in Zeeland, is in 2021 een toeristische marketingstrategie opgesteld. De marketingstrategie vormt de basis voor de verbetering van de vindbaarheid van toeristische informatie en het benutten van toeristische data om gasten een warm welkom te heten.

Stimulering duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk en verbeteren toeristische bereikbaarheid (spreiding in tijd en locaties, gekoppeld aan de opgave slimme mobiliteit)

- Realiseren kennisagenda toeristische mobiliteit Zeeland;
- Versterken belevingsconcepten toeristisch vervoer;
- Vergroting toeristisch vervoersaanbod.

Voortgang/Resultaat

De kennis omtrent toeristische mobiliteit en de wensen/behoefte van de gast is door het Kenniscentrum Kusttoerisme verder uitgebreid, zowel kwantitatief (modellen voor bezoekersstromen en drukte, database met GPS-data), als kwalitatief (bestemmingsdoelen en aandeel van mobiliteit daarin, overwegingen voor andere modaliteiten etc.). Het is nu mogelijk op basis van deze kennis en data valide keuzes te maken voor nieuwe concepten/routes, samen met gemeenten en ondernemers. Op het gebied van belevingsconcepten is de pilot bikesharing in gemeente Sluis gerealiseerd, in gemeente Veere is samen met een ondernemer het concept rondom Bed & Bike gestart en heeft het Routebureau stappen gemaakt in een aantal projecten op het gebied van routebeleving. Hierdoor is het toeristisch vervoersaanbod vergroot.

Doelstelling

Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

Via uitvoering van de wettelijke milieutaken wordt ingezet op het beschermen en het versterken van de milieukwaliteit van onze fysieke leefomgeving. Uitdaging is om met de uitvoering de milieukwaliteit te versterken terwijl de economische belangen niet uit het oog worden verloren. Dit doet de Provincie samen met andere overheden en maatschappelijke partners. De uitvoering van het milieubeleid is gemandateerd aan de RUD Zeeland en voor de Brzo taken aan de DCMR, zijnde de Brzo-RUD.

Het Milieuprogramma en het VTH programma dragen bij aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving.

Stand van zaken

- We kennen twee cycli, een beleidsvormende (strategische) cyclus en een uitvoerende (operationele) cyclus. Het samenhangende geheel van beide cycli wordt ook wel BIG-Eight genoemd. Dit model maakt vanuit een strategisch kader de vertaling naar operationeel beleid ten behoeve van kwaliteitsborging samen met een sluitende planning- en control cyclus. In 2021 hebben we de Big Eight gevolgd en verder versterkt.;

- De omgevingsdiensten DCMR en RUD Zeeland hebben hun taken uit de jaarplannen 2021 uitgevoerd. Ook is samen gewerkt aan het opstellen van de jaarplannen 2022;
- Voor het nieuwe milieuprogramma is een uitgangspuntennotitie opgesteld en vastgesteld door GS. In 2022 zal het nieuwe milieuprogramma gereed zijn;
- Er is een nieuwe VTH- strategie, samen met de Zeeuwse gemeenten opgesteld;
- De wettelijke coördinatietaak van de provincie heeft verder vorm gekregen en de contacten met de strafrechtpartners zijn aangehaald;
- Het interbestuurlijk toezicht op milieugebied heeft nog meer vorm gekregen. In 2021 zijn de toezichtdialogen met de gemeenten weer op gepakt. Hier komen alle generieke domeinen waar de provincie toezicht op houdt aan de orde. Tijdens de gesprekken in 2021 lag er vooral focus op het domein omgeving waar Milieu ook onder valt. Benadrukt is dat de provincie verwacht en ook belangrijk vindt dat alle basistaken conform wettelijke eisen zijn ingebracht bij de OD. Er is gesproken over het belang van goede beleidsdocumenten VTH. De gemeenten conformeren zich aan de geldende kwaliteitscriteria (2.2. is nog niet definitief).
- In 2021 hebben we de omgevingsdiensten gestimuleerd om handhavingsinformatie te plaatsen op hun website. Hierdoor is nog niet voldoende ervaring opgedaan met de gedragsregel publicatie handhavingsinformatie. De evaluatie van deze gedragsregel is daarom doorgeschoven naar 2022.
- In het kader van het Schone Lucht Akkoord zijn een aantal Specifieke Uitkeringen aangevraagd en toegekend. De projecten zijn:
 - Schone havens;
 - Industrie;
 - Participatie;
 - Mobiele werktuigen.

De projecten lopen door in 2022.

- Alle in 2021 verbeurde dwangsommen zijn door de Provincie ontvangen;
- Er is verder gewerkt aan de voorbereiding van de overdracht van bodemsaneringstaken aan de gemeenten;
- Voor de BRIKS taken hebben de gemeenten een samenwerkingsovereenkomst met de RUD Zeeland getekend. De RUD Zeeland ziet in opdracht van de provincie toe op het juist uitvoeren van deze taken. In 2022 wordt een eind evaluatie opgesteld;

Acties

Actualiseren milieuprogramma 2018-2022

Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben we de opzet en inhoud van het huidige milieuprogramma 2019-2022 geëvalueerd. Mede op basis van deze resultaten hebben we een Uitgangspuntennotitie voor het nieuwe milieuprogramma 2022-2026 gemaakt. In deze Uitgangspuntennotitie staan de kaders voor de inhoud en vorm van het nieuwe milieuprogramma. Het milieuprogramma 2022-2026 maken we in 2022 en laten we vaststellen door Gedeputeerde Staten.

Actualiseren VTH programma

Voortgang/Resultaat

Het nieuwe VTH-programma is door GS vastgesteld. Gelijktijdig is het oude VTH+S programma ingetrokken.

Het nieuwe VTH-programma hebben we op drie onderdelen geactualiseerd.

- In het nieuwe programma is de Zeeuwse VTH- strategie opgenomen.

- We hebben aanpassingen gedaan die nodig waren. Dit komt door landelijke ontwikkelingen en door reeds uitgevoerde of juist uitgestelde acties.

- Het onderdeel specialisaties is geschrapt. Dit onderdeel past beter in het nieuwe milieuprogramma.

Begeleiden van de uitvoering van bodemsaneringen

Voortgang/Resultaat

Voor vijf van de tien spoed saneringslocaties geldt dat de risico's in beeld zijn gebracht maar dat nog niet alle vereiste beheersmaatregelen zijn getroffen. De overige vijf locaties zijn wel volledig gecontroleerd en beheerst. Met andere woorden op deze locaties zijn geen onaanvaardbare risico's meer.

Invulling geven aan en professionaliseren van het opdrachtgeverschap van de RUD Zeeland en van de Brzo-RUD (DCMR)

Voortgang/Resultaat

In 2021 is invulling gegeven aan het opdrachtgeverschap door:

- Het afsluiten en monitoren van de dienstverleningsovereenkomsten/jaarplannen 2021 conform kwaliteitsniveau 2.1;

- Het evalueren van de jaarcijfers 2020;

- En het voorbereiden van de overeenkomsten voor het jaar 2022.

In de ambtelijke en bestuurlijke relatiebeheergesprekken worden belangrijke zaken met elkaar besproken. Het verder professionaliseren van het opdrachtgeverschap is een continue proces. In de provinciale najaarsnota 2021 zijn extra financiële middelen voor de RUD beschikbaar gesteld om o.a. het relatiebeheer met de provincie nog beter vorm te geven.

Met Omgevingsdiensten en gemeenten uitvoering BRIKS taken inrichten

Voortgang/Resultaat

De BRIKS-taken voor provinciale bedrijven is gemandateerd aan de omgevingsdiensten RUD Zeeland en DCMR. De omgevingsdiensten vragen advies aan gemeenten. In de samenwerkingsovereenkomst omgevingsdiensten met de gemeenten, zijn de voorwaarden en spelregels vastgelegd. De gemeenten hebben individueel deze samenwerkingsovereenkomst getekend. De RUD- Zeeland houdt vier keer per jaar een regionaal BRIKS- overleg om de voortgang te bespreken, maar ook knelpunten. De RUD- Zeeland heeft een concept tussen evaluatie opgesteld en voorgelegd aan de provincie en de gemeenten. De definitieve evaluatie wordt in 2022 verwacht.

Uitvoeren van de voor dit jaar relevante acties uit het milieuprogramma

- uitvoeren Zeeuws provinciaal onderdeel van het Schone Lucht Akkoord (voorheen Nationaal Actieprogramma Luchtkwaliteit);

- uitvoeren projectplan Kanaalzone inclusief acties op basis van onderzoek naar luchtmeetnet

- uitwerken en uitvoeren van projectplan zeer zorgwekkende stoffen;

Voortgang/Resultaat

Opvolging onderzoek luchtkwaliteit

1. Meetpunt Sluiskil

In opdracht van de Provincie Zeeland heeft DCMR half december 2020 in Sluiskil een meetpunt geplaatst en in gebruik genomen. Het meetpunt meet fijnstof, grof stof en NOx. De meetgegevens zijn te volgen via de website www.luchtmeetnet.nl.

2. Sensoren fijnstof (participatie)

In maart 2021 zijn we gestart met een pilot snuffelfiets project. De resultaten daarvan zijn via de website www.snuffelfiets.nl voor iedereen in te zien.

3. Stikstof

Vanuit de stikstofopgave hebben wij overleg gevoerd met het ministerie en in beeld gebracht op welke locaties aanvullend meten daadwerkelijk meerwaarde heeft. Op dit moment wordt er op ruim 30 locaties in Zeeland stikstof (NOx of NH3) gemeten.

Project Verbetering Omgevingskwaliteit Kanaalzone Sluiskil Terneuzen

Het project omgevingskwaliteit Kanaalzone Sluiskil – Terneuzen heeft als doel het in beeld brengen van de beleving van de omgevingskwaliteit in Zeeuws Vlaanderen. Het gaat hierbij om de beleving van omgevingskwaliteit bij lokale inwoners op het gebied van lucht, geur, geluid, stof, veiligheid en gezondheid. Dit project is een samenwerking tussen diverse (semi)overheden en uitvoeringsorganisaties. Het project is gestart in 2020 en de uitvoering van onderzoeken vond voor een belangrijk deel plaats in 2021. In 2022 vindt afronding en de eindrapportage plaats.

Projectplan zeer zorgwekkende stoffen

Bij de provinciale bedrijven is geïnventariseerd of zij (potentieel) zeer zorg wekkende stoffen binnen hun bedrijf hebben en gebruiken. Bij de risicovolle bedrijven (Brzo) is deze inventarisatie afgerond en op basis van de verkregen informatie worden vergunningen aangepast. Voor de afvalinzamelaars is de inventarisatie nog niet afgerond. Dit vanwege de complexiteit. Vanuit IPO is een landelijke projectleider aangesteld om het project verder te begeleiden en aan te sturen.

Verder uitwerken en bestendigen wettelijke coördinatietaak van de provincie op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (met partners op bestuursrechtelijk- en strafrechtelijk vlak)

Voortgang/Resultaat

Om de coördinatie taken uit te voeren heeft de provincie Zeeland een ambtelijk en bestuurlijk overleg ingevoerd. In dit overleg zijn alle kleursporen vertegenwoordigd maar ook politie en het OM. Daarnaast is er ook een regieteam ingesteld. Dit team bestaat uit vertegenwoordigers van de drie regiogemeenten, de RUD Zeeland en provincie. In 2021 is een uniform VTH- beleid ontwikkeld en door alle gemeenten en provincie eenduidig vastgesteld. Centraal staat uniform beleid en uitvoering realiseren op het gebied van VTH- taken. Maar zeker ook een goede samenwerking tussen alle deelnemers. Het VTH- beleid vraagt ook om nadere uitwerking. Dit doen we met het instellen van werkgroepen.

In 2021 zijn de volgende werkgroepen in gesteld;

- preventiemaatregelen;
- probleemanalyse en risicoanalyse;
- casemanagement;
- samenwerking tussen bestuursrecht en strafrecht.

In 2022 zullen de resultaten van deze werkgroepen opgeleverd worden. In 2021 zijn we ook gestart met het jaarlijks organiseren we een VTH- themadag en een aantal keer per jaar brengen we een nieuwsbrief uit. Helaas hebben we de eerste themadag vanwege corona doorgeschoven naar voorjaar 2022.

Verkenning toekomst RUD Zeeland opstarten en begeleiden

Voortgang/Resultaat

In 2021 is het eerste gedeelte van de toekomstverkenning afgerond met het rapport 'Doorontwikkeling milieutaakveld'. Dit rapport schetst scenario's voor toekomstige samenwerking op het gebied van milieutaken. GS en de Commissie Ruimte geven de voorkeur aan het scenario 'Samen het milieu voorop'. Hierin staan de gezonde leefomgeving en een collectieve aanpak voorop. In een vervolg op de verkenning werken we dit scenario uit.

Doelstelling

Water en Bodem met kwaliteit

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Een aantal reguliere taken op het vlak van water(beheer) wordt structureel uitgevoerd. De provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwemwater.

Stand van zaken

Ondanks geleverde bijdrage hebben de uitgevoerde acties met betrekking tot waterkwaliteit en waterkwantiteit nog niet geleid tot het beoogde effect.

Acties

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

In de Omgevingsverordening is de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd; de toestand wordt gevolgd via monitoring.

Voortgang/Resultaat

De grondwaterbeschermingsgebieden zijn meegenomen in de update van de omgevingsverordening.

(de begrenzing is geborgd en beschikbaar via Open Data portaal Zeeland)

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerder en RUD

Voldoen aan Europese Kaderrichtlijn Water en Zwemwaterrichtlijn

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn de zwemwaterlocaties aangewezen door de provincie en door de RUD gecontroleerd op veilige en hygiënische omstandigheden. Rijkswaterstaat en het waterschap hebben de benodigde monitoring van de zwemwaterkwaliteit uitgevoerd.

Bescherming en informatievoorziening archeologische en aardkundige waarden

Subdoel: Duurzaam bodemgebruik en geen ongewenst bodemgebruik diepere ondergrond

Voortgang/Resultaat

In 2021 is o.a. gewerkt aan voorbereidingen om in 2022 kandidaatstelling als UNESCO GeoPark Schelde Delta mogelijk te maken. Hierbij gaat het om zichtbaar en beleefbaar maken van aardkundig en ook archeologisch erfgoed (in het bijzonder de verdronken dorpen) in relatie

met landschap, natuur, cultuurhistorie en Klimaatadaptatie.

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

■ Voortgang/Resultaat

Waterschap Scheldestromen, Zeeuwse gemeenten en Evides waterbedrijf werken samen onder het Convenant Samenwerking Afvalwaterketen Zeeland (SAZ+); de provincie ondersteunt de samenwerking en volgt dit op afstand.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwaliteit geformuleerde doelstellingen in de Omgevingsverordening Zeeland.

Subdoel: Voldoen aan Waterwet, Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

■ Voortgang/Resultaat

Ondanks uitgevoerde maatregelen scoren de meeste kwaliteitselementen minder goed. Voor de biologische kwaliteit is onduidelijk wat hier de oorzaak van is. Voor de chemische kwaliteit wordt dit met name veroorzaakt door een gewijzigde monitoringssystematiek en verbeterde analysetechnieken.

Over de verdere aanpak vindt overleg met het Waterschap plaats.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwantiteit geformuleerde doelstellingen in de Omgevingsverordening Zeeland.

Subdoel: Voldoen aan het terugdringen van regionale wateroverlast

■ Voortgang/Resultaat

De uitvoering van maatregelen op het gebied van beperking wateroverlast (WB21) en regulier peilbeheer (GGOR) loopt achter op schema; hierover vindt overleg met het Waterschap plaats.

Opstellen provinciaal waterprogramma

In het provinciaal waterprogramma stellen Gedeputeerde Staten het provinciale waterbeleid vast. Daarbij worden in ieder geval de regionale oppervlaktewaterlichamen, grondwaterlichamen en waterwinlocaties aangewezen, de waterkwaliteitsdoelen vastgesteld en de voor doelbereik te treffen maatregelen vastgelegd.

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is het Provinciaal Waterprogramma opgesteld en door PS vastgesteld.

Opzetten van een 3-tal pilotprojecten regionaal waterbeheer overeenkomstig ambitie, visie en doelen strategische visie waterbeheer 2050. Meedenken met praktische vertaling van de visie Waterbeheer door Waterschap

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn in samenwerking met het waterschap sonderingen uitgevoerd voor toekomstige locaties zoutwachters en zijn Lora-gateways geplaatst ten behoeve van het realiseren van een

provinciebrede dekking voor de ontvangst van veldsensoren voor (grond)watermonitoring.

De eerder gestarte samenwerking met gemeente Schouwen-Duiveland en het waterschap in het Living Lab Schouwen-Duiveland (broedplaats Zoet water) is in 2021 gecontinueerd.

Tegengaan verdroging natuurgebieden, met name Natura 2000, door opstellen monitoringsprogramma

Subdoel: Voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's

De uitvoering van hydrologische herstelmaatregelen wordt meegenomen bij de beheerplannen Natura 2000/PAS. Monitoringsadvies (met betrekking tot hydrologie) is opgesteld. Implementatie en realisatie meetnet staat voor 2020/2021 op de planning.

Voortgang/Resultaat

De realisatie van een geautomatiseerd meetnet is in 2021 technisch voorbereid (pilot via Lora / Multiflexmeter). Grootschalige realisatie van het meetnet wordt gecombineerd met het primaire grondwatermeetnet en is voorzien voor 2022/23 (en evt. 2024)

Zoeken naar synergie mogelijkheden met provinciale opgaven zoals natuurontwikkeling

Subdoel: Voldoen aan het terugdringen van regionale wateroverlast

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn middelen beschikbaar gekomen voor een ecohydrologische analyse vanuit het programma Natuur. In 2022 zal in overleg met het waterschap worden gezien in hoeverre deze middelen tot synergie kunnen leiden in combinatie met de verdere uitwerking van de Planvorming Wateropgave van het waterschap.

Doelstelling

Deltawateren

Een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta. Door samen met onze partners in te zetten op:

- Het realiseren van een gezond ecologisch systeem;
- Het verder versterken van de (water)veiligheid;
- De zorg voor voldoende zoet water;
- Het stimuleren van de economische vitaliteit.

Stand van zaken

In 2021 hebben we samen met onze partners in de Zuidwestelijke Delta met het vernieuwen van de organisatiestructuur een eerste stap gezet in het realiseren van de gezamenlijke ambitie om in 2050 de eerste klimaatbestendige Delta ter wereld te zijn.

Acties

Bevorderen kennisuitwisseling, communicatie en samenwerking door actieve bijdrage aan en in het gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta

Actie wordt gecontinueerd in 2021.

Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben we bijgedragen aan de kennisdag ZWD. Is er een nieuwe stap gezet in de samenwerking door ondertekening van de bestuursovereenkomst Zuidwestelijke Delta en is

vorm en inhoud gegeven aan de nieuwe werkorganisatie waarmee begin 2022 van start is gegaan.
Ook is in gezamenlijkheid de tweede tranche voor het deltaprogramma Zoet Water voorbereid.

Blijvende inzet maatregelen verbeteren ecologische kwaliteit Volkerak-Zoommeer via Bestuur- en samenwerkingsovereenkomst

Voortgang/Resultaat

Onder de vlag van het gebiedsoverleg ZWD wordt gekeken welke acties en stappen nodig zijn voor het verbeteren van de ecologische kwaliteit en omgeving bij een (voor nu) zoet VZM. Verwacht wordt dat dit begin 2022 vormt krijgt als onderdeel van het werkprogramma voor de ZWD.

Indien het Rijk een betekenisvol besluit over een zout VZM neemt: bijdragen aan alternatieve zoet-water maatregelen Volkerak-Zoommeer

Niet aan de orde in 2021. In GO ZWD van 13 juli 2020 is deze lijn bevestigd en is besloten om de realisatie van de alternatieve zoetwatermaatregelen géén onderdeel uit te laten maken van het bod/aanvraag Deltafonds voor periode 2022-2027.

Voortgang/Resultaat

Niet aan de orde geweest in 2021. Het Rijk heeft eind 2019 besloten om voor 2032 geen besluit te nemen over het zout maken van het VZM. Dit betekent dat er voorlopig geen urgentie is om alternatieve zoet water maatregelen tbv VZM te treffen.

Daarmee kan deze actie komen te vervallen.

Onderzoeken meekoppelkansen Grevelingenmeer
Wordt vervolgd in 2021.

Voortgang/Resultaat

In 2021 is het bestuurlijk overleg Grevelingen bezig geweest met het voorbereiden van een aantal projecten gericht op natuurontwikkeling en kwaliteitsverbetering van de openbare recreatieve voorzieningen.

Uitgevoerde studie Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde doorvertalen

Fase 1 van het langetermijnperspectief natuur Schelde-estuarium (LTP-N) heeft bestaan uit het gezamenlijk met stakeholders opstellen van een systeemanalyse van het estuarium. In vervolg daarop is een tweede fase gestart die tot doel heeft, wederom gezamenlijk, natuurdoelen te definiëren en voorstellen voor denkbare maatregelen uit te werken. Er is een periode van twee jaar voor deze fase voorzien.

Voortgang/Resultaat

De voortgang op dit dossier in 2021 is beperkt gebleven. Ten eerste trad vertraging op door Corona. De Schelderaadvoorzitter hechtte veel waarde aan fysiek overleg vanwege de aard van de besprekingen en de eerste mogelijkheid daartoe deed zich pas eind juni voor. Bij die gelegenheid is wel het enige tastbare product van 2021 opgeleverd, namelijk een juridische inventarisatie van het natuurkader voor het Schelde-estuarium. Een volgend fysiek overleg bleek in 2021 niet meer mogelijk vanwege de Coronamaatregelen. Wel is in november nog een digitale Schelderaad gehouden, waarbij LTP-N weliswaar niet uitvoerig is besproken, maar wel afspraken zijn gemaakt over het vervolg in 2022.

Ten behoeve van de vervolgfase heeft de voorzitter van de Schelderaad de verwachtingen en ambities voor de komende fase en het karakter van het planproces besproken met een aantal stakeholders. Zijn conclusie luidt dat een door alle leden gedragen aanpak een voorwaarde is voor een goed vervolg en daar hebben de leden mee ingestemd. Concreet is afgesproken op 2

februari 2022 een workshop te houden over ideeën die binnen de Schelderaad leven over maatregelen die wellicht op de korte termijn kunnen worden toegepast

Uitvoeren suppletie Roggenplaat.

De Roggeplaatsuppletie is uitgevoerd. Inmiddels is gestart met de ecologische en morfologische monitoring. Deze monitoring loopt nog door tot 2025.

Voortgang/Resultaat

De zandsuppletie is uitgevoerd, de komende jaren wordt er gemonitord. Voor het vervolg van de monitoringsopgave na 2023 is aanvullend budget noodzakelijk. Als provincie hebben we hierin een inspanningsverplichting om dit budget te organiseren.

Uitvoeren uitvoeringsprogramma Oosterscheldevisie

Onder het uitvoeringsprogramma vallen diverse projecten. Deze zijn belegd bij de stakeholders. Voor een aantal projecten heeft ook de provincie een belangrijke rol. Het betreft onder andere de Roggeplaat- en Galgeplaatsuppletie. De Roggeplaatsuppletie is inmiddels uitgevoerd en wordt gemonitord. De Galgeplaatsuppletie is in voorbereiding. Ook is gestart met een onderzoek naar een onderwaterreservaat in de Oosterschelde.

Voortgang/Resultaat

Onder het uitvoeringsprogramma vallen diverse projecten. Deze zijn veelal belegd bij de stakeholders. Voor een aantal projecten heeft ook de provincie een belangrijke rol. Het betreft onder andere de Roggeplaat- en Galgeplaatsuppletie. De Roggeplaatsuppletie is inmiddels uitgevoerd en wordt gemonitord. De Galgeplaatsuppletie staat gepland voor 2026. Hiervoor is inmiddels gestart met de voorbereidingen.

De Provincie Zeeland trekt momenteel het project Verkenning Onderwaterreservaat. Inmiddels loopt een offertetraject met een onderzoeksbureau om de eerste fase van de verkenning uit te voeren.

Vaststellen bestuursovereenkomst Grevelingen II (planuitwerking) en starten bestuursovereenkomst Grevelingen III (realisatiefase); actieve bijdrage aan de planvorming/planuitwerking en de daar lopende discussies rond natura 2000 & klimaat robuustheid

Bestuursovereenkomst Getij Grevelingen II is in 2019 vastgesteld en in 2021 wordt de planvorming/uitwerking gecontinueerd

Voortgang/Resultaat

Het project Getij Grevelingen heeft vertraging opgelopen. Begin 2021 werd duidelijk dat de voorkeursvariant zoals vastgesteld in 2020 niet voldeed aan de vereisten en niet zou passen binnen het taakstellend budget. Het rijk heeft een expertteam om een advies gevraagd hoe hiermee om te gaan. Die stelde onder andere voor om de mogelijkheid van getijdenenergie te laten vallen. De regiopartijen hebben daarop een soort second opinion opgesteld om duiding te kunnen geven aan het besluit van het rijk. Daarnaast is gestart met een taskforce waar we als provincie onze inbreng leveren.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: wonen

Ruimtelijke kwaliteit versterken:

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving.

Stand van zaken

In 2021 is met de vaststelling door provincie en gemeenten van de Zeeuwse Woonagenda een

belangrijke mijlpaal bereikt in de gezamenlijke aanpak van de woonopgaven in Zeeland. De Woonagenda benoemt 6 actielijnen, die de basis vormen voor het in 2022 op te stellen uitvoeringsprogramma. De acties hieronder lopen vooruit op dit uitvoeringsprogramma.

Acties

Aanpak van flexwonen en huisvesting buitenlandse werknemers

Voortgang/Resultaat

Flexwonen is als actielijn Flexibele Schil onderdeel van de Zeeuwse Woonagenda. Samen met de gemeenten is de huisvestingsvraag van de verschillende aandachtsgroepen per regio in beeld gebracht, inclusief welk deel in potentie zou willen of kunnen wonen in flexwoningen. De Zeeuwse gemeenten is gevraagd innovatieve pilots rond flexwonen aan te dragen die in aanmerking kunnen komen voor subsidie van de provincie. Er zijn 2 geschikte pilots in beeld. Een pilot in Renesse is al gerealiseerd. Andere pilots volgen nog. Voor regio De Bevelanden is het Expertteam Woningbouw van de RVO ingeschakeld. Het expertteam adviseert de regio over een goede aanpak voor de realisatie van 300 flexwoningen voor starters.

Aanpak verduurzaming woningvoorraad, o.a. uitvoeren energiescans en de inzet van duurzaamheidsleningen (met middelen vanuit regio-envelop)

Voortgang/Resultaat

Er is vanuit de Regio Deal subsidie verleend aan Bouwend Zeeland voor de training van installateurs in nieuwe duurzame technieken. Deze training is in 2021 afgerond. In 2021 is, opnieuw vanuit de regiodeal, subsidie verleend aan Bouwend Zeeland voor een vervolg op deze training. De website van Energiek Zeeland, waar in 2018 vanuit de regio deal subsidie is verleend, is in 2019 online gegaan. Na een moeilijke start, veroorzaakt door dat corona de huisbezoeken van de duurzaamheidsambassadeurs onmogelijk maakte, is in de loop van 2021 het adviseren van huiseigenaren over duurzaamheidsmaatregelen weer op gang gekomen. Vanuit de Regiodeal is in 2020 subsidie verleend aan het Warmtefonds. Het doel is om het gebruik van de duurzaamheidsleningen in Zeeland te stimuleren door een verlaging op de rente van de lening voor Zeeuwse huiseigenaren. Hierbij is tot eind 2021 voor 181 woningen een lening verstrekt.

De gemeenten faciliteren bij de versterking van de binnensteden

Voortgang/Resultaat

In 2021 heeft de provincie de Leerwerkkring stedelijk wonen geïnitieerd en gefaciliteerd voor gemeenten. Doel was om samen aan de slag te gaan met de vraag hoe leegstaande m2 winkels in aan de rand van de binnensteden omgezet kunnen worden naar een woonfunctie, zodanig dat de binnenstad compacter wordt. Hier hebben de gemeenten Goes, Hulst, Middelburg, Schouwen Duiveland, Terneuzen en Vlissingen aan deelgenomen. Deze leerwerkkring is in november 2021 afgerond. Momenteel wordt verkend of met de opbrengst en conclusies aangesloten kan worden bij een van de actielijnen van de woonagenda en als zodanig in het uitvoeringsplan van de woonagenda opgenomen kan worden.

Monitoring van de ontwikkelingen in de woningvoorraad en woningbouwplannen

Voortgang/Resultaat

Voor het provinciaal ruimtelijk beleid is inzicht nodig in de ontwikkelingen op de woningmarkt. Daarmee is monitoring hiervan een belangrijke taak van de Provincie. Hiervoor worden de ontwikkelingen en trends op het gebied van woningvoorraad, leegstand, nieuwbouw en sloop, woningbouwplannen en vergunningen beschreven in drie afzonderlijke monitors. Daarnaast wordt met het Dashboard Ladderruimte inzicht gegeven in de actuele stand van de woningbouwplannen van Zeeuwse gemeenten en de aansluiting daarvan op de behoefte. Deze monitors zijn beschikbaar op de website van de provincie.

Negende ronde Provinciale Impuls Wonen (met extra inzet vanuit middelen regio-envelop)

Voortgang/Resultaat

In 2021 is de 10e en 11e ronde van de Provinciale Impuls Wonen (PIW) uitgevoerd. De 10e ronde was een extra ronde, nadat de 9e ronde maar gedeeltelijk besteed kon worden, als gevolg van corona. Provinciale Staten hadden opgeroepen tot deze extra ronde. In de 10e ronde is aan 15 projecten subsidie toegekend, 3 projecten moesten worden afgewezen omdat het beschikbare budget uitgeput was. In de 2e helft van 2021 is de 11e (reguliere) ronde van de PIW uitgevoerd. Hierbij is het beschikbare budget niet volledig benut. Er is subsidie verleend aan 17 projecten. In 2021 is gestart met een evaluatie van het volledige PIW project, met als doel om de regeling te herzien en te komen tot een nieuwe actuele aanpak van de woningvoorraad. Deze evaluatie wordt in het 1 kwartaal van 2022 afgerond.

Nieuwe demografische prognose voor Zeeland

Voortgang/Resultaat

Er is in 2021 gestart met de nieuwe demografische prognose. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de aanbevelingen in het adviesrapport van de Provinciale Commissie Wonen over de invloed van corona op de verhuismotieven voor Zeeland. In de prognose zal gebruik worden gemaakt van verschillende scenario's. De prognose wordt afgerond in het 2e kwartaal van 2022.

Samen met gemeenten opstellen en uitvoeren van de Zeeuwse woonagenda

Voortgang/Resultaat

In 2021 is in samenwerking met de gemeenten de Zeeuws Woonagenda opgesteld. Deze is door alle colleges van B&W en door Gedeputeerde Staten vastgesteld. De Woonagenda heeft 3 concrete ambities. Deze ambities vloeien voort uit de belangrijkste geschetste opgaven en dienen als richtpunt voor actie. Het gaat om:

1. Een toekomstbestendige woningvoorraad;
2. Kwalitatief complementaire woningbouw;
3. Innovatieve en flexibele woonvormen.

Vanuit deze ambities zijn 6 actielijnen benoemd.

1. Gebiedsgerichte aanpak bestaand vastgoed
2. Financiële arrangementen (waaronder PIW "nieuwe stijl")
3. Adaptief programmeren
4. Complementair bouwen
5. Hergebruik lege panden
6. Flexibele schil

Deze actielijnen worden met de gemeenten opgepakt in een uitvoeringsagenda, in combinatie met de bestaande en nog te ontwikkelen provinciale subsidieregelingen.

Onderdeel hiervan is de regeling Hergebruik Leegstaande Panden voor wonen (HELP), die in 2021 uitgevoerd is met financiering vanuit de Regiodeal. Bij deze regeling zijn 43 aanvragen ontvangen voor de transformatie van leegstaande panden, zoals leegstaande kantoren, winkels, bankgebouwen, kerken, naar wonen. Hiervan zijn 6 projecten gehonoreerd, waarna het beschikbare budget van € 1.000.000 was bereikt. Met de uitvoering van deze projecten worden in totaal 68 woningen gerealiseerd.

Zorgdragen voor de actualisatie van de regionale woningmarktafspraken

■ **Voortgang/Resultaat**

In 2021 zijn de woningmarktafspraken voor Tholen, De Bevelanden en Schouwen Duiveland geactualiseerd. Zeeuws Vlaanderen en Walcheren werken aan gezamenlijke woonvisies, vooruitlopend op nieuwe woningmarktafspraken.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit versterken: Impuls bedrijventerreinen

Regionale bedrijventerreinen zijn beter benut en beschikken over meer kwaliteit en duurzaamheid.

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende planologische ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven en zetten in op een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van terreinen.

■ **Stand van zaken**

In 2021 is de aanpak van de verduurzaming van de bedrijventerreinen versterkt door de acties die voortkomen uit de regiodeal en door dit nog meer een onderdeel te maken van de provinciale aanpak.

Acties

Bieden van advies en analyse van de economische behoefteprognoses

■ **Voortgang/Resultaat**

Analyse van de economische behoefteprognoses is onderdeel van de bedrijventerreinenprognose, waarin de behoefte aan bedrijventerrein is uitgewerkt naar de verschillende economische sectoren. Dit wordt door de gemeenten vertaald in de regionale bedrijventerreinen.

Start van een demoproject verduurzaming bedrijventerreinen

■ **Voortgang/Resultaat**

Vanuit de Regiodeal is een subsidie verstrekt aan de Stichting REC verduurzaming gemeente Tholen voor een pilotproject. Het project betreft de bouw en ontwikkeling van een batterijsysteem, gekoppeld aan een energie management systeem (slimme sturing) op bedrijventerrein Slabbecoopolder & Welgelegen in Tholen, ten behoeve van opslag van duurzame energie en ter voorkoming van netcongestie. Het project moet een oplossing bieden voor netbeheerder Enduris en verduurzamende (grootverbruik) ondernemers op de terreinen. Door opslag op de batterij kan netcongestie worden voorkomen en kan Enduris aansluitingen realiseren ten behoeve van zonnepanelen voor ondernemers en transportindicaties afgeven aan de ondernemers op de terreinen.

Een voorstel voor een tweede pilot met restwarmtebenutting en warmte-uitwisseling op het bedrijventerrein Smokkelhoek is helaas door de initiatiefnemer ingetrokken.

Uitvoer Subsidieregeling Impuls Bedrijventerreinen

■ **Voortgang/Resultaat**

In 2020 heeft een evaluatie van deze regeling plaatsgevonden. Op grond daarvan is in de Najaarsnota 2021 besloten deze regeling een nieuwe invulling te geven, duidelijk gericht op verduurzaming en vergroening van bedrijventerreinen. Deze regeling zal in 2022 worden uitgevoerd.

Uitvoering van de subsidieregeling duurzaamheidsscans bedrijventerreinen.

Voortgang/Resultaat

In 2020 zijn in totaal 8 duurzaamheidsscans gestart, gefinancierd vanuit de Regideal. Het merendeel van de scans vond plaats op reguliere bedrijventerreinen, maar er is ook een scan bij bedrijven buiten bedrijventerreinen en een scan bij een bedrijf in het havengebied. In vrijwel alle gevallen wordt naast energiebesparing en energieproductie ook aandacht gegeven aan klimaatadaptatie en/of biodiversiteit. Deze scans zijn voortgezet in 2021 en zijn nu grotendeels voltooid. Op basis van de resultaten uit deze scans is een handboek verduurzaming bedrijventerreinen in ontwikkeling. Hiervoor worden in 2022 enkel workshops georganiseerd om het handboek af te maken en te delen met de gemeenten.

De subsidieregeling voor deze scans is ook onderdeel geweest van de evaluatie van de provinciale inzet voor bedrijventerreinen. Op basis hiervan is besloten om een integraal vervolg op deze inzet te geven, duidelijk gericht op verduurzaming en vergroening van bedrijventerreinen. Eind 2021 is een regeling opengesteld voor planvorming en procesondersteuning, waar de regeling voor duurzaamheidsscans een onderdeel van uitmaakt.

Zorgen voor voldoende planologische ruimte voor bedrijven door met de gemeenten de regionale bedrijventerreinenprogramma's te actualiseren op basis van de prognose uit 2019

Voortgang/Resultaat

In 2019 is een nieuwe bedrijventerreinenprognose opgesteld. In de prognose wordt de uitbreidingsvraag van bedrijven in de periode 2019 tot en met 2030 geraamd op een bandbreedte tussen 108 tot 207 hectare bedrijventerrein in de provincie Zeeland. Dit betekent een jaarlijkse vraag van circa 9 tot 17 hectare. Het grootste deel van de uitbreidingsvraag komt voort uit de sectoren logistiek & groothandel en de industrie. De gemeenten is gevraagd om in 2020 de regionale bedrijventerreinenprogramma's te actualiseren op basis van deze prognose en daarbij aandacht te besteden aan de gewenste uitbreiding en de bandbreedte die in de prognose is berekend en aan kwaliteit en toekomstbestendigheid van de bestaande voorraad aan bedrijventerreinen. Alleen de regio Zeeuws Vlaanderen is er in geslaagd in 2021 een definitief bedrijventerreinenprogramma op te stellen. Voor de andere regio's zijn deze nog in ontwikkeling. Voor De Bevelanden en Walcheren zijn deze bijna afgerond.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal geconstateerde overtredingen bij bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent.							
Het aantal uitgevoerde emissiemetingen lucht	38	45	43	46	45	0	15
Het aantal overtredingen van luchtvoorschriften	8	6	6	5	4	0	1

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal klachten overlast.							
Aantal ingediende klachten	573	343	213	314	266	412	365
Aantal klachtensituaties	123	84	35	30	32	192	88
Aantal zwembaden							
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	128 46	122 32	124 20	118 38	116 24	134 18	136 12
Aantal zwemgelegenheden in oppervlaktewater	54	57	55	55	55	56	55
Aantal keren dat een overtreding is geconstateerd	0	0	1	1	1	1	0
Aantal woningen binnen geluidszones rond industrieterreinen waarvoor geldt dat, ook na saneringsmaatregelen, de geluidsbelasting van 60 dB(A) wordt overschreden is in 2018 verminderd ten opzichte van 2012.	12	12	12	12	12	12	12
Milieuhygiënische spoedlocaties bodemverontreiniging zijn uiterlijk in 2020 gesaneerd of beheersbaar gemaakt.	11	10	5	5	5	4	1
Aantal spoedlocaties in uitvoering of nog op te pakken							
Goede naleving bodemsanerings- en nazorgverplichtingen.							
• Aantal saneringen in uitvoering	35 3	55 7	44 0	53 1	50 0	nnb nnb	nnb nnb
• Aantal overtredingen							
Waterkwaliteit (oppervlaktewater)							
• percentage waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0	0	0	0	0	0	0
Aantal overnachtingen toeristische gasten***	9.901.000	10.116.000	10.089.000	10.494.000	15.455.000	12.468.000	nnb

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal overnachtingen vaste gasten***	nb	nb	7.000.000	8.100.000	3.811.000	3.227.000	nnb
Tevredenheid over beleving van Zeeland****	8,14	8,31	8,27	8,4	8,3	niet gemeten	niet gemeten

*** Nieuwe gegevens Kenniscentrum Kusttoerisme dat jaarlijks wordt verzameld op basis van o.a. toeristenbelasting.

**** Bron: CVO; algemeen oordeel van Nederlandse vakantiegangers voor hun vakantie in Zeeland. Deze gegevens zijn beschikbaar tot en met 2019.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
Milieubelasting door uitstoot bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent, is verminderd ten opzichte van 2006	Gemeten en berekende emissiegegevens	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006.	Nog niet bekend	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006
Er wordt voldaan aan de wettelijke normen en grenswaarden voor een goede luchtkwaliteit	Gemeten immissiemetingen bij meetpunten Zierikzee en Philippine	Er wordt voldaan aan wettelijke normen.	Blijft voldoen aan gestelde normen	Nog niet bekend	Blijft voldoen aan gestelde normen
Toeristische bestedingen	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	Niet bekend. Globale indicatie: gemiddelde bestedingen Nederlanders per vakantiedag fors gedaald door coronacrisis. In 2019 was dit nog gemiddeld 35 euro per persoon per dag, in 2020 was dit gedaald naar 26 euro per persoon per dag.	€ 1,85 mld (afwachten bestedingseffecten doorwerking economische crisis als gevolg coronamaatregelen)	Niet bekend	€ 1,9 mld.
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) Informatiehuis Water	% van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0%	1%	0%	100% (2027)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
020101-Voorbereiding omgevingswet	606	-199	408	398	-10
020102-Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	1.444	683	2.127	1.501	-627
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	8.674	924	9.598	8.726	-872
020104 Law Delta	0	39	39	19	-20
020201-Water en bodem met kwaliteit	556	280	836	541	-295
020202-Deltawateren	2.476	-2.340	136	89	-47
020301-Ruimtelijke kwaliteit: wonen	1.077	1.743	2.820	2.479	-342
020303 Ruimt. kwal. versterken: Impuls bedrijventerreinen	0	655	655	413	-242
029999-Ambtelijke inzet	3.163	18	3.181	3.128	-52
Totaal Lasten	17.997	1.804	19.801	17.294	-2.506
Baten					
020101-Voorbereiding omgevingswet	24	-24	0	0	0
020102-Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	0	119	119	120	1
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	232	642	873	743	-130
020201-Water en bodem met kwaliteit	184	0	184	145	-39
Totaal Baten	440	736	1.176	1.008	-168
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-17.558	-1.067	-18.625	-16.286	2.339
Onttrekkingen					
980299 Bestemmingsreserves -Pr.2	98	-2.661	-2.563	-2.563	0
Toevoegingen					
980299 Bestemmingsreserves -Pr.2	115	4.950	5.065	5.065	0
Mutaties reserves	-213	-2.289	-2.502	-2.502	0
Resultaat na bestemming	-17.770	-3.357	-21.127	-18.788	2.339

3. Programma Balans in landelijk gebied

Inleiding en ontwikkelingen

De uitdagingen in het landelijke gebied zijn groot. Dat vraagt om een samenhangende aanpak. Deze tekst uit de Begroting 2021 is het afgelopen jaar meer dan onderschreven. Op de valreep van 2021 is in Den Haag het akkoord voor het nieuwe kabinet gesloten. Een duidelijkere onderstreping van deze passage uit de Begroting dan in dit akkoord kan bijna niet gevonden worden. Het nieuwe kabinet zal zeer fors extra gaan investeren in de uitdagingen van stikstof, biodiversiteit en volhoudbare landbouw.

Zeeland is daar klaar voor. De samenhangende beleidslijnen voor natuur en landbouw staan in de vastgestelde omgevingsvisie. De uitwerking staat in het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied. Met het vaststellen van deze beleidsdocumenten geven we richting aan een samenhangende aanpak van landbouw en natuur. Het vormt daarbij een goede basis voor de samenwerking met de partners.

Ook het Nationaal Strategisch Plan voor de Nederlandse invulling van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is in 2021 in ontwerp afgerond. De hoofdlijn van het plan zoals verankerd in het Zeeuwse beleid is ook in dit NSP goed zichtbaar, inzet richting een volhoudbare landbouw. Wel zijn er zorgen over de verhoudingen en de starteisen. Het is de inzet van de provincie dat zoveel mogelijk ondernemers mee kunnen doen en stappen kunnen zetten. Wij zullen ons daarvoor blijven inzetten.

Tegelijkertijd loopt de uitvoering van het "oude" GLB nog door. In 2021 hebben we een fors aantal Zeeuwse projecten kunnen indienen die passen bij volhoudbare landbouw. In 2022 zullen deze worden beschikt.

Onderdeel van de afspraken die we met het Rijk hebben gemaakt in het Programma Natuur is het ophogen van het subsidiepercentage voor het uitvoeren natuurbeheer. Deze subsidie was 75% van de kosten en is nu vanaf 2021 weer verhoogd tot 84%. Dat stelt de natuurbeheerders beter in staat het beheer goed uit te voeren. En met hetzelfde programma is er een kleine €20 mln. beschikbaar gekomen voor extra natuurherstel in en om de natuurgebieden die overbelast zijn door stikstof.

Tegelijkertijd werken we door aan de afronding van het natuurnetwerk. In 2021 hebben we zowel terreinbeheerders als particuliere eigenaren en agrarische ondernemers in staat gesteld nieuwe natuur te realiseren. Deze provinciale opgave is onderdeel van het bredere pakket aan provinciale verantwoordelijkheden die voortvloeien uit het Natuurpact. Ook daar is natuurlijk invulling aan gegeven. Door natuurbescherming via de omgevingsverordening. Door het verlenen van vergunningen handhaving. Door het soorten- en faunabeleid (zomertortel, komst van de wolf ook in Zeeland). Door een plan van aanpak exoten. En door verschillende projecten natuurbeleving.

De inzet voor biodiversiteit heeft een lange termijn doel te komen tot een natuurinclusieve samenleving. Een natuurinclusieve samenleving wil zeggen dat we trachten in alle delen van de samenleving schade aan de natuur te voorkomen en mogelijkheden van de natuur te benutten. De gezamenlijke provincies hebben hiertoe een positionpaper opgesteld. De komende jaren wordt dit gezamenlijk met het Rijk verder opgepakt en uitgewerkt.

Speerpunten

- Versterken inzet voor herstel biodiversiteit o.a. door het uitwerken en verder invullen van het landelijke Programma Natuur;
- Ondersteunen initiatieven die bijdragen aan de transitie naar een volhoudbare of meer natuurinclusieve landbouw en dit zo goed mogelijk koppelen aan de totstandkoming van de nieuwe periode Gemeenschappelijk Landbouwbeleid;
- Uitvoering geven aan de landelijke bossenstrategie en de Zeeuwse bosvisie;
- Eerste stap zetten in het concretiseren van doelen om te komen tot een natuurinclusieve samenleving.

Provinciale beleidskaders

- [Natuurvisie Zeeland 2017-2022](#)
- [Natuurbeheerplan Zeeland](#)
- [Beheerplannen Natura2000](#)

- [Nota Natuurbeleving](#)
- [Nota toegankelijkheid natuurgebieden \(Natuurlijk genieten in Zeeland\) 2010](#)
- [Beleidsnota Natuurwetgeving](#)
- [Omgevingsplan Zeeland](#)
- [Omgevingsverordening](#)
- [Economische Agenda](#)
- [Nota Grondbeleid](#)
- [Natuurrapportage Zeeland 2019](#)
- [Beheerplannen Natura2000: Yerseke en Kapelse Moer 2018-2024](#)
- [Beheerplannen Natura2000: Canisvliet, Groote Gat en Vogelkreek 2017 - 2023](#)
- [Beheerplannen Natura2000: Zwin en Kievittepolder 2017-2023](#)

Reguliere taken

- Verstrekken subsidies voor natuurbeheer;
- Subsidieverlening aan Collectief Poldernatuur, die vergoedingen aan agrariërs uitkeert;
- Subsidieverlening aan de Faunabeheer Eenheid, die het Faunabeheerplan opstelt;
- Het (mede)opstellen van Natura 2000 beheerplannen;
- Het opstellen en periodiek evalueren van (uitvoerings)beleid Landelijk Gebied (Landbouw en Natuur);
- Natuurontwikkeling, totstandkoming Natuurwerk Zeeland;
- Vergunningverlening in het kader van wet Natuurbescherming voor gebiedsbescherming en soortenbescherming;
- Uitvoering van herstel- en instandhoudingsmaatregelen (o.a. PAS) in bestaande Natura 2000 gebieden en het Natuurnetwerk Zeeland;
- Subsidie verstrekken aan IVN/De Zeeuwse Natuur, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Terra Maris;
- Uitvoeren taak zelfrealisatie, verwerving en vervreemding van gronden en tijdelijk beheer van gronden in combinatie met landbouwkundige structuurverbetering;
- Monitoring en beoordeling van natuurkwaliteit;
- Rapportage aan de Staatssecretaris, de Tweede Kamer en Provinciale Staten via de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur.

Maatschappelijk effect

Versterken van de biodiversiteit, het realiseren van een volhoudbare landbouw en een kwalitatief hoogwaardige voedselvoorziening, samen met andere partijen.

Doelstelling

Realisatie Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Zeeland is in 2027 gerealiseerd.

In het Natuurbeheerplan zijn de grenzen van het Natuurnetwerk vastgesteld. Per 1-1- 2021 is de nog te realiseren restantopgave verwerving en inrichting nieuwe natuur 725 hectare. Dat vraagt gemiddeld per jaar een realisatie van circa 100 ha.

Stand van zaken

Het streven is dat in 2027 het natuurnetwerk gerealiseerd is. Daartoe wordt een versnelling ingezet maar het zal een uitdaging blijven om op basis van vrijwilligheid het natuurnetwerk tijdig

gerealiseerd te hebben. Op 1 januari 2022 is nog een restopgave van 650 hectare te realiseren. Dit vraagt een jaarlijkse realisatie van ruim 100 hectare. Ook met de ingezette versnelling is het zeer de vraag of dit te realiseren is. Dit wordt veroorzaakt doordat de laatste hectares in het algemeen de minder makkelijk te verweven hectares.

Acties

Blijven toepassen algemene uitgangspunten onder andere verwerving op basis van vrijwilligheid, geen planologische schaduwwerking en afstemming tussen natuur en landbouw.

Voortgang/Resultaat

De verwerving en inrichting van natuurgronden heeft plaatsgevonden overeenkomstig de algemene uitgangspunten bij realisatie van het Natuurnetwerk Zeeland zoals deze zijn verwoord in de Omgevingsvisie en het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied. De realisatie van het Natuurnetwerk Zeeland vindt plaats in samenwerking met terrein beherende organisaties, mede overheden en particuliere grondeigenaren. Het kavelruilbureau vormt daarbij een belangrijke schakel in de keten.

Continuering inzet Kavelruilbureau in combinatie met de Grondbank Zeeland

Voortgang/Resultaat

Zowel voor natuurontwikkeling als voor andere doelen, zoals landbouw (structuurverbetering), verkeersveiligheid, infrastructuur, wateropgaven (KWR/WB21) is het kavelruilbureau en de grondbank ingezet. Door ruilingen is een aantal ha voor de natuurontwikkelingsopgave beschikbaar gekomen. Zie ook de paragraaf grondbeleid.

Inzet Zeeuws Particulier Grondbezit en betrekken bij het realiseren van het Natuurnetwerk Zeeland

Voortgang/Resultaat

De ZPG heeft verschillende gesprekken gevoerd met particuliere grondeigenaren gericht op de toekomstige ontwikkelingen en mogelijke verbindingen aan provinciale doelen. Dat heeft verschillende kansen voor concrete projecten opgeleverd die volgend jaar nader verkend en uitgewerkt zullen worden.

Versnelling van realisatie van de resterende natuurontwikkelingsopgave door middel van aanbod en kansen die zich voordoen

Voortgang/Resultaat

In 2021 is de restantopgave, zoals opgenomen in het Natuurbeheerplan, gedaald van 725 ha natuur naar 650 ha natuur (per 31-12-2021).

Zoeken naar mee koppelkansen met andere opgaven uit oogpunt realisatie Natuurnetwerk Zeeland

Voortgang/Resultaat

Bij koppelkansen met andere programma's die zich voordoen zullen we de begrenzing van het natuurnetwerk aanpassen. Om te zorgen voor een versnelling in de realisatie van de natuuropgave zullen deze percelen direct worden toegevoegd aan het Natuurnetwerk zonder elders een gelijk aantal hectares te ontgrenzen op kaart. De toe te voegen percelen moeten daarbij voldoen aan de uitgangspunten van de Natuurvisie, hetgeen inhoudt dat de percelen ecologisch minstens even interessant zijn en aansluiten aan reeds bestaande natuur. In plaats van ontgrenzen wordt de stand van de restant opgave bijgehouden en worden de nieuwe hectares hiervan afgetrokken tot de teller op 0 staat. Op dat moment vervalt de restopgave op de kaart. Er is dus geen sprake van een grotere ambitie qua hectares, maar een andere procedure om te versnellen in uitvoeringstempo.

Doelstelling

Natuurbeheer en natuurbescherming

Het beheer van natuur en landschap wordt gefaciliteerd, door eigenaren en beheerders van natuur- en beheergebieden de mogelijkheid te bieden gebruik te maken van het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL).

Het gaat hierbij om natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer, faunabeheer, exotenbestrijding en monitoring. De subsidie is een tegemoetkoming in de kosten die eigenaren en beheerders van natuur- en beheergebieden moeten maken om hun gebieden te ontwikkelen en/of in stand te kunnen houden. Ook de kosten voor het bestrijden van exoten en het verlenen van een tegemoetkomingen bij wildschade valt onder dit onderdeel.

■ **Stand van zaken**

Het grootste deel van het Natuurnetwerk Zeeland wordt beheerd door terreinbeherende organisaties en particuliere grondeigenaren. Het natuurbeheer is ook in 2021 uitgevoerd conform de landelijke systematiek van de Subsidieregeling Natuur en Landschap (SNL). De SVNL is de provinciale subsidieverordening voor de subsidiëring van beheer en monitoring van natuurgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland en van het agrarisch natuurbeheer. Deze subsidie dekt, met terugwerkende kracht vanaf 2021, 84% van de gemiddelde beheerkosten. Bij de subsidieverlening SNL worden zesjarige afspraken met de beheerders gemaakt. In deze afspraken worden ook de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-habitattypen en -soorten meegenomen. Met de gecertificeerde beheerders zijn tevens de jaarlijkse gesprekken gevoerd. In het monitoringplan is opgenomen wat er aan monitoring gedaan moet worden en door wie dit moet worden uitgevoerd. Over monitoring en evaluatie vindt regelmatig overleg plaats met de terreinbeheerders. In oktober vinden er jaargesprekken plaats met de beheerders. Daarbij bespreken we de voortgang van het beheer aan de hand van drie standaard agendapunten:

1. Is het beheer in het afgelopen jaar volgens de beschikking uitgevoerd of is er afgeweken van de beschikking;
2. Welke ontwikkelingen zijn voorzien voor het volgende subsidiejaar;
3. Welke kwaliteitsbeoordelingen zijn uitgevoerd en wat zijn de uitkomsten.

Acties

Bescherming van natuurgebieden en soorten via de bestaande wetgeving, zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de Wet ruimtelijke ordening (Natuurnetwerk Zeeland) en de keuzes in de beleidsnota Natuurwetgeving

■ **Voortgang/Resultaat**

De Wet natuurbescherming waarborgt de bescherming van gebieden, diersoorten, plantensoorten en bossen. Dit betreft een continue proces waarbij de taken en bevoegdheden van de Provincie op het gebied van natuurwetgeving worden uitgevoerd.

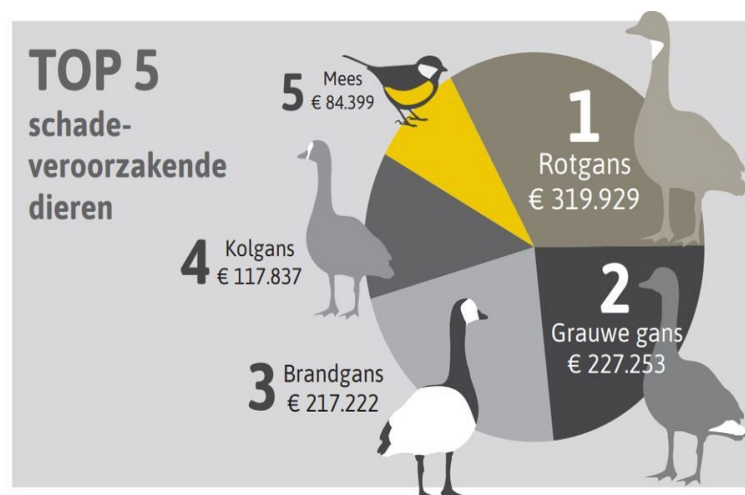
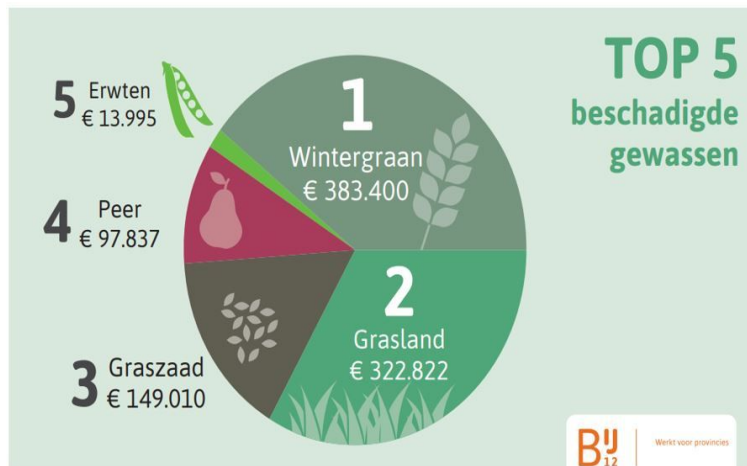
Bestrijding van schadeveroorzakende soorten en zorgdragen voor de uitkering van schadevergoedingen voor fauna

■ **Voortgang/Resultaat**

Bestrijding van schadeveroorzakende dieren verloopt nagenoeg volledig via de Faunabeheereenheid Zeeland (FBE). Zij beschikken over ontheffingen en registeren het gebruik ervan. Voor een overzicht van de beschikbare ontheffingen en de bemachtigde dieren verwijzen wij u naar de website van de FBE Zeeland:

<https://www.faunabeheereenheid.nl/zeeland/PUBLICATIES>

De schadevergoedingen lopen via BIJ12 die voor alle provincies de schadeverzoeken afhandelt. De rapportages van BIJ12 lopen, vanwege het afwijkend schaderitme, niet gelijk met het kalenderjaar. Over het laatste rapportagejaar (1 november - 31 oktober 2020) is in totaal € 998.914 uitgekeerd. De top van schadeveroorzakende diersoorten en schade ondervindende gewassen is al in onderstaande afbeeldingen:

De prognoses van BIJ12 wijzen uit dat de schadevergoedingen de komende jaren gaan stijgen.

Evalueren ganzenopvangbeleid

Voortgang/Resultaat

In 2021 is een start gemaakt met de evaluatie van het ganzen- en schadetegemoetkomingsbeleid. Schadecijfers en tellingen zijn opgevraagd en geanalyseerd. Daarnaast zijn er interviews gehouden met stakeholders. In de eerste helft van 2022 zal de eindrapportage verschijnen.

Het verlenen van subsidie voor een extra vergoeding aan natuurbeheerders voor het houden van toezicht op natuurterreinen middels het subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer

Voortgang/Resultaat

In 2021 is de toezichtsbijdrage ingevoerd voor de natuurgebieden die opengesteld en beleefbaar zijn. Uit de 'pilot toezicht in natuurgebieden' is gebleken dat de toezichtsbijdrage ook nodig is voor gebieden onder de SNL die zijn afgesloten (dit betreft in de pilot categorie 3).

In de beleidsregels van het Natuurbeheerplan stellen GS nadere regels hierover vast. Vanaf 2022 kunnen beheerders bij nieuwe aanvragen de toezichtsbijdrage voor afgesloten gebieden aanvragen.

Het verlenen van subsidie voor functieverandering en inrichting van nieuwe natuur en herstel van bestaande natuur op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap met SKNL of nog nieuw te ontwikkelen instrumentarium.

■ Voortgang/Resultaat

Afgelopen jaar is er voor bijna 5 miljoen euro aan SKNL-subsidie verstrekt. Een mooie stap richting de afronding van het Natuurnetwerk Zeeland. Ruim 76 ha landbouwgrond zal worden omgevormd (en ingericht) naar natuur.

Monitoring van natuurgebieden conform landelijke afspraken en het provinciaal monitoringsplan

■ Voortgang/Resultaat

Monitoring wordt zo veel mogelijk uitgevoerd volgens planning. Met diverse terreinbeheerders is gekeken hoe er zo goed mogelijk gemonitord worden zonder dat er gaten vallen en alles financieel gedekt wordt. Voor de evaluatie van Natura 2000-gebieden wordt zo veel mogelijk data verzameld in 2021 voor de Manteling van Walcheren. In een tweetal andere Natura 2000-gebieden (Groote gat en Yerseke- en Kapelse Moer) is in opdracht van de Provincie gewerkt aan een nieuwe vegetatie- en habitattypen kartering die komen in de loop van 2022 beschikbaar.

Op praktijkschaal toepassen van een pilot voor tenminste drie innovatieve projecten om wildschade aan gewassen te voorkomen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn 2 innovatieve methoden voor wildschadepreventie toegepast om schapen te beschermen tegen wolvenpredatie. Dit loopt nog door in 2022 waar dit naar verwachting nog een vervolg zal krijgen. Ook zijn middelen gereserveerd om bij de aanpassing van de weg over de Philipsdam aanrijdingen met overstekende reeën te voorkomen.

Provinciale aanpak invasieve exoten door middel van preventie, eliminatie en beheer opstellen, en het uitvoeren van tenminste twee bestrijdingsacties.

■ Voortgang/Resultaat

GS hebben een Plan van aanpak exoten vastgesteld. Hierin is aangegeven welke maatregelen de provincie de komende jaren gaat ondernemen ter bestrijding van exotische plant- en diersoorten.

Verder is subsidie verleend voor de aanpak van watercrassula en zijn beginnende besmettingen van deze soort in Zeeuws Vlaanderen geschoond. Ook is actief gehandeld inzake het opsporen en verwijderen van Rosse stekelstaarten.

Uitvoeren onderzoek naar verwilderde katten

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is gestart met een onderzoek naar de impact van katten op beschermde vogels op Neeltje Jans. In het voorjaar van 2022 wordt dit onderzoek afgerond. Een werkgroep, met daarin terrein behorende organisaties, dierenorganisaties en provinciale ambtenaren, zal medio 2022 de uitkomsten daarvan verwerken in een plan van aanpak.

Uitwerken van de uitkomsten van de Passende Beoordelingen voor het snijden en rapen van zeegroenten en schelpdieren, evenementen vliegbewegingen zoals afgesproken bij de totstandkoming van de beleidsnota Natuurwetgeving.

■ Voortgang/Resultaat

In het afgelopen jaar zijn de uitkomsten van de passende beoordeling voor het snijden van zeegroenten besproken met de stakeholders. Dit heeft meer tijd gevraagd dan vooraf ingeschat en is nog niet afgerond. De gesprekken met de stakeholders over het rapen van schelpdieren en evenementen en vliegbewegingen zullen in 2022 opgepakt worden. Nadat de gesprekken met de stakeholders zijn afgerond kan pas nieuw beleid worden geformuleerd.

Vergoeden en aansturen van agrarisch natuurbeheer via het Collectief Poldernatuur en daardoor een substantiële bijdrage te leveren aan de biodiversiteit en het landschap buiten de natuurgebieden.

■ Voortgang/Resultaat

De subsidie voor het agrarisch natuurbeheer aan Poldernatuur Zeeland is herbesocht waardoor de uitvoeringsperiode is verlengd tot aan de start van de nieuwe GLB-periode. Daarnaast is het subsidiebedrag met ingang van beheerjaar 2021 uitgebreid met €60.000 voor een kwaliteitsimpuls van het agrarisch natuurbeheer in Zeeland. Het collectief heeft dit budget besteed aan het beheer van de op landbouwgrond aangelegde keverbanken evenals het voortzetten van het beheer van hagen in het landelijk gebied van Walcheren.

Vergoeden en aansturen van natuurbeheer op grond van het subsidiestelsel Natuur en Landschap middels de kaders uit het Natuurbeheerplan

■ Voortgang/Resultaat

Eigenaren van natuurgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland kunnen, ter vergoeding van de kosten van natuur- en landschapsbeheer, subsidie aanvragen bij de Provincie Zeeland. De provincie verstrekt de subsidies natuur- en landschapsbeheer op grond van het Subsidiestelsel natuur en landschap (SNL). Met alle beheerders zijn de jaarlijkse gesprekken gevoerd. Alle verplichtingen voor beheer op grond van de SVNL zijn nagekomen en beheerders hebben bericht gekregen dat het jaarlijkse voorschot uitbetaald gaat worden, verhoogd met een opslag voor loon- en prijsontwikkeling (indexering).

Zorgdragen voor het opstellen van Natura 2000 beheerplannen; vaststellen van de laatste beheerplannen Manteling van Walcheren en Kop van Schouwen; starten met het actualiseren van de overige beheerplannen in relatie tot de stikstofproblematiek

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is een start gemaakt met de ecologische evaluaties voor de Kop van Schouwen en de manteling van Walcheren. Deze ecologische evaluaties zullen de basis gaan vormen voor de beheerplannen voor deze beide gebieden die in 2022 vastgesteld moeten gaan worden. In 2022 zal ook gestart worden met de evaluatie van de beheerplannen van de andere gebieden die in 2023 aflopen.

Doelstelling

Natuurherstel

Herstelmaatregelen worden uitgevoerd in bestaande natuurgebieden waar een extra kwaliteitsimpuls noodzakelijk is voor het behalen van noodzakelijke natuurdoelen zoals natuur2000.

■ Stand van zaken

Het is noodzakelijk dat de natuur herstelt om op termijn de instandhoudingsdoelstellingen voor de natuur te behalen. De voortgang van natuurherstelmaatregelen is hiervoor van groot belang. Voor de aansturing en/of de uitvoering hiervan zijn de provincies en de terreinbeherende

organisaties verantwoordelijk. Deze herstelmaatregelen zijn gericht op het herstel van natuurwaarden in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Acties

Uitvoeren van tenminste één nazorgproject in of nabij Natura2000-gebieden

Voortgang/Resultaat

Zgn. nazorg is gecontinueerd in de Margarethapolder bij Terneuzen. Tevens is subsidie verleend voor enkele maatregelen bij de inlaag Hoofdplaat (2.2 ha).

Uitvoeren van tenminste vijf projecten gericht op herstel- en instandhoudingsmaatregelen in Natura2000-gebieden met als doel het effect van de uitstoot van stikstof te verminderen en de natuur te behouden en te versterken

Voortgang/Resultaat

Herstelmaatregelen worden uitgevoerd in bestaande natuurgebieden waar een extra kwaliteitsimpuls noodzakelijk is voor het behalen van noodzakelijke natuurdoelen zoals natuur2000. Een aantal herstelmaatregelen binnen het Natuurnetwerk Zeeland waren in 2021 het verwijderen van Amerikaanse vogelkers in diverse gebieden, het aanvullend maaien en afvoeren van diverse terreinen, het ontsnipperen van natuurterreinen d.m.v. veetunnels, het rooien van bomen en struiken in duinvalleien en het plaggen van duinvalleien.

Doelstelling

Natuurbeleving, verbreding en verbinding

Natuur en het landschap in Zeeland beter bekend en beleefbaar maken;
Zoeken van verbindingen tussen mens en natuur en het toewerken naar een natuur-inclusieve samenleving.

Stand van zaken

Natuur en landschap, en dan met name de bekendheid en beleefbaarheid, zijn in 2021 uitgebreid onder de aandacht gebracht van bewoners en bezoekers van Zeeland. Verschillende publiekscampagnes en goed ontsloten informatie op een centraal punt in een aansprekende boodschap en met een eenduidige uitstraling zijn daarbij speerpunt geweest. In de verschillende actiepunten staat dit verder toegelicht. Ook de komende jaren zal dit voortgezet worden waarbij informatie actueel en aansprekend gehouden zal worden.

Het toewerken naar een natuurinclusieve samenleving heeft vooral op landelijk niveau plaatsgevonden. Samen met andere organisaties als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen en de collega provincies, vertegenwoordigd in het IPO is een Handvest natuurinclusief (<https://www.ipo.nl/media/rjpl4oyp/handvest-agenda-natuurinclusief.pdf>) opgesteld. Ook is er tijdens een Diner Pensant op bestuursniveau verbinding gelegd met tal van maatschappelijke organisaties en belangengroeperingen. De opbrengst van dit Diner Pensant en eerdergenoemde handvest moeten medio 2022 leiden tot een Agenda natuurinclusief.

Acties

Continueren van de 90% toegankelijkheid/beleefbaarheid van de natuurgebieden

Voortgang/Resultaat

In het provinciaal beleid is Natuurbeleving als speerpunt opgenomen. Een ruime toegankelijkheid van natuurgebieden is daarbij uitgangspunt. De doelstelling van 90% toegankelijkheid wordt daarbij ruim gehaald.

De bestaande 2100 kilometer wandelnetwerk en boerenlandpaden worden beheerd

■ **Voortgang/Resultaat**

In Zeeland ligt er ca. 2700 km wandelnetwerk. Juist in het Coronatijdperk wordt er ruim gebruik gemaakt van dit netwerk. Wandelen in de eigen omgeving is enorm in populariteit gestegen. Ongeveer 235 agrariërs hebben een boerenlandcontract. Het beheer van het wandelnetwerk wordt met ca. 200 vrijwilligers uitgevoerd. Meer gedetailleerde informatie is te vinden in het jaarverslag van Stichting Landschapsbeheer Zeeland, die het beheer verzorgt.

Gezamenlijk met partners en de Zeeuwse Natuur tot uitvoering brengen van een gezamenlijk plan gericht op activiteiten die zorgen dat natuurgebieden kunnen worden beleefd, natuureducatie, natuurvoorlichting en –promotie

■ **Voortgang/Resultaat**

De Provincie heeft samen met de partners van het samenwerkingsverband "De Zeeuwse Natuur" invulling gegeven aan acties uit de Brandingsstrategie. Er zijn publiekscampagnes opgezet om bewoners en bezoekers van Zeeland optimaal te laten genieten van het moois wat de Zeeuwse natuur te bieden heeft. Vooral nu, met Corona, de mogelijkheden voor buitenlandse reizen minder waren, bleek de behoefte om in eigen land en de eigen leefomgeving te recreëren groot. Het totaal aan bezoekmogelijkheden van de Zeeuwse natuur is ontsloten via de website www.natuurinzeeland.nl.

Het stimuleren van maatschappelijke initiatieven op het vlak van natuur en landschap en het betrekken van vrijwilligers bij de natuur

■ **Voortgang/Resultaat**

In 2021 is subsidie verleent aan diverse organisaties, waaronder het Nationaal Park Oosterschelde (NPO) in het kader van het terugdringen van zwerfafval in onze provincie. Zo heeft het NPO in samenwerking met natuur- en milieueducatiecentrum De Bevelanden doe-tassen ontwikkeld met daarin materialen om zwerfafval op te ruimen en te leren over van nature voorkomende planten en dieren in en rond de Oosterschelde en zaken die niet in de natuur thuishoren. Op een laagdrempelige manier worden inwoners en bezoekers van Zeeland benaderd en gestimuleerd om bij te dragen aan een betere leefomgeving.

Verder wordt sinds 2021 via de ondersteuning van het Actieplan groene vrijwilligers ingezet op het betrekken van vrijwilligers bij onderhoud, bescherming, monitoring en beleving van natuur en landschap in Zeeland.

Het totaal aan voorzieningen, activiteiten, bezienswaardigheden en programma's op het gebied van natuurbeleving is op één plaats vindbaar en duidelijke en overzichtelijk ontsloten

■ **Voortgang/Resultaat**

Als onderdeel van de overkoepelende website Zeeland Visit (zeeland.com) voor promotie en marketing van Zeeland, is www.natuurinzeeland.nl opgenomen. Hier is op een centrale plek informatie van de betrokken natuurorganisaties te vinden over natuurgebieden en activiteiten en bezienswaardigheden in relatie tot natuurbeleving in Zeeland.

Verder wordt via de social media kanalen (websites, facebook, twitter etc.) van de afzonderlijke natuurorganisaties aandacht besteed aan natuurbeleving.

In de praktijk brengen in samenwerking met natuurorganisaties en toeristisch-recreatieve organisaties van de in 2019 ontwikkelde branding strategie

■ **Voortgang/Resultaat**

Met de natuur- en toeristisch recreatieve organisaties is uitwerking gegeven aan de brandingstrategie. In 2021 zijn onder andere twee promotiecampagnes ontwikkeld. De "Altijd Open" campagne en de "Ommetjes campagne". Hiermee worden gebieden voor het voetlicht gebracht die zowel bij onze eigen inwoners als bezoekers van Zeeland nog minder bekend zijn. Achterliggende gedachte hierbij is druk op de kustgebieden en populaire natuurgebieden niet verder op te laten lopen.

In of bij ten minste twee natuurgebieden extra (recreatieve) voorzieningen aanbrengen om de beleving van de natuur te vergroten

Voortgang/Resultaat

In 2021 is in het kader van drie projecten in natuurgebieden subsidie verleent door GS ter vergroting van de natuurbeleving.

Het gaat om het 'Beleefpad Oranjezon' in natuurgebied Oranjezon op Walcheren, project De Banjaard aan het Banjaardstrand op Noord Beveland en voor de realisatie van een entree-, informatie- en beleefpunt bij de boerderij van Natuurmonumenten aan de Zwaakse Weel in de Zak van Zuid-Beveland.

Ondersteunen van het Nationaal Park Oosterschelde bij de uitvoering van het projectplan voor de doorontwikkeling van het Park

Voortgang/Resultaat

Het NPO heeft in 2021 een concept ambitiedocument opgesteld. Bespreking van dit plan in het Algemeen bestuur zal begin 2022 plaatsvinden waarna definitieve vaststelling kan plaatsvinden.

Opstellen van een bidbook ter verkrijging van de UNESCO Geopark status en de meerwaarde te onderzoeken

Voortgang/Resultaat

In 2021 is gewerkt aan de opstelling van een bidbook ter verkrijging van de UNESCO Geopark status voor het partnernetwerk in de Scheldedelta. De UNESCO beoordelingscommissie heeft hier positief op gereageerd en suggesties voor vervolmaking van dit bidbook gegeven. Het unieke karakter van de Scheldedelta en de integratie van actuele maatschappelijke thema's wordt door UNESCO als voorbeeld van het optimaal positioneren van het keurmerk gezien. Reden om het bidbook op onderdelen nog completer te maken en te sturen op vaststelling medio 2022.

Opstellen Zeeuws actieplan voor de groene vrijwilligers

Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben GS voor het eerst het Actieplan Groene vrijwilligers ondersteunt als diepte-investering op dit onderwerp in de samenwerking tussen organisaties in Zeeland die met groene vrijwilligers werken. Onderzocht is/wordt hoe vrijwilligers beter ondersteund kunnen worden (denk aan educatie/ARBO etc.), hoe het huidige vrijwilligersbestand kan worden behouden en hoe een potentieel aan nieuwe vrijwilligers(groepen) kan worden aangeboord. Vanaf 2023 worden de uitgangspunten van het Actieplan geïncorporeerd binnen het meerjarenplan van het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur.

Uitvoeren pilot proactieve soortenbescherming in Nieuwdorp, waarbij aandacht is voor natuurinclusief bouwen

Voortgang/Resultaat

In de pilot proactieve soortenbescherming Nieuwdorp is een soortenmanagementplan voor (een deel van) de kern Nieuwdorp opgesteld. In vervolg hierop is gewerkt aan een

gebiedsontheffing en stimuleringsmaatregelen in en om gebouwen. De laatst genoemden zijn nog in uitvoering en afronding daarvan is in 2022 voorzien.

Verlenen van subsidie aan tenminste twee soortgerichte projecten ter ondersteuning van kwetsbare en bedreigde dier- en plantensoorten

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben we onder andere subsidie verleend aan soortgerichte projecten voor de zomertortel, kamsalamander, bijen en hommels en kustbroedvogels.

Doelstelling

Een volhoudbare landbouw

Zeeland kent op de lange termijn een volhoudbare landbouw.

Een sector die economisch gezond is en produceert in evenwicht met de natuurlijke omgeving. Hiervoor ondersteunen we ondernemers en organisaties die aan de slag willen met belangrijke thema's als bodem, water, biodiversiteit, innovatie etc. Het POP programma is hiervoor een belangrijke financieringsbron.

■ Stand van zaken

Op de eerste plaats wordt samen met de relevante sectoren geïnvesteerd in het verder vormgeven van beleidsdoelen en beleidskader op provinciaal niveau en in afstemming met Rijksbeleid en nieuwe EU GLB. Daarnaast werken we op de tweede plaats, denken en doen combinerend, aan een groot aantal concrete projecten die onder andere in het kader van POP3 gehonoreerd zijn en worden voorbereidingen voor nieuwe openstellingen getroffen, samen met de sector. Bij de afzonderlijke acties worden voorbeelden van deze projecten aangegeven.

Acties

Kaderstelling niet grondgebonden landbouw (intensieve veehouderij, glastuinbouw) in het Omgevingsplan.

■ Voortgang/Resultaat

kaders zijn opgesteld in Omgevingsvisie

Ondersteunen van minimaal één initiatief dat zich richt op de doelstelling voor de biologische sector

■ Voortgang/Resultaat

binnen de openstelling POP 3 samenwerking voor Innovatie zijn twee projecten ingediend ten behoeve van de biologische sector, meer specifiek in de fruitteelt en ten behoeve van onderzoek naar afzet en mechanisatie. Dit zijn ook onderwerpen die naar voren gekomen zijn in diverse gesprekken die ambtelijk en bestuurlijk met de biologische sector gevoerd zijn.

Ondersteunen van minimaal één initiatief dat zich richt op het werken met belonen voor maatschappelijke prestaties middels KPI's in de landbouw

■ Voortgang/Resultaat

Het werken met belonen voor maatschappelijke prestaties middels KPI's in de landbouw is een onderwerp waar zowel landelijk als provinciaal de afgelopen twee jaar veel aandacht voor is geweest. Binnen het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland Zuidwestelijke Delta (waarin we samenwerken met de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant) en de broedplaats volhoudbare landbouw die daarbinnen valt hebben we in 2021 samen met Boerenverstand een start gemaakt met de ontwikkeling van een eerste concept beloningsregeling voor de akkerbouw door middel van KPI's, de zogeheten Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw in de

Zuidwestelijke Delta. Hiervoor hebben we een klankbordgroep opgericht met belangrijke stakeholders in het gebied en hebben we data opgehaald bij 30 agrariërs, die tevens meedenken over deze beloningsregeling. De ambitie is om in 2022 dit proces voort te zetten om tot een werkbare beloningssystematiek te komen.

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen zoetwaterbeheer en beschikbaarheid

■ **Voortgang/Resultaat**

vanuit het Deltaplan Zoet Water zijn er meerdere initiatieven in uitvoering genomen. Provinciale Staten zijn hierover in een brief van 19-10-2021 geïnformeerd. Een paar projecten:

- effluent Coroos beschikbaar stellen voor de landbouw
- Boeren meten Water op Noord Beveland
- Broedplaats Zoet Water Schouwen Duiveland
- verkenning optimalisatie benutting landbouwwaterleiding

Ondersteunen van tenminste 2 initiatieven die bijdragen aan het herstel en beter benutten van de functionele agrobiodiversiteit

■ **Voortgang/Resultaat**

Naast de reguliere activiteiten binnen het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer is er ook specifiek gewerkt aan dit onderwerp middels de Pilot Akkerbelt in het GLB en de projecten rondom strokenteelt van oa Rusthoeve en Zeeuws Landschap

Ondersteunen van tenminste 5 initiatieven ter bevordering van kennis en innovatie in de agrarische sector

■ **Voortgang/Resultaat**

In 2020 konden geen nieuwe openstellingen worden gedaan. POP3 is eind 2020 verlengd met een periode van 2 jaar (2021, 2022) onder de naam POP3+. In 2021 zijn vervolgens nieuwe POP-openstellingen mogelijk gemaakt. Hiertoe zijn 10 innovatieve samenwerkingsprojecten ingediend. Deze worden thans beoordeeld op rechtmatigheid. Verder zijn in het kader van POP3 nog tal van investeringen, projecten op het gebied van kennisoverdracht, alsmede innovatieprojecten, uit voorgaande jaren volop in uitvoering.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die zich richten op de doelstelling voor het versterken van de positie van de boer in de keten

■ **Voortgang/Resultaat**

Het versterken van de positie van de boer in de keten en daarmee het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen is een tevens een ambitie binnen het Uitvoeringsprogramma landelijk gebied, landbouw en natuur. Om dit te bereiken ondersteunen we diverse initiatieven gericht op een (lokale) ketenaanpak, ook wel de korte keten genoemd. Zo hebben we in 2021 een subsidie verleend via Zeeland in Stroomversnelling aan het haalbaarheidsonderzoek van Organicz naar de mogelijkheden voor de productie van duurzame graszoden via indoor teelt. Tevens draagt het eerdergenoemde demonstratieproject voor een Zeeuwse quinoa keten ook bij aan deze ambitie. Bovendien hebben we aan FoodDelta Zeeland een subsidie verleend voor de organisatie van twee ketenpilots in Zeeland, waaronder één met de lokale groothandel.

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen voor een betere bodemstructuur en bodemvruchtbaarheid

■ **Voortgang/Resultaat**

Naast uitvoering van lopende projecten als Carbon Farming en de PPS betere Stal Betere mest is er in 2021 ook een pilot voor de toepassing van Bokashi als meststof in gang gezet en wordt thans een project voorbereid rondom Co2 opslag en akkerbouwgewassen in het kader van het Groen Herstelfonds,

Ondersteunen van tenminste twee initiatieven die zich richten op eiwittransitie

■ Voortgang/Resultaat

De eiwittransitie, de transitie van het gebruik van dierlijke eiwitten naar plantaardige eiwitten en aquatische eiwitten is een belangrijke ontwikkeling in de transitie naar een volhoudbare landbouw en tevens van groot belang voor de zelfvoorzieningsgraad van onze provincie. In 2021 hebben we verschillende initiatieven ondersteund die hier aan bijdragen. Zo hebben we een opdracht verleend aan FoodDelta Zeeland om vanuit hun eerder opgestelde Innovatieprogramma Zeeland Protein Delta een inventarisatie te doen naar nieuwe kansrijke projecten binnen de eiwittransitie. Tevens hebben we via Zeeland in Stroomversnelling een demonstratieproject ondersteund voor het organiseren van een Zeeuwse quinoa keten. Daarnaast zetten we ons op interprovinciaal niveau in om meer projecten te realiseren op dit beleidsthema via de bestaande overlegstructuren

Verbeteren agrarische structuur, tenminste 500 ha kavelruilen, conform POP aanvraag

■ Voortgang/Resultaat

zie voor de nadere uitwerking de paragraaf grondbeleid

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2019	2020	2027
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	17.370	17.810	nvt
Living Planet Index *	6,4%	7,5%	nvt

* In 2019 is de Living Planet Index (LPI-index) op provinciaal niveau van CBS beschikbaar gekomen. De biodiversiteit is tov 1990 met 7,5% toegenomen. De LPI is echter een algemene index en er zijn grote verschillen binnen soortgroepen en tussen gebieden. Hiertoe komt elke 3 jaar een aparte rapportage voor naar PS om meer op detail te informeren.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
Volhoudbare landbouw	Aantal ondernemers betrokken bij nieuwe kennistracten	200	200	100	200
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog te realiseren nieuwe natuur <i>De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN).</i>	725	650 (31-12-2021)	650 (31-12-2021)	0 (omvang is dan 5713 ha)
Natuurbescherming	Via de VRPZ geldt ruimtelijke bescherming via bestemmingsplannen	100%	100%	100%	100%

Natuurbescherming	Actuele natuurbeheerplannen voor alle Natura2000 gebieden	5	5	5	7
Natuurverbreding	Aantal kilometer wandelnetwerk	2100 km	2100 km	2100 km	2100 km
Natuurbeleving	Percentage toegankelijke beleefbare nieuwe natuur	>90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%	Minimaal 90%
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	Het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	17.810	17.954	17.954	18.604

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
030101-Realisatie natuurnetwerk	3.579	5.939	9.518	9.716	198
030102-Natuurbeheer en natuurbescherming	15.103	-1.228	13.875	13.039	-836
030103-Natuurherstel	3.952	-320	3.632	2.937	-695
030105-Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.229	-210	3.019	2.874	-145
030106-Een volhoudbare landbouw	2.151	-1.924	228	174	-54
039999 Ambtelijke inzet	3.229	18	3.247	3.193	-54
Totaal Lasten	31.243	2.275	33.519	31.933	-1.585
Baten					
030101-Realisatie natuurnetwerk	1.026	118	1.144	2.352	1.208
030102-Natuurbeheer en natuurbescherming	228	1.050	1.278	249	-1.029
030103-Natuurherstel	0	0	0	492	492
Totaal Baten	1.254	1.168	2.422	3.092	671
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-29.990	-1.107	-31.097	-28.841	2.256
Onttrekkingen					
980399 Bestemmingsreserves -Pr.3	-3.147	-5.522	-8.668	-8.419	249
Toevoegingen					
980399 Bestemmingsreserves -Pr.3	0	7.412	7.412	7.552	140
Mutaties reserves	3.147	-1.890	1.257	868	-389
Resultaat na bestemming	-26.843	-2.997	-29.840	-27.973	1.867

4. Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort nu en voor de korte termijn goed op macro-economische parameters (zoals bruto regionaal product, werkloosheidscijfer, inkomen per hoofd van de bevolking en toegevoegde waarde). Tegelijkertijd staat Zeeland voor grote uitdagingen op het gebied van de arbeidsmarkt. Bij de Zeeuwse bedrijven is de komende jaren behoefte aan duizenden arbeidskrachten. Gezien de krapte op de arbeidsmarkt vraagt het flinke inspanningen om daarin te voorzien. Hierbij zal niet alleen het arbeidspotentieel binnen Zeeland beter benut moeten worden, maar zal ook een flinke inspanning geleverd moeten worden om mensen van buiten Zeeland aan te trekken. De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren.

Zeeland heeft een goed klimaat voor ondernemers die met vindingrijkheid en durf innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijkt ook dat investeringen in innovatie en R&D achterblijven bij de rest van Nederland. De innovatiekracht van bedrijven is belangrijk voor de concurrentiekracht van Zeeland. De innovatiekracht van Zeeland moet verder versterkt worden. Belangrijk omdat we op deze wijze de innovatiekracht van de Zeeuwse topsectoren ook gebruiken om grote maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Zo sluiten we aan bij het (missiegedreven) Rijksbeleid. Een gezonde economie behoeft een passende onderwijs-, kennis-, en onderzoekinfrastructuur, en de beschikbaarheid van goed personeel en goede ondernemers.

Om innovatie te stimuleren is een breed instrumentarium nodig van subsidies (Europees, nationaal en provinciaal) en revolverende financiering. Via Impuls Zeeland helpen we startende en innoverende bedrijven in verschillende sectoren. We werken samen met de sector en kennisinstellingen aan de Foodagenda en de Visserij-agenda om het ondernemerschap op het gebied van landbouw en visserij te versterken en te ondersteunen met actieve lobby bij Rijk en Europa. Tenslotte gebruiken we ons partnerschap bij verschillende Europese subsidieprogramma's (OP zuid, POP 3, en diverse Interreg-programma's) om innovatieve projecten in Zeeland te realiseren.

Speerpunten

Het versterken van de regionale economie doen we door:

- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt om te voldoen aan de vraag van de Zeeuwse werkgevers;
- Het fasegewijs realiseren van de Bèta Campus Zeeland rondom de thema's water, energie, biobased/food;
- De Onderwijs- en kennisinfrastructuur op het gewenste niveau te houden;
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector;
- Concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden en door in te zetten op innovatie in brede zin, in de foodsector, kennisontwikkeling, samenwerkingsverbanden en gerichte lobby;
- Uitvoering te geven aan de calls van de Europese programma's OP Zuid, POP 3, Interreg Vlaanderen-Nederland en Twee Zeeën en Interreg B en C: maximaal benutten voor Zeeland;
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2020 (samenwerking in Zuid-verband, IPO, met Vlaanderen);
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur, zoals NV Economische Impuls Zeeland, het Delta Region Network, het Roosevelt Institute for American Studies, Dockwise, Economic Board Zeeland;
- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem en uitvoering te geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV;
- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken en het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming;

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstellingen.

Beleidskader

- [Economische Agenda \(2017-2021\)](#)
- [MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan \(Rijk-Provincies\)](#)
- [Implementatieagenda Smart Industries \(Rijk\)](#)
- [IBP programma \(Rijk, Provincies, gemeenten\)](#)
- [RIS 2021 - 2027 \(Regionale Innovatie Strategie\)](#)

Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0

Het Rijk heeft in 2017 € 25 miljoen toegekend aan het investeringsprogramma "Zeeland in stroomversnelling" voor de versterking van de economische structuur in Zeeland door middel van de uitvoering van zes projecten. Van dit programma waren er begin 2021 nog drie projecten in uitvoering. De middelen voor de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling (aanjaaggelden) zijn inmiddels volledig besteed, deze regeling wordt nu voortgezet vanuit de middelen vanuit de Regio Deal Zeeland. Het Joint Research Center is in aanbouw. In 2021 is het hoogste punt bereikt. Verwachting is dat in 2022 de eerste opleidingen starten aldaar. Helaas is in 2021 definitief een einde gekomen aan het project Tidal Technology Center.

Regio Deal Zeeland: Zeeland in stroomversnelling 2.0

Investeren in een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.

Op 6 juli 2018 heeft de Provincie Zeeland de Regio Deal Zeeland ondertekend met het Rijk als onderdeel van het regeerakkoord Vertrouwen in de toekomst. Hiermee stelt het Rijk € 35 miljoen beschikbaar voor het verbeteren van het Zeeuws Leef- en vestigingsklimaat. Het investeringsprogramma bouwt voort op het advies van de commissie Structuurversterking en werkgelegenheid (Balkenende) en het Investeringsprogramma ZiS 1.0 en bestaat uit dertien projecten, onderverdeeld naar de 'pijlers' Kennis en innovatie, Leefbaarheid en Voorzieningen bedrijven. De regio is verantwoordelijk voor eenzelfde bedrag aan cofinanciering. Voor de uitvoering van het investeringsprogramma heeft de Provincie Zeeland, op basis van de voortgang van de projecten, tot nu toe € 31,5 mln. ontvangen.

Voor de realisatie van dit programma is een regio deal gesloten met het rijk. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan 13 projecten. Een groot deel van de projecten is in uitvoering. Twee projecten zijn afgerond in 2021. Dit betreffen de versterking van het groen onderwijs en het Bevrijdingsmuseum. Tot en met 2021 is circa € 31,5 miljoen van de regio deal besteed. In de komende periode worden de overige projecten gerealiseerd. De regio deal heeft een looptijd tot en met eind 2023.

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie. Concreet betekent dit versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven, en het verhogen van het Bruto Regionaal Product. Tevens voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk) en de groei van de regionale innovatiekracht met focus op de Zeeuwse economische sectoren. Een sterk imago van Zeeland zodat mensen hier graag komen leven, werken en ondernemen en hun vrije tijd in Zeeland willen doorbrengen. Inzet op postcorona maatregelen om negatieve effecten voor MKB te beperken.

Doelstelling

Concurrentiepositie logistiek

De ingezette koers van 2020 wordt in 2021 verder vormgegeven. In 2021 ligt een belangrijke prioriteit op de invulling van de energietransitie in de logistieke sector. Bedrijven en overheden worden begeleid bij dit proces. De provincie informeert deze partijen en werkt binnen Zeeland Connect (triple helixplatform) samen bij het uitvoeringsprogramma "zero emissie logistiek" van OP-Zuid. Ook wordt binnen dit K&I netwerk samengewerkt om bij het werkprogramma "living lab autonoom transport

Zeeland". Beide projecten zijn van groot belang voor het behoud van de logistieke sector in Zeeland. Nieuwe actieplannen met betrekking tot modal shift en digitalisering robotisering zijn in ontwikkeling. In 2021 wordt met belangrijke spelers in de maintenance sector van de procesindustrie en de sector wind op zee meerdere activiteiten ontwikkeld om cross overs mogelijk te maken. De vestiging van het Fieldlab Zephyros (maintenance wind op zee) wordt verder vorm gegeven.

■ **Stand van zaken**

De provincie informeert deze partijen en werkt binnen Zeeland Connect (triple helixplatform) samen bij het uitvoeringsprogramma "zero emissie logistiek" van OP-Zuid. Ook wordt binnen dit K&I netwerk samengewerkt om bij het werkprogramma "living lab autonoom transport Zeeland". Beide projecten zijn van groot belang voor het behoud van de logistieke sector in Zeeland. Nieuwe actieplannen met betrekking tot modal shift en digitalisering robotisering zijn in ontwikkeling. In 2021 zijn met belangrijke spelers in de maintenance sector van de procesindustrie en de sector wind op zee meerdere activiteiten ontwikkeld om cross overs mogelijk te maken. De vestiging van het Fieldlab Zephyros (maintenance wind op zee) wordt verder vorm gegeven.

Acties

Ondersteunen van kansrijke innovaties die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde, bijv. de toepassingsmogelijkheden van circulaire economie in de procesindustrie

■ **Voortgang/Resultaat**

Dit jaar heeft het KIC|MPI drie circulaire projecten uitgevoerd. Daarnaast organiseerde het KIC|MPI met de FME de bijeenkomst 6-25. De doelstelling is om de industrie door simpele maatregelen tot 2025 6 miljoen ton CO₂ uitstoot te verminderen. Dit betreft verbeteringen ten aanzien van onderhoud. Ook zijn er initiatieven gestart met betrekking tot robotisering/digitalisering. Dit is een continu proces.

Realiseren van het Fieldlab Wind op Zee (Zephyros) in Zeeland

Overleg wordt gevoerd met Zephyros, Impuls en de kenniswerf voor het realiseren van een fysieke locatie van Zephyros in Vlissingen. Dit is ook een onderdeel van het compensatiepakket van de marinierskazerne.

■ **Voortgang/Resultaat**

Het fieldlab is gerealiseerd. Zephyros is de hoofdgebruiker van de test en demonstratieruimte de "Kaap"

Stimuleren samenwerking en innovatie in de logistiek, o.a. via Zeeland Connect

■ **Voortgang/Resultaat**

Via het kennisnetwerk Zeeland Connect verloopt dit voorspoedig. Er zijn vier actielijnen benoemd (autonoom transport, energietransitie, digitalisering/robotisering, netwerken/verbindingen). Daarnaast wordt deelgenomen aan de diverse landelijke initiatieven zoals clean energy hubs, connected transport corridors, Catalyst, green deal binnenvaart, zeevaart en binnenhavens. Verder is er deelgenomen aan diverse bijeenkomsten door de IPO-leden en de topsector logistiek om de samenwerking in de logistieke sector te verbeteren.

Tot stand brengen van cross-overs tussen de sectoren chemische- en procesindustrie, Wind op Zee en Land, en infrastructuur

■ **Voortgang/Resultaat**

Diverse gesprekken worden gevoerd met de kennis & innovatienetwerken. Periodiek overleg

is er tussen KiC|MPI, Zephyros,, WCM en provincie Zeeland. Dit proces loopt. Periodiek wordt overlegd en wordt de samenwerking verder vorm gegeven

Uitvoeren visie Logistiek i.s.m. Zeeland Connect en uitvoeren van de roadmap met 3 innovatielijnen, waaronder autonoom transport (varen en rijden) en verduurzamen Sector Transport en Logistiek (terminalfaciliteiten en laadinfra)

■ Voortgang/Resultaat

Diverse projecten zijn het afgelopen jaar in ontwikkeling genomen. Het meerjarenprogramma is door de stuurgroep van Zeeland Connect vastgesteld. De actieplannen Zero-emissie logistiek en autonoom transport Zeeland zijn in uitvoering. Een werkgroep ontwikkelt het actieprogramma Digitalisering & Robotisering. Aan diverse landelijke programma's wordt deelgenomen: Catalyst, Connected Transport Corridors, Clean energy hubs, green deal binnenvaart, binnenhavens en zeehavens.

Vertalen van het Meerjarenprogramma 2016 – 2019 van de Topsector logistiek naar regionale actieprogramma, benutten Europese Middelen.

■ Voortgang/Resultaat

Momenteel zijn 3 OP-Zuidprogramma's in uitvoering, te weten: Dare2Share, living lab autonoom transport Zeeland, Zero emissie logistiek Zeeland. De voorbereidingen worden getroffen voor de nieuwe subsidierondes.

Doelstelling

Arbeidsmarkt

De Zeeuwse arbeidsmarkt is duurzamer en gezonder geworden, met een betere aansluiting tussen aanbod van arbeidskrachten en vraag daarnaar van Zeeuwse werkgevers. Hiertoe wordt het Aanvalsplan Arbeidsmarkt ontwikkeld en uitgevoerd in samenwerking met de triple-helix-partijen.

■ Stand van zaken

De activiteiten die door de -bij de Zeeuwse arbeidsmarkt betrokken- partijen in gezamenlijkheid vanuit het Aanvalsplan Arbeidsmarkt zijn opgepakt, waaronder de genoemde acties:

- ontwikkelen en verbeteren van de methodiek en instrumentarium dienstverlening aan onderbenut arbeidspotentieel;
- het ontwikkelen van een tool: werving, selectie en plaatsing op basis van competenties;
- het opzetten van een toolbox voor werkgevers;
- het komen tot een soepele grensoverschrijdende arbeidsmarkt Zeeland – Vlaanderen;
- het opzetten van een warme ontvangst van arbeidsmigranten uit binnen- en buitenland;
- het ontwikkelen van een gestructureerde aanpak gericht op het binden van jongeren aan de Zeeuwse arbeidsmarkt;
- het aantrekken, scholen en trainen van kandidaten voor Zeeuwse sectoren

hebben een bijdrage geleverd aan het verduurzamen van de werking van de Zeeuwse arbeidsmarkt en het voorzien van Zeeuwse werkgevers aan passend personeel. De grote

(toenemende) krapte op de arbeidsmarkt vraagt een blijvende inzet van betrokken partijen.

Acties

Aantrekken, scholen en trainen van kandidaten voor Zeeuwse sectoren (Techniekpact, Hospitalitypact, Zorgpact, Onderwijspact)

Voortgang/Resultaat

In het afgelopen jaar is o.a. het hospitality pact verder doorontwikkeld met medewerking van werkgevers. De provincie heeft hen hierbij ondersteund middels advisering en subsidiering. De andere pacts, zoals het onderwijspact (RAP) en het zorgpact kennen concrete actielijnen die ook het afgelopen jaar ten uitvoer zijn gebracht; de rol van de provincie betrof hierbij m.n. advisering en koppeling/verbinding.

Inrichten en implementeren arbeidsmarketingorganisatie

Voortgang/Resultaat

zie ook Zichtbaar Zeeland

Er is gewerkt aan het arbeidsmarktvraagstuk in Zeeland; onderdeel hiervan is het aantrekken van mensen van buiten Zeeland (marketing). Dit onderdeel is meegenomen in de gehele marketing aanpak (Zichtbaar Zeeland). De beoogde marketingorganisatie is inmiddels binnen de provincie opgezet en er vinden diverse activiteiten in dit kader plaats.

Komen tot een soepele grensoverschrijdende arbeidsmarkt Zeeland – Vlaanderen

Voortgang/Resultaat

In 2021 is door de Provincie Zeeland mede namens de Scheldemondraad en de gemeente Goes/Arbeidsmarktregio Zeeland voor twee jaar opdracht gegeven aan een netwerkfacilitator grensoverschrijdende arbeidsmarkt (de kosten worden gedekt door de Scheldemondraad en gemeente Goes/AMZ).

De opdracht van de netwerkfacilitator 2021-2022:

1. Komen tot een optimale en duurzame samenwerking van het grensoverschrijdende arbeidsmarktbeleid in Euregio Scheldemond;
2. Opzetten van een gedragen, duurzame samenwerking die na twee jaar zelfstandig kan functioneren, waarbij alle relevante partijen duidelijk weten welke rol ze hebben. Uitgangspunt hierbij is: Euregio Scheldemond vormt één grensoverschrijdende arbeidsmarkt;
3. Opvolgen en verbinden van alle initiatieven/projecten/acties op het vlak van grensoverschrijdend arbeidsmarktbeleid die lopen en opgestart worden in de Scheldemondregio.

Ontwikkelen en verbeteren van de methodiek en instrumentarium dienstverlening aan onderbenut arbeidspotentieel

Voortgang/Resultaat

In 2021 is het project 'Anders kijken naar werk' door de Arbeidsmarktregio ontwikkeld en opgestart. Vanuit dit project wordt gezamenlijk beoogd in ieder geval bij 100 ondernemers een inclusieve arbeidsanalyse uit te voeren, met de ambitie daarmee in ieder geval 80 nieuwe vacatures en plaatsingen te creëren voor de doelgroep. Het project wordt mede gefinancierd met middelen uit de Regio deal Zeeland.

Ontwikkelen ICT en data ten behoeve van concrete activiteiten in kader Aanvalsplan Arbeidsmarkt

■ **Voortgang/Resultaat**

zie ook Zichtbaar Zeeland:

- het inzetten van mogelijkheden ICT en data bij elk van de drie pijlers van het Aanvalsplan Arbeidsmarkt vergt meer tijd dan voorzien.

Ontwikkelen persona's gericht op de invulling van de vraag van de Zeeuwse arbeidsmarkt

■ **Voortgang/Resultaat**

De ontwikkelde persona's vormen de basis voor de marketingactiviteiten die samen met de zorgsector worden uitgevoerd. Verdere persona's zijn nog niet ontwikkeld.

Ontwikkelen tool: werving, selectie en plaatsing op basis van competenties

■ **Voortgang/Resultaat**

Landelijke ontwikkelingen zijn ver op dit punt en kunnen mogelijk dienst doen op Zeeuwse schaal, i.c.m. lokale netwerkpartners zoals de Zeeuwse vacaturebank. Wel kent dit een verband met de toolbox voor werkgevers, uiteindelijk ligt daar de grote omschakeling. Werkgevers moeten zelf competentiegericht willen zoeken en grote platforms moeten bedrijven de kans gaan bieden om op deze manier hun personeel aan te trekken. Bekend is dat de Zeeuwse vacaturebank die wens ook heeft op de lange termijn. De Provincie Zeeland heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol.

Ontwikkelen van een gestructureerde aanpak gericht op het binden van jongeren aan de Zeeuwse arbeidsmarkt

■ **Voortgang/Resultaat**

De ontwikkeling bedraagt een driejarige aanpak waardoor deze nog niet in zijn geheel is uitgevoerd. Onder leiding van een projectleider wordt samen met een klankbordgroep bestaande uit triple helix partijen en een aparte groep met jongeren uit de provincie gewerkt aan de opbouw en uitvoering van het programma. De aanpak is in opbouw en tegelijkertijd ook in uitvoering (zo zijn in 2021 eindexamenleerlingen intensief benaderd middels diverse - ludieke- acties waarin de aantrekkelijkheid van Zeeland als leef, woon en werk provincie extra onder de aandacht van de schoolverlaters werd gebracht). De Provincie Zeeland is opdrachtgever en faciliteert en coördineert de aanpak.

Opzetten van een warme ontvangst van arbeidsmigranten (uit binnen- en buitenland) (Expat Center, Zeeland Commissionair)

■ **Voortgang/Resultaat**

In 2021 heeft het huidige Expatcenter het onderzoek gestart naar de mogelijkheid om in Zeeland, in samenwerking met betrokken partners, het huidige Centrum door te ontwikkelen tot een 'Zeeuws warm welkom -centrum' voor internationals & nieuwe vestigers middels een One-stop-shop Expat Center Zeeland met 3 Zeeuwse hubs inclusief IND. Het projectplan en bijbehorend commitment is in ver gevorderd stadium. Naar verwachting zal in 2022 gestart worden met de realisatie. De Provincie Zeeland heeft, samen met de Arbeidsmarktregio Zeeland, een signalerende en stimulerende rol gericht een goede inpassing en aansluiting van 'het Zeeuws Warmwelkom' in het Zeeuwse arbeidsmarkt-ecosysteem. De doorontwikkeling wordt mede gefinancierd met middelen vanuit de Regiodeal Zeeland.

Opzetten van toolbox voor werkgevers

■ **Voortgang/Resultaat**

De ontwikkeling van het fundament van het kader voor deze toolbox is, op basis van de input

van werkgevers, in volle gang. Dit fundament wordt de basis voor een definitieve realisatie van plannen door en/of in nauwe samenwerking met het HR Netwerk Zeeland om deze in 2022 concreet te gaan bouwen. De Provincie Zeeland heeft hierin een stimulerende en faciliterende rol.

Doelstelling

Concurrentiepositie Food

- a. Eind 2021 is de concurrentiepositie food verbeterd.
- b. Eind 2021 is de werkgelegenheid in de Zeeuwse sectoren food (landbouw en visserij) behouden.

*acties met betrekking tot 'landbouw' zijn opgenomen in programma natuur en platteland.

Stand van zaken

Het Zeeuwse Foodcluster vormt een wezenlijk onderdeel van de Zeeuwse economie. De pandemie heeft weliswaar negatieve gevolgen voor (een deel van) het cluster, maar er zijn geen signalen dat zich significante wijzigingen ten aanzien van de werkgelegenheid voordoen.

Acties

Als voorzitter van het landelijke Bestuurlijk Platform Visserijoverheden spelen we een actieve rol in de ondersteuning van de visserijsector in de voor haar belangrijke dossiers "aanlandplicht" en "Brexist";

Voortgang/Resultaat

Binnen het landelijk Bestuurlijk Platform Visserijoverheden geven we voortdurende aandacht aan de voor de visserijgemeenschappen belangrijke dossiers. Dit doen we onder andere door overleg op Rijks- en Europees niveau.

Duurzame landbouwwontwikkeling is ook een speerpunt binnen de maatschappelijke opgave Toekomst landelijk gebied, landbouw en natuur. Beleid voor de landbouwsector wordt in deze gezamenlijk opgepakt;

Voortgang/Resultaat

de agenda Toekomst landelijk gebied is vastgesteld door GS. Deze nota is samen met alle partijen uit landbouw en natuur opgesteld.

Ondersteunen initiatieven op het snijvlak van visserij/aquacultuur en vrijetijdseconomie;

Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben we een bijdrage verleend aan de organisatie van de Mossel- en Oesterboulevard die gedurende het zomerseizoen in Yerseke heeft plaatsgevonden. Uitgevoerde initiatieven ten aanzien van mosselpromotie in het buitenland kennen een spin-off naar toerisme in Zeeland.

Ondersteunen van kansrijke innovaties die kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid of een hogere toegevoegde waarde: hiertoe ondersteunen van tenminste 8 initiatieven;

Voortgang/Resultaat

In 2019 hebben we ondersteuning verleend aan innovatieve initiatieven op het gebied van circulaire verpakkingen schelpdierindustrie, alternatieve vangsttechniek Noordzeevervisserij, innovatie in de landbouwsector door middel van het ondersteunen van meer dan 100 ondernemers met fysieke investeringen. In het kader van samenwerking voor innovatie zijn er 3 initiatieven van ondernemers gehonoreerd die aan de slag willen met duurzame samenwerking.

Stimuleren verdere ontwikkeling van de binnendijkse aquacultuur met name op het aquacultuurterrein Colijnsplaat.

■ **Voortgang/Resultaat**

De beschikbare ruimte op het aquacultuurterrein in Colijnsplaat is volledig verkocht aan ondernemers. Wij zullen in overleg met de gemeente en andere stakeholders bezien of het wenselijk en mogelijk is aanvullende ruimte te vinden.

Verbeteren samenwerking onderwijs, ondernemers en overheden (in triple helix verband) zoals bijvoorbeeld door het gezamenlijk uitvoering geven aan de regiodeal Groen Onderwijs;

■ **Voortgang/Resultaat**

Binnen de regiodeal Groen Onderwijs is verder gewerkt aan de doorontwikkeling van groen onderwijs in Zeeland. De nadruk ligt op het verder ontwikkelen van het onderwijsaanbod in samenwerking met het bedrijfsleven.

Versterken van de Zeeuwse economische clusters agrofood en aquacultuur door middel van haalbaarheidsonderzoeken en demonstraties vanuit de provinciale innovatieregeling Zeeland in Stroomversnelling;

■ **Voortgang/Resultaat**

Binnen het subsidieprogramma Zeeland in Stroomversnelling zijn meerdere kansrijke initiatieven op het gebied van Landbouw, visserij en Food ondersteund.

We steunen het visserijbedrijfsleven in haar streven de bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken. Dit doen we o.a. door het steunen van initiatieven voor de ontwikkeling van nieuwe visserijtechnieken.

■ **Voortgang/Resultaat**

de zoektocht naar duurzame, innovatieve visserijtechnieken speelt zich vooral af op landelijk niveau. Enkele min of meer kansrijke initiatieven worden in de praktijk getest en doorontwikkeld.

Wij ondersteunen de netwerkorganisaties Zeker Zeeuws en Food Delta Zeeland in hun werkzaamheden de Zeeuwse Foodcluster verder te versterken;

■ **Voortgang/Resultaat**

Ook in 2021 hebben wij beide organisaties een subsidie voor de basiswerkzaamheden verstrekt.

Doelstelling

Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers

Eind 2021 heeft behoud van werkgelegenheid en behoud van bedrijven plaatsgevonden.

Eind 2021 is de economische structuur t.b.v. acquisitie en regionale samenwerking verbeterd ten behoeve van versterken innovatiekracht.

■ **Stand van zaken**

Aantal nieuwe/behouden arbeidsplaatsen: 190

Aantal vestigers/uitbreiders/behoud: 5

Toelichting:

Corona heeft ook in 2021 helaas nog een prominente rol gespeeld maar er kwam wel meer ruimte voor nieuwe projecten. Nog niet in het gewenste tempo, maar in de laatste maanden van 2021 is het aantal potentiële projecten stap voor stap toegenomen. De acquisitiestrategie van Invest in Zeeland is daarbij meer gericht op “volume to value” met bedrijven die zich richten op vernieuwende, duurzame technologie of industrie, en een aanvulling zijn op het ecosysteem in Zeeland.

Acties

Deelnemen aan platform ENZuid (Economisch Netwerk Zuid Nederland)

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 nam provincie Zeeland niet alleen deel, maar droeg voor het eerste jaar ook financieel bij aan Economisch Netwerk Zuid (ENZuid). Met de steun van ENZuid aan het traject “Groene chemie, duurzame economie” is een aanvraag voor het nationaal Groeifonds voor vergroening van de chemie voorbereid. Tevens zijn voorbereidingen getroffen voor een Zuid-Nederlands breed traject op Circulaire economie, met de focus op circulair bouwen.

Dockwize: uitvoering van de prestatieafspraken

We maken prestatieafspraken over de uitvoering van overkoepelende activiteiten uit het meerjarenplan "Dockwize: Your Innovation Hub 2020 - 2023". Hoofddoel is structuurversterking door het aanjagen van innovatie, groei en innovatie.

■ Voortgang/Resultaat

De prestatieafspraken hingen samen met de speerpunten uit het Meerjarenplan 2021 - 2024. Ook in 2021 is Dockwize in staat geweest om de diverse programma's aan te bieden, dan wel fysiek of digitaal.

Voorbeeld van een succesvol programma naast de gehouden kickstart- en accelerator programma's is SOS Dockwize, dat snel na de eerste lockdown en noodmaatregelen is opgezet en een vervolg heeft gekregen met het weerbaarheidsprogramma. Ook zijn er succesvol diverse challenges begeleid, zoals de Yara challenges, het BioVoice programma en de non-entry challenge voor inspecties en werkzaamheden in besloten ruimtes. Tevens heeft er een Studenten Bootcamp plaats gevonden, waar meer dan 180 studenten van de HZ University of Applied Sciences vier dagen lang aan de slag zijn gegaan met ideeën voor hun bedrijf.

Nieuw bij Dockwize is het intrapreneurship programma, waarin collega's actief op zoek gaan naar innovatieve ideeën binnen de organisatie en deze naar de volgende fase brengen. Ook is in 2021 een start gemaakt met het 2-jarig Groeiprogramma van Dockwize, bestaande uit twaalf tweedaagse sessies en tussentijdse intensieve begeleiding met de ervaringen van succesvolle Zeeuwse ambassadeurs en groeicoaches.

Woensdag 14 april is op de Kenniswerf ontwikkel-, test- en demolocatie KAAP geopend. Kaap biedt bedrijven in heel Zeeland de mogelijkheid om in samenwerking met het onderwijs en overheid nieuwe producten en innovaties te kunnen testen en demonstreren.

Het opstellen van een agenda voor de effecten van een digitale transformatie

Digitale ontwikkelingen werken door op allerlei terreinen. We komen met een aanpak voor en ontwikkelen een digitale agenda met een visie, die ingaat op welke effecten er allemaal zijn, hoe die doorwerken in het werk van de provincie, en hoe we ons als provincie willen verhouden tot al die ontwikkelingen.

Bijzonder onderdeel hiervan is het volgen van de marktontwikkelingen aangaande de recente start van aanleg van glasvezel in woonkernen. Provinciale inzet is erop gericht dat marktpartijen ook gaan investeren in de aanleg van glasvezel in Zeeuwse buitengebieden, zodat de kloof in connectiviteit tussen het buitengebied en kernen niet nog groter wordt.

■ Voortgang/Resultaat

Na vaststelling van de 'Verkenning Digitale Agenda' door PS (23 juli 2021) is gestart met de uitwerking van de verkenning naar een Uitvoeringsprogramma Digitale Agenda. Het uitvoeringsprogramma komt eind maart 2022 beschikbaar en daarmee komt een pakket aan concrete inspannings- en uitvoeringsacties beschikbaar. Parallel aan de uitwerking van de verkenning zijn twee onderdelen reeds opgepakt. De eerste betreft een haalbaarheidsonderzoek naar de zgn. ZeelandRing. Het concept ZeelandRing kan een belangrijke impuls geven aan digitale samenwerkingsmogelijkheden binnen Zeeland en daarmee (als basisvoorziening) een bijdrage leveren aan de (digitaliserings)ambities voor Zeeland. De tweede actualiteit betreft de ambitie om de Zeeuwse buitengebieden te verglazen. In het voorjaar van 2021 is in samenwerking met alle Zeeuwse gemeenten, een marktconsultatie uitgevoerd. Een van de geconsulteerde marktpartijen heeft interesse getoond om de Zeeuwse buitengebieden te gaan verglazen. In het najaar zijn, in samenwerking met de Zeeuwse gemeenten, gesprekken gestart met deze partij om te bezien wat de kansen en mogelijkheden zijn.

Met de SER Zeeland maken we prestatieafspraken op het sociaaleconomisch terrein

- over het uitvoeren van onderzoek;

- over het geven van advies

- over het organiseren van themabijeenkomsten over ontwikkelingen die gevolgen hebben voor werkgevers en werknemers;

- o In 2021 zal verdere invulling worden gegeven aan de samenwerking tussen SER Zeeland en de Economic Board Zeeland, volgend op de in 2020 opgestelde rapportage over de samenwerking tussen beide adviesorganen met heldere afspraken over samenwerking, afstemming en taakverdeling, verdere invulling worden gegeven.

Voortgang/Resultaat

In 2021 is SER-Zeeland betrokken geweest bij advisering voor het Economisch Uitvoeringsprogramma 2022-2027 en de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021.

Met de Economic Board zijn afspraken gemaakt over intensievere samenwerking, afstemming en taakverdeling tussen beide adviesorganen.

Ondersteunen algemene netwerk-, acquisitie en representatieactiviteiten

Om de acquisitiekraft van Zeeland te versterken onderhouden we nauwe contacten met en organiseren we 1x per jaar een strategisch overleg met:

- o North Sea Port,
- o Invest in Zeeland,
- o Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
- o NFIA,
- o Trade and Innovate.

Voortgang/Resultaat

Invest in Zeeland is partner in het landelijke Invest in Holland netwerk. Op het gebied van internationalisering is afstemming gezocht met Trade and Innovate NL, de regisserende netwerkorganisatie voor publieke krachtenbundeling (Rijk, regio en decentrale overheden). In 2021 heeft als gevolg van Covid-19 geen (fysiek) strategisch overleg plaatsgevonden. Er heeft wel regelmatig bestuurlijk bilateraal overleg plaats gevonden met North Sea Port, Impuls en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn North Sea Port en Invest in Zeeland gefaciliteerd bij de acquisitie van en het behouden van (internationale) bedrijven.

Ondersteunen van de Zeeuwse ondernemers (starters en MKB)

Door o.a.:

- de MKB Samenwerkingsagenda en het MKB Actieplan (voor het 'brede' MKB) waar kansrijk verder uitwerken.
- waar mogelijk gebruik maken van het instrument MKB-deals van het ministerie EZK op het gebied van digitalisering.
- vanuit Zeeland deelnemen aan Smart Industry Hub Zuid,
- het opzetten van en uitvoering geven aan aanvullende innovatiefinancieringsinstrumenten zoals Financieringstafels voor het MKB, uitwerking van het MKB actieplan van het Rijk.

Voortgang/Resultaat

Ook dit jaar was veel van de ondernemersondersteuning gericht op het dempen van de impact van de gevolgen van het coronavirus op de Zeeuwse Economie en werkgelegenheid. Zo is de Zeeland Financial Matching regeling 'Vouchers voor het versterken van het innovatievermogen' ook in 2021 in dezelfde vorm doorgezet. Ondernemers kregen hiermee de mogelijkheid om in een lastige periode innovatieve ideeën verder uit te werken of bedrijfsprocessen te verbeteren.

Tijdens de coronacrisis heeft het programma SOS Dockwize meer dan 150 ondernemers geholpen het hoofd boven water te houden met een individueel en concreet actieplan. Het programma helpt de ondernemers niet alleen de coronacrisis door te komen, maar er vooral ook sterker uit te komen. Vanwege de grote vraag en de opgedane ervaringen is het noodprogramma najaar 2021 overgegaan in een meer structureel weerbaarheidsprogramma gericht op het toekomstbestendig maken van de deelnemende ondernemingen.

De financieringstafel Zeeland/West Brabant is een platform van (alternatieve) financiers die periodiek sinds 2019 gezamenlijke bijeenkomsten organiseren. Op basis van concrete financieringsvraagstukken van ondernemers bundelen negen partijen de krachten. Het doel van de tafel is om een bijdrage te leveren aan het oplossen van financieringstekorten bij het brede MKB. In 2021 zijn zeven tafels georganiseerd en zijn vier Zeeuwse matches gerealiseerd.

In 2021 is verder uitvoering gegeven aan het opbouwen van een Zeeuws Informal Investing Netwerk (ZIIN). Doel is de uitbreiding van het Zeeuwse innovatie-ecosysteem (investeren-kennis-netwerk). Op 9 november heeft bij Dockwize een eerste ZIIN-bijeenkomst plaats gevonden. Hieraan werkten ook Rabobank en Impuls mee. Een vervolgbijeenkomst met een tweede groep Zeeuwse Informals staat in de planning, zodra de maatregelen rondom Corona dit toelaten.

Uitvoering prestatieafspraken door Impuls Zeeland

Het vergroten van de dynamiek van de Zeeuwse (kennis)economie staat voorop (met groei van werkgelegenheid) door;

- o business development en uitvoering van projecten,
- o enerzijds acquisitie van bedrijven, investeringen van elders en anderzijds behoud van bedrijven,
- o werk te maken van innovatiefinanciering,
- o het stimuleren van internationale handelsbevordering (Trade & Innovate)

Conform het deelnemingenbeleid ontvangt Provinciale Staten jaarlijks het werkplan en jaarverslag van Impuls;

Voortgang/Resultaat

De prestatieafspraken in 2021 hadden betrekking op de clusters van Impuls Zeeland: - Invest in Zeeland (Vestigen/acquisitie en Trade and Innovate), - Innovatiefinanciering en - Business Development met programma's en projecten op de terreinen Circulaire Economie en Energietransitie, Logistiek en Energie, en Vrijtijdseconomie.

Provinciale Staten hebben het werkplan, de begroting en het jaarverslag ontvangen.

Uitvoering prestatieafspraken door Roosevelt Institute for American Studies

Activiteiten: lezingen voor studenten, publiekslezingen, studentenexcursies aan RIAS door verschillende universiteiten, beursprogramma's, organisatie uitreiking T.Roosevelt American History Award, organisatie internationaal congres, organisatie publiekssymposium in samenwerking met UCR, organisatie NASA Amerikanistendag.

Voortgang/Resultaat

Alle geplande activiteiten hebben in 2021 doorgang gevonden. Zoals vooraf was afgesteld zijn bepaalde activiteiten van fysiek naar online omgezet. Kosten die hiermee bespaard werden, zijn ingezet voor het opstellen van een communicatieplan. In het jaarverslag 2021 wordt duidelijk en puntsgewijs gerapporteerd over de gemaakte prestatieafspraken.

Uitvoering prestatieafspraken door Zeeuwse Milieufederatie (ZMf)

We hebben afspraken gemaakt met de Zeeuwse Milieufederatie om projecten uit te voeren die passen binnen het economisch-, omgevings- en energiebeleid. De ZMf versterkt de relatie tussen ecologie en economie. In 2021 ligt de focus van de ZMf op de volgende drie pijlers: 'Duurzaamheid, circulaire Economie & energietransitie', 'Deltawateren' en 'Ruimtelijke Ordening & Landschap'. De ZMf denkt en werkt mee aan voorbeeldprojecten, waarbij wordt samengewerkt met burgers, (mede)overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke 'groene' organisaties.

Voortgang/Resultaat

In 2021 lag de focus van de ZMf op de volgende drie pijlers: 'Duurzaamheid, circulaire Economie & energietransitie', 'Deltawateren' en 'Ruimtelijke Ordening & Landschap'. De ZMf heeft actief bijgedragen met burgers, (mede)overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, het bedrijfsleven en maatschappelijke 'groene' organisaties. Ondanks de omstandigheden als gevolg van COVID 19 zijn op de vlakken duurzaamheid, circulaire economie en energietransitie, Deltawateren (incl. PFAS) en Ruimtelijke ordening en Landschap voldoende resultaten geboekt.

Doelstelling

Campus Zeeland

De Zeeuwse economie is op termijn versterkt en innovatiever geworden, door realisatie van Bèta Campus Zeeland, (economische) kennis- en innovatienetwerken, programma's en projecten, en door behoud en versterking van onderwijs en onderzoek van PO - WO in Zeeland.

Bèta Campus Zeeland wordt in fases gerealiseerd, samen met het Joint Research Center, de nieuwe opleidingen en onderzoekstrajecten binnen HZ/UAS en UCR (UCR Engineering & Innovation), het Delta Kenniscentrum en de samenwerking met UGent rondom Deltavraagstukken Vlaanderen/Nederland. Focus op de speerpunten Water, Energie en Biobased/Food.

Stand van zaken

De activiteiten die door de bij Campus Zeeland betrokken partijen in gezamenlijkheid zijn opgepakt (waaronder de genoemde acties: fasegewijze ontwikkeling Bèta Campus Zeeland samen met het Joint Research Center, de nieuwe opleidingen en onderzoekstrajecten binnen HZ/UAS en UCR, het Delta Kenniscentrum en de samenwerking met UGent rondom Deltavraagstukken Vlaanderen/Nederland; het opzetten/versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen de Zeeuwse economische speerpuntsectoren en het versterken van de Zeeuwse onderwijs-onderzoeksinfrastructuur van MBO - WO) hebben een bijdrage geleverd aan de innovatie en versterking van de Zeeuwse economie.

Acties

Effectueren bouw JRC (opening september 2020)

effectueren bouw JRC (opening voorzien in schooljaar 2022 - 2023)

Voortgang/Resultaat

Vorbereiding bouw JRC loopt, hoogste punt is bereikt, start studiejaar 2022

*Ontwikkelen en opzetten grensoverschrijdend, samenwerkingsplatform Vlaanderen-Nederland
Deltavraagstukken (start/opening Q4 2019 / Q1 2021)*

Voortgang/Resultaat

Momenteel wordt -als onderdeel van het compensatiepakket Marinierskazerne- gewerkt aan de realisatie van een Delta Kenniscentrum in Zeeland. De Vlaams-Nederlandse samenwerking komt hierdoor in een nieuw perspectief te staan. Insteek is om de inhoud, werkwijze en netwerken die in de samenwerking Campus Zeeland - UGent vanaf eind 2018 zijn opgebouwd, optimaal door te ontwikkelen en aan te bieden als bouwsteen voor het onderzoeksprogramma van het Delta Kenniscentrum. Deze integratie van onderzoeksopdrachten komt overeen met het beeld dat de stuurgroep Campus Zeeland heeft van de toekomst van het onderzoeksprogramma Vlaams-Nederlandse samenwerking. In de conceptplannen van het Delta Kenniscentrum is de ambitie opgenomen om de opbrengsten van de Vlaams-Nederlandse samenwerking toe te voegen aan het onderzoeksprogramma van het DKC en zullen de projecten, programma's en samenwerkingsverbanden die ontwikkeld zijn binnen de Vlaams-Nederlandse samenwerking onderdeel worden van het onderzoeksprogramma van het DKC. Naar verwachting leidt dit tot versterking van de programma's en de samenwerking ook met Vlaanderen.

De Provincie Zeeland heeft in 2021 subsidie beschikbaar gesteld voor het grensoverschrijdende iconprogramma 'Innovatieve Waterkerende Landschappen' als onderdeel van het grensoverschrijdende onderzoeksprogramma UGent - Campus Zeeland.

*Ontwikkelen opleiding Engineering en Innovation UCR (start pilot studiejaar: september 2019/2020;
start UCR E&I studiejaar 2020/2021)*

Voortgang/Resultaat

De opleiding is overeenkomstig de planning gestart.

Over het algemeen verloopt de voortgang goed. De studenteninstroom UCR-breed is sinds 2019 toegenomen en het aantal studenten dat vakken volgt binnen het departement Engineering vertoont een stijgende lijn. Daarnaast weten externe partners UCR Engineering steeds vaker te vinden en worden er uitdagende en interessante samenwerkingsverbanden ontwikkeld met Zeeuwse partijen, maar ook met (academische) partners buiten Zeeland. Begin november is het Engineering-gebouw Anne officieel geopend door minister Van Engelshoven; het gebouw is in z'n geheel in gebruik genomen met de start van het academisch jaar 2021-22. In het Academisch jaar 2021-22 zullen de eerste studenten afstuderen binnen de specialisatie Engineering.

*Opzetten van specifieke netwerken in Zeeuwse economische sectoren, die aansluiten bij de thema's
Campus Zeeland*

Voortgang/Resultaat

- In alle Zeeuwse economische sectoren zijn Kennis & Innovatie (K&I) netwerken actief
- Tien in totaal
- Triple helix samengesteld en vraag bedrijfsleven staat centraal
- Houden zich bezig met innovatieve projecten en kennisdeling
- K&I netwerken kunnen jaarlijks subsidie aanvragen voor organiserend vermogen vanuit K&I subsidieregeling

Versterken businessmodel, organiserend vermogen en intersectorale samenwerking tussen de reeds bestaande netwerken (kwaliteitsslag).

■ Voortgang/Resultaat

Gezamenlijke Inzet Campus Zeeland, Impuls en Dockwize door:

- Individuele ondersteuning en advies
- Intervisie (programmamanagers Kennis & Innovatie (K&I) netwerken gezamenlijk)
- Trainingen en workshops
- Stimuleren en bevorderen samenwerking tussen netwerken, o.a. door voorzien van informatie, bijeenbrengen, ondersteunen van gezamenlijke activiteiten
- Uitvoeren K&I subsidieregeling (subsidie voor organiserend vermogen)
- Stimuleren beschikbaarheid faciliteiten voor innovatieve activiteiten (testlabs, living labs).

Versterken gehele onderwijs- en onderzoekskolom van PO - WO

■ Voortgang/Resultaat

Diverse ontwikkelingen en activiteiten ter versterking van de hele onderwijs-onderzoekskolom van Primair - Wetenschappelijk Onderwijs zijn vanuit Campus Zeeland gesteund. Naast de versterking van het Bèta onderwijs- en onderzoek rondom Water, Energie en Voedsel heeft Campus Zeeland een rol gespeeld /speelt die nog in onder meer: de toekomst van het Voortgezet Onderwijs in Zeeuws Vlaanderen; de realisatie van de samenwerking in de Groene Delta (groen onderwijs/onderzoek van VMBO - HBO, samen met het bedrijfsleven); de analyse van de ontwikkeling leerlingaantallen per onderwijsinstelling; de verdere aansluiting van het Roosevelt Institute for American Studies aan de Zeeuwse onderwijs- en kennisinstellingen en verbinding met de Zeeuwse opgaven; het Zorghuis van de de Toekomst; het onderwijs rondom maintenance/windenergie en de internationalisering van stages.

Doelstelling

Innovatie infrastructuur en - fondsen

Eind 2021 zijn er nieuwe innovaties gerealiseerd en is vergroting van de concurrentiekracht van bedrijven in Zeeland tot stand gekomen.

In het kader van 'Wind in de zeilen' vergroot het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (AGIO-storting), waardoor het investeringsvermogen wordt vergroot. De totale omvang van de storting bedraagt - vanaf 2021 - € 20 miljoen.

■ Stand van zaken

In het kader van 'Wind in de zeilen' vergroot het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (AGIO-storting), waardoor het investeringsvermogen wordt vergroot. De totale omvang van de storting bedraagt € 20 miljoen. Stortingen verlopen conform schema.

Acties

Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking

- Het benutten van nationale en Europese programma's als cofinanciering bij de realisatie van innovatie en economische structuurversterking.
 - Met de Subsidieregeling MKB innovatiestimulering Topsectoren Zuid-Nederland (MIT Zuid) wordt decentraal uitvoering gegeven aan stimulering van innovatieve haalbaarheids- en R&D samenwerkingsprojecten. Stimulus Programmamanagement treedt op als uitvoeringsorganisatie.

- Voor 2021 streven we naar toekenning van 10 subsidies voor Zeeuwse haalbaarheidsprojecten en 6 subsidies voor Zeeuwse R&D samenwerkingstrajecten.

■ Voortgang/Resultaat

Ook in 2021 is een cofinancieringsbijdrage aan de MKB Innovatiestimulering Topsectorenbeleid (MIT) regeling verleend. De subsidie is voor het stimuleren van innovatie in het MKB door middel van haalbaarheidsonderzoeken en Research & Development samenwerkingsprojecten. Voor het MIT Zuid 2021 is € 12,1 miljoen ingezet voor projecten die bijdragen aan de versterking van de innovatiekracht van het Zuid-Nederlandse MKB. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat draagt hier de helft aan bij, evenals de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland gezamenlijk. In 2021 zijn acht Zeeuwse haalbaarheidsonderzoeken met een totaal subsidiebedrag van € 160.000 toegekend en drie Zeeuwse ondernemers kregen goedkeuring op hun Research & Development samenwerkingsprojecten met een totaal subsidiebedrag van € 566.678. In 2021 zijn drie extra calls opengesteld van het Interreg-Vlaanderen programma CrossRoads2 Sustainable Energy, met als doel het stimuleren van grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden tussen MKB-bedrijven in Vlaanderen en Zuid-Nederland (Zeeland, Noord-Brabant en Limburg). De focus ligt daarbij op innovatieprojecten rond duurzame energie, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie die een rechtstreekse impact hebben op de CO2-reductie in de grensregio.

Uitvoering geven aan de Europese programma's waarin Zeeland partner is

- Voor Zeeland nader vormgeven van de uitvoering van het Toekomstig Cohesiebeleid 2021-2027 en hierbij nadrukkelijk samenwerken met de Zeeuwse Opgaves en onze Zeeuwse partners (gemeenten, waterschap, bedrijfsleven en kennisinstellingen), in Zuid-verband, in IPO verband en met Vlaanderen.
- Uitvoering geven aan de Europese programma's 2021 waarin Zeeland partner is (OP Zuid, POP3, Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg B en C programma's) en benutten van de mogelijkheden hiervan voor Zeeland.
- Voor Zeeland kansrijke nieuwe Europese fondsen als gevolg van het beoogde corona herstellfonds nader operationaliseren en uitvoeren.

■ Voortgang/Resultaat

LOPENDE PROGRAMMA'S

POP3 is verlengd met een periode van 2 jaar (2021, 2022) onder de naam POP3+. Europese budgetten van de gehele periode 2014-2022 zijn samengevoegd. Zeeuwse Openstellingen POP3 gaan volop door. Verwachting is dat beschikbaar Europees budget volledig wordt benut en dat diverse projecten worden gerealiseerd die bijdragen aan de doelstellingen van de Zeeuwse programma's. Via de programma's Balans in landelijk gebied, Woonplaats Zeeland en Strategische opgave Zeeuws Deltaprogramma Zoet Water wordt gerapporteerd over resultaten.

In 2021 is voor het Interreg 2 Zeeën Programma enkel nog besloten over wijziging van budgetten van al eerder goedgekeurde projecten.

In 2021 vond voor Interreg Vlaanderen-Nederland V de laatste openstelling van deze programmaperiode plaats. Er was ruimte om projectvoorstellen in te dienen gericht op aansluiting van onderwijs bij de arbeidsmarkt. Er zijn diverse projectvoorstellen ingediend en gehonoreerd. Ook Zeeuwse partijen nemen deel aan een aantal van deze projecten.

NIEUWE PROGRAMMAPERIODE EN CORONAHERSTEL

Er zijn diverse voorbereiding getroffen voor de nieuwe Europese programmaperiode (2021-2027). Dit gebeurde in Zuid-verband met de Provincies Noord-Brabant en Limburg en met de Rijksoverheid en RVO en uiteraard grensoverschrijdend met de andere deelnemende landen en regio's. De verschillende programma's kennen verschillende soorten voorbereiding en verschillende snelheden.

- In het kader van coronaherstel zijn reeds concrete openstellingen onder REACT-EU en POP3/EHF gerealiseerd. Behalve aan de zwaar getroffen cultuur- en toeristische sectoren, zijn

subsidies verleend aan MKB-bedrijven. In totaal is een bedrag van € 9 mln. EFRO-/Europees geld beschikbaar voor Zeeuwse projecten. Hier zijn concrete projecten ingediend en goedgekeurd, die thans in uitvoering zitten.

- Overige Europese programma's zijn nader voorbereid. Concreet worden kansrijke subsidieregelingen opengesteld voor de programma's OP ZUID, Interreg en JTF in 2022, waarmee aan de Zeeuwse doelstellingen kan worden voldaan.
- Voor OP Zuid zijn, behalve REACT-EU, in 2021 geen andere openstellingen geweest. Het cofinancieringsbudget voor 2021 is dientengevolge overgeboekt naar 2022. Hiermee is invulling gegeven aan de besluitvorming van PS omtrent dit punt, zodat het beschikbaar gestelde budget gericht op de inhoudelijke doelen in tijd "flexibel" ingezet kan worden.

KENNISUITWISSELING EN VERSTERKING

- Het Straits Comité heeft zich ingespannen om kennismaking kennisuitwisseling van organisaties rondom de Noordzee en het Kanaal van Dover mogelijk te maken. Ook is er een klein budget beschikbaar gemaakt om deze samenwerkingsprojecten financieel te ondersteunen. In 2021 is de eerste openstelling geweest.
- Het Europeat team van de Provincie Zeeland heeft:
 - o informatie verstrekt aan Zeeuwse organisaties over de Programma's waar Zeeland aan deelneemt,
 - o Zeeuwse stakeholders enthousiast gemaakt om de Europese kansen op het gebied van kennisuitwisseling en Europese fondsen te benutten. De twee bovenstaande punten zijn onder andere vormgegeven door een serie workshops die het Europeat team heeft verzorgd voor beleidsmedewerkers en Zeeuwse stakeholders.
 - o Waar mogelijk Zeeuwse stakeholders ondersteunt bij het indienen van een subsidieaanvraag of opstart van een samenwerkingsproject. Onder andere al bij een openstelling van React-EU.

MONITORING

Het ERAC rapport over de monitoring van de Europese middelen is recent aangeboden aan de Staten.

Uitvoering geven aan het Investeringsfonds Zeeland BV.

ZeelandFM verstrekt 25 vouchers aan ondernemers die voldoen aan de criteria ondernemerschap, groeipotentie en innovatie voor de inhuur van een financieel specialist om een advies traject te starten dat leidt tot een sterk verbeterde financieringsaanvraag voor hun plannen.

Via InnoGo! worden minimaal 7 leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers én minimaal 10 starters starters/MKB-ers vinden binnen het netwerk van InnoGo! begeleiding en coaching.

Met het ZPF verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken, middels aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen aan minimaal 8 innovatieve waarde creërende bedrijven in de (door)ontwikkelfase of de groeifase met een substantiële impact op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.

In het kader van 'Wind in de zeilen' vergroot het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland (AGIO-storting), waardoor het investeringsvermogen wordt vergroot. De totale omvang van de storting bedraagt 20 miljoen euro (vanaf 2021).

Door het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV wordt jaarlijks ingeschat of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden. Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag ten aanzien van aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland wordt gerealiseerd door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingonzekerheid ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schatting)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel.

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 heeft Zeeland FM 26 ondernemers geholpen met een voucher; zowel financieringsvouchers als vouchers voor de versterking van innovatievermogen. De doelstelling van Zeeland Financial Matching is om de groei- en innovatieplannen van Zeeuwse studenten, startups en scale-ups te stimuleren en te faciliteren. Het doel daarbij is om bij te dragen aan het bevorderen van innovatie, ondernemerschap en de concurrentiekracht van bedrijven, wat de Zeeuwse economie moet versterken.

In 2021 zijn via InnoGo! vanuit 40 unieke leads vier leningen verstrekt aan innovatieve starters/MKB-ers met een investeringsbedrag van totaal € 540.000 en twee ondernemers hebben intensieve begeleiding ontvangen.

In 2021 is er door het fondsmanagement van ZPF met 36 unieke leads gesproken. Zes leads (innovatie MKB bedrijven) zijn in 2021 financieel gesteund (leningen, achtergestelde leningen en aandelenparticipaties) voor in totaal € 5.050.000. Voor het Vrijtijdsfonds is met zeven unieke leads gesproken, wat geleid heeft tot twee verstrekte leningen met een totaal van € 700.000.

Voorts heeft in 2021 nog één bedrijf een beroep gedaan op de Corona Overbruggingslening (COL) voor een totaalbedrag van € 990.863. Deze regeling wordt door Impuls/Investeringsfonds Zeeland uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Door het bestuur van het Investeringsfonds Zeeland BV wordt jaarlijks ingeschat of de financiële vaste activa betreffende de onderliggende participaties afgewaardeerd moeten worden. Deze inschatting gebeurt op basis van de financiële informatie van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend, gesprekken met de ondernemers en het betaalgedrag ten aanzien van aflossingen en rente.

De doelstelling van het Investeringsfonds Zeeland wordt gerealiseerd door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal. Het eigen vermogen van de ondernemingen waarin wordt geparticipeerd en waar gelden aan zijn uitgeleend is in de meeste gevallen negatief. Dit brengt met zich mee dat er sprake is van een grote schattingsonzekerheid ten aanzien van de waardering van de deelnemingen en de verstrekte leningen. Deze (schatting)onzekerheid heeft voor de accountant van het IFZ geen afbreuk gedaan aan zijn oordeel. Het IFZ heeft voor 2021 een goedkeurende controleverklaring ontvangen van haar accountant.

Uitvoering geven aan het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0 en 2.0

- Uitvoering geven aan het Investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling 1.0: Versterking innovatie-infrastructuur en -fondsen.
Uitvoering geven aan Zeeland in Stroomversnelling 2.0.: programmatische aanpak gericht op innovatie en groei door kick-start, accelerator en scale-up programma's om onder meer de Investor Readiness van financieringsaanvragen te verbeteren.

■ Voortgang/Resultaat

Investeringsprogramma ZiS1.0: van dit programma waren er begin 2021 nog drie projecten in uitvoering. De middelen voor de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling (aanjaaggelden) zijn inmiddels volledig besteed, deze regeling wordt nu voortgezet vanuit de middelen vanuit de Regio Deal Zeeland. Het Joint Research Center is in aanbouw. In 2021 is het hoogste punt bereikt. Verwachting is dat in 2022 de eerste opleidingen starten aldaar. Helaas is in 2021 definitief een einde gekomen aan het project Tidal Technology Center.

Investeringsprogramma ZiS 2.0: Voor de realisatie van dit programma is een regio deal gesloten met het rijk. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan 13 projecten. Een groot deel van de projecten is in uitvoering. Twee projecten zijn afgerond in 2021. Dit betreffen de versterking van het groen onderwijs en het Bevrijdingsmuseum. Tot en met 2021 is circa € 31,5 miljoen van de regio deal besteed. In de komende periode worden de overige projecten gerealiseerd. De regio deal heeft een looptijd tot en met eind 2023.

Verlenen van subsidie aan voorstellen ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen

Faciliteren en/of subsidiëren van onder andere de Zeeuwse Innovatieprijs Emergo, MKB Doorgaan, netwerkbijeenkomst excellerende MKB bedrijven, initiatieven voor het versterken van het Zeeuwse startersklimaat en de ZomerOndernemer.

■ **Voortgang/Resultaat**

In 2021 is, ter stimulering van innovatie en verbetering van het gebruik van financieringsregelingen, subsidie verleend aan de Zeeuwse Innovatieprijs Emergo. De uitreiking van deze innovatieprijs kon als gevolg van Corona niet plaatsvinden tijdens het zakelijke netwerk event Contacta, maar is tijdens een live-uitzending uitgereikt.

Via de bestuurlijke taakgroep economie kijken we naar mogelijkheden om uitvoering te geven aan het Post-Corona Versnellingsplan. Belangrijk doel is verder om ondernemers zo snel en goed mogelijk te informeren over alle regelingen die er zijn.

Bij de taakgroep zijn o.a. de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, Impuls Zeeland, VNO-NCW, de Economic Board Zeeland, Arbeidsmarktregio Zeeland, UWV, VeiligheidsRegio Zeeland en ZLTO betrokken.

Doelstelling

Zichtbaar Zeeland uitvoering

Het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te recreëren, verblijven, leven, werken en studeren is nog steeds een belangrijke opgave. Een sterker Zeeuws imago helpt bij het aantrekken van toeristen, arbeidskrachten, inwoners en nieuwe bedrijven. De nieuwe marketingorganisatie die begin 2021 wordt opgericht gaat zich richten op het versterken van het Zeeuwse imago door alle onderdelen in samenhang te organiseren waarbij effectiviteit en efficiëntie voorop staan. Dit doen ze vanuit een gemeenschappelijke basis (merk- en marketingstrategie etc.) en een samenhangende visie op het toepassen van technologie en het gebruik van data. In de nieuwe marketingorganisatie worden de huidige werkzaamheden van VVV Zeeland (toeristische marktwerking) en de Provincie Zeeland (wonen, werken en studeren) samengevoegd. In 2021 wordt de overgang van de werkzaamheden van VVV en Provincie naar de nieuwe organisatie verder uitgewerkt.

■ **Stand van zaken**

Ondanks dat er in 2021 geen marketingorganisatie is opgericht (PS besluit van 11 juni 2021) is de uitvoering van de regiomarketing ononderbroken voortgezet. De uitvoering van de regiomarketing voor wonen/werken/studeren werd al vanuit de Provinciale organisatie uitgevoerd en per 1 januari 2021, na opheffen van VVV Zeeland, is hier in huis ook de toeristische marketing opgepakt. De inzet is nog steeds om de uitvoering van de regiomarketing samen met diverse partners in een aparte organisatie te plaatsen, maar vooralsnog worden de werkzaamheden voor zowel toerisme als wonen/werken/studeren in onderlinge samenhang vanuit de Provinciale organisatie uitgevoerd. Hierbij wordt o.a. gebruik gemaakt van het digitaal platform www.zeeland.com en de daaraan verbonden social media kanalen.

Acties

Continueren toeristische marktwerking

Als gevolg van de beëindiging van VVV Zeeland begin 2021 verandert de provinciale aanpak van de toeristische marktwerking. Er wordt in samenwerking met gemeenten en andere Zeeuwse organisaties gewerkt aan de opbouw van een nieuwe marketingorganisatie die naast toeristische marketing ook de marketing voor wonen, werken en studeren in Zeeland gaat uitvoeren. Met deze nieuwe marketingorganisatie zullen, zoals tot nu toe met VVV Zeeland, prestatieafspraken gemaakt worden voor het uitvoeren van de toeristische marktwerking.

■ Voortgang/Resultaat

Ondanks dat er in 2021 geen marketingorganisatie is opgericht (PS besluit van 11 juni 2021) is de uitvoering van de regiomarketing ononderbroken voortgezet. De uitvoering van de regiomarketing voor wonen/werken/studeren werd al vanuit de Provinciale organisatie uitgevoerd en per 1 januari 2021, na opheffen van VVV Zeeland, is hier in huis ook de toeristische marketing opgepakt. Hierbij wordt o.a. gebruik gemaakt van het digitaal platform www.zeeland.com en de daaraan verbonden social media kanalen.

Digitaal platform

Het succes van de nieuwe Zeeuwse marketingorganisatie hangt sterk af van de digitale prestaties. In de afgelopen jaren heeft de Provincie Zeeland geïnvesteerd in een platform voor regiomarketing (o.a. website www.zeelandlandinzee.nl). Door dit platform te combineren met toeristische informatie van VVV Zeeland wordt een sterk digitaal instrument gecreëerd voor de Zeeuwse regiomarketing. De nieuwe marketingorganisatie gaat gebruik maken van dit digitale platform.

■ Voortgang/Resultaat

Begin 2021 is de samenvoeging afgerond van www.vvvzeeland.nl en www.zeelandlandinzee.nl tot het nieuwe platform www.zeeland.com. Dit platform vormt een solide en toekomstbestendige basis voor de integrale regiomarketing voor zowel toerisme als wonen/werken/studeren. In 2021 is tevens een Europees aanbestedingstraject doorlopen voor een nieuw dienstverleningscontract voor beheer, onderhoud en doorontwikkeling van het digitale platform.

Doelstelling

Circulaire economie

De Zeeuwse economie is vitaler geworden, door samenwerking in ketens te stimuleren bij het sluiten van kringlopen met hernieuwbare (groene) grondstoffen en door te stimuleren dat biomassa wordt verwerkt tot hernieuwbare bio-based grondstoffen.

■ Stand van zaken

Acties

We helpen mee aan de doorontwikkeling van de Biobased Innovation Garden

■ Voortgang/Resultaat

We helpen mee aan de doorontwikkeling van de Biobased Innovation Garden. Medio 2021 is het project van een driejarige provinciale subsidie voorzien. Op 5 juli 2021 heeft de startbijeenkomst plaatsgevonden op proefboerdij De Rusthoeve. Tevens heeft het project in dat jaar verscheidene activiteiten georganiseerd, zoals webinars over vezels, inhoudsstoffen en biobased bouwen in de praktijk. Voor meer informatie zie: <https://www.biobasedgarden.nl/>

We nemen deel aan stichting Circular Biobased Delta, die o.a. grootschalige businesscases ontwikkelt (zoals Redefinery, Sugar Delta, bio-aromaten) met grote bedrijven en MKB.

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 heeft stichting Circular Biobased Delta samen met bedrijven, ontwikkelingsmaatschappijen, de provincies Zeeland, Brabant en Zuid-Holland, en kennisinstellingen conform het jaarplan resultaten geboekt op 8 focusgebieden: bio-asfalt, bioplastics en materialen, Biohorizon, Sugar Delta, Biogate, biorefinery, pyrolyse en vergassing, Waste2Value. Ook was CBBD actief mbt netwerkontwikkeling middels o.a.

technology assessment & scale-ups, human capital agenda, lobby en monitoring.

We rollen biobased en circulair inkopen uit binnen Zeeland via 'Maatschappelijk Verantwoord Inkopen' en de koppeling aan de SDG's (Sustainable Development Goals).

 Voortgang/Resultaat

Acties zijn uitgevoerd in programma Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2017-2020. Dit betreft o.a. de lancering van het platform MVI waarin onze inkopen worden gerelateerd aan de impact die wordt bereikt gepresenteerd aan de sustainable development goals (SDG's) en de uitrol van de vraag aan de markt naar circulaire installaties. Op initiatief en met medewerking van Provincie Zeeland ontwikkelt het Centre of Expertise Biobased Economy een Nationale Database Biobased Producten die de komende jaren zal worden uitgerold in Zeeland en overige provincies. Dit initiatief wordt financieel ondersteund door een vijftal andere provincies.

We stimuleren biobased onderwijs en onderzoek, zoals goede verankering in JRC/Bèta Campus en Center of Expertise (CoE) Biobased Economy (Avans/HZ)

 Voortgang/Resultaat

De uitwerking/verankering van biobased economy binnen de Campus Zeeland ontwikkeling (middels Beta Campus met Joint Research Center) is gaande, maar loopt de komende jaren nog door.

We stimuleren circulair bouwen in de verblijfsrecreatie via de projecten 'Circulair beleven' en 'FACET'

 Voortgang/Resultaat

In de afgelopen twee jaar zijn ruim 55 bedrijven benaderd. Van de 20 vouchers zijn er 17 toegekend. Tien zijn afgerond waarvan zeven ondernemers vervolginvesteringen hebben gedaan / aangekondigd. Zeven ondernemers zijn op de helft c.q. zijn gesprekken mee gestart. Het gaat daarbij niet alleen (meer) om verblijfsrecreatie, maar ook over horeca - ondernemers. Op dit moment lopen gesprekken met 3 potentiële bedrijven en blijft de interesse groeien. Kortom, wij verwachten dat uiteindelijk alle 20 vouchers worden toegekend.

We stimuleren meer biobased innovaties bij/door MKB'ers o.a. via circulair/biobased innovatievouchers

 Voortgang/Resultaat

Medio 2021 is het vouchers-project van een driejarige provinciale subsidie voorzien. De uitgifte van vouchers door Impuls liep in 2021 iets trager dan oorspronkelijk gepland door de vele Corona-maatregelen. Zie voor inhoudelijke info ook:

<https://www.impulszeeland.nl/nl/projecten/circulair-en-biobased-vouchers>

We werken aan een toekomstbeeld 'circulaire havens 2030' (Sloe- en Kanaalzone).

 Voortgang/Resultaat

Toekomstbeeld circulaire havens is in gang gezet (mede) via regionale afstemming en aandacht via het spoor 'duurzame economie' (waaronder) circulair en biobased binnen het programma 'ambitie duurzame havens 2030 2.0' waar de Provincie Zeeland samenwerkt met Portiz, NSP en Zeeuwse Milieufederatie.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Beroepsbevolking	195.000	195.000	192.000	197.000	197.000*	197.000*	197.000*
Saldo in- en uitgaande pendel	-18.000	-16.900	-16.900*	-16.900*	-16.900*	-16.900*	-11.000*
Hoog opgeleide beroepsbevolking	48.000	48.000	51.000	53.000	53.000*	53.000*	Zeeuws-Vlaanderen: 20,6% Overige Zeeland: 27,8%
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt	0,92	1,61	2,05	3,21	3,58	2,26	4,49 - zeer krap
Huishoudensinkomen	38.500*	39.800*	40.400*	40.400*	40.400*	40.400*	45.400*

* voor dit jaar is het meest recente cijfer gebruikt dat beschikbaar is.

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Stand 2018	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
Werkloosheid	3%	3%	3%	3%	3%
Werkgelegenheid	180.000	184.500	184.000	188.700	185.000
Werkgelegenheid groei in % (LISA/CBS)	1%	0,3%	0,5% p.j.	2%	0,5% per jaar
Bruto Regionaal Product in €	13.093.000.000	13.945.000.000	13.579.000.000	13.995.000.000	1,5% per jaar
Bruto Regionaal Product groei in % (CBS)	2,3%	-3,1%	1,0%	1,03%	1,5% per jaar
Innovatie Index *	0,47		0,42	Moderate innovator *	0,500
Nieuwe arbeidsplaatsen via Impuls	453		200	190	200 per jaar
Nieuwe bedrijfsvestigingen via Impuls	7		8	5	8 per jaar

* EU is gestart met andere indeling

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
040101-Arbeidsmarkt	326	675	1.002	829	-173
040102-Concurrentiepositie food	389	-217	172	132	-40
040103-Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	2.087	616	2.703	2.628	-75
040104-Campus Zeeland	-2	3.201	3.199	3.101	-97
040105-Innovatieinfrastructuur en - fondsen	3.925	3.018	6.944	5.402	-1.542
040106-Marketing en Imago	1.430	-389	1.041	885	-156
040107- Circulaire economie	827	0	827	801	-25
040108-Concurrentiepositie logistiek	149	75	224	150	-75
049999-Ambtelijke inzet	4.706	26	4.732	4.654	-78
Totaal Lasten	13.837	7.006	20.842	18.582	-2.261
Baten					
040101-Arbeidsmarkt	0	128	128	134	6
040103-Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	0	0	0	0	0
040105-Innovatieinfrastructuur en - fondsen	502	531	1.032	1.169	137
040107- Circulaire economie	0	0	0	8	8
Totaal Baten	502	658	1.160	1.311	151
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-13.335	-6.348	-19.682	-17.271	2.412
Onttrekkingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	287	-3.632	-3.345	-3.345	0
Toevoegingen					
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	721	7.128	7.848	7.848	0
Mutaties reserves	-1.008	-3.496	-4.504	-4.504	0
Resultaat na bestemming	-14.343	-9.843	-24.186	-21.775	2.412

5. Programma Mobiliteit op maat

Inleiding en ontwikkelingen

Goed wonen, werken en leven in Zeeland vraagt om een optimale bereikbaarheid. Dat betekent niet per se méér mobiliteit. Een fysieke verplaatsing is namelijk niet altijd nodig. Dat is wel gebleken in 2021; thuis werken en thuis kopen hebben een grote vlucht genomen. Mobiliteit is een dynamisch gegeven!

De activiteiten in 2021 omvatten vijf sporen:

1. beïnvloeden van verkeersgedrag via een regionale aanpak
2. investeren in verbetering van de infrastructuur met het oog op doorstroming én verkeersveiligheid
3. inzet op multimodale netwerken en goederencorridors om snelheid en betrouwbaarheid te behouden
4. bieden van een systeem van collectief vervoer om basismobiliteit te bieden
5. ontwikkelen en uitproberen van nieuwe mobiliteitsconcepten voorbereidend op mobiliteit van de toekomst (Regionale Mobiliteit Strategie)

Deze verantwoording gaat over de inspanningen die we hiervoor in 2021 hebben geleverd in aansluiting op - en ter versterking van - de activiteiten van andere overheden, ondernemers, kennisinstellingen en de Zeeuwen zélf.

We hebben in 2021 veel gerealiseerd op het gebied van beheer en onderhoud, infrastructuurprojecten en het borgen - ondanks corona - van een maatschappelijk aanvaardbaar voorzieningenniveau in het openbaar vervoer. Ook hebben we ingezet op vernieuwing door data-gestuurd te werken en de proefprojecten vanuit het Living Lab Slimme Mobiliteit. En zijn er acties uitgevoerd gericht op het verkeersgedrag met als doel de verkeersveiligheid blijvend te verbeteren.

Daarnaast maakt ook het beheer en onderhoud van de provinciale (water) wegen onderdeel uit van het programma Mobiliteit op Maat.

Speerpunten

- Versterken netwerksamenwerking Verkeersveiligheid ROVZ.
- Aanpak verkeersonveiligheid conform Zeeuwse Uitvoeringsagenda van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) incl. aanpassingen in infrastructuur.
- Realisatie Wegeninvesteringsprogramma, niet passend binnen het SPV (bereikbaarheid, leefbaarheid)
- Vorm geven aan themaoverleg Mobiliteit binnen het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)
- Implementatie Visie op Verkeersmanagement.
- Inzet op snellere busverbindingen om openbaar vervoer aantrekkelijker te maken voor forenzen en scholieren/studenten.
- 'Leren door te doen'; pilots/projecten rond gedeelde mobiliteit (auto/fiets), vrijwillige vervoersconcepten (landelijk gebied) en knooppuntontwikkeling (stationsgebieden/busstations).
- Smart Mobility onderwijs (met inzet middelen regio-envelop); een innovatieve data-gestuurde aanpak voor mobiliteit van studenten.
- Eerste lichting Zero Emissiebussen gaat rijden in Zeeland.
- Planstudie Midden Zeeland route (doorstroming, verkeersveiligheid).
- Voorbereiding besluitvorming de railontsluiting van de Zeeuwse havens (Rail Ghent Terneuzen), gezamenlijke lobby met North Sea Port/Terneuzen.
- Realisatie doelen Logistieke visie Zeeland Connect met drie innovatielijnen, waaronder Pilot Smart Logistics (autonoom transport).

- Start goederenvervoercorridor Zuid (Amsterdam-Rotterdam-Antwerpen)
- Ontwikkeling laadinfrastructuur logistiek (weg en water)

Beleidskader

- [Mobiliteitsvisie Zeeland 2028, juli 2016](#)
- [Nieuwe lijnen, Beleidsplan openbaar vervoer Zeeland 2015 – 2025, juni 2013](#)
- [Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)](#)
- [Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 \(landelijk kader niet door de Provinciale Staten van Provincie Zeeland vastgesteld\)](#)
- [Zeeuwse Uitvoeringsagenda SPV2030](#)

Reguliere taken

- Het beheer en onderhoud van onze provinciale infrastructuur. Deze bestaat uit (water)wegen, kunstwerken nat en droog en de aanlandingsvoorzieningen, terminals en baggerwerken voor het fietsvoetveer.
- Het beheer van de concessies voor openbaar vervoer (bus en Westerschelde Ferry).

Voor het efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen hanteren we de principes van assetmanagement ('beheer van kapitaalgoederen'). In 2021 hebben we voor de resterende infrastructurele kapitaalgoederen een uitvoeringsstrategie opgesteld. Hierin geven we aan hoe we het kapitaalgoed in stand houden. De aanpak en activiteiten lichten we toe in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Voor de concessies van busvervoer en Westerschelde Ferry was het een uitdaging om het voorzieningenniveau grotendeels in stand te houden. Ondanks de lagere reizigersopbrengsten is dit gelukt, onder andere door gebruik te maken van de Rijksregelingen, zoals de beschikbaarheidsvergoeding. Ook voor 2022 is deze Rijkssteun nog beschikbaar.

Tegelijk is gewerkt aan de toekomst: de eerste stappen zijn gezet naar de aanbesteding van de busconcessie (start per 2025). Om de marktkansen te vergroten, wordt nadrukkelijk ingezet op een bestek met een heldere rolverdeling tussen overheid en vervoerder, flexibiliteit in de concessie en risico's beleggen daar waar beïnvloeding mogelijk is. Voor de Westerschelde Ferry is een marktconsultatie afgerond, waarvan de bestuurlijke besluitvorming begin 2022 is voorzien. Belangrijk daarbij is de manier waarop wordt omgegaan met de vervanging van de huidige schepen.

Maatschappelijk effect

Provincie Zeeland staat samen met andere overheden in Zeeland in voor een systeem van infrastructuur en collectieve mobiliteits-voorzieningen van voldoende kwaliteit in de zin betrouwbaarheid, snelheid en veiligheid.

Betrouwbaarheid: Het mobiliteitssysteem moet ervoor zorgen dat je op tijd op je bestemming bent. Of dat goederen op het juiste moment aankomen.

Snelheid: Voor functionele verplaatsingen mag de reistijd niet te lang zijn.

Veiligheid: We accepteren niet dat er gewonden en dodelijke verkeersslachtoffers vallen.

Doelstelling

Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

Een doelmatig en doeltreffend beheer van de provinciale (water)wegen op zodanige wijze dat deze aansluit bij de principes van assetmanagement en voldoet aan het onderhoudsniveau zoals door het bestuur vastgesteld.

Ten behoeve van een efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen is het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (maart 2018) vastgesteld. Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn. Naast informatiebeheer en organisatiestructuur vormt het Beheerkader de derde pijler waardoor de instandhouding (beheer en onderhoud) van de provinciale (vaar)wegen doelmatiger georganiseerd kan worden. Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed een Uitvoeringsstrategie

opgesteld. Daarin wordt nader beschreven op welke wijze dat specifieke kapitaalgoed in stand wordt gehouden.

■ Stand van zaken

Het streven was om in 2021 de laatste twee uitvoeringsstrategieën op te maken en vast te laten stellen.

Voor het thema Bewegwijzering is de uitvoeringsstrategie vastgesteld. De uitvoeringsstrategie Natte Kunstwerken is vrijwel afgerond. We zijn hiervoor nog in afwachting van de resultaten van het lopende onderzoek naar het meerjarenonderhoudsprogramma van de Zeelandbrug. Oplevering hiervan verwachten we in januari 2022 verwacht, waarna we de uitvoeringsstrategie afronden. In de voorjaarsconferentie 2022 zal de strategie worden aangeboden (zoals aangegeven de Najaarsnota 2021).

Acties

De versterking van de samenwerking met andere (vaar)wegbeheerders middels periodieke afstemmingsmomenten, we richten ons onder andere op een goede afstemming van wegwerkzaamheden en het voorkomen van overlast voor de weggebruikers.

Bij de uitvoerende taken zoeken we afstemming en samenwerking met andere wegbeheerders binnen Zeeland. In verschillende gremia vindt overleg en afstemming plaats met de andere Zeeuwse (vaar)wegbeheerders. Ook de gezamenlijke huisvesting met het waterschap Scheldestromen draagt hieraan bij.

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is verder ingezet op versterking van de externe samenwerking op het gebied van (vaar)wegbeheer. Daardoor zijn in 2021 een aantal concrete resultaten bereikt. Allereerst is de Samenwerkingsovereenkomst Gladheidsbestrijding vastgesteld, waarin de samenwerking op het gebied van gladheidsbestrijding met de andere wegbeheerders in Zeeland is bestendigd. Op het gebied van Verkeersmanagement is een grote stap gemaakt door het oprichten van het Regioregion-overleg. Dit overleg is een verdieping op het Regionaal Verkeersteam Zeeland, waarin nu ook alle Zeeuwse gemeenten zijn aangehaakt. Op het gebied van digitalisering is de samenwerking in het Regionaal Datateam geïntensiveerd en leveren alle deelnemende partijen nu een actieve financiële en personele bijdrage. Tot slot is er hernieuwde intensieve aansluiting gemaakt met het landelijk 'Vakberaad beheer en bouw'.

Het plannen en uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan infrastructurele kapitaalgoederen op dusdanige wijze dat ze op het vastgestelde niveau in stand worden gehouden.

Ten behoeve van efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen hanteren we de principes van assetmanagement. In maart 2018 is daartoe het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland vastgesteld door Provinciale Staten. Het Beheerkader vormt de basis voor het verankeren van assetmanagement in de provinciale werkwijze. Hierin is de knip gemaakt tussen wat we als beheerder van infrastructuur wettelijk gezien moeten doen (basis), en wat we op grond van ambities daarop aanvullend nog willen bereiken (beleid). Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn.

■ Voortgang/Resultaat

Met het implementeren van assetmanagement in de organisatie en het vaststellen van de Uitvoeringsstrategieën, verbetert het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de mogelijkheid tot het maken van een integrale afweging van instandhoudingsmaatregelen binnen én tussen de verschillende kapitaalgoederen. Door het inbedden van

assetmanagement en de lessen die we uit de begrotingsrondes leren ervaren we in toenemende mate meer stabiliteit in onze meerjarenplanning. Daarnaast vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot nieuwbouw). Het vastgestelde niveau is geborgd.

Nadere uitwerking van assetmanagement door uitwerking van het Beheerkader in Uitvoeringsstrategieën per infrastructureel kapitaalgoed.

Als nadere uitwerking van het Beheerkader wordt per infrastructureel kapitaalgoed (thema) een Uitvoeringsstrategie (beheerplan) opgesteld. Daarin wordt per kapitaalgoed onder meer omschreven op welke wijze we omgaan met de instandhouding, de knip tussen basis en beleid en de meerjarige kosten die daarmee gepaard gaan. Sinds 2018 zijn er reeds vijf Uitvoeringsstrategieën vastgesteld. In 2021 zullen de Uitvoeringsstrategieën voor natte kunstwerken en bewegwijzering volgen.

■ Voortgang/Resultaat

In de Uitvoeringsstrategieën wordt per kapitaalgoed onder meer omschreven op welke wijze we omgaan met de instandhouding, de knip tussen basis en beleid en de kosten die daarmee gepaard gaan. Voor 2021 was de doelstelling om de laatste twee thema's vast te leggen in een uitvoeringsstrategie, te weten bewegwijzering en natte kunstwerken. Na de voorjaarsconferentie 2021 is de uitvoeringsstrategie voor bewegwijzering vastgesteld. Vanwege het lopende onderzoek naar de meerjarenonderhoudsprogramma van de Zeelandbrug en de nauwe samenhang met de uitvoeringsstrategie Natte Kunstwerken, is besloten deze Uitvoeringsstrategie voorafgaand aan de voorjaarsconferentie 2022 af te ronden, waarna ook de hiervoor betreffende kapitaalgoederen als laatste worden toegevoegd aan de onderhoudsreserve infrastructuur (groot onderhoud).

Doelstelling

Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers

Het aantal ernstige verkeersslachtoffers is gedaald door een verbeterd verkeersgedrag.

Binnen het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) werkt Provincie Zeeland samen met de andere wegbeheerders, OM, Politie en relevante maatschappelijke partners aan het vergroten van de verkeersveiligheid. Ons motto daarbij is: 100% verkeersveilig daar gaan we voor! Op basis van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 is de samenwerking verder versterkt. In de nieuwe governancestructuur is een bestuurlijke overlegtafel voorzien waarbij alle bestuurders van overheden en maatschappelijke partners aan tafel zitten. Deze nieuwe governance ziet toe op de gezamenlijke regionale uitvoering.

In 2020 is een Zeeuwse vertaling van het SPV2030 gemaakt. Deze Zeeuwse uitvoeringsagenda SPV bevat de uitvoeringsstrategie voor Zeeland en is de leidraad voor de uitvoering van het verkeersveiligheidsbeleid voor de komende jaren. Voor Zeeland zijn de thema's Infrastructuur en Landbouwverkeer, Kwetsbare en Onervaren weggebruikers, Afleiding en Verkeersovertreders als prioritaire thema's benoemd. Het beleid zal integraal zijn. Door de inzet van de drie E's, Engineering (infrastructuur), Education (communicatie en educatie) en Enforcement (handhaving) willen we het verkeersgedrag van verkeersdeelnemers beïnvloeden waardoor de risico's op ongelukken verminderen en het aantal slachtoffers in het verkeer in Zeeland daalt.

Het SPV 2030 gaat uit van een risicogestuurde aanpak. Aan de hand van de Zeeuwse Uitvoeringsagenda moeten er indicatoren worden benoemd op basis waarvan monitoring van het beleid kan plaatsvinden. Cijfers over ongelukken en slachtoffers zijn daarbij uiteraard van belang, maar minder bepalend voor de beleidsontwikkeling. De cijfers zijn terug te vinden in het jaarverslag van het ROVZ dat altijd in het eerste kwartaal van het jaar uitkomt en naar Provinciale Staten wordt gestuurd.

■ Stand van zaken

Ondanks de corona maatregelen is er het nodige gedaan om het gedrag van verkeersdeelnemers en toekomstige verkeersdeelnemers te verbeteren. Er zijn door de

wegbeheerders diverse wegwerkzaamheden uitgevoerd die weggebruikers uitnodigen het juiste gedrag te vertonen.

Ook is er veel met de doelgroep gecommuniceerd via nieuwsbrieven en campagnes. Aan diverse campagnes waren activiteiten verbonden om de campagne kracht bij te zetten. Een bijzondere doelgroep zijn de werknemers. We willen werknemers ervan overtuigen een rol te pakken bij het verbeteren van verkeersveiligheid door hiervan een punt te maken. Dat is in 2021 goed gelukt. We hebben de nodige bedrijven weten te bereiken. Die hebben meegewerkt om bij hun werknemers meer aandacht te genereren voor de MONO campagne.

Ook met handhaving is er het nodige gebeurd. Er is actief samenwerking gezocht met de politie om meer gericht te handhaven op de risico's in het Zeeuwse verkeer. Dat heeft onder andere geleid tot een omvangrijke actie samen met Noord-Brabant. Die actie betrof het gebruik van de mobiele telefoon tijdens het rijden.

De activiteiten lijken resultaat te hebben opgeleverd. Tegenover het jaar 2020 is het aantal ongelukken in Zeeland volgens onze doelstelling, gedaald. Het gaat dan om het aantal slachtoffers waaronder ook het aantal dodelijke slachtoffers.

Acties

Reguliere activiteiten zijn coördinatie van het beleid, ongevallenregistratie, (subsidies) verkeerseducatie, communicatie, monitoring, en kennisoverdracht

In 2020 hebben we met de partners de regionale uitvoeringsagenda vastgesteld. Deze bevat de uitvoeringsstrategie van het samenwerkingsverband ROVZ voor de komende tien jaar. Vanuit het team ROVZ wordt de uitvoering zoveel mogelijk gecoördineerd. Eén van de belangrijkste uitgangspunten van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid is immers een integrale aanpak door de gezamenlijke partners. Deze coördinerende taak bevat verschillende onderdelen. Partners worden samengebracht en acties van verschillende partners worden zo op elkaar afgestemd. Daarnaast levert het team ROVZ verschillende facilitaire diensten zoals het in kaart brengen van de verkeersveiligheid door het uitgeven van een mediascan en een kwartaalrapportage verkeersveiligheid. We zijn ook contactpersoon voor het statistisch programma VIA en delen belangrijke informatie met onze partners. Voor heel Zeeland coördineren we de campagne-uitingen en doen we de communicatie. We organiseren jaarlijks de Zeeuwse maand van de verkeersveiligheid en zijn verantwoordelijk voor het organiseren van verkeerseducatie in Zeeland.

Voortgang/Resultaat

Ondanks de maatregelen die genomen zijn in verband met de corona pandemie, heeft het team ROVZ zijn coördinerende taak het afgelopen jaar goed kunnen uitvoeren. Met de Zeeuwse uitvoeringsagenda SPV in de hand zijn de verschillende partners bij elkaar gebracht en zijn er mooie activiteiten georganiseerd om verkeersveiligheid onder de aandacht van de weggebruikers te brengen. De Zeeuwse maand van de verkeersveiligheid was daarbij een hoogtepunt. Ten aanzien van alle activiteiten is gecommuniceerd via interne en externe media om weggebruikers de boodschap mee te geven zich aan de verkeersregels te houden. Daarvoor zijn ook landelijke campagnes in Zeeland ingezet.

Zoals ieder jaar is er veel tijd besteed aan verkeerseducatie met name op scholen. Er is hard gewerkt aan de ontwikkeling van lessen voor het middelbaar beroepsonderwijs dat later ook kan worden gebruikt in het hoger beroepsonderwijs. Verder is er sinds het afgelopen jaar ook verkeerseducatie voor de allerjongsten, de peuters en kleuters. Het project "Jongeleren" is goed ontvangen en zal in 2022 verder worden uitgebreid.

De doelgroep scholieren betrekken bij verschillende verkeersveiligheidscampagnes.

Scholieren zijn een belangrijke doelgroep waarop onze inspanningen zich richten. Kinderen en jongvolwassenen zijn vaak een belangrijke (toekomstige) doelgroep voor verkeersveiligheidscampagnes zoals MONO, fietsverlichting en BOB. Het is dus van belang om de boodschap van deze campagnes bij scholieren onder de aandacht te brengen. We doen dit door het organiseren van verschillende activiteiten voor scholieren. In 2020 hadden we onder andere een

posterwedstrijd en de MONO scoort actie. In 2021 worden in relatie tot de campagnes nieuwe acties ontwikkeld die in samenwerking met de scholen onder de aandacht van scholieren worden gebracht.

■ Voortgang/Resultaat

Scholieren zijn een belangrijke doelgroep waarop onze inspanningen zich richten. Kinderen en jongvolwassenen zijn vaak een belangrijke (toekomstige) doelgroep voor verkeersveiligheidscampagnes zoals MONO, fietsverlichting en BOB. Het is dus van belang om de boodschap van deze campagnes bij scholieren onder de aandacht te brengen. We doen dit door het organiseren van verschillende activiteiten voor scholieren. In 2021 was er een posterontwerpwedstrijd voor middelbare scholieren. Ze konden een poster ontwerpen voor de campagnes MONO, fietsverlichting en snelheid. Daarnaast was er de campagne actie op middelbare scholen "Hoe fiets jij MONO". Voor lagere scholen was er ten aanzien van dezelfde campagne een kleurplaatwedstrijd. Op verschillende basisscholen werd ook op een bijzondere manier aandacht gevraagd voor de campagne "Aan in het donker".

In deze collegeperiode geven we extra prioriteit aan verkeerseducatie, we streven naar een zo groot mogelijke participatie van basisscholen met als doel dat alle basisscholen een ZVL label hebben.

In 2020 was er een Europese aanbesteding voor de projectleider voor verkeerseducatie. De nieuwe projectleider krijgt in ieder geval de opdracht om het aantal bij ZVL aangesloten scholen te doen stijgen met vijf per jaar (naast de zestien scholen die al in het traject zitten). In Zeeland krijgt verkeerseducatie een hoge prioriteit. We gaan daarbij uit van continue onderwijs tot de jongeren volwassen zijn. Op de basisschool moet daarom een stevige basis worden gelegd. ZVL garandeert een zeker niveau van verkeerseducatie. De nieuwe projectleider zal de komende jaren de contacten met scholen die niet zijn aangesloten bij ZVL, intensiveren.

■ Voortgang/Resultaat

Ondanks de maatregelen in het kader van de corona pandemie is er veel contact geweest met basisscholen en gemeenten om het Zeeuwsverkeersveiligheidslabel (ZVL) onder de aandacht te brengen en het gemeentelijke werken te stimuleren. Er zijn in 2021 drie scholen bijgekomen met het label. Inmiddels zijn twee gemeenten bezig met het gemeentelijk werken. In vijf gemeenten was er een startbijeenkomst gepland die door de corona maatregelen niet is doorgegaan en in vier gemeenten is afgesproken om een startbijeenkomst te plannen in het eerste kwart van 2022.

Het schooljaar 2020/2021 is hectisch verlopen en die van 2021/2022 is hectisch begonnen. Verkeerseducatie heeft, begrijpelijk, niet de grootste prioriteit. Desondanks zijn er veel activiteiten georganiseerd. Er waren remwegdemo's en skateclinics. De campagne actie MONO scoort werd op verschillende lagere scholen gehouden. Daarnaast deden zeer veel scholen mee aan de kleurplaatwedstrijd. In de gemeente Borsele deden bijna elf basisscholen mee aan het 100% Verkeersveilig event. In Zeeland deden ook tweeënzeventig scholen mee aan het VVN praktisch verkeersexamen. In 2021 is gestart met verkeerseducatie aan peuters en kleuters middels de activiteit Jongleren. We gaan hiermee in 2022 door.

Maken van afspraken ZLTO en RWS over de verkeersveilige passage landbouwverkeer over de Oosterscheldekering en de Zeelandbrug.

Het landbouwverkeer kan tijdelijk door middel van een konvooi regeling gebruik maken van de Zeelandbrug. Hierover zijn afspraken gemaakt met ZLTO, Cumela en Rijkswaterstaat. Deze oplossing is echter tijdelijk. De inzet is om na het afwaarderen van de Oosterscheldekering naar 80 km per uur, onder voorwaarden het landbouwverkeer toe te staan gebruik te maken van de Oosterscheldekering. Deze afwaardering is inmiddels een feit. Het doel is om medio 2021 tot een definitieve afspraak met Rijkswaterstaat te komen.

■ Voortgang/Resultaat

De afwaardering van de Oosterscheldekering naar 80 km per uur is een feit geworden. Echter Rijkswaterstaat wil niet zondermeer landbouwverkeer toestaan op de Oosterscheldekering en wil daarom meer onderzoek (laten) uitvoeren. Tot definitieve afspraken ten aanzien van de doorgang van landbouwverkeer over de Oosterscheldekering is het in 2021 dus niet gekomen.

De konvoiregeling over de Zeelandbrug is daarom gecontinueerd.

In het kader van goed werkgeverschap willen we het komende jaar starten met het betrekken van Zeeuwse werkgevers bij het vergroten van de verkeersveiligheid.

Om de verkeersveiligheid te vergroten willen we werkgevers betrekken bij onze inspanningen. Werkgevers hebben immers een verantwoordelijkheid richting hun werknemers. Daarnaast hebben zij rechtstreeks contact met een belangrijke doelgroep, de zakelijke verkeersdeelnemers. In Zeeland willen we het landelijke MONO zakelijk, verbreden naar een Zeeuwse werkgeversaanpak die binnen alle thema's (en niet alleen Afleiding) kan worden ingezet. In 2020 is een plan van aanpak gemaakt dat in 2021 moet leiden tot een concreet projectplan op basis waarvan in hetzelfde jaar pilots kunnen worden uitgevoerd.

■ Voortgang/Resultaat

Om de verkeersveiligheid te vergroten willen we werkgevers betrekken bij onze inspanningen. Werkgevers hebben immers een verantwoordelijkheid richting hun werknemers. Daarnaast hebben zij rechtstreeks contact met een belangrijke doelgroep, de zakelijke verkeersdeelnemers. In Zeeland willen we het landelijke MONO zakelijk, verbreden naar een Zeeuwse werkgeversaanpak die binnen alle thema's (en niet alleen Afleiding) kan worden ingezet. Hiertoe maken we onder andere gebruik van de website en nieuwsbrief van Zeeland Zakelijk waar we items over verkeersveiligheid plaatsen.

Eén van de acties, de aanwezigheid van het ROVZ op de Zeeuwse Contacta, kon vanwege de corona maatregelen helaas niet doorgaan. De MONO Helden actie was daarentegen een groot succes. Sinds september was er steeds een bedrijf MONO Held. Deze helden zijn ambassadeurs voor onze bedrijvenaankpak.

Doelstelling

Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda

Een goede bereikbaarheid voor bedrijven, toeristen en forenzen en een goede multimodale bereikbaarheid van de Zeeuwse havens door:

1. Snelle en betrouwbare wegverbindingen voor zakelijk en woon- en werkverkeer
2. Een multimodaal netwerk van achterlandverbindingen voor de Zeeuwse havens (Terneuzen en Vlissingen-Oost) en bedrijventerreinen met voldoende capaciteit.

In 2021:

- is een start gemaakt het installeren van zogeheten slimme verkeersregelininstallaties, samen met het ministerie van I&W en Rijkswaterstaat. Hiermee kan het verkeer beter en aanbodafhankelijk worden gestuurd waarmee de doorstroming wordt verbeterd.
- is een knelpunt opgelost voor de doorstroming van het landbouwverkeer bij de Zandkreekdam
- is de doorstroming verbeterd op de N59 ten zuiden van het Hellegatsplein, in samenwerking met de Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakke
- zijn acties voor de korte en de lange termijn ontwikkeld voor het overige deel van de route, met name op het zuidelijke deel tussen de A58 en Noord-Beveland (N256)
- is de variantenstudie uit 2019 voor de lange termijn verder uitgewerkt voor de herinrichting van de N256, met daarbij eind 2021 of begin 2022 een keuzevoorstel aan Provinciale Staten
- is het verkeers- en incidentmanagement verbeterd op het gehele hoofdwegennet van de provincie, in samenwerking met de overige wegbeheerder
- is de Intercity terug op de Zeeuwse lijn, een en ander zoals afgesproken in het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' (zie ook de opgave Slimme Mobiliteit)
- is een start gemaakt met het traject Digitaal op Orde, samen met het ministerie van I&W

■ Stand van zaken

Samenvatting van de 2021 bereikte resultaten over 2021:

1. Op relevante wegvakken worden iVRI's geïnstalleerd. Meest in het oog springend voorbeeld zijn vier kruispunten op de Deltaweg N256.
2. Planvorming landbouwverkeer Zandkreekdam is in 2021 afgerond, uitvoering start in 2022.
3. Zuid-Holland trekt een project om de verkeersveiligheid en de doorstroming op het Zuid-Hollandse deel van de N59 te verbeteren. Dit bevindt zich (grotendeels) in de laatste fase van de planvorming. De aanpassing van de belijning van de N59 op het Hellegatsplein is wel al uitgevoerd. De aanschaf en plaatsing van iVRI's is in gang gezet. Effecten van de aanpassing van de belijning worden nu onderzocht. Resultaten worden in de eerste helft van 2022 verwacht.
4. N256: er is voor de korte termijn een plan en krediet voor de toepassing van iVRI's op vier kruispunten. Voor de lange termijn loopt een planstudie, waarvan half 2022 een eerste resultaat wordt opgeleverd.
5. Het Regionaal Verkeersmanagement Team (RVT) is uitgebouwd naar een tactisch en operationeel overleg. Dit om de regionale samenwerking met de overige wegbeheerders verder te verbeteren. Daarnaast zijn in 2021 diverse ontwikkelingen in gang gezet, in aanloop naar maatregelen die we in 2022 willen uitvoeren. Het gaat onder andere om werkende intelligente verkeersregelininstallaties, een netwerkmanagementsysteem, automatische afsluitmogelijkheid Zeelandbrug, update van regelscenario's, nieuwe samenwerkingsovereenkomst met Rijkswaterstaat. Met de start van Regio-regie (als uitvloeisel van operationeel RVT) worden wegwerkzaamheden tussen wegbeheerders onderling beter afgestemd. Zo wordt de hinder voor weggebruikers beperkt.
6. Sinds december 2021 rijdt er een extra Intercity op de Zeeuwse lijn volgens afspraak uit het compensatiepakket.
7. Het Regionaal Data Team is in nauwe afstemming met het ministerie van I&W geformeerd en er is door alle Zeeuwse wegbeheerders geld vrijgemaakt om de Data top 15 voor eind 2023 op orde te brengen.

Acties

Afronden Europese CEF-studie naar de verbetering van de spoorontsluiting Gent-Terneuzen, versterken lobby in gezamenlijkheid met North Sea Port en de gemeente Terneuzen

De laatste met name financiële studies zijn afgerond volgens plan. Het ministerie van I&W onderschrijft het belang van Rail Gent Terneuzen en is mede daarom onderdeel geworden van het compensatiepakket voor de Marinierskazerne en in het najaar 2020 zal dit project opnieuw geagendeerd worden op het BO MIRT.

Een eerste financiële toezegging van € 15 miljoen vanuit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' is binnen. Dit geld is wat ons betreft mede bedoeld voor de verdere uitwerking van de planuitwerking. Met het ministerie van I&W wordt een adaptieve aanpak afgesproken waarbij afhankelijk van een aantal indicatoren verdergaande besluiten worden genomen over aanleg van één of meer onderdelen van deze Railverbinding. Wij werken hierin nauw samen met NSP, Terneuzen, Gent en andere relevante partners zoals ProRail, Infrabel en diverse anderen. In 2021 gaat de planvorming een volgende fase in en wordt de gezamenlijke lobby voor cofinanciering met name van de Europese Unie en Belgische overheid voortgezet

■ Voortgang/Resultaat

In het najaar van 2020 is de Europese studie afgerond en in het voorjaar van 2021 is de financiële verantwoording aangeleverd. Inmiddels wordt de organisatie van de planuitwerking voorbereid en is het project voor een bijdrage uit het groeifonds ingediend. Conform afspraken

zal verdere besluitvorming via het BO MIRT verlopen.

De logistieke processen verbeteren door het toepassen van de nieuwe technologieën, de digitalisering van het bedrijfsleven te stimuleren en samenwerking en data-uitwisseling te promoten en initiëren

De Provincie Zeeland ondersteunt het Kennis & Innovatie-netwerk Zeeland Connect (triple Helix samenwerkingsverband). In het najaar van 2019 is het meerjarenprogramma 2020-2023 van Zeeland Connect door de stuurgroep van Zeeland Connect vastgesteld.

Daarin worden vier innovatielijnen ontwikkeld, te weten:

- Netwerken en verbindingen
- Zero emissie logistiek
- Digitalisering & Robotisering
- Autonomoos transport

In de rest van 2020 en in 2021 wordt sterk ingezet op de implementatie van de digitale vrachtbrief. Bedrijven worden door de partners van Zeeland Connect ondersteund bij de implementatie van een digitale vrachtbrief. Diverse webinars en/of seminars worden georganiseerd. Daarnaast wordt een actieprogramma “digitalisering” door Zeeland Connect ontwikkeld. Dit actieprogramma heeft ten doel de digitalisering in de sector verder te verbeteren. Naar verwachting is dit aan het van 2020 gereed.

Daarnaast is de Provincie Zeeland nauw betrokken bij de ontwikkeling van de Central Gate (vrachtwagenparkeerplaats) in het Sloegebied. North Sea Port ontwikkelt een uiterst moderne vrachtwagenparkeerplaats (500 plaatsen). Deze is naar verwachting in 2023 operationeel. Eén van de diensten is dat de loketfunctie van diverse terminals verplaatst wordt naar de Central Gate. Dit wordt dan een enorme moderniseringsslag in de Zeeuwse haven.

Diverse initiatieven - o.a. Kloosterboer/McCain en 6 andere terminals - heeft Zeeland Connect onder handen om een modal shift van weg naar water van de goederenstromen te bewerkstelligen.

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is onderzoek verricht naar en zijn de onderstaande activiteiten uitgevoerd:

- Onderzoek t.b.v. autonoom rijden via de Catalyst en 5G Blueprint
- Een eerste stap gezet met de partners voor een gestructureerde aanpak energietransitie logistiek bij bedrijventerreinen
- Onderzoeksopzet ontwikkeld om de trends van de energievraag logistiek te bepalen
- Voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor het bedrijfsleven ten behoeve van de introductie van de digitale vrachtbrief
- Deelgenomen aan de landelijke initiatief implementatie clean energy hubs
- Activiteiten uitgevoerd om de modal shift van weg naar water te promoten
- Is gestart met de aanpak Connected transport corridors.

De komende jaren zullen deze activiteiten verder worden uitgebouwd.

Het verbeteren van de logistieke processen door het toepassen van corridormanagement

De Provincie Zeeland verkent de kansen met het Ministerie van I&W, de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant om een goederenvervoer corridor Zuid te ontwikkelen. Enkele studies zijn al uitgevoerd. In het najaar volgt een besluit om in 2021 te start met de ontwikkeling van de corridor Zuid. Dit moet de basis vormen voor een actieprogramma goederenvervoer corridor Zuid.

■ Voortgang/Resultaat

In samenwerking met de 4 provincies en havenbedrijven die langs de goederenvervoercorridor Zuid zijn gelegen wordt bij het volgende MIRT-overleg een analyse en programmavoorstel ingediend, waarna de programmafase kan starten. Daarnaast wordt via Zeeland Connect in deze corridor gestimuleerd op het operationeel maken van de mogelijkheden die connected transport biedt (koppeling met intelligente verkeersregelininstallaties en papierloos aanmelden in havengebieden).

Versterken van het incidentmanagement en verkeersmanagement om te zorgen dat hinder voor het verkeer als gevolg van incidenten en topdrukte evenementen zo gering mogelijk is, uitvoeren van het bestuurlijk vastgestelde actieplan met de partners

Via contracten met de Stichting Incident Management en de samenwerking met de Verkeerscentrale van Rijkswaterstaat handelen we onverwachte afsluitingen van provinciale wegen snel en veilig af. In samenwerking met regionale partners werken we aan het verder beperken van de hinder voor weggebruikers door geplande en ongeplande afsluitingen en aan het zo goed mogelijk informeren over de actuele verkeerssituatie.

■ Voortgang/Resultaat

Begin 2019 heeft het Regionaal Verkeersmanagement Team (RVT) Zeeland vaste vorm gekregen. Maandelijks komen onder begeleiding van een externe partij, Royal Haskoning DHV, de samenwerkende partijen die zich in Zeeland bezighouden met verkeers- en incident management bij elkaar. Vaste agendapunten worden besproken waarbij het bestuurlijk vastgestelde actieplan leidend is. Werkzaamheden en evenementen worden met elkaar voorbesproken en afgestemd en incidentsituaties worden geëvalueerd om daar gezamenlijk van te leren, waarbij steeds het doel is om de hinder voor het verkeer op het Zeeuwse hoofdwegennet als gevolg van bijzondere situaties (werkzaamheden, evenementen, topdruktedagen, incidenten) tot een minimum te beperken.

Sinds 1 april 2019 werkt de Provincie Zeeland als wegbeheerder samen met de Verkeerscentrale Zuid-Nederland van Rijkswaterstaat. Dit heeft geleid tot een versterking van het incident management en verkeersmanagement. Incidentmeldingen op Provinciale wegen worden nu sneller doorgegeven waarbij via track-and-trace de dichtstbijzijnde kantonier wordt ingeschakeld. Tevens heeft de verkeerscentrale de regie over de actuele verkeerssituatie in Zeeland, en kunnen zij verkeersmanagementmiddelen daar waar nodig en binnen de scope van de samenwerking inzetten.

Deze actie is behaald, we zien nu al een versterking van het incidentmanagement en verkeersmanagement. Echter we werken in 2020 en de jaren daarna verder aan ons einddoel. We doorlopen een proces, zowel extern met de partners binnen de samenwerking als intern met de besluitvorming over de Visie op Verkeersmanagement.

Doelstelling

Wegeninvesteringen

Reizigers kunnen zich op het Provinciale wegennet goed en veilig blijven verplaatsen zonder dat de kwaliteit van de leefomgeving daarmee onder druk komt te staan.

Op grond van de Investeringsstrategie Wegen provincie Zeeland wordt gericht gewerkt aan het inrichten van ons wegennet volgens de normen van het CROW. Wij doen dat methodisch door middel van Gebiedsgewijze aanpakken (GGA) waarbij samen met andere wegbeheerders integraal het wegennet in de desbetreffende regio wordt geanalyseerd, de grootste knelpunten bepaald, geprioriteerd en in planning gezet. Inmiddels wordt deze aanpak op Walcheren, de Bevelanden en rondom Zierikzee toegepast. Doel is deze aanpak in 2021 verder uit te rollen naar Zeeuws Vlaanderen, rest Schouwen Duiveland en Tholen.

Naast de regionale aanpak wordt een thematische aanpak gevolgd. Voorbeelden zijn de aanpak van gevaarlijke bermen, fietspaden, landbouwverkeer, traversen (door woonkernen), aanpak perceel- en erfontsluitingen. Inzet is in 2021 de thematische aanpak voor traversen, landbouwverkeer en bermen te vervolgen en die voor fietspaden en perceelontsluitingen te starten.

Naast samenwerking lokaal en regionaal zet de provincie Zeeland zich ook nationaal in. Enerzijds via het IPO in de beleidsontwikkeling en in de gesprekken met het ministerie en anderzijds rechtstreeks door mede invulling te geven aan het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV). De Zeeuwse invulling daarvan is samen met de andere partijen en wegbeheerders vorm gegeven in de vorm van een uitvoeringsplan. SPV-subsidie voor investeringen in verkeersveilige infrastructuur is in 2020 aangevraagd en dat zullen wij ook in 2021 doen.

■ Stand van zaken

In 2021 is vaart gemaakt op voorbereiding en realisatie van infrastructuurprojecten. Denk aan de opening van de 3e fase Recreatieverdeelweg en de doorstromingsmaatregelen bij de afrit 33 van de A58. Bij sommige projecten is ook vertraging opgetreden in de eerder gecommuniceerde programmering. Dit komt vooral door procedures (juridisch, ruimtelijk, aanbesteding) die meer tijd kosten dan verwacht. Voorbeelden zijn de landbouwroute Poortvliet en de N290 fase 1 Ontsluiting Othene. Toch hebben de geprogrammeerde projecten waarvoor al krediet is verleend, hun voortgang. De verwachting is dat met name in 2022 en 2023 veel projecten worden afgerond.

Acties

Investeringsprogramma wegen 2021 en 2022 met doorkijk naar volgende jaren

Binnen het investeringsprogramma wegen zijn enkele grote projecten waarover afzonderlijk aan Provinciale Staten zal worden gerapporteerd namelijk:

- N673 Zanddijk
- N290 Traverse Kapellebrug

In voorbereiding is de rondweg Oud Vossemeer die voorlopig als middelgroot project is gekwalificeerd. Daarnaast wordt gewerkt aan een variantenstudie voor de N256, die afhankelijk van de keuze die dan wordt gemaakt zich als groot project zal kwalificeren.

N256 Midden Zeeland route

Conform het coalitieakkoord werken we aan de voorbereiding van het besluit over een betaalbare oplossing voor de Deltaweg (N256), gericht op de verbetering van de verkeersveiligheid en doorstroming. Medio 2020 is de projectorganisatie ingericht met als doel eind 2021 of begin 2022 een tracévariant ter besluitvorming voor verdere uitwerking aan PS voor te leggen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met diverse stakeholders en met name de betrokken gemeenten.

N673 Zanddijk

In juni 2020 hebben GS de startnotitie voor het project N673 (Zanddijk-Molendijk) vastgesteld en ter besluitvorming aangeboden aan Provinciale Staten. Na besluitvorming door Provinciale Staten werken we in 2021 met betrokken partijen aan de verdere voorbereiding van de realisatie daarvan, op basis van een in de definitiefase op te stellen Plan van Aanpak.

Ten behoeve van de doorstroming en de verkeersveiligheid hebben we in 2020 maatregelen getroffen voor de Afrit 33 (zuidzijde) op de A58, in de vorm van het aanbrengen van extra opstelstroken op de afrit van de A58 in combinatie met verkeerslichten op de T-aansluiting op de N289. In 2021 zal ook ten behoeve van de doorstroming en de verkeersveiligheid op de A58 op de rotonde Nishoek een bypass worden aangelegd. Zie verder bij 'grote projecten'.

N290 Traverse Kapellebrug

Groot onderhoud is nodig waarbij de weg tot en met de fundering wordt gereconstrueerd. Deze gelegenheid wordt benut om de weg verkeersveilig in te richten met voldoende aandacht voor de leefbaarheid, het groen en de fietsers en voetgangers. De gemeente Hulst draagt bij in de totale kosten. Uitvoering is gepland in 2021 maar schuift vermoedelijk door naar 2022 vanwege de complexe verkeerssituatie. Zie verder bij 'grote projecten'.

Andere prioritaire projecten die in 2021 worden uitgevoerd of in voorbereiding zijn:

- N662 rotonde Ritthem en afwaardering Ritthemsestraat – realisatie in 2021
- N290 fase 1 Ontsluiting Othene - realisatie in 2021
- Derde Fase Recreatieverdeelweg - realisatie in 2020/2021
- N256 - Landbouwweg Zandkreeksluis - realisatie in 2021
- N286, landbouwroute Poortvliet - realisatie in 2021
- N657 Aanpak traverse Boerenhol - realisatie in 2021

- N659 rotonde recreatiepark Speelmansplaten - realisatie in 2021
- Amoveren fietspad Sluiskil -Sluizencomplex (onderdeel van snelfietsroute)
- Impuls Veilige N-wegen rijks subsidieprogramma N-wegen - realisatie 2^e jaartranche

■ Voortgang/Resultaat

In 2016 is door een provincie breed wegcategoriseringsplan vastgesteld voor alle wegbeheerders in het buitengebied. De wegcategorie hangt nauw samen met het toepasselijke snelheidsregime. In de praktijk lopen we er tegen aan dat inrichting van de weg met het daarbij horende snelheidsregime lang niet overal realiseerbaar is en op bestuurlijke en maatschappelijke weerstand stuit. Daarom gaan we met de andere wegbeheerders opnieuw in gesprek hoe het plan gerealiseerd kan worden en daar waar dat niet mogelijk aanpassing op onderdelen te overwegen. Op o.a. Walcheren, Bevelanden en Veerse meer zuid is inmiddels via de Gebiedsgewijze aanpak overeenstemming. In 2022 gaan wij het overleg aan in de overige gebieden.

Doelstelling

Bereikbaarheid voor de mensen

Deelname aan de maatschappij vraagt om fysiek afstanden te overwinnen. Dat kan door zelf ergens naar toe te reizen, maar meer en meer ook door informatie of goederen te laten bezorgen. Een passende vervoersvoorziening is belangrijk vanuit mens én maatschappij. In een provincie met een relatief lage bevolkingsdichtheid, fysieke uitdagingen door de 'eilandenstructuur' en een open blik naar Vlaanderen, Noord-Brabant en Zuid-Holland, is het een uitdaging om de bereikbaarheid op orde te houden. Het perspectief is vooral dat van maatschappelijk meedoen, met een accent op specifieke groepen, w.o. scholieren/studenten, maar ook andere groepen die geen eigen vervoer hebben. Trein, bus en Westerschelde Ferry vormen nog steeds een belangrijke basisvoorziening in de wetenschap dat via de opgave Slimme Mobiliteit een transitie is ingezet naar een mobiliteitssysteem met een grotere diversiteit aan vervoersmogelijkheden, passend bij een vervoersvraag die divers van karakter is.

■ Stand van zaken

In 2021 is er door de corona-pandemie minder gereisd dan vroeger. Thuisonderwijs, thuiswerken en bezorgdiensten hebben het reizen ook minder nodig gemaakt. Ondanks de lagere bezettingen is het gelukt het bestaande aanbod aan openbaar vervoer in stand te houden. Dit is mede dankzij de beschikbaarheidsvergoeding die door het Rijk is verleend.

Acties

Basisbereikbaarheid per openbaar vervoer op orde

- voor dienstregelingjaar 2021 e.v. vindt een hernieuwde afstemming plaats van vraag naar en aanbod van busvervoer en Westerschelde Ferry, rekening houdend met de gevolgen van de coronacrisis en de introductie van de intercity per december 2021.
- actualisatie halteplan n.a.v. nieuw bestuursakkoord toegankelijkheid OV en daaruit voortvloeiende regelgeving.
- stationsplan 2022: mede opstellen plan voor fietsparkeren bij stations.

■ Voortgang/Resultaat

De dienstregelingen voor de bus resp. het fietsvoetveer zijn in 2021 afgestemd op de vraag naar vervoer en tevens op de nieuwe intercity trein.

Het afsluiten van een nieuw bestuursakkoord toegankelijkheid OV was in 2021 controversieel. Het nieuwe kabinet streeft er naar het medio 2022 af te sluiten, o.a. met de Provincie Zeeland. Actualisatie van het halteplan kan derhalve in de tweede helft van het jaar starten.

Stationsplan 2022: De verwachting was dat er in 2021 landelijke afspraken gemaakt zouden worden over de verschillende verantwoordelijkheden betreffende de inrichting van stations. Nu hebben de gemeenten, NS en ProRail daar een rol. Fietsstallingen kunnen bijv. worden gebruikt door treinreizigers, busreizigers maar ook door bijv. (winkelende) dagjesmensen. De landelijke afspraken zijn nog niet gemaakt. Besloten is voor stations geen afzonderlijk plan meer te maken, maar de stations onderdeel te maken van de knooppunt ontwikkeling conform de Regionale Mobiliteitsstrategie.

Door-ontwikkelen (openbaar) vervoer

- de invoering van 11 ZE-bussen conform het verbeterplan van Connexxion;
- het strekken van kernnet- en scholierenlijnen, zodat reizigers directer en sneller van herkomst naar bestemming kunnen reizen;
- de introductie van accountbased ticketing als nieuwe abonnementsvorm voor o.a. scholieren.

Voortgang/Resultaat

- GS hebben, vooruitlopend op de nieuwe concessie, besloten niet 11 maar 1 ZE-bus in te voeren en hier eerst ervaring mee op te doen.
- De mogelijkheden tot het strekken van kernnet- en scholierenlijnen zijn onderzocht. De lijnen met voorheen een route over de kaaien in Middelburg zijn in noordelijke richting gestrekt. Onderzocht wordt nog of de route door Serooskerke kan worden gestrekt door het creëren van een halte aan de N57.
- Accountbased ticketing is per 1 mei 2021 ingevoerd (Zeeland Voordeel).

Doelstelling

Uitvoering slimme mobiliteit

Met de verantwoordelijkheid voor het regionaal openbaar vervoer als startpunt bouwen we aan 'slimme mobiliteit'. Het Zeeuwse mobiliteitssysteem is in de periode tot de nieuwe concessie (2025) steeds slimmer, duurzamer en veiliger geworden, door samen met de regionale partners via een living-lab projecten voor te bereiden en uit te voeren die inspelen op kans en ontwikkelingen. Hier biedt het compensatiepakket Marinierskazerne ("Wind in de zeilen") met extra middelen voor slimme mobiliteit een stevige impuls.

Stand van zaken

De vastgestelde Regionale Mobiliteitsstrategie is de basis voor de uitwerking van diverse bouwstenen. Voordat de nieuwe busconcessie ingaat (december 2024) wordt onder andere via pilots getest met vernieuwende systemen. Ook worden hubs gerealiseerd, onderzoeken gedaan en de mobiliteitscentrale ingericht.

Acties

Faciliteren en cofinancieren van diverse punten deelauto's en deelfietsen (onder andere bij de HZ)

Gedeelde mobiliteit biedt reizigers de mogelijkheid om zonder het bezit van een fiets, scooter of auto, toch mobiel te zijn en alleen voor mobiliteit te betalen als de reiziger hier behoefte aan heeft. Via Stichting Duurzame Mobiliteit Zeeland hebben we ons als doel gesteld om 2000 elektrische deelauto's in Zeeland beschikbaar te hebben voor 2030. Via verschillende projecten in kleine kernen, bij hubs en bedrijventerreinen wordt het aantal deelauto's steeds groter. Ook faciliteren we deelfietsprojecten, waarmee scholieren, studenten, forenzen en toeristen kunnen reizen van een mobiliteitsknooppunt naar een voorziening op fietsafstand. Concreet stellen we ons als doel dat eind 2021 minimaal tien nieuwe deelauto locaties zijn ontwikkeld, met in totaal minimaal 30 deelauto's en de uitbreiding van deelfietsen van Middelburg naar Vlissingen.

Voortgang/Resultaat

Er zijn in 2021 vele intenties geweest voor extra elektrische deelauto's, helaas is het aantal door het meer en meer thuiswerken door coronamaatregelen in een ander flexibeler licht komen staan en veel organisaties die de deelauto's gebruikte of een extra locatie in gebruik zouden nemen hebben het gebruik on hold gezet. Dat geldt ook voor de realisatie van nieuwe locaties. Daarom zijn er minder locaties bijgekomen en is het totaal aantal deelauto's blijven steken onder de 20 stuks.

De deelfietsen in Middelburg zijn uitgebreid naar Vlissingen en er is nu een mooi netwerk van deelfietsen beschikbaar in Middelburg en Vlissingen wat goed gebruikt wordt. Ook is er bij Transferium Renesse een deelfietsnetwerkje gemaakt van Transferium naar het strand. Totaal zijn er nu bijna 80 deelfietsen beschikbaar in Zeeland.

In Zeeuws Vlaanderen is er een e-deelfietsen netwerk gerealiseerd van Breskens naar Sluis in samenwerking met de Zeeuwse coöperatie van fietsverhuurders en de toeristische sector en de provincie Zeeland.

Faciliteren en cofinancieren van kleinschalige pilots met slimme mobiliteitsoplossingen

De meeste bus en buurtbuslijnen kennen het grootste gedeelte van de dag weinig reizigers. Dit systeem is daarmee niet zonder extra middelen duurzaam in stand te houden. Daarom testen we met nieuwe mobiliteitsconcepten die reizigers een comfortabele reis kunnen bieden tegen betaalbare kosten voor de reiziger en de overheid. Door verschillende pilots te helpen opstarten kunnen we leren wat werkt en wat niet, maar ook hoe de reiziger hier tegenover staat en hoe we andere partijen kunnen betrekken om een bijdrage te leveren aan het mobiliteitssysteem van de toekomst. Succesvolle pilots zetten we door en kunnen in een nieuwe concessie mogelijk een vervanger kunnen zijn van de bus. Concreet betekent dit:

- uitvoering en evaluatie pilot ontmoetingsbus Reimerswaal
- voorbereiding van minimaal 1 pilot met autonoom vervoer op een specifiek wegtraject
- test met autonoom varende veerpont (indien verkenning succesvol)
- Ontwikkelen living lab slimme mobiliteit als onderdeel compensatiepakket marinierskazerne ("Wind in de zeilen").

Voortgang/Resultaat

Diverse pilots zijn voorbereid en stapsgewijs is voortgang geboekt. Onderstaand een korte reflectie op de diverse pilots:

- > Ontmoetingsbus: Stakeholders hebben in goede samenwerking voorbereidende stappen gezet. Echter, door corona kon de buurtbus lange tijd niet rijden en liep het reizigersaantal terug. Echter, de pilot staat in de startblokken voor uitvoering in 2022.
- > Voorbereidingen voor een proef met autonoom vervoer zijn in volle gang, vergt veel afstemming met krachten bundel CAV (Connected automated Vehicles) en gaat in een langzamer tempo in 2022 wordt gestart met een onderzoek naar de rol van autonoom vervoer (personen) voor Zeeland en van Zeeland.
- > In november van 2021 is de pilot met zelfvarende boot van start gegaan met een breed consortium met o.a. Damen, HZ university of applied sciences, TU delft, captain AI, gemeente Vlissingen en Provincie Zeeland wordt de komende 2 jaar gewerkt aan een elektrisch volledig zelfvarende boot in de haven van Vlissingen. Project heet F.A.S.T. Fieldlab Autonomous Sailing Technology.
- > De ontwikkeling van het living lab is in volle gang. De eerste projecten zijn in 2021 van start gegaan: Onderzoek naar haalbaarheid superslim solarlaadplein met slimme deelauto's, Ridesharing en cycling project met gemeente Tholen en Togethr. Daarnaast zijn flinke stappen gezet op het gebied van MaaS in Zeeland. De basis is gelegd voor het aansluiting van een groot deel van de beschikbare deelfietsen, deel e-bikes, WSF, Connexxion, Taxi's rondom station Vlissingen. Er wordt in 2022 verder gewerkt aan verder uitbouwen van het aantal pilot

projecten in Zeeland

Onderzoeken mogelijkheden tot testen met autonoom vervoer en inzet autonome pontje(s).

Autonoom vervoer biedt in potentie mobiliteit voor iedereen, alle voorzieningen op alle momenten van de dag. Wereldwijd wordt getest met verschillende vormen van autonoom vervoer over de weg, over het water en door de lucht. In Zeeland onderzoeken we de mogelijkheden om te testen met autonoom vervoer over de weg op 60 en 80km wegen. We brengen randvoorwaarden in beeld, zodat we mogelijk een pilot kunnen organiseren die bewoners van kleine dorpen met weinig voorzieningen in verbinding kunnen brengen met kernen met een hoger voorzieningen niveau. Ook autonoom vervoer over water heeft potentie in een waterrijk gebied als Zeeland. Ook daar worden de mogelijkheden tot een pilot nader onderzocht. Concreet zullen we in 2021 dus minimaal 1 pilot autonoom vervoer voorbereiden en indien de verkenning succesvol is, een test doen met een autonoom pontje.

Voortgang/Resultaat

Vorbereidingen voor het onderzoek zijn gestart en samen met gemeente Schouwen Duiveland, Sluis en Vlissingen is de basis gelegd voor verdere ontwikkeling in Zeeland in 2022.

Onderzoeken, voorbereiden en mee investeren in knooppunt ontwikkeling

Net als vele andere provincies en gemeenten zullen knooppunten in Zeeland moeten worden opgewaardeerd. Snelle treinverbindingen en busverbindingen vragen om goede overstapmogelijkheden en faciliteiten. Dit is in het belang van de reiziger. De stationsomgeving van Vlissingen zal worden opgewaardeerd met niet alleen goede aansluitingen tussen trein, bus en boot, maar ook ruimte voor gedeelde mobiliteit en aandacht voor voorzieningen en verblijfskwaliteit. Andere knooppunten zullen volgen. Samen met gemeenten en stakeholders uit de omgeving van de knooppunten zullen plannen worden ontwikkeld en zullen gezamenlijke investeringen volgen. Concreet betekent dit:

- Planvorming en start uitvoering in 2021 stationsgebied Vlissingen (onderdeel compensatiepakket Wind in de Zeilen)
- Onderzoek Mobiliteitshubs Terneuzen

Voortgang/Resultaat

In de Regionale Mobiliteitsstrategie zijn de kaders voor de ontwikkeling van hubs, haltes en opstappunten beschreven. Tevens is er met de vaststelling van de strategie een budget vrijgemaakt waarmee we onze doelen mbt hub ontwikkeling, via cofinanciering, kunnen ondersteunen. Samen met gemeenten worden plannen uitgewerkt en ontwikkelingen in gang gezet. Voor station Vlissingen is door een brede groep stakeholders een analyse gemaakt van de huidige kwaliteiten en gewenste kwaliteiten, waarmee een basis is gelegd voor verdere planvorming. In Terneuzen is een locatie bepaald en worden de kaders uit de Regionale Mobiliteitsstrategie gebruikt om planvorming voor deze locatie uit te werken.

Smart mobility oplossingen voor scholieren en studenten onderzoeken en opzetten van pilots.

In het project smart mobility onderwijs vragen we een grote groep studenten om hun mobiliteitsdata te delen. Met deze schat aan mobiliteitsdata kunnen hotspots, knelpunten en problemen in het huidige mobiliteitssysteem naar voren komen. Met deze data kunnen we bestaande mobiliteitsdiensten beter afstemmen op de daadwerkelijke vraag, ook in relatie tot de lestijden en het digitale onderwijs. Ook kunnen we met nieuwe, slimme oplossingen, deze doelgroep slimmer mobiel maken, zodat zij school, stage en vrijetijdsbesteding goed kunnen bereiken. Concreet zullen we in 2021 minimaal één nieuw mobiliteitsconcept realiseren voor de reizen die met het bus-systeem minder goed bediend worden. Dit moet nog nader worden bepaald, maar een voorbeeld zou kunnen zijn e-scooters.

Voortgang/Resultaat

Via diverse campagnes zijn studenten gevraagd om mobiliteitsdata te delen. Het is echter onvoldoende gelukt om hiervoor een grote groep reizigers voor te vinden. Door corona, het thuis onderwijs en de beperkte mogelijkheden om studenten aan te spreken om mee te werken

met dit project, is de projectopzet niet geslaagd. Wel zijn een groot aantal reisfrustraties opgehaald, die basis zijn voor aanpassingen in het mobiliteitsaanbod voor scholieren en studenten en is de samenwerking tussen de overheid en het onderwijs verbeterd. Realisatie van een nieuw mobiliteitsconcept is door corona niet gelukt in 2021, maar wordt nu wel voorbereid voor realisatie medio 2022.

Vorbereiden op uitrol MaaS applicatie ten behoeve van makkelijker plannen, reserveren en betalen voor mobiliteit.

Tot op heden heeft iedere mobiliteitsaanbieder zijn eigen systeem voor plannen, boeken en betalen. Vanuit de reiziger gezien is één app, met daarin het totale aanbod van mobiliteit, inclusief betalingssysteem de toekomst. Landelijk worden MaaS pilots uitgevoerd waarin ervaring wordt opgedaan hoe de diensten van verschillende aanbieders bij elkaar te krijgen. Ook in Zeeland worden stappen gezet om betalingssystemen te vereenvoudigen en wordt ervaring opgedaan met de inzet van slimme apps. Onze focus ligt op dataverzameling van reisgedrag van studenten als vervolgstap om voor hen een MaaS app te realiseren.

Voortgang/Resultaat

Het verzamelen van data is in 2021 vanwege coronamaatregelen niet goed van de grond gekomen. De animo om data te delen is minimaal van de studenten groep die benaderd is om mee te doen aan het onderzoek. De dataverzameling is eind december 2021 gestopt. Het opgebouwde netwerk met studenten wordt nu gebruikt om reis frustraties op te halen en op te lossen. Dit communicatienetwerk wordt in 2022 verder voortgezet in de aanloop naar de realisatie van schoolmobiliteitshubs (deelfietsen, deel e-bikes en deelauto's op en rond VO, MBO en HBO schoollocaties in Zeeland), waarvan de aanbesteding in 2021 is voorbereid en in januari 2022 is de tender op de markt gezet.

Op gebied van MaaS zijn gesprekken gevoerd met alle MaaS Service aanbieders in NL en het MaaS team van ministerie van IenW. In 2021 zijn de voorbereidingen getroffen om MaaS apps in 2022 in Zeeland beschikbaar te krijgen met een actief aanbod van mobiliteit in Zeeland.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ernstige verkeersslachtoffers; doden	15	20	18	13	11	18	11
Ernstige verkeersslachtoffers; ziekenhuisgewonden	272	448	416	505	541	423	360
Voertuigkilometers hoofdwegenet (index; 2013 = 100)	104,9	108,6	111,8	116,7	119,4	PM*	PM*
Voertuigkilometers onderliggend wegennet (index; 2013 = 100)	99,2	99,5	101,0	102,4	102,4	PM*	PM*

*) Door systeemfactoren is aanlevering vertraagd.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2017	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
(Vaar)wegen	Onderhoudsniveau infrastructurele kapitaalgoederen	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Vraaggericht OV	Waardering Openbaar Vervoer (bus)	7,4	n.b.**	7,5	n.b.**	7,6
	Bezettingsgraad kernnet daggemiddelde	23,4%	16,6%	25%*	16,1%	30%
	Bezettingsgraad fietsvoetveer	23,6%	16,0%	25%*	19,0%	30%
Snelle en betrouwbare wegverbindingen	Reistijd Goes - Zelzate	50 minuten	37'	40 minuten	37'	40 minuten
	Reistijd Goes - Hellegatsplein (via MZ-route)	60 minuten	50'	55 minuten	50'	45 minuten
Voldoende capaciteit multimodaal netwerk	Capaciteit weg, water, spoor en buisleiding	PM	PM	PM	PM	Weg, water, spoor en buis > 2017
Waardering openbaar vervoer (OV-klientenbarometer)	Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de Provincie	bus: 7,4	bus: 7.8 (2019)	geen (i.v.m. corona)	n.b.**	bus: 7,6
		WSF: 8,1	WSF: 8,3 (2019)	geen (i.v.m. corona)		WSF: 8,0

*) Rekening houdend met een nieuw evenwicht tussen vraag en aanbod vanwege blijvende corona-effecten.

**) Geen klantenbarometer OV uitgevoerd in 2020 en 2021 vanwege corona-maatregelen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
050101-Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	28.987	826	29.813	28.162	-1.651
050102-Bereikbaarheid voor de mensen	25.548	3.924	29.472	28.208	-1.263
050103-Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	858	-25	833	806	-27
050104-Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda	312	-139	173	153	-21
050105-Wegeninvesteringen	1.858	2.164	4.022	3.877	-146
050107-Uitvoering slimme mobiliteit	243	502	744	671	-74
059999-Ambtelijke inzet	7.750	43	7.793	7.646	-147
Totaal Lasten	65.556	7.295	72.851	69.522	-3.329
Baten					
050101-Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	1.264	11	1.275	889	-386
050102-Bereikbaarheid voor de mensen	2.247	4.386	6.633	5.443	-1.190
050107-Uitvoering slimme mobiliteit	0	343	343	348	6
Totaal Baten	3.511	4.740	8.251	6.680	-1.570
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-62.045	-2.555	-64.600	-62.842	1.759
Onttrekkingen					
980599 Bestemmingsreserves -Pr.5	-22.162	-13.018	-35.180	-35.055	125
Toevoegingen					
980599 Bestemmingsreserves -Pr.5	10.743	9.542	20.285	21.001	716
Mutaties reserves	11.419	3.476	14.895	14.054	-841
Resultaat na bestemming	-50.626	921	-49.705	-48.787	918

6. Programma Iedereen telt!

Inleiding en ontwikkelingen

Culturele infrastructuur, leefbaarheid en actieve samenleving

De doelstellingen en activiteiten in dit hoofdstuk richten zich op de Zeeuwse culturele infrastructuur, de leefbaarheid en de Zeeuwse samenleving in bredere zin. Leefbaarheid kent een component voorzieningen en omvat tegelijkertijd het onderdeel actieve, participerende gemeenschappen. We streven naar een energieke en verbonden samenleving voor alle Zeeuwen. Daarmee bedoelen we jong en oud, levensstijlen en ook participatie en zelforganisatie waarbij een diversiteit aan perspectieven de rijkdom en het potentieel van, voor en door Zeeuwen tot uiting komt.

Cultuur

Cultuur is een kerntaak van de Provincie. Het heeft een intrinsieke maatschappelijke betekenis. Het is vormend voor alle mensen. Cultuur is creatief, maakt blij, prikkelt en spiegelt en is daarmee van groot belang voor alle mensen in onze samenleving.

Daarnaast is een goed functionerend en volwaardig cultureel veld voorwaarde voor een aantrekkelijk Zeeuws vestigingsklimaat. We willen samen met gemeenten de regionale aantrekkelijkheid vormgeven en het onderscheidende en bijzondere profiel van Zeeland neerzetten.

Het cultureel profiel kent regionale, nationale en internationale aspecten, benadrukt de korte afstand van Zeeland tot grote stedelijke gebieden en is het product van een creatieve wisselwerking tussen diverse sectoren. Kortom, cultuur wordt als middel ingezet voor het versterken van de stedelijke aantrekkelijkheid en het daarmee onlosmakelijk verbonden 'ommeland' en landschappelijke karakteristieken. Dit alles vormt de basis voor de komende jaren. In 2021 hebben we de samenhang tussen vernieuwende cultuur en bijvoorbeeld ruimtelijke kwaliteit en klimaatadaptatie verder uitgewerkt. Dit heeft geleid tot een Ontwikkelagenda Cultuurveld 2022-2024. Dit is een uitvoeringsdocument onder de Zeeuwse Omgevingsvisie.

We richten ons op alle Zeeuwse inwoners, bezoekers én op hen die zich hier willen vestigen. We hebben daarbij specifieke aandacht voor de relatie met Zeeuwse jongeren in aansluiting op de versterking van de stedelijke aantrekkelijkheid van Zeeland. Wij vinden het daarbij belangrijk om aandacht te besteden aan nieuwe makers, culturele vernieuwing en erfgoed en creatieve economie om zo de regio aantrekkelijk te houden en te maken en mede daardoor (jonge) mensen te behouden in Zeeland.

De Corona crisis heeft grote impact op het culturele werkveld. Het is als een van de eerste sectoren getroffen en een van de laatsten aan de beurt om weer op te starten met herstellen. Niet alles kan en zal daarbij behouden blijven en niet alles zal blijven functioneren op de huidige manier. De Corona crisis biedt ook kansen. We verwachten dan ook deels herschikking, bundeling en domeinverbindingen. We kiezen daarom voor steun door stimulering. De provincie richt daartoe een Zeeuws Stimuleringsfonds Cultuur in. Deze is gericht op stimulering van de culturele sector.

Speerpunten Cultuur

- Voorbereiden nieuw provinciaal cultuurbeleid vanaf 2022 daarbij anticiperend op nieuw beleid OCW vanaf 2021
- Stimulering van ondernemingszin, mede tot uitdrukking komend in domeinverbindingen (erfgoeddeal als voorbeeld)
- (Talent)ontwikkeling jongeren (cultuureducatie, amateurkunst, creatieve economie, nieuwe makers)
- Cultureel erfgoed (inclusief restauratie Rijksmonumenten, herbestemmingen erfgoed en duurzaamheid)
- Bijdragen Kunsten aan de Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland
- Samenwerking met gemeenten via nieuwe convenanten met regioarrangementen

Beleidskader

- [Nota provinciaal cultuurbeleid 2017-2020 \(vastgesteld in PS 3 juni 2016\)](#) en verlengd met 1 jaar t/m 2021.
- [Staat van zeeland](#)

Reguliere taken

- Bibliotheekwet (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob))
- Erfgoedwet
- Mediawet

Maatschappelijk effect

In samenwerking met interne en externe partners realiseren van een toekomstbestendige culturele infrastructuur die toegankelijk is voor een breed publiek en dienstbaar aan het vestigingsklimaat, de leefbaarheid en de toeristische aantrekkingskracht van Zeeland.

Leefbaarheid - Brede Welvaart

Leefbaarheid is de tweede pijler binnen dit programma. Doelstelling hiervan is een energieke en verbonden Zeeuwse samenleving. Het programma richt zich op leefbaarheid en ruimte voor participatie en zelfsturing in brede zin. Leefbaarheid en maatschappelijke zelforganisatie zijn een voorwaarde voor een economisch vitaal Zeeland én een belang op zich.

Onder leefbaarheid verstaan we voorzieningen en de levensstijl zoals die tot uitdrukking komt in sport, gezond leven en gezond voedsel. We noemen de balans tussen welvaart en leefbaarheid 'Brede Welvaart'.

Doelstelling

Gezond leven

Gezond leven - Sport verenigt Zeeland

Ruim 60% van de Zeeuwen sport elke week geven ze aan, 80 tot 90% van de Zeeuwse jeugd is lid van een sportvereniging en tienduizenden Zeeuwen zijn actief als vrijwilliger in de sport. In Zeeland zijn 1.100 sportverenigingen en honderden sport- en beweegondernemers bieden hun diensten aan. Er zijn goede accommodaties en Zeeuwen organiseren sportevenementen die passen bij Zeeland: land in zee. Duizenden vrijwilligers helpen elke week de sport te organiseren. Hierdoor is de sport dicht bij huis en betaalbaar. Deze brede basis is het fundament van de sport in Nederland, uniek in de wereld! Internationaal scoren onze toppers goed.

Ondanks deze goede basis liggen er grote uitdagingen. De motorische vaardigheid van kinderen is zeer sterk afgenomen. Er zijn grote groepen mensen die veel te weinig bewegen volgens de 'norm gezond bewegen', we zijn te zwaar en hebben last van welvaartsziektes als diabetes.

Sportaccommodaties staan steeds meer leeg, competities worden opgeschaald waardoor de drempel om te sporten verhoogd wordt. Niet iedereen weet zich respectvol te gedragen langs de lijn. En de klassieke sportvereniging komt verder onder druk te staan door minder leden en vrijwilligers.

Daarom hebben we in 2019 analoog aan het 'Nationale Sportakkoord' een 'Zeeuws Sportakkoord' gesloten. Samen met een 30-tal partners in Zeeland willen we de uitdagingen die voor ons liggen oppakken. Het voert te ver om alle 'deeldoelstellingen' hier te benoemen. De belangrijkste 'overall' indicator is ons beweeggedrag als onderdeel van gezond leven.

■ Stand van zaken

De Coronacrisis heeft een grote impact op ons sport - en beweeggedrag. De complete cijfers over 2021 zijn nog niet bekend, maar uit de peilingen blijkt dat Corona 1/3 van de Nederlanders bewuster heeft gemaakt van zijn of haar gezondheid. Tegelijkertijd is de sportdeelname (mede door de langdurige sluitingen) teruggelopen tot de laagste in 6 jaar vooral onder kinderen daalde de deelname. We bewogen wel meer buiten (ook kinderen), minder georganiseerd. Een trend die onder volwassenen al langer gaande was. Het aantal mensen wat voldoet aan de beweegnorm bleef vrijwel gelijk rond de 52%. Het verschil in beweeggedrag tussen hoog- en laagopgeleiden is door de Coronacrisis nog verder vergroot ten nadele van lager opgeleiden.

Acties

Tenminste 1 pilot starten met het concept 'Beweegschool Plus' (stimuleren actieve leefstijl onder leerlingen).

In 2021 starten met concept Beweegschoolplus op 1 school in elk van de 3 verschillende regio's (Walcheren, Bevelanden en Zeeuws-Vlaanderen).

Voortgang/Resultaat

In 2021 is er in alle 3 de regio's op tenminste 1 school gestart met het concept Beweegschoolplus.

We ondersteunen tenminste 25 sportevenementen die passen bij het DNA van Zeeland en welke zorgen voor promotie van Zeeland en mensen in beweging brengen

Voortgang/Resultaat

In 2021 konden er net als in 2020 als gevolg van de Coronamaatregelen bijna geen evenementen plaatsvinden. Het aantal van 25 evenementen is dan ook niet gehaald. De echte topsportevenementen vormden een uitzondering, die konden onder zeer strikte regels en zonder publiek wel plaatsvinden. Dat was echter niet in alle gevallen ook financieel haalbaar door het ontbreken van publieksopbrengsten, in combinatie met alle aanvullende maatregelen en daarmee gemoeid zijn extra kosten.

Zeeuws brede motorische screening uitzetten (MQ-scan).

In 2021 zijn alle basisscholen in Zeeland (190) gescreend mbv de MQ-scan om inzicht te krijgen in de motorische ontwikkeling van kinderen (nulmeting).

Voortgang/Resultaat

Het is in 2021 niet gelukt de screening op alle scholen uit te voeren vanwege de Coronamaatregelen en schoolsluitingen is er verdere vertraging opgetreden. Op ongeveer 2/3 van de scholen is het nu uitgevoerd.

Doelstelling

Toekomstbestendige culturele infrastructuur

De Zeeuwse regio is vitaler geworden door een culturele infrastructuur die, in samenwerking met externe partners, beter is toegesneden op de Zeeuwse inwoners, de bezoekers en hen die zich hier willen vestigen.

Stand van zaken

Vanwege de coronapandemie is de cultuursector een deel van het jaar gesloten geweest. Wanneer o.a. musea, poppodia en theaters wel open mochten, was dat onder voorwaarden. Daardoor kon veel niet doorgaan. Dit heeft niet alleen effect op de organisaties, maar ook op alle betrokkenen, zoals kunstenaars, technici en toeleveranciers. Door de sector is gekeken naar wat wel kon en daarop hebben ze dan ook ingespeeld.

Acties

Afspraken maken met Zeeuwse gemeenten over gezamenlijke aanpak en ondersteuning van activiteiten op (onderdelen van) het terrein van in ieder geval de kunsten, bibliotheekwerk, cultuureducatie en restauratie Rijksmonumenten via de regioarrangementen

Realisatie van een dekkend stelsel van culturele en domein overstijgende initiatieven via de regioarrangementen waarin provincie en 13 gemeenten samenwerken. Met inachtneming van de afloop van de convenantsperiode en de effecten van Covid-19 worden nieuwe afspraken gemaakt.

■ Voortgang/Resultaat

Met gemeenten zijn afspraken gemaakt over de regio-arrangementen. Beschikkingen zijn verzonden en activiteiten uitgevoerd, daar waar mogelijk vanwege de coronamaatregelen van overeidswege.

In 2021 zijn nieuwe convenanten met de gemeenten / regio's opgesteld. Hieruit zijn ook nieuwe regio arrangementen voortgekomen

Jaarlijks in afstemming met andere provinciale opgaven prestatieafspraken maken.

Prestatieafspraken maken met ZB| Planbureau en Bibliotheek van Zeeland (ZB), Zeeuws Museum, Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland (SCEZ) en Centrum voor Beeldende Kunst vormgeving en architectuur Zeeland (CBK Zeeland) over hun bijdragen aan de Zeeuwse culturele infrastructuur en daarbij tot uitdrukking brengen hoe samenwerkingen en domeinoverstijgende activiteiten worden gerealiseerd.

■ Voortgang/Resultaat

Prestatieafspraken zijn gemaakt, neergelegd in beschikkingen en gemonitord via ambtelijke en bestuurlijke overleggen.

Ondersteunen van het Publicatie- en Documentairefonds Zeeland ondergebracht bij het Prins Bernhard Cultuurfonds voor jaarlijks ten minste twee documentaires en drie publicaties die Zeeland op bijzondere wijze voor het voetlicht brengen

Het materieel en immaterieel erfgoed van Zeeland wordt zoveel mogelijk behouden, op een duurzame manier beheerd en ontsloten voor een breed publiek.

■ Voortgang/Resultaat

Er zijn vier publicaties en drie documentaires gesteund uit het Documentaire- en PublicatieFonds Zeeland.

Doelstelling

Cultureel erfgoed

Het materieel en immaterieel cultureel erfgoed van Zeeland is zoveel mogelijk behouden, op een duurzame manier beheerd en ontsloten voor een breed publiek.

■ Stand van zaken

De acties uit het *Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed 2021* die betrekking hebben op materieel en immaterieel erfgoed zijn uitgevoerd. Zo is bijvoorbeeld de monitor over de fysieke staat van rijksmonumenten geactualiseerd en ondersteund Erfgoed Zeeland de Zeeuwse musea bij het digitaliseren van hun collectie.

Acties

Invulling geven aan de ondersteuning aan de eigenaren van de 190 cultuurhistorisch waardevolle boerderijcomplexen die zijn geselecteerd bij de in 2018 afgeronde boerderijenselectie (opgenomen in het Omgevingsplan Zeeland 2018).

■ Voortgang/Resultaat

De boerderijregisseur is ingesteld om eigenaren van cultuurhistorisch waardevolle boerderijcomplexen te ondersteunen. De regisseur heeft zijn werkzaamheden voortgezet in 2021. Het project loopt tot najaar 2022.

Op basis van de bestuurlijke afspraak met het Rijk invulling geven aan de instandhouding van rijksmonumenten door in overleg met gemeenten subsidie te verlenen voor de restauratie van ten minste drie rijksmonumenten.

■ Voortgang/Resultaat

Subsidie is verleend voor de restauratie van vijf rijksmonumenten. Het betreft de Grote of Maria Magdalenakerk in Goes, het Vollebregtorgel in de Opstandingskerk in Wissenkerke, de toren van de Geerteskerk in Kloetinge, de Hervomde kerk in Stavenisse en boerderij de Grote Mouterij in Sint Maartensdijk.

Uitwerken van het verhaal van Zeeland via maximaal negen aansprekende iconische kernverhalen (de Zeeuwse erfgoedlijnen) waardoor meer focus en samenhang gebracht wordt en het erfgoed 'vermarkt' kan worden.

■ Voortgang/Resultaat

Er zijn negen iconische kernverhalen gedefinieerd waardoor meer focus en samenhang gebracht wordt en het erfgoed 'vermarkt' kan worden.

Doelstelling

Kunsten

De Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland zijn versterkt door bij te dragen aan kunsten.

■ Stand van zaken

Vanwege de coronapandemie en sluiting van de sector zijn veel projecten vertraagd of aangepast uitgevoerd. Daar waar het kon zijn uitingen geweest die bij hebben gedragen aan de Zeeuwse identiteit, het vestigingsklimaat, de vrijetijdseconomie en de promotie van Zeeland.

Door de Coronapandemie zijn veel Nederlanders op vakantie in eigen land geweest. Daardoor zijn de evenementen en andere kunstgerelateerde uitingen die wél door konden gaan, goed bezocht (ook door eigen inwoners).

Acties

Ondersteunen van culturele producties, festivals en organisaties die zich onderscheiden op het gebied van Zeeland als decor en inspiratiebron

Ondersteunen van culturele producties, festivals en organisaties die zich onderscheiden op het gebied van Zeeland als decor en inspiratiebron door het subsidiëren van het Zeeland Nazomer Festival, Film by the Sea, Vestrock, Bevrijdingsfestival Zeeland, Muziekpodium Zeeland en Het Zeeuws Orkest.

■ Voortgang/Resultaat

De festivals en jaarprogramma's van de in de cultuurnota opgenomen podiumkunsten organisaties zijn in 2021 gerealiseerd. FbtS en ZNF hebben deelgenomen aan de evenementenmonitor. Verder zie opgave Zichtbaar Zeeland tav marketing acties en campagnes.

Doelstelling

(Talent)ontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren

Cultuureducatie en talentontwikkelingstrajecten voor jongeren zijn in Zeeland effectiever geworden doordat culturele instellingen en onderwijsinstellingen (van primair onderwijs tot en met hoger universitair onderwijs) een vaker en consequenter doorgaande leerlijn hanteren.

■ Stand van zaken

voor updates zie subdoelstellingen

Acties

Mede mogelijk maken vervoer naar musea van leerlingen uit het Primair Onderwijs

■ Voortgang/Resultaat

In 2019 is een pilot gestart rond busvervoer. Deze is geevalueerd en eind 2019 hebben PS extra middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van de Cultuurbus. Met cultuurbus wordt het onderwijs verbonden met culturele organisaties. In 2021, net als 2020 beperkte corona het aantal ritten, niettemin is het minimaal aantal ritten voor de prestatie afspraak (150) wel gehaald

Via prestatieafspraken met o.a. Kunstbende en Jeugdtheaterschool ontwikkelingstrajecten ondersteunen die jongeren de mogelijkheid bieden om zich (verder) te ontplooiën.

■ Voortgang/Resultaat

Via prestatieafspraken met betrokken instellingen is uitvoering gegeven aan deze ambitie.

Via prestatieafspraken met Stichting Cultuurkwadraat, Stichting Kinderkunstweek en HZ Cult verder uitbouwen van een eenduidige Zeeuwse aanpak cultuureducatie

Hierdoor kunnen kinderen, jongeren en jongvolwassenen in Zeeland opgroeien met een doorgaande culturele leerlijn van primair onderwijs tot en met hoger onderwijs/universitair onderwijs.

Stichting Cultuurkwadraat: Voert in opdracht van Provincie en gemeenten en i.s.m. PO in Zeeland de Rijksmatchingsregeling Cultuureducatie met Kwaliteit primair onderwijs uit. In 2021 wordt verder invulling gegeven aan de nieuwe beleidsperiode Cultuureducatie met kwaliteit (CmK).

■ Voortgang/Resultaat

Via de beschikkingen wordt gestuurd op verdere afstemming tussen deze partijen. Lopende het jaar zijn projecten tussen deze partijen ontwikkeld en tot uitvoering gebracht. Tevens is via een externe opdracht een advies uitgebracht voor verbetering van de -organisatie van- cultuureducatie in Zeeland

Doelstelling

Evenementen

De actuele maatschappelijke opgave is het herpositioneren van het Zeeuwse imago zodat mensen Zeeland meer en eerder gaan overwegen als plek om te leven, te werken en te studeren. Deze focus komt voort uit de krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt. Om alle vacatures vervuld te krijgen moeten er meer mensen van buiten Zeeland aangetrokken worden. Die mensen bereik je voornamelijk digitaal en je kan ze alleen overtuigen om voor Zeeland te kiezen als ze een positief beeld hebben van Zeeland. Dit vraagt om een goede en effectieve digitale aanpak vanuit een goed uitgeruste uitvoeringsorganisatie.

■ Stand van zaken

Net zoals in 2020, zijn in 2021 veel evenementen niet doorgegaan of afgeschaald vanwege de coronamaatregelen van overheidswege. Hierdoor is er in beperkte mate bijgedragen aan de maatschappelijke opgave.

Acties

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport

Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport, en de Provinciale relatie-evenementen inzetten als middel om de doelstellingen op het gebied van imagoverbetering en regiomarketing te bereiken. Hiervoor worden subsidies verleend en sponsorovereenkomsten gesloten met organisatoren van evenementen

Voortgang/Resultaat

Doelstelling

Leefbaarheid-Brede Welvaart; Versterking zorginfrastructuur en zorgketen

De leefbaarheid en de economie in Zeeland zijn versterkt door de ketensamenstelling in de zorgsector te ondersteunen en zodoende het niveau van zorgvoorzieningen in stand houden en versterken.

Ondersteuning van de ketensamenwerking in de zorg vindt plaats door aandacht te besteden aan de arbeidsmarkt in de zorg, het project vakantiedokter, de bereikbaarheid van zorgvoorzieningen en zorgwoningen. We faciliteren de sector door middel van incidentele subsidies, al dan niet in de vorm van cofinanciering.

De Provincie vervult een rol in de keten van zorgvoorzieningen. We doen dat door bij te dragen via ketenverbindingen, zoals de Zeeuwse Coalitie (ZC) en de verkenning van mogelijkheden tot samenwerking met Zorgbelang en NL Zorgt voor Elkaar.

Stand van zaken

Versterking van de Zeeuwse zorginfrastructuur met als hoofddoelstelling de juiste zorg op de juiste plaats blijft ook het komende jaar vanuit leefbaarheidsperspectief aandacht vragen. De Zeeuwse Zorg Coalitie is hiervoor in de lead. Dit proces wordt waar nodig door ons gefaciliteerd.

Acties

Belangenbehartiging/lobby van de Zeeuwse zorg op landelijk niveau c.q. bij de Rijksoverheid, met name voor zaken die voorwaardenscheppend zijn voor de zorgsector

Voortgang/Resultaat

Zaken waar belangenbehartiging voor de zorgsector aan de orde was hebben wij aangekaart bij de Rijksoverheid en blijven onze aandacht houden, waaronder het tandartsentekort in Zeeland.

Er worden actief natuurlijke verbindingen gelegd met netwerken en andere overlegstructuren zoals het Navigatieteam Leefbaarheid, Economic Board Zeeland, het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), de Academische Werkplaats Ouderenzorg (AWOZ).

We onderhouden en benutten deze netwerken door inzet te leveren via provinciale middelen en menskracht, zowel bestuurlijk als ambtelijk.

Voortgang/Resultaat

Via deelname aan dergelijke overlegstructuren zijn onderwerpen aanhangig gemaakt en waar nodig of gewenst, geagendeerd.

We dragen bij aan vraagstukken die gerelateerd zijn aan de zorg, zoals arbeidsmarkt, wonen en mobiliteit.

Voortgang/Resultaat

Waar nodig en zinvol hebben wij onze bijdrage geleverd aan deze vraagstukken b.v. door het verstrekken van eenmalige subsidies (o.a. project vakantiedokter, dag van de verpleging).

We werken aan vergroting van het draagvlak binnen de Zeeuwse bestuurlijke verhoudingen voor Zeeuwse oplossingen binnen de zorg

■ Voortgang/Resultaat

In vervolg op een bestuurlijk overleg hebben wij in voorwaardenscheppende zin een subsidie verstrekt aan het College voor Zorg en Welzijn waarin wij om een plan van aanpak hebben gevraagd voor interbestuurlijke samenwerking tussen de zorgsector en het gemeentelijk sociaal domein.

Zorgketen: Zowel bestuurlijk (als lid) als ambtelijk bijdragen binnen de structuur van de Zeeuwse Zorg Coalitie, teneinde via deze krachtenbundeling een toekomstige zorgagenda te realiseren

■ Voortgang/Resultaat

Via deelname aan de ZZC hebben wij zowel bestuurlijk als ambtelijk bijgedragen aan de totstandkoming van een toekomstige zorgagenda. Hierover zullen Provinciale Staten in een afzonderlijke sessie in mei 2022 worden bijgepraat.

Doelstelling

Leefbaarheid

De Zeeuwse samenleving is veerkrachtiger, diverser en vitaler doordat meer Zeeuwen, in het bijzonder Zeeuwse jongeren, de mogelijkheden voor participatie middels zelfsturing, samenwerking met andere partijen, eindgebruikersaanpak, focus op duurzame ontwikkeling (Sustainable Development Goals) etc. beter benutten. Daarnaast is bij overheidsoptreden inzicht op de impact ervan op de Brede Welvaart, de leefbaarheid in Zeeland en bovendien is ook bij onderwerpen waar de eerste verantwoordelijkheid bij andere partijen ligt (denk aan gezondheidszorg) door het verbinden van partijen bijgedragen aan de energieke en Zeeuwse samenleving. De Zeeuwse samenleving leeft gezonder door de lijnen die via sport en ook eten zijn ingezet.

■ Stand van zaken

Ook in 2021 hebben we met verschillende activiteiten een bijdrage geleverd aan een vitale, diverse en veerkrachtige Zeeuwse samenleving. Zo brengen we met het programma Four Freedoms Door Het Jaar Heen het maatschappelijk belang van de vier vrijheden onder de aandacht en laten we Zeeuwse jongeren via het Jongerenparlement kennis met politiek en democratie. We ondersteunen samenwerking in de zorg voor een goede leefbaarheid in Zeeland en stimuleren met Gezond Leven dat Zeeuwen meer bewegen. Dit laatste niet alleen omdat sporten gezond is maar ook omdat sport Zeeuwen samenbrengt. Daarnaast geven we actieve Zeeuwen met het platform MAEX Zeeland en het Zeeuws Heldenfonds een steuntje in de rug bij het realiseren van de oplossingen die zij zelf zien voor maatschappelijke opgaven. Met Brede Welvaart als frame grijpen we het onderzoek Leven in Zeeland aan om in 2022 vanuit het perspectief van Zeeuwse inwoners een Zeeuwse Leefbaarheidsagenda op te stellen.

Acties

Four Freedoms Award Door Het Jaar Heen

Met de uitreiking van de Four Freedom Awards benadrukken we het belang van de onderliggende waarden in onze samenleving. Het gesprek over waarden willen we als provincie samen met netwerkpartners ook door het jaar heen verder invullen. We stellen daarvoor een uitvoeringsprogramma vast. De rol van de Provincie is stimulerend, netwerkverbindend en financieel

ondersteunend. We kiezen voor een geleidelijke opbouw van activiteiten en de bijbehorende groei van het netwerk.

■ Voortgang/Resultaat

Het doel van het uitvoeringsprogramma 'Four Freedoms door het jaar heen' is het bewustzijn in de samenleving met betrekking tot het gedachtegoed en nalatenschap van Franklin D. Roosevelt en de Vier Vrijheden bevorderen. Onder meer door aansprekende activiteiten te organiseren om thema's als vrijheid, verdraagzaamheid en respect levend te houden en actieve betrokkenheid bij de Vier Vrijheden te stimuleren. In 2021 zijn deze acties behaald. Ondanks corona kan teruggekeken worden op een succesvol jaarprogramma. Als gevolg van de coronamaatregelen konden niet alle activiteiten op de gebruikelijke manier doorgaan maar werd voor een aangepaste alternatieve invulling gekozen, zoals het 'digitale' Bevrijdingsfestival en de digitale Van Randwijklezing. Het aantal kijkers/deelnemers aan deze versie was boven verwachting hoog.

Het netwerk 'Four Freedoms door het jaar heen' is in 2021 uitgebreid met nieuwe netwerkpartners; het Anti Discriminatie Bureau (ADB) Zeeland en het Etty Hillesum Huis in Middelburg.

Gezond leven

We evalueren Jong leren eten en Gezond in Zeeland in afstemming met de netwerkpartners.

■ Voortgang/Resultaat

In de voorjaarsnota is een besparing van structureel € 51.000,- doorgevoerd. Uit de evaluatie blijkt de behoefte aan meer focus en meer aandacht voor de jeugd. IVN en SportZeeland zijn gevraagd hiervoor een voorstel te maken.

Instrumentontwikkeling: Monitoring

- We werken in samenwerking met ZB/Planbureau en in afstemming met het economische domein aan een monitor Brede Welvaart. Hiermee zijn overheidsinspanningen en de impact op leefbaarheid en ook economische performance te meten.

- De Staat van Zeeland die in 2021 wordt uitgevoerd door het Zeeuwse Planbureau, legt hiervoor een belangrijke basis.

■ Voortgang/Resultaat

In de regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS wordt de brede welvaart van gemeentes, provincies en COROP-gebieden in kaart gebracht. Aan de hand van 42 indicatoren geeft de monitor een breed en divers beeld van de staat en ontwikkeling van de regionale samenleving, waaronder de Zeeuwse. Deze monitor krijgt jaarlijks een update. Het onderzoek Leven in Zeeland 2021 (voorheen Staat van Zeeland), dat eens in de 4 jaar plaatsvindt, heeft deze regionale Monitor Brede Welvaart als basis en voert met een uitgebreide vragenlijst onder de Zeeuwse bevolking hierop een verdiepingsslag. Leven in Zeeland 2021 is inmiddels afgerond en wordt in maart 2022 door het HZ-Kenniscentrum Zeeuwse Samenleving (voorheen Planbureau) formeel opgeleverd.

Jongerenparlement

Jouw Zeeland is de jongerendenktank van de Provincie Zeeland. Jongeren van 12 tot 23 jaar praten tijdens debatten en denktankbijeenkomsten mee over onderwerpen die hen aangaan. Via het jongeren-netwerk betreft de Provincie Zeeuwse jongeren bij de ontwikkeling en uitvoering van provinciaal beleid. Met de pilot tweedaags jongerenparlement wil de Provincie jongeren binden aan Zeeuwse thema's. Het jongerenparlement is een combinatie van een denktankbijeenkomst en een debat.

■ Voortgang/Resultaat

Op 29 en 30 september 2021 organiseerde de Provincie Zeeland voor het eerst het Zeeuws jongerenparlement. Meer dan 40 jongeren van verschillende leeftijden (15 t/m 19 jaar) en opleidingsniveaus maakten tijdens de tweedaagse kennis met politiek en democratie. De tweedaagse stond in het teken van de klimaatverandering en wat dat voor Zeeland en de Zeeuwse arbeidsmarkt zou kunnen betekenen. Lees meer over het jongerenparlement en de opbrengst op: <https://www.zeeland.nl/over-ons/jouw-zeeland/het-zeeuws-jongerenparlement>

Participatiematrix

- We stellen een participatiematrix op waarin lopende activiteiten en doelgroepen zijn opgenomen. Hiermee identificeren we de mogelijkheden om zelfsturing en participatie verder te stimuleren.
- We continueren onze inzet op participatietrajecten: op het Zeeuws Heldenfonds, MAEX Zeeland, Jouw Zeeland en het Navigatieteam (eindgebruikersaanpak). Aanvullend op Jouw Zeeland intensiveren we onze inzet op jongerenparticipatie: we ondersteunen Zeeuwse jongeren om de Zeeuwse onderdelen van het coronaplan te adresseren aan verantwoordelijke organisaties en een wezenlijke en actieve bijdrage te leveren die leidt tot realisatie van concrete maatregelen.
- Continuering van de uitvoering van de werkzaamheden voor het Navigatieteam. We evalueren we de werking en zoeken actief naar koppeling met andere bestuurlijke overleggen, teneinde de bestuurlijke inzet en effectiviteit te optimaliseren.
- Daar waar initiatief uit de samenleving een belangrijke meerwaarde toevoegt gelet op onze provinciale kerntaken, zetten we in op netwerksamenwerking of geven ruimte via het uitdaagrecht.
- In het bijzonder zetten we in op kennisdeling over bereikbaarheid/mobiliteit als belangrijke voorwaarde voor de leefbaarheid in met name de minder bevolkte delen van onze provincie.

Voortgang/Resultaat

Via een door een stagiair uitgevoerd onderzoek is een beeld gevormd over participatie bij de Provincie. Meer ruimte voor participatie bij de Provincie vraagt om gerichte actie en wordt bestuurlijk ook verwacht gelet op de motie Van inspraak tot participatie.

Participatie in de samenleving is vanuit het uitvoeringsprogramma Iedereen telt in 2021 op verschillende manieren gesteund. Zo is afgelopen jaar het samenwerkingsfonds Zeeuws Heldenfonds verlengd tot en met 2022 waardoor verschillende Zeeuwse initiatieven een financiële bijdrage kunnen ontvangen. Ook is samen met betrokken partners gewerkt aan meer bekendheid en gebruik van het platform MAEX Zeeland. Niet alleen de mogelijkheid om een MAEX Impuls te ontvangen is interessant voor de aangesloten maatschappelijke initiatieven en sociale ondernemingen, ook het kunnen berekenen van de maatschappelijke impact via de Social Handprint is van meerwaarde. Een programma voor kennisdeling (o.a. bereikbaarheid/mobiliteit) is in 2021 voorbereid en wordt in 2022 uitgevoerd. Een bijdrage is geleverd aan een tweetal bijeenkomsten van het Participatienetwerk Zeeland (informeel netwerk om participatieprocessen te ondersteunen) over de wisselwerking tussen de leefwereld van initiatieven en de systeemwereld van organisaties.

Naast de activiteiten van JouwZeeland hebben via een eindgebruikersaanpak mbo-studenten een bijdrage geleverd aan een betere wachtbeleving in Zeeland, op de testlocatie busstation Westerscheldetunnel Terneuzen. In 2022 krijgt deze aanpak waarbij jongeren actief bijdragen aan een betere leefomgeving een vervolg. Het Navigatieteam Zeeland dat een samenhangende aanpak van leefbaarheidsvraagstukken tot stand wil brengen, heeft in 2021 haar positionering en werking onder de loep genomen. Het team stelt het perspectief van inwoners centraal en wil het frame van Brede Welvaart benutten voor het opbouwen van de agenda. In 2022 zal het Navigatieteam zich door ontwikkelen tot een maatschappelijke raad (mogelijk Social Board of LeefbaarheidsTafel).

Rijksprogramma Duurzaam Door

- We participeren in het Rijksprogramma Duurzaam Door, gericht op kennis- en netwerkbevordering op het gebied van regionale duurzaamheidsnetwerken. De inhoudelijke thematiek volgt de behoefte in de Zeeuwse samenleving. In de afgelopen periode zijn centrale thema's regionale duurzaamheidsnetwerken, energietransitie en gezond voedsel vanuit RVO Nederland uitgewerkt. De komende periode zal meer gericht zijn op het idee van Medegebruik als verzamelbegrip voor

commons, circulaire economie en deeleconomie.

- We verkennen binnen dit programma hoe we transitienetwerken in Zeeland kunnen ondersteunen in de vorm van regionale transitie academies en Living Labs.

- We ondersteunen ook de dag van duurzaamheid. In de samenleving van morgen is duurzame ontwikkeling het nieuwe normaal. Duurzaamheid is een verstrekkend begrip, wij hanteren de volgende definitie: Zorg goed voor jezelf, de ander en voor je natuurlijke omgeving. Nu en voor de toekomst. In een duurzame wereld zijn mens, natuurlijke omgeving en economie met elkaar in evenwicht.

Voortgang/Resultaat

In het kennisprogramma DuurzaamDoor werken maatschappelijke initiatieven, onderwijs- en kennisinstellingen, ondernemers, procesbegeleiders, maatschappelijke organisaties en overheden samen aan innovatieve en duurzame oplossingen voor maatschappelijke opgaven. In 2021 is de nieuwe periode van het programma ingegaan. In deze periode komen partijen niet meer samen in landelijke participatietafels zoals in de vorige periode het geval was, maar wordt met Regionale Transitiewerkplaatsen ingezet op het werken en leren vanuit concrete opgaven in een regio. Het Grenspark Groot Saeftinghe is geselecteerd als een van de vier Regionale Transitiewerkplaatsen.

In Zeeland is daarnaast bekeken hoe we het transitienetwerk VernieuwersLAB kunnen ondersteunen en wordt in verbinding met het Navigatieteam Zeeland een living lab rond integratie als instrument tot leefbaarheid voorbereid.

Op de Dag van de Duurzaamheid 2021 heeft NME Zeeland de voorleesactie in Zeeland georganiseerd. Gedeputeerde De Bat ging als duurzame VIP met leerlingen van een Middelburgse basisschool het gesprek aan over energiebesparing.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	527.199	517.276	552.276	592.267	583.716	262.076*	332.400*
Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	4	4	4	4	4	4	5
Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	7.509	6.648	7.000	8.165 (cursusjaar 2017-2018)	8.000***	8.000	Niet bekend**
Aantal deelnemers JeugdTheaterSchool Zeeland	259	264	215	221	220***	220	220
Aantal leerlingen restauratie opleidings project	17	11	12	15	15***	15	20

* Vanwege de Corona Crisis is de trendindicatie verstoord ten opzichte van voorgaande jaren. Het heeft vanwege de impact van die context minder waarde om getalsmatige indicatoren op te nemen voor de komende twee jaren.

** Vanwege de Coronapandemie is de cultuursector een groot deel van het jaar gesloten. Wanneer de sector open was, was groepsbezoek veelal niet mogelijk.

*** Op basis van aanname dat aantal deelnemers / leerlingen t.o.v. 2018 stabiel zal blijven.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Streefwaarde 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
Toekomstbestendige culturele infrastructuur	Receptieve deelname aan activiteiten van Zeeuwse inwoners van 16 jaar en ouder (monitoring ZB) in aantallen	192.000 *		192.000	192.000	Niet bekend. Vanwege Coronamaatregelen van overheidswege is de culturele sector een groot deel van het jaar dicht geweest.	192.000
(Talent) ontwikkeling en cultuureducatie jongeren PO en VO	Deelname aantal leerlingen ** cultuureducatie PO	54.000		54.000	54.000	Niet bekend. Vanwege coronamaatregelen van overheidswege is de culturele sector een groot deel van het jaar dicht geweest. Daarnaast waren groepsbezoeken ook niet mogelijk. In beperkte mate zijn er digitale lessen gegeven over cultuur en erfgoed.	54.000
Restauratievolume (Databank Erfgoedmonitor)	% Rijksmonumenten (excl. oorspronkelijke functie woonhuis), weergegeven naar de staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht'	24%	22,2%		22,1%	21,5%	10%

* Bron CBS: aantal inwoners Zeeland 2019 minus aantal inwoners jonger dan 20 jaar > afgerond 320.000. Ruim 60% van dit aantal (bron Staat van Zeeland ZB) bezoekt in 2017 culturele evenementen = 192.000

** Bron CBS: 2019 aantal jongeren Zeeland 5-19 jaar is afgerond 60.000 Aannee is dat gelet op de kerndoelen PO bijna alle PO scholen iets aan cultuureducatie doen > 90% x 60.000 = 54.000

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
060101-Toekomstbestendige culturele infrastructuur	15.134	499	15.633	15.896	263
060102-Cultureel erfgoed	2.341	102	2.443	1.800	-642
060103-Kunsten	404	-2	402	423	21
060104-Talentontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	489	165	654	649	-5
060201- Evenementen	824	42	866	835	-31
060401-Leefbaarheid - brede welvaart, versterking zorginfrastructuur	706	10	716	523	-193
060402-Gezond leven	819	-110	709	705	-4
069999-Ambtelijke inzet	610	3	614	604	-10
Totaal Lasten	21.328	709	22.037	21.435	-602
Baten					
060101-Toekomstbestendige culturele infrastructuur	714	235	949	1.344	395
060201- Evenementen	0	0	0	7	7
060401-Leefbaarheid - brede welvaart, versterking zorginfrastructuur	0	44	44	57	13
Totaal Baten	714	279	993	1.408	415
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-20.614	-430	-21.043	-20.027	1.016
Onttrekkingen					
980699 Bestemmingsreserves -Pr.6	-140	-2.644	-2.784	-2.784	0
Toevoegingen					
980699 Bestemmingsreserves -Pr.6	0	3.899	3.899	4.450	551
Mutaties reserves	140	-1.255	-1.115	-1.666	-551
Resultaat na bestemming	-20.474	-1.684	-22.158	-21.693	465

7. Programma Bestuur

Inleiding en ontwikkelingen

Goed openbaar bestuur draagt bij aan de kwaliteit van de samenleving en aan de welvaart. Het provinciebestuur zet zich in om de kwaliteit van dat openbaar bestuur te vergroten. Net als in 2020 heeft Covid-19 ook in 2021 effect gehad op de uitvoering van onze werkzaamheden. Sommige taken kenden hierdoor een intensivering, andere taken werden juist lastiger om in uitvoering te brengen.

Door de (financiële) gevolgen van de coronacrisis voor gemeenten, de tekorten op het sociaal domein en de herverdeling van het gemeentefonds, zijn gemeenten voor grote uitdagingen gesteld. De intensiteit van de provinciale toezichthoudende taak is hierdoor toegenomen en begin 2021 stonden er twee gemeenten onder preventief toezicht. Door herstelacties hebben we het jaar kunnen afsluiten met één gemeente onder preventief toezicht.

Interbestuurlijke samenwerking is nodig om als overheden de gezamenlijke Zeeuwse opgaven het hoofd te bieden. Hiervoor is in 2019 gestart met het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Volgens afspraak is het OZO geëvalueerd en hebben de deelnemende overheden dit jaar het besluit genomen om het OZO te continueren. Daarnaast werkten de gemeenten in de drie Zeeuwse regio's aan de gezamenlijke regiovisies en hebben twee van de drie regio's een doorvertaling gemaakt van de visies om te komen tot uitvoering. Bij dit proces is Provincie Zeeland nauw betrokken geweest en heeft hieraan bijgedragen, zowel financieel als in kennis en kunde.

Op interprovinciaal niveau is ook in 2021 samengewerkt, o.a. in IPO-verband, maar ook in diverse bestuurlijke en ambtelijke adviescommissies. In de bestuurlijke adviescommissie Kwaliteit Openbaar Bestuur zijn kennis en ervaringen gedeeld over de regionale aanpak, het werken als één overheid, het organiseren van bestuurskracht en aanpalende kwetsbaarheden. Met name met Fryslân zien we veel gelijkenissen, waardoor een aantal keer per jaar een bestuurlijke kopgroep wordt georganiseerd om ervaringen te delen en elkaar te versterken. De beperkende maatregelen door Covid-19 maakte dat deze ontmoetingen in 2021 niet of onder aangepaste omstandigheden konden plaatsvinden.

Als grensgebied heeft Zeeland in 2021, samen met medeoverheden als Noord-Brabant en het Rijk, weer nauw samengewerkt met Vlaanderen. Onder andere op het gebied van grensproblematiek veroorzaakt door Covid-19. Door ambtelijk- en bestuurlijk grensoverleg zijn afspraken gemaakt over de grensbelemmeringen en hoe deze op te heffen. Daarnaast hebben we, samen met het Programma Regionale Economie, door inzet van de lobby meegewerkt aan Interreg op thema's als cross-border healthcare.

De Covid-19 maatregelen zorgden in 2021 wederom voor belemmeringen op het terrein van lobby en public affairs. Toch is, door het aanspreken van onze creativiteit, er ook in 2021 aandacht gevestigd op Zeeland in o.a. Den Haag en Brussel via lobbyactiviteiten. Een voorbeeld is de Zeeuws Haagse dag, die dit jaar voor het eerst in een drieluik is georganiseerd. Ook is in 2021 inzet gepleegd door het evenementenbureau in de organisatie van activiteiten voor onze strategische programma's en projecten door op te treden als adviseur en/of organisator.

Door de komst van de Omgevingswet en de aangenomen motie van Provinciale Staten, stellen we een nieuwe participatieverordening op waarin het Uitdaagrecht wordt opgenomen. De eerste voorbereidingen voor deze verordening zijn in 2021 getroffen en we verwachten in 2022 de nieuwe verordening aan Provinciale Staten aan te bieden.

De beperkende maatregelen door Covid-19 hebben dit jaar ook hun weerslag gehad op de werkwijze van Provinciale Staten en hoe zij in staat werd gesteld haar rollen te vervullen. Hier is door de inzet van digitale oplossingen het hoofd aan geboden. Desondanks zijn de Statenvergaderingen, ongeacht fysiek of digitaal, wel openbaar toegankelijk geweest via de website van Provincie Zeeland.

Op het terrein van Weerbaar bestuur zijn in 2021 stappen gezet in de vorm van het vaststellen van het beleidsplan Aanpak Ondernijning 2021-2023 en de herijking van het Bibob-beleid. Door een uitbreiding van het team Bibob/ Ondernijning is er uitvoering gegeven aan de programmalijnen van het beleid, waaronder het vergroten van bewustwording rond ondernijning.

Speerpunten

- Bevorderen vaststellen en uitvoeren regiovisies
- Voorbereiding van de Europese programmaperiode 2021-2027 en benutting Europese programma's;
- Voortzetting van de samenwerking en kennisuitwisseling Fryslân – Zeeland;
- Doorontwikkeling van de grensgovernance Vlaanderen - Nederland
- Oplossen van grensknelpunten samen met relevante stakeholders in Zeeland, het Rijk en Vlaanderen.

Beleidskader

- [Gemeenschappelijk Financieel toezichtkader – GTK 2020 Gemeenten \(2019\)](#)
- [Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan Commissaris van de Koning in Zeeland \(2014\)](#)
- [Regionale innovatie strategie Zuid Nederland 2020](#)
- [Strategische Visie Euregio Scheldemond \(2015\)](#)
- [Verordening systematische toezichtinformatie Zeeland \(2014\)](#)
- [Nota 'Bestuurlijke integriteit Provincie Zeeland' \(2015\)](#)
- [Ambtsinstructie Commissaris van Koning](#)
- [Advies bestuurlijke werkgroep voor de aanpak van grensbelemmeringen](#)

Reguliere taken

- Taken Commissaris van de Koning als Rijksorgaan en als boegbeeld van de provincie Zeeland;
- Bestuurlijk toezicht door Commissaris van de Koning op de Veiligheidsregio Zeeland;
- Regietafel vluchtelingen;
- Regietafel stikstof
- Financieel toezicht gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen;
- Ondersteuning Bestuurlijke organisatie, inclusief ondersteuning van Provinciale Staten, (Staten)commissies en Gedeputeerde Staten;
- Interbestuurlijk toezicht op medebewindstaken van gemeenten en waterschap;
- Grensgovernance Vlaanderen – Nederland
- Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob).
- Bevorderen bestuurlijke integriteit.

Maatschappelijk effect

Een transparant, compact, integer, daadkrachtig, efficiënt en op regionale en/of grensoverschrijdende samenwerking gericht openbaar bestuur in Zeeland.

Doelstelling

Interbestuurlijk toezicht

De Zeeuwse samenleving is beter verzekerd van een goede uitvoering van wettelijke taken door gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen en van lokale en regionale overheden die beschikken over een gezonde financiële huishouding, doordat de provincie op die organisaties interbestuurlijk toezicht (IBT) heeft uitgevoerd.

■ Stand van zaken

De financiële positie van de gemeenten is in 2021 verbeterd en de uitvoering van de wettelijke taken waarop wij toezicht houden is op orde. We ontwikkelen door als het gaat om het Interbestuurlijk Toezicht. Met behulp van een dashboard verbeteren we het inzicht in de toezichtsinformatie en verhogen we daarmee de kwaliteit van het toezicht voor de komende periode.

Acties

Door inzet proportioneel toezicht en in dialoog bevorderen van een gezonde financiële huishouding van gemeenten met extra aandacht voor de financiële gevolgen van de coronacrisis, het sociaal domein en de herverdeling van het gemeentefonds

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 stonden de gemeenten Borsele en Vlissingen onder preventief begrotingstoezicht. De gemeente Borsele heeft door middel van een herstelbegroting in de loop van 2021 weer een sluitende begroting vastgesteld. De financiële gevolgen van de coronacrisis konden door de gemeenten worden opgevangen door extra compensatie vanuit het Rijk. Wij hebben in IPO-verband en in OZO-verband de financiële problemen m.b.t. het sociaal domein onder de aandacht gebracht van het Rijk en gepleit voor een structurele compensatie van de gestegen kosten voor met name de jeugdzorg. De voorlopige uitkomsten van het herverdeling van het gemeentefonds zijn positief voor Zeeland als geheel. Eind december hebben wij alleen de gemeente Vlissingen onder preventief toezicht moeten plaatsen i.v.m. het nog steeds lopende artikel 12-traject.

In nauw overleg met BZK en IPO en de agenda Toekomst van het Toezicht wordt het interbestuurlijk toezicht transparanter, uniformer en meer risicogericht vormgegeven

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is er in interprovinciaal verband verder gewerkt aan de vormgeving van het toezicht. Ter uitvoering van het actieplan Agenda Toekomst van het Toezicht zijn verschillende interprovinciale werkgroepen ingericht en gezamenlijk aan de slag. De eerste resultaten daarvan verwerken wij in 2022 in een nieuw Zeeuws beleidskader voor het interbestuurlijk toezicht. Het Beleidskader is een vertrekpunt voor het transparanter, uniformer en risicogerichter vormgeven van het interbestuurlijk toezicht in Zeeland

Kennisdeling en onderlinge intervisie stimuleren naar aanleiding van een herziening van het generieke toezicht binnen de provincie voor elk van de risicodomeinen

■ Voortgang/Resultaat

Voor de jaarlijkse IBT rapportage is elke gemeente gevraagd systematische toezichtinformatie toe te sturen. Deze informatie is in het eerste half jaar van 2021 met de Zeeuwse gemeenten besproken in een ambtelijke toezichtdialoog. Verder is in 2021 gestart met een ronde toezicht gesprekken per gemeente. In het najaar 2021 is de 'Rapportage interbestuurlijk toezicht 2019-2020' vastgesteld en met Provinciale Staten gedeeld.

Doelstelling

Samenwerkend bestuur

De Zeeuwse samenleving is beter verzekerd van een regionale aanpak door gemeenten, doordat de provincie regionale samenwerking heeft bevorderd waar dat toegevoegde waarde heeft, in samenwerking met Rijk, Provincies, Gemeenten en Waterschap.

■ Stand van zaken

Diverse vormen van (bestuurlijke) samenwerking zijn geïnitieerd en worden uitgevoerd. Voor de doorontwikkeling van deze vormen van samenwerking blijft de komende jaren aandacht nodig.

Acties

Bevorderen dat iedere regio een regiovisie vaststelt en in samenwerking tot uitvoering brengt

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is o.a. door middel van subsidieverlening bijgedragen aan de ontwikkeling en uitvoering van een regionale strategische agenda voor de Bevelanden als vervolg op de eerder vastgestelde regiovisie van De Bevelanden. Ook de regio Zeeuws-Vlaanderen heeft in 2021 met een provinciale subsidie een regiovisie opgesteld. De gemeenten op Walcheren hebben nog geen regiovisie. Zij zijn in 2021 gestart met het opstellen van een gezamenlijke visie. Het hebben van een gezamenlijke visie op regionale ontwikkelingen is een belangrijke voorwaarde voor de versterking van de intergemeentelijke samenwerking.

Continueren bestuurlijke samenwerking met provincie Fryslân

Voortgang/Resultaat

Dit jaar hebben de kopgroepvergaderingen in een lagere frequentie plaatsgevonden dan wenselijk, mede onder invloed van Corona. Ondersteunende ontmoetingen van ambtenaren en statenleden zijn eveneens uitgesteld. Het ligt in de bedoeling om zodra er weer fysieke ontmoetingsmogelijkheden zijn ook de onderwerpen van de samenwerking te herijken op hun actuele waarde. Tijdens de ontmoeting die wel doorgang kon vinden, zijn ervaringen gedeeld op inhoudelijke thema's als de relatie met het Rijksvastgoedbureau, de verschuivingen in vestigingsgedrag en klimaatlandschappen.

Doorontwikkeling van het OZO opdat zij een bijdrage levert aan het verhogen van de bestuurskracht en de samenwerking tussen Zeeuwse overheden wordt versterkt

Voortgang/Resultaat

In 2021 is de evaluatie over het Overleg Zeeuwse Overheden afgerond en hebben de deelnemende overheden het besluit genomen deze vorm van samenwerking voort te zetten. Gestaag wordt er voortgang geboekt in de samenwerking, bijvoorbeeld rondom de reacties op de Rijksbegroting en het landelijke coalitieakkoord en in de lobby over de herijking van het gemeentefonds. Tegelijkertijd doet het nieuwe coalitieakkoord een groot beroep op het gezamenlijke vermogen om de landelijke opgaven daadwerkelijk regionaal te vertalen en samen met regionale vraagstukken tot een goede uitvoering te brengen.

Doelstelling

Signalerend bestuur

De Zeeuwse samenleving is er beter van verzekerd dat nieuwe nationale en Europese regelgeving en overig beleid voldoende rekening houden met Zeeuwse omstandigheden en wensen, doordat de provincie besluitvormingstrajecten vroegtijdig heeft gesignaleerd en beïnvloed.

Stand van zaken

Ondanks de beperkende maatregelen wegens Covid-19 is het gelukt om in 2021 de Zeeuwse belangen aan diverse tafels in te brengen en via lobbyactiviteiten diverse besluitvormingstrajecten te beïnvloeden.

Acties

Adviseren over en ondersteuning geven aan de uitvoering van relatie-evenementen in het kader van het versterken van het relatiernetwerk van de Provincie Zeeland

Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn er door de beperkende maatregelen door COVID-19 helaas minder relatie-evenementen georganiseerd door Provincie Zeeland. Ondanks dat heeft het evenementenbureau toch (mee)gewerkt aan circa 25 evenementen en bijeenkomsten. Door de beperkende maatregelen eiste de organisatie van de evenementen om een creatieve benadering. Veel van de evenementen zijn op een digitale of hybride manier georganiseerd. Een voorbeeld hiervan is de uitgestelde uitreiking van de Four Freedoms Awards 2020. Ook is

het gelukt om op creatieve manieren de lobbymomenten doorgang te laten vinden, waaronder de Zeeuwse dag in Den Haag.

Het evenementenbureau heeft ondersteuning geboden bij de organisatie van evenementen ten behoeve van de verschillende projecten uit de programma's en opgaven, zoals de organisatie van een online talkshow Green Deal i.s.m. team Europa. Vanuit deze betrokkenheid heeft het evenementenbureau ook haar adviesrol invulling gegeven.

Doorontwikkeling en uitvoering van een effectieve grens governance grensgebied Vlaanderen - Nederland

Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben ondanks Covid-19 een reeks ambtelijke en bestuurlijke overleggen plaatsgevonden binnen de grensgovernance Vlaanderen-Nederland. Ten behoeve van deze overleggen zijn verschillende bespreekpunten aangedragen door decentrale overheden in de grensregio. Rondom deze onderwerpen zijn de verschillende bevoegde partijen op nationaal en regionaal niveau samengebracht. Meer concreet ging het hier o.a. over, het vervoer van meststoffen over de grens, grensdata, samenwerking rondom aanpak droogte, de stikstofproblematiek en thuiswerken voor grensarbeiders. Zo is afgesproken vanuit de grensprovincies grensoverschrijdende gebiedsgerichte pilots aan te dragen in het kader van de aanpak stikstofproblematiek en heeft het bestuurlijk netwerk recentelijk besloten een duidelijk signaal af te geven aan beide nationale overheden over de fiscale- en sociaalezekerheidspositie van thuiswerkende grensarbeiders.

Daarnaast is het aanvullende advies van Berx-Donner gereed gekomen. Het nieuwe kabinet zal hierover een standpunt innemen. Het advies koerst op verdere versterking grensgovernance door aanpak juridische grensknelpunten hier onder te brengen. In het Interreg programma is grensgovernance/aanpak grensknelpunten benoemd als strategisch project waardoor substantieel middelen beschikbaar komen in de periode 2022-2027.

Optimale voorbereiding/ benutting van de budgetten van Europese programma's in de programmaperiode 2021-2027

Voortgang/Resultaat

2021 stond in het teken van de uitvoering van REACT EU. De voor Zeeland beschikbare middelen zijn op tijd weg gezet in de vorm van projecten met Zeeuwse partners. Dankzij een intensieve lobby is ook het Nederlandse deel van de Kanaalzone Gent Terneuzen en Vlissingen Oost aangewezen als regio voor het Just Transition Fund waardoor € 58 miljoen beschikbaar komt voor het mitigeren van de effecten van energietransitie voor bedrijven en werknemers. In 2021 zijn verschillende operationele programma's opgesteld (onder meer OP Zuid, Interreg, JTF) die in 2022 goedgekeurd gaan worden door de Europese Commissie waarna deze programma's opengesteld gaan worden.

Uitvoering geven aan de strategische evenementen van de Provincie Zeeland gezamenlijk met externe partner (zoals de Haagse Dag, Oesterontmoeting en Nieuwjaarsbijeenkomst)

Voortgang/Resultaat

In 2021 is er een aantal evenementen georganiseerd om de positionering van Zeeland te versterken en lobbyacties te ondersteunen. De jaarlijkse Nieuwjaarsbijeenkomst in januari van 2021 door Provincie Zeeland ging niet door. Na de aangenomen motie in PS is de € 15.000,- gereserveerd voor de nieuwjaarsbijeenkomst 2021, overgeboekt naar het programma Leefbaarheid.

De jaarlijks Zeeuwse Dag in Den Haag heeft in 2021 een andere vorm gehad dan andere jaren gebruikelijk was. De beperkende mogelijkheden door de COVID-19 hebben bijgedragen aan een nieuwe aanpak en is er gekozen voor een drieluik aan Zeeuwse momenten in Den Haag. Op drie momenten in 2021 is met behulp van kenmerkende Zeeuwse producten de aandacht gevestigd op Zeeland bij Haagse relaties en kamerleden.

De Zeeuwse Oesterontmoeting was een van de eerste fysieke bijeenkomsten in 2021. Dit keer

– door COVID-19 - nog wel in een veel kleinere vorm dan voorheen gebruikelijk was.

Versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel door het beïnvloeden van beleidsontwikkeling en besluitvorming lobby Brussel en Den Haag

■ Voortgang/Resultaat

In Den Haag en Brussel zijn ondanks Covid-19 beperkingen, verschillende acties georganiseerd. Zo is er in het najaar samen met OZO de Haagse dag succesvol georganiseerd met seminars, het Zeeuws diner en de netwerklunch voor Haagse ambtenaren. De geagendeerde onderwerpen zijn vervolgens teruggekomen in verschillende Kamerdebatten en vervolcontacten met ministeries. Ook in 2021 stond de dynamische lobby agenda van de Zeeuwse overheden centraal voor de lobbyactiviteiten waaronder de inzet om de tunnel tolvrij te maken. Hier is een Kamermeerderheid voor behaald. Op dossier energie en klimaat is door een gezamenlijke lobby meer ruimte geschept voor maatwerk in de verduurzaming van de industrie. Daarnaast is er bijvoorbeeld met andere provincies samengewerkt om gezamenlijke doelen te behalen: er is bijvoorbeeld in samenwerking met Limburg succesvol aandacht gevraagd voor spreiding van cultuursubsidies.

Versterking van de samenwerking met Vlaanderen onder meer door actieve deelname in grensgovernance, de Vlaams Nederlandse Delta en de Scheldemondraad

■ Voortgang/Resultaat

De samenwerking met Vlaanderen en de deelname in de genoemde gremia heeft effectief bijgedragen aan het mitigeren van ongewenste grenseffecten van covid maatregelen die de beide landen hebben genomen. Daarnaast is het afgelopen jaar belangrijke voortgang geboekt bij de aanpak van (juridische) grensknelpunten onder meer door de inzet het bi- solutions instrument van de Europese Commissie voor Zorgzaam in Zeeuws Vlaanderen t.b.v. Cross-border healthcare and the reimbursement of cross-border healthcare costs. In het Interreg programma Vlaanderen Nederland is mede dankzij de lobbykracht van de genoemde bestuurlijke platforms zijn verschillende thema's opgenomen die bijdragen aan de verdere intensivering van de samenwerking met Vlaanderen b.v. op het terrein van energietransitie, klimaatadaptatie, kennisamenwerking en aanpak grensknelpunten en daarmee aansluiten op Zeeuwse opgaven en uitdagingen.

Doelstelling

Sterk provinciaal bestuur

De Zeeuwse samenleving wordt ondersteund door een sterk, betrouwbaar (integer) en dual Zeeuws provinciaal bestuur dat die samenleving steeds beter betreft bij zijn besluitvorming.

■ Stand van zaken

Ook hier zijn de beperkende maatregelen door Covid-19 van invloed geweest op de wijze waarop het Zeeuws provinciaal bestuur de samenleving heeft kunnen betrekken bij besluitvorming. Dit heeft er wel toe geleid dat digitale ondersteuningsvormen sneller zijn ontwikkeld en mogelijkheden bieden voor de toekomst.

Acties

Continuering rechtstreekse uitzendingen van vergaderingen van Provinciale Staten en Statencommissies en inzetten van social media. De vorm en wijze waarop hier invulling aan wordt gegeven, wordt dit jaar bekeken

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn de reguliere uitzendingen van Omroep Zeeland vervallen als gevolg van de corona epidemie. Alle vergaderingen, onafhankelijk van de vraag of deze digitaal of fysiek werden

gehouden, zijn rechtstreeks te volgen geweest via de website van de provincie Zeeland. Er worden door Omroep Zeeland onderwerpen uit de PS vergaderingen geselecteerd voor hun actualiteiten rubrieken.

Iedere maand wordt bekeken of er digitaal dan wel fysiek wordt vergaderd. Er is een format in voorbereiding om interviews met statenleden na afloop of tijdens de vergaderingen van Provinciale Staten in de studio van provincie Zeeland op te nemen. De ontwikkeling en inrichting van de nieuwe studio is hierbij van belang, maar deze is nog niet gereed omdat de levering van apparatuur is vertraagd als gevolg van Corona.

Het uitdaagrecht opnemen in een nieuw vast te stellen provinciale participatieverordening

Voortgang/Resultaat

In 2021 is gestart met het schrijven van een nieuwe participatieverordening. Deze participatieverordening vervangt de huidige 'Inspraakverordening Zeeland 2010'. Het uitdaagrecht wordt toegevoegd aan deze nieuwe verordening. Vanaf eind 2021 lopen er een aantal trajecten die betrekking hebben op participatiebeleid. Dit vraagt om een goede afstemming en kan in 2022 nog leiden tot een aanpassing van deze verordening. De planning is om de nieuwe participatieverordening in de tweede helft van 2022 aan Provinciale Staten voor besluitvorming aan te bieden.

Op een vernieuwende wijze, met aandacht voor netwerksturing, invulling geven aan de rollen van Provinciale Staten als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur

Voortgang/Resultaat

Sinds 2019 wordt in opgaven waar is gekozen voor netwerksturing door de provinciale organisatie gewerkt op de basis van de filosofie zoals uiteengezet in Expliciete Politiek en die is uitgewerkt in de opgavencyclus. Ook in 2021 is een aantal opgaven op deze wijze behandeld door Provinciale Staten, het gaat daarbij onder meer om Slimme Mobiliteit, Zichtbaar Zeeland en Klimaatadaptatie.

Op interactieve wijze inwoners, organisaties en bedrijven betrekken bij de beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende bijeenkomsten.

Voortgang/Resultaat

Rond grotere opgaven en ruimtelijke projecten worden verschillende belanghebbenden betrokken waar en wanneer dit mogelijk is. In het afgelopen jaar is dit onder meer gebeurd bij de Veerse Meer visie. De maatregelen die werden genomen met het oog op de Corona epidemie hebben een interactieve aanpak bemoeilijkt.

Verbetering van het bestuurlijk-politiek-ambtelijk samenspel, inclusief een verbeterde beleidsplanning

Voortgang/Resultaat

Een handelingsrepertoire in de vorm van een rapport is opgeleverd en vastgesteld door GS. Hierbij valt te denken aan afspraken over de vorm van besturen, rolvastheid in de functie als bestuurder, het samenspel tussen bestuur en de ambtelijke organisatie en bijbehorende advisering. Op heidagen van- en voor het college is hier op teruggegrepen.

Onder leiding van een extern adviesbureau is een traject met meerdere sessies in gang gezet. GS-leden, directieleden, managers en beleidsmedewerkers zijn hierop aangehaakt. Een handelingsrepertoire in de vorm van een rapport is opgeleverd en vastgesteld door GS. Op heidagen van- en voor het college is hier op teruggegrepen. Via de directie en het middenmanagement is dit rapport onder de aandacht gebracht binnen de organisatie.

Vanuit de wens om meer sturing te kunnen geven op de besluitvorming in beleidsprocessen is voorgenomen om middels een beleidsplanning inzicht te geven in de beleidsprocessen op de (middel)lange termijn. In de beleidsplanning zijn een aantal zichtbare verbeteringen doorgevoerd, er wordt gewerkt aan een consequentere aanlevering van dossiers, wat moet

resulteren in een meer volledige beleidsplanning.

Doelstelling

Weerbaar bestuur

Het Zeeuwse vestigingsklimaat en de Zeeuwse woon- en werkkwaliteit (leefbaarheid) kent een fundament van Integrale (grensoverschrijdende) veiligheid doordat de provincie zich actief bezighoudt met behouden en ontwikkelen van kennis en innovatie in het veiligheidsbeleid.

■ Stand van zaken

Naast de samenwerking met partijen op het fysieke veiligheidsdomein, wordt door Provincie Zeeland veel inzet gepleegd op de aanpak tegen ondermijning. Het kennisniveau van Provincie Zeeland is op dit terrein vergroot.

Acties

De ingezette lijn van het toepassen van de Wet Bibob wordt door ons voortgezet en uitgebreid middels een nieuwe beleidslijn en de nieuwe Wet.

Dit doen wij door het bevorderen van bewustwording (awareness) door het op- en inzetten van instructies, opleiding interne medewerkers in het kader van BIBOB, awareness bijeenkomsten, ontwikkelen voorlichtingsmateriaal ondermijning etc.

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 zijn diverse Bibob onderzoeken uitgevoerd, voor het eerst ook bij vastgoedtransacties. Het college van GS heeft een nieuwe Bibob beleidslijn vastgesteld, waarin uitbreiding van de toepassing is voorzien voor onder meer subsidies en overheidsopdrachten.

De Taskforce-RIEC voert als samenwerkingspartner belangrijke taken voor Zeeland uit als het gaat om de bestrijding van Ondermijning en ondersteuning bij BIBOB-onderzoeken. Deze samenwerking wordt voortgezet

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is de samenwerking met Taskforce-RIEC verder voortgezet, onder meer op het terrein van Bibob onderzoeken, de ingezette Bibob APK voor gemeenten, de weerbaarheid van het Zeeuws havengebied en een Zeeuwse norm voor een weerbare overheid. Op deze en andere terreinen werken de provincie en Taskforce-RIEC nauw samen.

Wij geven uitvoering aan de (vastgestelde) visie op ondermijning en zetten wij in op de vier programmalijnen uit de visie; 1. weerbare organisatie, 2. weerbare overheid, 3. weerbare samenleving en 4. data, inzicht en onderzoek

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 heeft het college van GS het beleidsplan aanpak ondermijning 2021 – 2023 vastgesteld. In dit jaar zijn diverse acties ingezet die passen binnen de programmalijnen van dit plan. De belangrijkste daarvan zijn het opzetten van een 'Bibob APK' voor de Zeeuwse (en Brabantse) gemeenten. Naar verwachting zal de uitkomst van het onderzoek in het eerste kwartaal van 2022 worden opgeleverd, evenals een behulpzaam APK instrument.

De provincie heeft vanuit haar faciliterende en ondersteunende rol, meerdere subsidies verstrekt aan initiatieven en projecten die bijdragen aan de aanpak tegen ondermijning. Voorbeelden van deze initiatieven zijn de projecten "Weerbare zeehavens" (actieplan gericht op aanpak ondermijning in zeehavens) en "Bijtende bende" (gericht op milieuschade drugsafval).

De provincie is in 2021 mede initiatiefnemer en nauw betrokken bij de vorming van een 'Zeeuwse norm weerbare overheid'. Dit betreft een norm die moet gaan dienen als

gezamenlijke basis c.q. ondergrens, waar alle Zeeuwse overheden (op termijn) aan voldoen, om zodoende samen integer en weerbaar te zijn tegen ondermijnende invloeden. Vaststelling van de norm en verdere operationalisering is voorzien in 2022.

De voortgang op de programmalijnen meten we langs de Piramide fitte provincies. Dit instrument, dat is ontwikkeld door Taskforce-RIEC Brabant Zeeland, heeft de Provincie Zeeland in 2021 gebruikt om een (start)beeld te vormen hoe weerbaar de organisatie tegen ondermijnende invloeden is. De piramide bevat een selectie van vragen op de thema's 'bewustwording en organisatie', 'informatiepositie', 'beleid en handhaving', 'integere en veilige werkomgeving' en 'communicatie'. Invulling van deze analyse levert een score op in de piramide, hoe hoger de score is, hoe hoger de Provincie in de piramide komt te staan en hoe fitter (weerbaarder) de organisatie is. Het is dus een instrument dat de Provincie helpt om voor zichzelf een beeld te vormen hoe het er voor staat. De piramide kan daarmee ook richting geven waar extra aandacht en inzet nodig is om fitter (weerbaarder) te worden.

Het streven van de Provincie Zeeland is om iedere twee jaar een trede/fase hoger in de piramide te komen.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gemeenten onder preventief toezicht:									
Landelijk	9	9	16	10	4	6	3	9	12
Zeeland	0	1	3	2	2	2	1	4	2

Trendindicatoren	2007	2011	2015	2019
Opkomstpercentage statenverkiezing:				
Landelijk	46,4%	56,0%	47,8%	56,2%
Zeeland	52,9%	58,9%	52,2%	59,2%

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
Financieel gezonde Zeeuwse gemeenten	Gemeenten onder preventief toezicht	4	1	2	0
Herkenbaar en samenwerkend bestuur	Vastgestelde Regiovisie	1 (De Bevelanden)	3 (De Bevelanden, Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren)	2	3
Weerbaar bestuur	Piramide naar fitte Provincie		Trede 2	Trede 2	Trede 4 (2025)

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
070101-Interbestuurlijk toezicht	1.737	-106	1.631	961	-671
070102-Samenwerkend bestuur	58	115	173	173	0
070104-Signalerend bestuur	985	-6	979	667	-312
070105- Weerbaar bestuur	165	76	241	213	-28
079999-Ambtelijke inzet	3.961	282	4.243	4.215	-28
Totaal Lasten	6.906	362	7.268	6.229	-1.038
Baten					
070101-Interbestuurlijk toezicht	43	21	65	45	-20
070104-Signalerend bestuur	109	0	109	30	-79
070105- Weerbaar bestuur	0	0	0	64	64
Totaal Baten	152	21	174	139	-35
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-6.754	-340	-7.094	-6.091	1.004
Onttrekkingen					
980799 Bestemmingsreserves -Pr.7	0	-107	-107	-107	0
Toevoegingen					
980799 Bestemmingsreserves -Pr.7	0	75	75	75	0
Mutaties reserves	0	33	33	33	0
Resultaat na bestemming	-6.754	-307	-7.062	-6.058	1.004

8. Programma Energie op klimaat!

Inleiding en ontwikkelingen

De temperatuur op aarde stijgt en het klimaat verandert. Dit komt door de toename van broeikasgassen in de lucht. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. Daarom nemen we maatregelen. Maatregelen om klimaatverandering te beperken door over te gaan op schone energie (energietransitie). En maatregelen om ons aan te passen aan het veranderende klimaat (klimaatadaptatie).

De provincies hebben het Rijk aangeboden het voortouw te nemen in het klimaatbeleid. Ook omdat een Provincie in het waterbeheer vaste taken heeft.

In ons coalitieakkoord "Samen verschil maken" staan twee hoofdpogingen: energietransitie en klimaatadaptatie. De uitvoering daarvan vindt plaats in het uitvoeringsprogramma's "Energie op Klimaat!" en "Woonplaats Zeeland".

In Zeeland zijn de natuur en economie nauw met elkaar verbonden.

De opgave voor de toekomst is om onze natuur en economie in evenwicht met elkaar te ontwikkelen. En dat binnen de eisen aan waterveiligheid. Tegelijk is wereldwijd, Europees én nationaal verband afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave behalen. Zo dragen we bij aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen en om een aantrekkelijke vestigingslocatie te zijn en blijven. De uitdaging daarbij is om slimmer gebruik te maken van eindige - en deels schaarse – grondstoffen. En steeds meer gebruik te maken van biobased grondstoffen en materialen. Daarnaast moeten we fors meer energie duurzaam opwekken, energie besparen en willen we de ontwikkeling naar een kringlooeconomie aansporen. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners.

Ondanks het terugdringen van de CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, is de al ingezette klimaatverandering niet terug te draaien. De klimaatveranderingen zijn ondertussen steeds merkbaarder. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte en wateroverlast. En daarnaast te maken hebben met de stijgende zeespiegel. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen.

In 2019 en 2020 zijn stappen gezet in de uitwerking van de opgaven energietransitie en klimaatadaptatie. Dit heeft in 2020 geleid tot de vaststelling van de regionale energiestrategie (RES). Voor de energietransitie zijn verschillende pilotprojecten in uitvoering gebracht. Ook steunen we initiatieven die de CO₂-uitstoot helpen verminderen. Dit doen we onder andere via onze deelname aan het fonds voor energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen. En we geven zelf het goede voorbeeld. Bijvoorbeeld door duurzaam in te kopen en het inzetten van duurzame grond-weg- en waterbouw in onze infraprojecten. Dit breiden we waar mogelijk uit met andere overheden in de regio.

In 2021 is ook de strategie voor klimaatadaptatie definitief geworden. De uitvoering geven we vorm in een programma aanpak. In 2021 zijn projecten uitgevoerd gericht op verduurzaming van mobiliteit en gebouwde omgeving. We hebben in 2021 klimaatadaptatieve maatregelen genomen, zoals bijdragen aan groene daken en groene schoolpleinen. De lopende projecten zoet water bieden veel kennis en nieuwe projecten gaan van start. Bij het inspelen op klimaatverandering en uitvoeren van het Deltaprogramma zijn veel partijen betrokken. We zijn samen verantwoordelijk voor het uitvoeren van de acties. Juist door samen te werken kunnen we doelen behalen.

Speerpunten

- Opbrengst windenergie (op land): 700 MW in 2030 en zonne-energie: 1.000 MW in 2030.
- Helpen met uitvoering SDR-roadmap "klimaatneutrale industrie 2050".
- Maatschappelijk verantwoord inkopen en duurzame aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw.
- We voeren de regionale energiestrategie (RES) uit om de Zeeuwse CO₂-doelen te behalen.
- Uitvoeren acties uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

Beleidskader

- [Economische Agenda](#)

- [Kabinetsaanbod IPO/VNG/UvW “Naar een duurzaam Nederland”](#)
- [Convenant Ambitie 2030 “Duurzaamheid werkt!”](#)
- [Regionale Energiestrategie](#)
- [Richtlijn overstromingsrisico's](#)
- [Omgevingsplan](#)

Maatschappelijk effect

De uitstoot van CO₂ (en andere gasen die eenzelfde werking hebben) worden verminderd en het gebruik van anders schaarse grondstoffen neemt af. De leefomgeving wordt aangepast aan veranderende (klimaat)omstandigheden waardoor inwoners en bezoekers van Zeeland kunnen leven in een veilige, aangename en klimaatbestendige leefomgeving.

Energietransitie

Het klimaat verandert en de zeespiegel stijgt door de uitstoot van broeikasgassen. Fossiele grondstoffen worden schaars. Daarom is wereldwijd, in Europees én nationaal verband afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. Hier is een transitie in onze energievoorziening voor nodig. De Provincie Zeeland wil hier haar verantwoordelijkheid in nemen en het Zeeuwse deel van deze wereldwijde opgave realiseren.

Ambitie:

Het doel (maatschappelijke effect) is om met elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie 49% minder CO₂ uit te stoten in 2030. De uiteindelijke stip op de horizon is 95% CO₂-reductie in 2050. Verschillende partijen in Zeeland willen dit proces samen vormgeven en uitvoeren.

Inzet:

De Regionale energiestrategie (RES) is de Zeeuwse vertaling van het mondiale en landelijk klimaatakkoord en vormt de koepel van de Zeeuwse energieaanpak: Parijs op z'n Zeeuws. Via het samenwerkingsplatform Zeeuws Energieakkoord hebben meer dan honderd partijen hier aan gewerkt. Provincie Zeeland is één van de initiatiefnemers en betalende partners. De provinciale rol in dit samenwerkingsproces is voornamelijk regisseur, aanjager en linking pin naar landelijk klimaatbeleid. In de RES is de Zeeuwse strategie bepaald om te komen tot een duurzame gebouwde omgeving, mobiliteit en elektriciteitsproductie. In de RES wordt voor de verwarming van de gebouwde omgeving een apart spoor uitgewerkt via de zogenaamde regionale structuurvisie warmte. We ondersteunen gemeenten bij het maken van warmtetransitieplannen per dorp/wijk. Voor de energietransitie in de industrie is het samenwerkingsplatform Smart Delta Resources (SDR) opgericht. De Provincie is één van de deelnemende partijen. Ook voor een energie-neutrale industrie maken we een strategie en uitvoeringsprogramma.

Proces:

Energietransitie is een vraagstuk dat via netwerksturing wordt aangepakt. In het Zeeuws Energieakkoord werken meer dan honderd partijen samen aan de energietransitie in de RES. Dit netwerk kent een bestuurlijk en een ambtelijk kernteam, waarin de provincie, Zeeuwse gemeenten, waterschap, netbeheerder DNWG en ontwikkelingsmaatschappij Impuls vertegenwoordigd zijn. Zij sturen de dagelijkse gang van zaken aan, en besluiten over het proces. De gedeputeerde voor energie is voorzitter van de RES. De inhoud wordt vanuit de verschillende sectoren bepaald door alle relevante Zeeuwse partijen zoals bedrijven, maatschappelijke organisaties, burgercoöperaties en onderwijsinstellingen. Halverwege 2020 is de RES 1.0 door alle Zeeuwse overheden vastgesteld. Aansluitend start de uitvoering en vindt concretisering van de strategie plaats via de regionale structuurvisie warmte. Ook vindt een doorontwikkeling plaats richting een RES 2.0. Smart Delta Resources (SDR) is een industrieplatform waarvan de grootste industriële bedrijven van Zeeland (incl. de Gentse Kanaalzone en Bergen op Zoom) lid zijn. Ook de provincie Zeeland is lid en zit in de board waar besluitvorming plaatsvindt. Ondersteuning en projectleider worden geleverd door ontwikkelingsmaatschappij Impuls.

Doelstelling

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Zeeland beheerst in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en waterveiligheid) en voorziet in een optimalisatie van waterbeschikbaarheid en gebruik van zoet water. Om hiertoe te komen, wordt in 2021 een Klimaatadaptatie Strategie Zeeland opgesteld.

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, waterpeilen die voldoen aan normering en duurzame bescherming tegen overstromingen zoals aangegeven in de Europese Kaderrichtlijn Water (2027) en de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (2021).

Stand van zaken

In 2021 zijn de Klimaatadaptatie Strategie Zeeland en het Zeeuw Deltaplan Zoetwater opgesteld. De uitvoering van de Kaderrichtlijn Water loopt via het waterschap. In 2021 is de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's geactualiseerd op basis van de Zeeuwse situatie.

Acties

Behoud en vergroting zoete grondwatervoorraden, herziening grondwateronttrekkingsbeleid 2019 obv gegevens Freshem

Het beleidsdoel t.a.v. zoet grondwater is duurzame instandhouding van de bestaande voorraden. De ambitie is om in 2021 een deel van Zeeland opnieuw te karteren op zoet en zout in de ondergrond (Freshem II) en daarmee een indicatie te krijgen over eventuele verkleining van de voorraad zoals die in 2015 bestond. Omdat op momenteel geen actieve controle op de onttrekkingen plaatsvindt, is het doel om in 2021 uit te werken hoe een systeem van bemetering worden doorgevoerd om inzicht te krijgen in de grondwateronttrekkingen.

Voortgang/Resultaat

De Zeeuwse grondwatervoorraden, te beschouwen als geborgen historische neerslag, vormen een regionale zoetwatervoorraad. De onttrekking daarvan is gereguleerd, maar de handhaving ervan is beperkt. Lange tijd was dat geen probleem, omdat er weinig interesse in het water bestond, maar de afgelopen jaren is het aantal onttrekkingsbronnen enorm toegenomen. De droge zomers hebben geleid tot aanzienlijke extra onttrekkingen. De precieze omvang daarvan is helaas niet goed te bepalen, maar in het veld bestaat de overtuiging dat de zoete grondwatervoorraden de afgelopen jaren zijn verminderd.

De herziening van het onttrekkingsbeleid ligt primair bij het Waterschap, dat daarover regelmatig met de provincie overlegt. Ondanks herhaald onder de aandacht brengen bij het Waterschap, is er op dit punt nog geen sprake van een concrete actie door het Waterschap. Inmiddels is uit contact met Vlaamse collega's gebleken dat daar bemetering verplicht is om de onttrekkingen te kunnen monitoren. Deze informatie zal worden doorgespeeld aan het Waterschap.

Bepalen norm en definitief stelsel regionale keringen en deze aanwijzen en verankeren in waterschaps- en provinciale verordeningen

Op 17 maart 2020 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het voorstel voor het stelsel aan regionale keringen en de nieuwe normering. Het geoptimaliseerde stelsel en de nieuwe normen worden als bouwsteen geïmplementeerd in de nieuwe omgevingsvisie en verordening. Zodra deze ingaat, zijn de nieuwe normen van kracht.

Voortgang/Resultaat

Het bepalen van de norm en definitief stelsel regionale keringen is aangewezen en behaald. Deze worden in 2022 verankert in waterschaps- en provinciale verordeningen.

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

■ **Voortgang/Resultaat**

De berekeningen zijn uitgevoerd en aangeboden aan het Rijk ter voldoening aan de Europese richtlijn.

Robuustwatersysteem Zeeuws Vlaanderen; bij toekenning deelname in Horizon 2020 project

Subdoel: Voldoende zoet water en optimalisatie van zoet water gebruik

■ **Voortgang/Resultaat**

Robuust watersysteem; De Horizon 2020 aanvraag van 2020 is niet toegekend. In het kader van de nationale wetenschapsagenda is echter door de universiteit Wageningen (WUR) het onderzoeksprogramma Aquanconnect ingediend. Het Robuustwatersysteem Zeeuws Vlaanderen is een van de projectgebieden. Provincie Zeeland is een van de partners. Het programma is in oktober 2021 gestart. Het Interreg project Fresh4c's, waar het Robuust Watersysteem Zeeuws-Vlaanderen Braakman-Zuid een onderdeel van vormt, is in 2019 gestart en loopt tot september 2022.

Roode Vaart wordt uitgevoerd. Voorbereiden op leggen verbinding Roode Vaart en Zeeland

■ **Voortgang/Resultaat**

Volgens afspraak is de Zeeuwse bijdrage reeds geleverd, zodat voor 2021 geen bijdrage meer is voorzien. Wel bestaat er een verplichting jegens provincie Noord-Brabant ten bedrage van € 919.551, maar deze bijdrage kent als voorwaarde de uitvoering van de alternatieve zoetwatervoorziening richting Tholen & Sint Philipsland. Invulling van die voorwaarde is niet aan de orde.

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via subsidieregeling realisatie groene daken

■ **Voortgang/Resultaat**

De subsidie Groene Daken en Groene Schoolpleinen zijn beide opgesteld en in uitvoering. In 2021 zijn 115 groene daken gesubsidieerd en de vergroening van 8 schoolpleinen ondersteund.

Stimuleren medegebruik waterkeringen via Meer Met Dijken Doen en Parels

■ **Voortgang/Resultaat**

Er vindt regelmatig afstemming plaats met het Waterschap over meekoppelkansen (zoals natuur, recreatie, economie) bij Hoog Water Beschermingsprogramma (HWBP)-projecten; over de zandige kust en de dammen aan de Noordzee wordt daarnaast ook afgestemd met het verantwoordelijke ministerie van I&W.

Uitbouwen proeftuin zoet water (DeltaDrip), bijdragen aan ca 100 stuwtjes per jaar en bijdragen aan 100 ha/jaar peilgestuurde drainage

Subdoel: Voldoende zoet water en optimalisatie van zoet water gebruik

■ **Voortgang/Resultaat**

Voldoende zoet water en optimalisatie van gebruik zijn beleidsdoelen voor de lange termijn. In de Proeftuin Zoet Water worden proeven uitgevoerd die moeten uitwijzen hoe deze doelstellingen te bereiken zijn in een situatie zonder aanvoer van extern water. De voortgang van deze kennisontwikkeling verloopt goed. In 2021 is een belangrijke proef in Kruiningen afgerond (DrainStore) met een zeer hoopgevend resultaat. Het eindrapport wordt nog door de opdrachtgevers besproken en wordt in het voorjaar van 2022 gepubliceerd. Ook in andere proeven heeft 2021 weer nieuw inzicht opgeleverd, zoals Ondergronds Beregenen op de Rusthoeve in Colijnsplaat en de Waterhouderij Walcheren. Daarnaast zijn verschillen de

nieuwe onderzoeken opgestart of in voorbereiding. Te noemen zijn vier POP3-onderzoeken (naar ondergrondse wateropslag in Oostkapelle, Sirjansland en Wolphaartsdijk) en antiverziltingsdrainage (Schouwen). Verder zijn projecten gestart naar het mogelijk gebruik van effluent voor irrigatie (qua onderzoek getrokken door de WUR, maar ook in een praktijkuitwerking bij Coroos), naar het ontzilten van brak/zout water (HZ) en wordt gekeken naar de mogelijkheden om natuurgebieden te benutten voor de opslag van irrigatiewater.

Deze proeven leveren informatie voor toekomstige toepassing op grotere schaal. Daarvoor is in 2021 door het rijk een bedrag van bijna € 7 miljoen aan cofinanciering gereserveerd, zodat de uitrol in elk geval ook financieel ondersteund kan worden.

Ten slotte kan nog genoemd worden dat in het kader van het Zeeuws Deltaplan Zoet Water ook gekeken is/wordt naar de aanvoer van extern aanvoer en uitbreiding van het voorzieningsgebied Reigersbergsche Polder.

Doelstelling

Energietransitie

In 2030 stoot de Zeeuwse samenleving 49% minder CO₂ uit in elektriciteitsproductie, mobiliteit, verwarming en industrie.

Stand van zaken

Met het Zeeuwse industriecluster en in het Zeeuws Energie Akkoord is overeenstemming over de doelstelling om 49% minder CO₂ uit te stoten dan in 1990.

Acties

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen van € 10 miljoen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen uit de Regionale Energiestrategie (RES)

Zeeuwse innovatieve projecten gericht op CO₂-emissiereductie (49% in 2030 en 95% in 2050) kunnen een financiële bijdrage krijgen. De lead lijst is gevuld met startprojecten uit de RES waaronder het onderzoek naar de mogelijke toepassing van aquathermie in Zierikzee.

Voortgang/Resultaat

In 2021 hebben 10 projecten een financiële bijdrage van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen gekregen. Dit zijn o.a. het Energielandschap Reimerswaal en het Loket Zon op Dak. Er is nog voldoende budget beschikbaar voor de komende jaren.

In het waterstofdossier geven we absolute prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse).
Er wordt onderzoek gedaan naar locaties en ontwikkelmogelijkheden van elektrolyzers in Zeeland.

Voortgang/Resultaat

In augustus 2021 is door Provincie Zeeland een studie gestart m.b.t. de systeemintegratie van een GW-elektrolyzer in het Sloegebied. Deze studie wordt gefinancierd uit het Compensatiepakket Marinierskazerne en wordt uitgevoerd in samenwerking met Smart Delta Resources (SDR) en verschillende partners van SDR. Deze studie focust zich op de technische benodigheden, vergunningen (milieu en veiligheid) en het economisch perspectief (de business case) en wordt naar verwachting in februari 2022 afgerond.

Medio 2021 wordt in de nieuwe Omgevingsvisie Zeeland ruimte geboden voor een succesvolle energietransitie en circulaire gebiedsontwikkeling

De RES is hier een integrale bouwsteen voor. In het proces om tot de Omgevingsvisie te komen wordt gebruik gemaakt van de regionale energiestrategie.

■ Voortgang/Resultaat

De Regionale Energiestrategie is als bouwsteen in de Zeeuwse Omgevingsvisie opgenomen. De Omgevingsvisie is op 12 november 2021 door Provinciale Staten vastgesteld.

Met pilotprojecten doen we ervaring op met innovatieve vormen van duurzaam vervoer

Het doel is om tenminste 4 pilotprojecten in de logistiek op te zetten, zoals zero-emissie eilanddistributie, een deelplatform voor elektrische bedrijfswagens en de opzet van slimme mobiliteit door het delen van mobiliteit. In samenwerking met Zeeland Connect en met ondersteuning van OP-Zuid werken we aan het programma zero-emissie logistiek. Subdoel: Stimuleren CO2-arme mobiliteit en duurzaam GWW.

■ Voortgang/Resultaat

Binnen het programma Zero Emissie logistiek lopen diverse sporen. TCO modellen voor elektrisch rijden (volgens model van HZ), het project van H4A voor een waterstoftankstation wordt nauwlettend gevolgd al is de techniek nog erg duur, en Clean Energy Hubs worden onderzocht. In 2022 wordt sterker ingezet op communicatie om bedrijven proef te laten rijden in elektrische voertuigen en TCO berekeningen te laten uitvoeren. Nieuwe subsidies voor de transportsector kunnen hier een aanjager voor zijn. Op het Scalda is een elektrische auto gearriveerd om studenten kennis te laten maken met nieuwe technieken en onderzoeken naar een ideale "blauwdruk" voor de bedrijventerrein onderzoeken zijn opgestart door HZ, dit in nauwe samenwerking met de provincie Zeeland.

Het programma Zero Emissie Eilanddistributie is niet van de grond gekomen, evenals het deelplatform voor elektrische bedrijfswagens. Slimme (deel)mobiliteit is in 2021 verder uitgerold door Stichting Duurzame Mobiliteit Zeeland.

Samen met gemeenten werken we in het "Zeeuws energieakkoord" aan het verduurzamen van particuliere woningen

Onderdeel van de aanpak is het maken van een regionale structuurvisie warmte en warmtetransitieplannen per dorp/wijk, waar we gemeenten in willen ondersteunen.

Subdoel: Realiseren aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving)

■ Voortgang/Resultaat

Transitievisie Warmte en de Regionale Structuur Warmte

De Zeeuwse gemeenten hebben in 2021 gewerkt aan het opstellen van een Transitievisie Warmte, die in december in de raden is vastgesteld. Vanuit de RES Gebouwde omgeving is opdracht gegeven voor het opstellen van een Regionale Structuur Warmte, deze is eind september opgeleverd. Dit is de basis voor bovenlokale afstemming over het gebruik van warmtebronnen.

Voor de OV-concessie verkennen we de mogelijkheden voor zero emissie bij de vervanging van CNG bussen

In 2024 loopt de huidige concessie af en zullen de diesel en CNG bussen vervangen worden door zero emissie bussen. In 2021 worden alvast 11 dieselbussen vervangen door elektrische bussen.

Subdoel: Stimuleren CO2-arme mobiliteit en duurzaam GWW.

■ Voortgang/Resultaat

Bij de aanbesteding voor de nieuwe concessie vanaf 2025 zullen er zero-emissie lijnbussen worden uitgevraagd. Gemeente Goes is in januari 2022 gestart met de eerste elektrische busdienst. Het vervangen van de 11 dieselbussen in 2022 is uitgesteld en wordt meegenomen

in de brede concessie 2025-2030 uitvraag. Hierbij wordt ook een brede strategie opgesteld voor het plaatsen van de benodigde laadinfrastructuur. Bij grotere GWW projecten wordt specifiek ZE-materieel uitgevraagd.

We doen samen met partners pilotprojecten aardgasloze wijken en leren hiervan voor de toekomst. Dit doen we o.a. door de inzet van een energiemakelaar voor restwarmte (waarvoor we EU-subsidie krijgen)

In 2021 bieden we een gemeente ondersteuning bij een aanvraag voor de laatste ronde van het landelijke programma aardgasvrije wijken. Eind 2020, begin 2021 worden de uitkomsten van de haalbaarheidsonderzoeken restwarmte Borsele en Kanaalzone gepresenteerd. Subdoel: Realiseren van energiebesparing via aardgasloze verwarming (Gebouwde omgeving) o.a. door benutting van industriële restwarmte.

Voortgang/Resultaat

Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) en Nieuwe Warmte Nu:

In 2021 zijn gemeentes Borsele, Terneuzen en Schouwen-Duiveland ondersteund in de onderzoeken naar warmtenetten. In plaats van voor PAW hebben we ondersteuning verleend aan Borsele en Terneuzen in hun aanmelding voor "Nieuwe Warmte Nu!". Zowel het project in Borsele als in Terneuzen is opgenomen in de lijst kansrijke projecten voor de tweede of derde tranche van NWN. Het project van gemeente Schouwen-Duiveland is opgenomen in de eerste tranche van NWN (verwacht uitsluitend halverwege 2022).

In Terneuzen is de technisch-/economische haalbaarheid van een restwarmtenet onderzocht en een stakeholdersanalyse gedaan, waarin belangrijke aandachtspunten vanuit belanghebbenden en mogelijke organisatiemodellen voor een warmtenet op basis van industriële restwarmte in de Kanaalzone zijn beschreven.

In Borsele is, naast het haalbaarheidsonderzoek voor het warmtenet op basis van industriële restwarmte (eind 2020 opgeleverd), een vergelijking tussen 3 verschillende mogelijkheden van CO₂-vrije verwarming van gebouwen gemaakt voor 5 kernen van Borsele. Zowel in Borsele als in Terneuzen komt het restwarmtenet naar voren als de optie met de laagste kosten voor aardgasvrije verwarming van de gebouwde omgeving.

We faciliteren elektrisch vervoer door het ondersteunen van de uitrol van (snel) laadinfrastructuur en het vormgeven van Zeelandbreed beleid

Aan de hand van de Roadmap laadinfra Zeeland wordt voor personenauto's een laadpalenkaart tot 2025 voor elke gemeente gemaakt. In 2021 zal ook voor andere modaliteiten het opstellen van kaarten in gang worden gezet. De landelijke samenwerking wordt versterkt. Zeeland is regiovertegenwoordiger voor de NAL Zuidwest (Zuid-Holland-Zeeland) en zal deze samenwerking verder doorzetten om de versnelling in de laadinfra te faciliteren. Subdoel: Stimuleren CO₂-arme mobiliteit en duurzaam GWW

Voortgang/Resultaat

In 2021 is de samenwerking met Zuid-Holland NAL-regio Zuidwest voortgezet. Het aantal laadpunten in beiden provincies is gestegen van 7.746 (eind 2020) naar 9.809 (november 2021). Dit is een stijging van zo'n 27%. Er zijn diverse activiteiten uitgevoerd, zoals het laten opstellen van prognosekaarten voor snelladen en laden voor logistiek. Deze kaarten zullen in februari 2022 opgeleverd worden. Eind 2021 is een conceptversie van de RAL ZW voor 2022 opgeleverd, deze is de basis voor de activiteiten die in 2022 uitgevoerd zullen worden. Het is duidelijk geworden dat niet voor alle modaliteiten capaciteit beschikbaar is (zowel bij provincies als gemeenten), capaciteit wordt daarom daar ingezet waar de meeste vragen leven.

We geven zelf het goede voorbeeld: de Provincie Zeeland koopt maatschappelijk verantwoord in volgens de doelen die GS hebben gesteld in het actieplan MVI 2017-2020

Een substantieel deel van de impact wordt gerealiseerd bij aanbestedingen in de grond- weg- en waterbouw (GWW) middels een ambitieweb. Subdoel: 49% CO₂-emissiereductie in 2030 en 95% reductie in 2050.

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 is het MVI-actieplan 2021-2024 vastgesteld. Duurzaam GWW is hierin opgenomen door het uitvragen van de CO₂-Prestatieladder niveau 3 voor te schrijven en het aanbesteden met de Milieu Kosten Indicator (MKI) verplicht te stellen vanaf een projectomvang van 1,5 miljoen euro. Ook wordt er bij projecten het gebruik van Zero-Emissie bouw materiaal uitgevraagd. Met de Routekaart dGWW 2030 is een plan gemaakt om gericht stappen te zetten waarmee de 49% CO₂-emissiereductie behaald wordt.

We realiseren wind-, zon- en getijprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5 PJ duurzaam op te wekken (dat staat gelijk aan het volledige huidige elektrisch verbruik in Zeeland)
Subdoel: Opwekking 10,5 PJ duurzame energie in 2030

■ Voortgang/Resultaat

Eind 2021 is hiervan ca 6,7 PJ met wind en zon projecten gerealiseerd.

We werken samen met bedrijven een strategie uit om tot een klimaatneutrale industrie te komen (via SDR, het platform Smart Delta Resources).

De uitwerking van de 8 programmalijnen uit de 'Roadmap towards a climate neutral industry in the Delta Region' faciliteren we door lobby activiteiten en medefinanciering van haalbaarheidsstudies en pilot/demoprojecten. Drie onderzoeken uit het pakket "Wind in de zeilen" helpen hierbij: naar waterstofhub Zeeland, kansen voor CCS (afvang en opslag van CO₂) en naar de (380 kV) elektriciteitsontsluiting van Zeeuws-Vlaanderen.

■ Voortgang/Resultaat

In 2021 heeft SDR, samen met haar industriële leden het Regioplan 2030-2050 gepubliceerd. Het Regioplan beschrijft hoe de Zeeuwse industrie in 2050 klimaatneutraliteit wilt behalen. De focus ligt op de toepassing van 4 technologieën - elektrificatie, waterstof, de afvang en opslag van CO₂ en het gebruik van industriële restwarmte - welke vertaald zijn naar 4 programma's: Spark Delta, Hydrogen Delta, Carbon Connect Delta en Heat Delta. Tevens hebben de eerste 3 Delta's een eigen SDR Programma Manager en projectteam, vertegenwoordigd door SDR leden.

Naast het Regioplan heeft SDR namens het industriecluster Zeeland en op verzoek van EZK, ook de Cluster Energie Strategie (CES) gepubliceerd. De CES gaat dieper in op de verduurzamingsplannen en geconcretiseerde aanpak m.b.t. de nieuw benodigde energie infrastructuur. De CES is van belangrijke input geweest voor het nationale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK), waarbij EZK eind 2021 besloten heeft dat er 4 grote Zeeuwse industrieverduurzamingstrajecten, gelinkt aan het Regioplan, in het MIEK opgenomen zullen worden.

Vanuit het Wind in de Zeilen pakket zijn een aantal studies / acties uitgevoerd om de verduurzaming van de Zeeuwse industrie te versterken. Op gebied van waterstof zijn in 2021 door Provincie Zeeland twee studies gestart: Een onderzoek potentie van de regio voor het creëren van een waterstofhub en een onderzoek naar de systeemintegratie van een GW-elektrolyzer. Op het gebied van CCS heeft havenbedrijf North Sea Port in 2021 een verkennende studie uitgevoerd. Tot slot is vanuit Wind in de Zeilen een uitvoeringsstructuur opgezet die betrekking heeft op het 380kV Zeeuws-Vlaanderen project. Deze acties dragen bij aan de uitvoering van de vier programmalijnen (Delta's) van SDR.

De Provincie is lid en partner van SDR en heeft een faciliterende rol gespeeld.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Emissie van broeikasgassen in ton CO ₂ -eq/jaar	10.029.031	9.913.316	9.786.080	9.724.725	7.534.737	Nnb	Nnb
Aantal (semi)publieke laadpunten EV**	273	400	472	557	822	1257	1953
Energiegebruik Gebouwde Omgeving per inwoner	41,15 GJ	40,51 GJ	39,63 GJ	39,75 GJ	39,51 GJ	37,82 GJ	Nnb
Energiegebruik Mobiliteit* * exclusief scheepvaart en visserij	14.494 TJ	14.382 TJ	14.286 TJ	14.225 TJ	14.481 TJ	Nnb	Nnb
Energiegebruik Industrie en Energie	92.767 TJ	91.590 TJ	94.101 TJ	91.828 TJ	57.878 TJ	50.787 TJ	
Klimaatstresstesten				6	13		
Normering regionale keringen					Fase 1 afgerond		
Projecten proeftuin zoet water		1	3	3	4		

** Aantal installaties in december van het desbetreffende jaar.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2019	Stand 2020	Streefwaarde 2021	Stand 2021	Einddoel
Hernieuwbare energie (klimaatmonitor RWS)	PJ	5,9 PJ	6,4 PJ	6,8 PJ		2030: 10,5 PJ
Emissie van broeikasgassen (klimaatmonitor RWS)*	Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO ₂ -equivalenten) in absolute aantallen (in tonnen uitstoot)	7.534.737	Nnb		Nnb	2030: 49% minder dan 1990 (ntb**)
Uitvoeren klimaatstresstesten	Aantal	13		n.v.t.	n.v.t.	14
Uitvoeren projecten zoet water	Aantal	1		5		5

Uitvoeren projecten regionaal waterbeheer	Aantal			3		3
Opstellen klimaatadaptatie strategie	Aantal	0		1	1	1

* emissie van broeikasgassen heeft betrekking op de totale energetische CO₂-emissies volgens de verbruiksbenadering in de Klimaatmonitor en de overige broeikasgasemissies

** de reductie van alle broeikasgassen in Zeeland t.o.v. basisjaar 1990 volgens de verbruiksbenadering is (nog) niet te bepalen in de Klimaatmonitor door het ontbreken van gegevens voor het basisjaar

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
080101-Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	276	104	380	395	14
080103-Energietransitie	1.283	174	1.456	1.310	-146
089999-Ambtelijke inzet	2.921	16	2.937	2.889	-48
Totaal Lasten	4.480	294	4.774	4.593	-181
Baten					
080101-Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	0	0	0	40	40
080103-Energietransitie	16	1.674	1.690	2.410	720
Totaal Baten	16	1.674	1.690	2.450	760
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-4.463	1.380	-3.083	-2.143	940
Onttrekkingen					
980899 Bestemmingsreserves -Pr.8	-2.340	-2.807	-5.147	-5.147	0
Toevoegingen					
980899 Bestemmingsreserves -Pr.8	83	1.646	1.729	1.729	0
Mutaties reserves	2.257	1.161	3.418	3.418	0
Resultaat na bestemming	-2.206	2.541	335	1.275	940

9.1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In dit deel van de begroting worden de provinciale baten verantwoord die niet rechtstreeks aan één van de programma's in het hiervoor opgenomen programmaplan zijn te koppelen. Het betreffen autonome inkomsten, waarvoor Provincie Zeeland de vrijheid heeft om deze middelen in te zetten voor ieder willekeurige provinciale doelstelling. In het overzicht staan de lokale inkomsten waarvan de besteding niet wettelijk gebonden is (opcenten motorrijtuigenbelasting), de uitkering van het provinciefonds, ontvangen dividend, het saldo van de financieringsfunctie en overige algemene dekkingsmiddelen (stelposten). Via het risicomanagementsysteem worden risico's geïncidentariseerd en vertaald naar het benodigde weerstandsvermogen. Het nog niet bestemde deel van de begroting (budgettaire ruimte) en de algemene reserve dienen als eerste buffer voor het opvangen van onvoorziene uitgaven.

Speerpunten

1. Inzetten op een structurele positieve wijziging verdeling provinciefonds, ter compensatie van huidige korting voor niet meer bestaande dividendinkomsten PZEM N.V.

Kengetallen

- € 46,0 miljoen motorrijtuigenbelasting
- € 122,9 miljoen provinciefonds
- € 8,6 miljoen dividend Westerscheldetunnel

Beleidskader

- [BBV, art. 8 lid 1b en lid 5](#)
- [Financiële verordening](#)

Doelstelling

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het tarief voor provinciale opcenten in de begroting 2021 bedraagt 89,1 opcenten. Dit tarief is voor 2019 tot en met 2021 verhoogd van 82,3 naar 89,1 naar aanleiding van het rapport commissie Jansen.

■ **Stand van zaken**

Het tarief voor provinciale opcenten in 2021 bedraagt 89,1 opcenten. Dit tarief is voor 2019 tot en met 2021 verhoogd van 82,3 naar 89,1 naar aanleiding van het rapport commissie Jansen. Voor een verdere toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Provinciale heffingen.

Doelstelling

Provinciefonds

■ **Stand van zaken**

In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde OEM korting verwerkt vanwege rendement op overige eigen middelen van de Provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog aanzienlijke dividendinkomsten ontving van PZEM. Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefonds uitkering. In IPO verband is besloten dat Zeeland door de overige provincies wordt gecompenseerd in 2018, 2019 en 2020. Zeeland ontvangt in die jaren € 6,7 miljoen van de overige provincies. Als tegenprestatie heeft Zeeland haar opcenten tarief tijdelijk verhoogd van 82,3 naar 89,1 voor een periode van 3 jaar (2019 tot en met 2021).

De afspraken zijn begin 2020 voor minimaal 2 jaar gecontinueerd (2021 en 2022), waarbij de

voorwaarde voor Zeeland vervalt om de opcenten Motorrijtuigenbelasting te verhogen na 2021. Het herstel van de weeffout verloopt via het IPO en komt daardoor niet terug in de circulaire provinciefonds. Deze twee jaar is gebaseerd op de aangekondigde herziening van het provinciefonds. Indien de herziening dan niet geëffectueerd is, worden de nu gemaakte afspraken over het herstel van de weeffout gecontinueerd.

In de decembercirculaire is een bedrag ontvangen wegens gedeelde dividendinkomsten uit de Westerscheldetunnel vanwege Corona. Het gaat om een bedrag van € 2,3 miljoen. Deze compensatie is toegevoegd aan de reserve WST.

Doelstelling

Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Voor 2021 is alleen rekening gehouden met dividendbaten van de N.V. Westerscheldetunnel. Deze dividendbaten worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve WST en Sluiskiltunnel, waardoor wijzigingen van dividend geen invloed hebben op de budgettaire ruimte van de provincie.

Stand van zaken

In de decembercirculaire is een bedrag ontvangen wegens gedeelde dividendinkomsten uit de Westerscheldetunnel vanwege Corona. Het gaat om een bedrag van € 2,3 miljoen. Deze compensatie is toegevoegd aan de reserve WST.

Doelstelling

Saldo van de financieringsfunctie

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. Vanaf 2012 is de Provincie Zeeland in een leensituatie gekomen als gevolg van de overname van het volledige aandelenkapitaal van de NV Westerscheldetunnel en de investeringen in de Sluiskiltunnel. Hierin is ook verwerkt de verdeling van de rentelasten over de diverse taakvelden.

Stand van zaken

Doelstelling

Overige algemene dekkingsmiddelen

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte, de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren en de inkomsten van de andere provincies in verband met het herstellen van de weeffout in het verdeelmodel provinciefonds.

Stand van zaken

Doelstelling

Wind in de zeilen; onderzoek ontvlechting Evides uit PZEM

Vanuit het compensatietraject Wind in de Zeilen wordt in januari het onderzoek afgerond op welke wijze het Rijk kan helpen om Evides uit PZEM te ontvlechten, met als doel om met de Evides dividenden (die nu nog in PZEM vallen) de financiële positie van de provincie en de andere Zeeuwse overheden fors te versterken.

■ Stand van zaken

Evides is in 2021 ontlecht uit PZEM, de aandelen zijn overgenomen door GBE Aqua. De aandelen van GBE Aqua zijn in handen van aandeelhouders PZEM.

Wat mag het kosten ?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
900102 Provinciefonds	3.039	-3.039	0	0	0
900103 Dividend	0	0	0	-7.270	-7.270
900104 Saldo van de financieringsfunctie	2.479	2.468	4.947	5.235	287
900105 Budgettaire ruimte	1.137	-1.137	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-501	-659	-1.161	-1.745	-584
900107 Overige inkomsten	0	0	0	0	0
909999 Ambtelijke inzet	315	2	317	312	-5
Totaal Lasten	6.469	-2.366	4.103	-3.469	-7.573
Baten					
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	45.599	0	45.599	46.033	433
900102 Provinciefonds	123.673	4.328	128.002	130.276	2.275
900103 Dividend	12.255	-3.674	8.581	1.310	-7.270
900104 Saldo van de financieringsfunctie	49	2.381	2.430	2.730	301
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	0	25	25	463	438
900107 Overige inkomsten	6.700	10.000	16.700	16.700	0
Totaal Baten	188.277	13.060	201.336	197.513	-3.824
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	181.807	15.426	197.233	200.982	3.749
Onttrekkingen					
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-4.000	-4.140	-8.140	-8.140	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	-15.243	400	-14.843	-14.868	-25
Totaal Onttrekkingen	-19.243	-3.740	-22.983	-23.008	-25
Toevoegingen					
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	986	-8.573	-7.588	-7.588	0
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	28.300	11.898	40.198	42.430	2.231
Totaal Toevoegingen	29.286	3.325	32.611	34.842	2.231
Mutaties reserves	-10.043	415	-9.628	-11.834	-2.206
Resultaat na bestemming	171.764	15.841	187.605	189.148	1.543

9.2 Kosten van overhead

Inleiding

We verantwoorden in dit deel van het jaarverslag de provinciale lasten die niet rechtstreeks aan één van de programma's zijn te koppelen. We noemen dit 'kosten van overhead'. Dit omdat we, in de programma's van het hiervoor opgenomen programmaplan, alleen direct toe te rekenen lasten opnemen.

Zo geven we op een eenvoudige manier meer inzicht aan Provinciale Staten in de totale kosten van overhead.

Beleidskader

- [BBV, artikel 8 lid 1c en 1e](#)
- [Notitie overhead – commissie BBV, 2016](#)
- [Wet op de vennootschapsbelasting](#)

Uitgangspunten

Definitie overhead (notitie overhead, commissie BBV 2016):

Overhead zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Uitgangspunten (notitie overhead, commissie BBV 2016):

- Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden waar het over gaat.
- Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.
- Sturende taken vervuld door leidinggevendenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren ondeelbaar tot de kosten van overhead.
- De plaats van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Vennootschapsbelasting

Voorgeschreven is dat we inzicht geven in het bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb) over 2021.

Elk jaar bekijken we alle provinciale activiteiten voor de Vpb. De conclusie is hetzelfde als in de afgelopen vier jaren:

- de Provincie Zeeland drijft voor deze activiteiten geen fiscale onderneming
- of er kan gebruik worden gemaakt van een vrijstelling

Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb leiden. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten bekijken we opnieuw of er sprake is van een Vpb belaste activiteit.

Invulling overhead jaarrekening

Hierna is op hoofdlijnen de uitwerking van overhead voor ons provinciale jaarrekening 2021 opgenomen:

Personeel

Voor het personeelsbestand is er bekeken of er directe taken in het programmaplan (primaire proces) zijn. Hierbij is rekening gehouden met de [notitie overhead](#).

In de jaarrekening kijken we bij de realisatie van de personeelslasten naar de verdeling over het programmaplan en de kosten van overhead. In de jaarrekening 2021 brengen we voor € 28,5 miljoen aan personeelslasten ten laste van de diverse programma's van het programmaplan.

Huisvesting

De kantoorruimten rekenen we tot de overhead. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen provinciale organisatie.

Kantoor- en opslagruimten die behoren tot een specifiek uitvoerende taak verantwoorden we op het betreffende taakveld. Dit geldt bijvoorbeeld voor de wegensteunpunten, die we onder het programma regionale bereikbaarheid opnemen.

ICT-middelen

Kosten voor hardware en software rekenen we tot overhead, omdat we als Provincie nauwelijks speciale applicaties hebben voor één speciaal taakveld.

Overige overhead

Met overige overhead bedoelen we de kosten voor onder meer algemene communicatie, juridische en financiële dienstverlening en overige facilitaire kosten.

Bijdragen verbonden partijen

De bijdrage(n) die verbonden partijen, zoals Gemeenschappelijke Regelingen, in rekening brengen, verantwoorden we op het taakveld/de activiteiten waarvoor de verbonden partij werkt. Dit sluit aan bij het BBV waarbij de beleidsdoelstellingen van verbonden partijen bij de programma's moeten worden opgenomen waarvoor een verbonden partij actief is.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Wijzigingen C2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
Lasten					
960101 Personeel	21.567	797	22.364	21.871	-492
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	2.363	-98	2.265	1.983	-282
960103 ICT	3.450	392	3.842	3.706	-136
960104 Overige overhead	912	314	1.227	916	-311
Totaal Lasten	28.292	1.405	29.697	28.476	-1.221
Baten					
960101 Personeel	0	12	12	48	36
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	107	0	107	63	-45
960103 ICT	5	-1	4	28	24
960104 Overige overhead	0	0	0	7	7
Totaal Baten	113	11	123	145	22
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-28.179	-1.394	-29.573	-28.331	1.243
Onttrekkingen					
989699 Bestemmingsreserves overhead	-595	-1.487	-2.082	-2.082	0
Toevoegingen					
989699 Bestemmingsreserves overhead	725	3.012	3.737	3.819	82
Mutaties reserves	-130	-1.525	-1.655	-1.737	-82
Gerealiseerd resultaat	-28.309	-2.919	-31.229	-30.068	1.161

Paragrafen

Paragraaf Provinciale heffingen

Inleiding

Inwoners en bedrijfsleven betalen heffingen aan de Provincie Zeeland voor bijvoorbeeld vergunningen voor gebieds- en soortenbescherming. Door deze provinciale heffingen ontstaan inkomsten. Dit is aanvullend op onder andere geld dat we van de Rijksoverheid ontvangen uit het Provinciefonds, om collectieve voorzieningen te dekken. Hierdoor krijgen we de mogelijkheid om collectieve voorzieningen te dekken. In deze paragraaf gaan we in op het beleid voor deze verschillende heffingen. En geven we inzicht in de berekening van de tarieven van heffingen.

Beleid

Wij gaan bij heffingen zo veel mogelijk uit van het profijtbeginsel. Dit betekent dat als inwoners en bedrijven voordeel hebben bij een Provinciale voorziening ze hieraan meebetalen. Dit kan door het betalen van heffingen en door belastingen. Zeeland kent geen kwijtscheldingsbeleid voor provinciale heffingen. Zeeland kent wel een aantal vrijstellingen van legesheffing.

Wijzigingen ten opzichte van beleid vorig jaar

Vergeleken met 2020 zijn de heffingen ongewijzigd.

Lokale lastendruk

Tarief opcenten MRB = 89,1

- Landelijk gemiddelde tarief MRB = 83,5
- Maximale tarief opcenten MRB = 116,8
- Maximaal kostendekkende tarieven voor heffingen en leges

Gerealiseerde opbrengsten

Bedragen x € 1 miljoen:

- € 46,03 Opcenten motorrijtuigenbelasting
- € 0,15 Grondwaterheffing
- € 0,65 Leges

Beleidskader

- [Financiële verordening Provincie Zeeland 2017](#)
- [Grondwaterheffingsverordening 2010](#)
- [Legesverordening Zeeland 2018](#)

Heffingen provincie

We heffen jaarlijks de volgende lokale heffingen:

- Belastingen
- Heffingen
- Leges

Belastingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting (MRB) wordt geheven over het bezit van een auto en niet over het gebruik. De heffing en inning van de MRB, waarin de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de belastingdienst. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcenten tarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum.

Het tarief voor 2021 bedraagt 89,1. Dit tarief is tot stand gekomen door het statenvoorstel "Provinciale opcenten in relatie tot de commissie Jansen". Het tarief hebben we tijdelijk van 82,3 naar 89,1 opcenten verhoogd. Dit geldt voor de periode 2019 tot en met 2021. Het landelijk gemiddelde tarief voor 2021 is 83,5. In 2021 mocht maximaal 116,8 opcenten geheven worden. Opcenten zorgden in

2021 voor € 46,0 miljoen aan inkomsten. Dit is een stijging van € 0,7 miljoen vergeleken met 2020. Een toename van het aantal belastbare auto's (1,2%) en het gemiddelde gewicht per auto (0,7%) zorgt voor deze stijging.

Heffingen

Algemene uitgangspunten

Het uitgangspunt is dat de opbrengsten van zowel heffingen als leges niet hoger mogen zijn dan de lasten die betrekking hebben op de activiteiten. Tot de lasten worden gerekend alle materiële kosten en de salarislasten inclusief overhead die betrekking hebben op de heffing. Iedere 4 jaar wordt het tarief verhoogd voor inflatie. Als blijkt dat het in rekening te brengen tarief ver beneden de kostprijs ligt, wordt een grotere stijging doorgevoerd dan de inflatiecorrectie.

Grondwaterheffing

Onder de naam 'grondwaterheffing' wordt een directe provinciale heffing geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengst van deze heffing wordt gebruikt om de kosten die we hiervoor maken te dekken. Het betreft specifieke kosten van het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties en van onderzoeken in relatie tot het grondwaterbeleid. De provinciale grondwaterheffingen worden door de provincies geheven op grond van de Waterwet en de provinciale grondwaterheffingsverordening 2010.

Verhouding gerealiseerde opbrengsten – kosten

De baten grondwaterheffing 2021 bedragen € 145.245. De baten bestaan voor een groot deel uit inkomsten waarbij de onttrekking permanent is. Daarnaast is er jaarlijks opbrengst van de grondwaterheffing waarbij de onttrekking van het grondwater incidenteel is.

De materiële lasten van de grondwaterheffing over 2021 bedragen € 123.168. Omdat de lasten van de grondwaterheffing ook gedeeltelijk uit personeelslasten bestaan zijn die in dat geval niet direct toegerekend aan de lasten met betrekking tot grondwaterheffing, waardoor deze lasten moeilijker inzichtelijk te maken zijn dan de baten. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door inzicht te krijgen in het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden aan betreffende leges en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten.

De loonkosten bedragen € 84.000 per jaar en de overheadkosten € 42.000. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Leges

Provincie Zeeland legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan burgers en bedrijven. In de legesverordening Zeeland 2018 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen. We actualiseren de legesverordening en tarieventabel elke vier jaar. Indien hier aanleiding toe is, vindt tussentijds een aanpassing van de legesverordening plaats.

Evaluatie

Vanaf 2018 is een tariefsverhoging ingevoerd voor bestaande leges en zijn gefaseerd leges ingevoerd voor activiteiten waarvoor dat voorheen nog niet werd gedaan. Deze leges bevinden zich op het gebied van soorten en gebiedsbescherming. In 2019 heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden waarbij naast een aantal aanpassingen van de legesverordening zelf, een aantal tarieven is verlaagd naar € 0. Een volledige evaluatie heeft in 2021 plaatsgevonden door een extern bureau. Het evaluatierapport en een lijst met aanbevelingen is met u gedeeld eind 2021. De uitwerking van de aanbevelingen zal samen met de wijzigingen die als gevolg van de invoering van de Omgevingswet worden verwerkt in de nieuw op te stellen Leges- en grondwaterheffingsverordening. Naar verwachting leggen wij in 2022 aan Provinciale Staten daartoe een voorstel voor.

BRIKS taken

In 2021 is de tarieventabel van de legesverordening Zeeland 2018 uitgebreid met het onderdeel BRIKS taken. Deze maken nu ook onderdeel uit van de berekening kostendekkendheid, zoals opgenomen in bijlage 1.

Verhouding opbrengsten – kosten

De leges baten in 2021 komen uit op € 646.900. De verdeling van de baten is als volgt: Verkeer en Vervoer € 55.000, WABO BRIKS € 303.700, Ontgrondingen € 79.600 en Natuur € 208.600

De werkzaamheden met betrekking tot de WABO Briks taken en Ontgrondingen worden verricht binnen de Omgevingsdiensten DCMR en RUD. Deze lasten hiervoor worden rechtstreeks in rekening gebracht aan de provincie. Afgezet tegen de inkomsten uit leges kan de kostendekkendheid worden berekend. De lasten van Wabo Briks taken bedragen € 325.900. De lasten van de ontgrondingen bedragen € 108.800

De lasten van de leges voor Natuur en Verkeer en Vervoer worden met name gemaakt binnen de personeelslasten en niet direct toegerekend aan de diverse legesactiviteiten. De baten worden wel rechtstreeks op de leges activiteiten geboekt. De beste benadering om inzicht te krijgen in de lasten is door inzicht te krijgen in het aantal fte. dat belast is met de werkzaamheden aan betreffende leges en tegen welk uurtarief (afhankelijk van inschaling) inclusief overheadkosten. De loonkosten bedragen € 277.700 en de overheadkosten € 138.850. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Bijlage 1 Berekening kostendekkendheid

Bijlage 1: Berekening kostendekkendheid Leges en Grondwaterheffing								
	grondwaterheffing		leges verkeer en vervoer	Ontgrondings vergunning	leges omgevingsverg unning (WABO BRIKS)	Natuur	Totaal leges	
Kosten taakveld	207.168		28.633	108.781	325.894	249.061	712.369	
Inkomsten taakveld	0		0	0	0		0	
Netto kosten taakveld	207.168		28.633	108.781	325.894	249.061	712.369	
Toe te rekenen kosten:								
Overhead	42.000		14.317	0	0	124.530	138.847	
Totale kosten	249.168	100%	42.950	108.781	325.894	373.591	851.217	100%
Opbrengst heffingen	145.245	58%	55.000	79.600	303.700	208.600	646.900	76%

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding en uitgangspunten

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de beschikbare risicobuffer. Risicomanagement is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. Hierbij worden risico's goed in kaart gebracht, beheersmaatregelen genomen en bij de uitvoering vinger aan de pols gehouden. Beheersmaatregelen zijn o.a. aanpassen van werkprocessen, wegnemen van de oorzaak, treffen van een voorziening of het afsluiten van een verzekering.

De bestuurlijke kaders voor risicomanagement zijn de risicobereidheid, de onderdelen van de risicobuffer, de gewenste omvang van de risicobuffer en het niveau van verantwoording.

De risico's zijn geïnventariseerd op projecten en op afdelingen. De berekende ratio weerstandsvermogen is gebaseerd op de methode zoals opgenomen in het risicomanagementbeleid 'riskeer, beheers en realiseer meer' dat in samenwerking met het bureau NAR (Nederlandse Adviesbureau voor Risicomanagement) is opgesteld.

Kernpunten

- Ratio weerstandsvermogen is berekend op 7,4 en gewaardeerd als uitstekend
- Ratio Algemene reserve 3,3
- Benodigde risicobuffer is € 5,5 mln
- Beschikbare risicobuffer is € 40,9 mln

Beleidskader

- [Risicomanagementbeleid riskeer, beheers en realiseer meer](#)
- Ratio weerstandsvermogen is ten minste 1,5
- Ratio Algemene reserve minimaal factor 1,0
- Zekerheidspercentage is 90%
- Risicobuffer is de Algemene Reserve, de vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting en de vrije ruimte meerjarenraming
- Risico's van € 200.000 of meer

Beleid

De basis voor het risicomanagementbeleid zijn de voorgaande door Provinciale Staten vastgestelde kaders.

Risicobereidheid

Op basis van de risicosimulatie wordt berekend welk bedrag nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage. Hoe hoger het zekerheidspercentage hoe hoger de berekende risicobuffer zal zijn. Het te hanteren zekerheidspercentage geeft zodoende de mate van risicobereidheid aan. De provincie hanteert vanaf 2019 een zekerheidspercentage van 90%.

Onderdelen van de risicobuffer

We rekenen de volgende componenten tot de beschikbare risicobuffer:

- Algemene reserve
- Vrij aanwendbare bestemmingsreserves
- Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting
- Vrije ruimte meerjarenbegroting

Gewenste omvang van de risicobuffer

De gewenste omvang van de minimaal aan te houden risicobuffer is uitgedrukt als ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,5. Daarnaast geldt een minimale ratio voor de Algemene reserve van 1,0.

Niveau van verantwoording

Om grote risico's van kleine te onderscheiden wordt gewerkt met een grensbedrag. Er wordt verantwoording afgelegd over risico's met een maximale financiële impact (worst case) van € 200.000 of groter.

Wijzigingen beleid ten opzichte van 2020

Er zijn geen wijzigingen in het risicomanagementbeleid ten opzichte van 2020.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Een aantal van deze risico's heeft tevens een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's met betrekking tot onderstaande onderwerpen.

Overzicht risico's jaarrekening 2021

In bovenstaand overzicht staan de risico's in volgorde van invloed opgenomen. De risico's met betrekking tot Wettelijke milieutaken en Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder bepalen voor het grootste deel (80%) het risicoprofiel van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's.

Ten opzichte van de risicoparagraaf uit de 4e kwartaalrapportage grote projecten 2021 zijn er geen wijzigingen.

Wettelijke milieutaken

De uitvoering van de meeste taken wordt voor de provincie uitgevoerd door de omgevingsdiensten RUD Zeeland (RUD) en DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR). Vanaf 2019 voert DCMR de Brzo werkzaamheden voor de provincie uit die eerder door de RUD werden uitgevoerd. DCMR is van plan om o.a. via het uitvoeren van nulonderzoeken in beeld te krijgen welk niveau aan vergunningverlening en toezicht- en handhaving bij de verschillende Brzo bedrijven in het Zeeuwse door de RUD is gehanteerd. Het is mogelijk dat uit het onderzoek blijkt dat DCMR van mening is dat zij haar verantwoordelijkheid alleen kan waarmaken als de uitvoering van de Brzo taken op een hoger niveau wordt getild. Dat kan betekenen dat er structureel meer uren nodig zijn voor de Brzo werkzaamheden.

In 2021 is een eerste toekomstverkenning uitgevoerd voor de milieutaken waar we als provincie verantwoordelijk voor zijn. Een vervolgonderzoek volgt in 2022. De kans is aanwezig dat er uit deze verkenning hogere lasten voortvloeien, afhankelijk van gekozen ambities en uitvoeringsniveau.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthoudersoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft eerder besloten deze aandelen over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de Provincie een controleverklaring van een externe accountant over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie en de gemeente Hulst. Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe GREX door de gemeente Hulst ontvangen wij een exemplaar van deze GREX.

Garantstellingen

De garantstellingen maken deel uit van de uitvraag naar risico's. De provincie heeft een aantal garantstellingen afgegeven voor verbonden partijen. Hierin schuilt een risico, aangezien de financiële realiteit van een organisatie ertoe kan leiden dat schuldeisers aanspraak maken op de betreffende garantstelling. Het grootste deel van de garantstelling is beschikbaar gesteld aan North Sea Port. North Sea Port heeft een gezonde eigen vermogenspositie. Daarnaast is het beleid van de provincie gericht op het afbouwen van de garantstellingen in omvang en aantal.

De Provincie Zeeland staat garant voor de lening die GBE Aqua heeft aangetrokken om de aandelen te kopen van PZEM. Het risico met betrekking tot deze garantstelling maakt geen onderdeel uit van het benodigde weerstandsvermogen. Het Rijk heeft ter compensatie van deze garantstelling € 10 miljoen betaald ter aanvulling van ons weerstandsvermogen. Wij hebben deze middelen gedoteerd aan de bestemmingsreserve GBE Aqua. Deze bestemmingsreserve dekt het risico van de garantstelling. De verwachting is dat de lening en daarmee ook het risico van de garantstelling snel in omvang afneemt als gevolg van de aflossingen op de lening door GBE Aqua.

Verloop risico's t.o.v. voorgaand jaar

In onderstaand verloopoverzicht geven we inzicht in het verloop van de risico's die zijn verwerkt in de jaarrekening 2020. Met andere woorden; zijn de risico's die benoemd zijn in de jaarrekening 2020 in 2021 nog aanwezig en is de omvang gewijzigd.

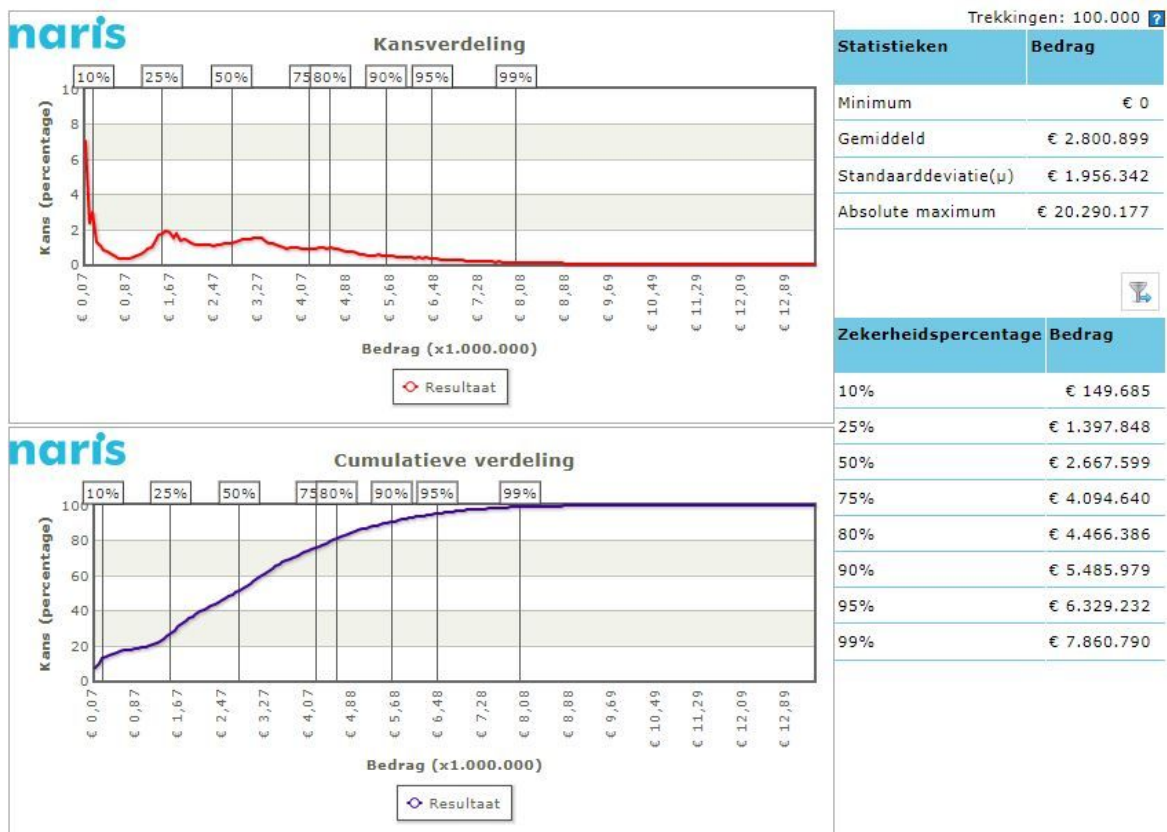
De verklaring voor de grootste wijzigingen t.o.v. 2020 zijn:

Voor wat betreft de Wettelijke milieutaken geldt dat gedurende 2021 de deelrisico's Friciekosten overgang bodemsaneringstaak naar gemeenten en inhaalslag toezicht en handhaving zijn gestegen. Het deelrisico Toekomstverkenning samenwerking milieutaken in Zeeland is in omvang gedaald maar de kansinschatting dat dit risico zich gaat voordoen is gestegen, per saldo stijgt het risico.

Het risico Waterdunen Beheer is vervallen. Met het afsluiten van de GREX 2021 bleek het mogelijk om het resterende financiële budget van het project in te zetten voor de afronding van het totale project inclusief het toekomstig beheer van Waterdunen. Hierdoor zijn de beheerrisico's van Waterdunen geen onderdeel meer van deze provinciale risicoparagraaf.

Verloopoverzicht risico's	
Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021
Risico	
Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder	
Wettelijke Milieutaken	
Waterdunen Beheer	vervallen
Controle POP-2/POP-3 en overige Europese gelden	
Openbaar vervoer (Connexxion)	
Cybercrime	
Invloering Schone Lucht Akkoord (SLA)	vervallen
Garantstelling Zeeuwse Bibliotheek	
Tekort in Faunafonds	
Wijziging licentiestructuur	
 = geen wijziging = in omvang gestegen = in omvang gedaald	

Benodigde risicobuffer

Risico's worden gekwantificeerd op basis van de financiële impact en de kans van het risico. Per risico wordt allereerst de kans van optreden bepaald. Vervolgens wordt de financiële impact bepaald indien het risico zich zou voordoen.

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze berekening vindt plaats door middel van risicosimulatie. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 5,5 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare risicobuffer	<i>bedragen x € 1 miljoen</i>
Algemene reserve	18,4
Bestemmingsreserve	0,0
Vrije belastingcapaciteit Motorrijtuigenbelasting	18,4
Ruimte meerjarenbegroting	4,1
Totaal	40,9

De algemene reserve is doorgaans de primaire risicobuffer, omdat deze direct is in te zetten. Het betreft wel incidentele middelen.

Bestemmingsreserves kunnen gebruikt worden als risicobuffer voor het deel waarvoor nog geen harde verplichtingen zijn aangegaan. Voor dit deel is dan een besluit nodig om de bestemming te wijzigen. Het aanwenden van deze reserves voor het dekken van financiële schade doen we daarom pas als de nood hoog is. Deze ruimte bedraagt € 0.

De onbenutte belastingcapaciteit van de motorrijtuigenbelasting is het verschil tussen de te verwachten realisatie 2022 en maximaal te heffen opcenten in 2022. Omdat de opcenten alleen op 1 januari in enig jaar verhoogd kunnen worden is de vrije belastingcapaciteit niet direct beschikbaar als risicobuffer. De vrije belastingcapaciteit is het meest geschikt voor de dekking van structurele risico's.

De ruimte in de meerjarenbegroting, ook wel budgettaire ruimte genoemd, betreft middelen zonder bestemming en maken deel uit van de beschikbare risicobuffer.

Ratio weerstandsvermogen

Op basis van het ratio weerstandsvermogen wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,5. Dit valt in de klasse ruim voldoende.

<i>Ratio weerstandsvermogen =</i>	<i>Beschikbare risicobuffer</i>	=	<i>40,9</i>	=	<i>7,4</i>
	<i>Benodigde risicobuffer</i>		<i>5,5</i>		

Op basis van de weerstandsnorm valt het weerstandsvermogen in de klasse uitstekend. .

Ratio algemene reserve in benodigde risicobuffer

In Provinciale Staten is ook besloten dat de algemene reserve minimaal gelijk (ratio 1,0) moet zijn aan de benodigde risicobuffer. Op basis van deze ratio's wordt bepaald of het weerstandsvermogen van de provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Dit houdt in dat de benodigde risicobuffer van € 5,5 miljoen minimaal gedekt moet worden door de Algemene reserve. Deze ruimte bedraagt € 18,4 miljoen. De factor komt uit op 3,3 waarmee de factor voldoet aan het minimum van 1,0.

<i>Ratio Algemene reserve =</i>	<i>Algemene reserve</i>	=	<i>18,4</i>	=	<i>3,3</i>
	<i>Benodigde risicobuffer</i>		<i>5,5</i>		

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf financiële kengetallen opgenomen moeten worden. Deze kengetallen geven meer inzicht in de (financiële) ruimte om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen ofwel ze geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. In hun samenhang zeggen de kengetallen hoe de provincie er financieel gezien voor staat, zeker als de ontwikkeling van de kengetallen over een aantal jaren wordt gevolgd.

Kengetallen	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021
Netto schuldquote	88,5%	64,5%	58,8%	72,6%	56,3%	87,4%	41,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	86,5%	63,4%	57,9%	71,9%	55,8%	86,8%	40,8%
Solvabiliteitsratio	35,2%	31,5%	34,9%	36,2%	43,8%	28,7%	50,2%
Structurele exploitatieruimte	42,2%	19,3%	10,4%	7,8%	13,1%	10,7%	15,7%
Grondexploitatie	10,5%	4,2%	4,0%	4,5%	4,2%	4,1%	0,0%
Belastingcapaciteit	100,1%	102,4%	102,3%	110,6%	109,5%	-	107,3%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente / aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er ook sprake is van verstrekte leningen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief verstrekte leningen weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en de betekenis daarvan voor de schuldenlast. Als de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is er sprake van een erg hoge schuld. Een netto schuld die minimaal 100% van de inkomsten is, wordt als hoog gezien. Als we beide schuldquotes vergelijken blijkt dat de waarden dicht bij elkaar liggen. Gesteld kan worden dat sprake is van een relatief beperkte omvang

van de uitstaande schuldenlast, die beheersbaar is om aan de rente- en aflossingsverplichtingen te kunnen voldoen. De netto schuldquote van overige provincies is veelal negatief. Dat wil zeggen dat daar een overschot aan middelen is. De (gecorrigeerde) netto schuldquote van Zeeland is verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren. Dit komt met name door een daling van de vlottende schuld (aflossing van de schuldpositie).

Ook ten opzichte van de kengetallen in de begroting hebben deze kengetallen zich positief ontwikkeld. Dat hangt met name samen met de mogelijkheden die er dit jaar waren om de vreemd vermogenspositie verder af te bouwen.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van de provincie) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter het deel van de activa dat is gefinancierd met eigen middelen en hoe groter de financiële weerbaarheid van de provincie. Een solvabiliteitsratio van 25% - 40% wordt als gezond gezien. De solvabiliteitsratio van overige provincies is veelal hoger vanwege hogere eigen vermogens ten opzichte van het balanstotaal, percentages van rond de 70% - 80% zijn geen uitzondering. De solvabiliteitsratio geeft een indicatie over de hoogte van de schuldenlast die de Provincie is aangegaan en de mate dat deze schuldenlast beheersbaar is. Als we het vreemd vermogen beschouwen zien we dat dit met name bestaat uit een opgenomen geldlening en overlopende passiva. Gezien de hoogte van het vreemd vermogen kunnen we concluderen dat de berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen en daarmee ook beheersbaar is. Ten opzichte van voorgaande periodes is de ratio verbeterd door met name een lagere schuldenpositie.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en de inkomsten uit opcenten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid, bedrijfsvoeringlasten en kapitaallasten. Een positief kengetal betekent dat we een positief saldo hebben tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. In lijn met het gepresenteerde positieve kengetal in de begroting 2021, laat dit zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie is (de totale waarde van de gronden in eigendom bij de provincie) in relatie tot het totaal aan jaarlijkse baten. De provincie kan namelijk risico's lopen inzake de waardeontwikkeling van gronden die op de balans staan. De omvang van de grondexploitatie is bij de Provincie gering, eind 2021 bedraagt deze zelfs € 0. De gronden binnen project Waterdunen zijn eind 2021 vervreemd en is daarom geen bouwgrond meer in exploitatie). Dit betekent dat het risico met betrekking tot grondexploitatie voor de financiële positie gereduceerd is tot nihil.

Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te relateren aan het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

Zeeland heft 89,1 opcenten van 2019 tot en met 2021 en heft met dit tarief meer dan het landelijk gemiddelde per 2020 (83,0). In het coalitieakkoord is opgenomen dat in 2022 het tarief weer zakt naar het niveau van 2018, namelijk 82,3 opcenten. Daarmee ligt het tarief dan weer onder het nu huidige gemiddelde tarief.

De ratio's in onderling verband bezien

De kengetallen netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen, de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitatie hebben met name betrekking op de balanspositie van de provincie. Geen van deze kengetallen bevindt zich in een gevarezone. Sterker nog, de

kengetallen laten alle een positieve ontwikkeling zien, waaruit ook blijkt dat de Provincie een gezonde balanspositie kent. De zeer lage ratio grondexploitatie is een bevestiging dat de grondexploitaties een beperkte omvang kennen ten opzichte van de totale provinciale begroting en daarmee ook beheersbaar zijn voor waarde schommelingen.

De vreemd vermogenspositie is beheersbaar, en biedt zelfs ruimte voor groei indien dat noodzakelijk is. Daarnaast laat de ratio weerstandstandvermogen en ratio algemene reserve zien dat de algemene reserve ruimte biedt om niet voorziene tegenvallers te kunnen afdekken. Tezamen met de gezonde vreemd vermogenspositie geeft dat ook ruimte om die eventuele tegenvallers op dat moment ook daadwerkelijk te kunnen financieren. De Provincie is dus weerbaar om onverwachte zaken te kunnen opvangen.

De kengetallen structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit hebben betrekking op de exploitatie. Uit de berekening van de kengetallen blijkt dat de structurele baten ruim voldoende zijn om de structurele lasten af te dekken, en dat er zelfs ruimte is om de structurele lasten te verhogen. De onbenutte belastingcapaciteit biedt bovendien ook mogelijkheden om de structurele baten verder te vergroten, mocht dat noodzakelijk zijn.

Bovenstaande uiteenzetting toont dat de financiële positie van de Provincie Zeeland beheersbaar en op orde is. De ratio's voldoen in ruime mate aan de gestelde normen. Ten opzichte van voorgaande perioden heeft de financiële positie zich positief ontwikkeld, met name doordat de vreemd vermogenspositie is afgebouwd en de eigen vermogenspositie is gegroeid. Daarmee biedt de financiële positie ook ruimte om eventuele tegenvallers zelfs op structurele basis te kunnen opvangen.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op het beheer en onderhoud van de provinciale kapitaalgoederen. Het gaat daarbij om de eigendommen van de Provincie met een meerjarig nut en de daarbij behorende instandhoudingskosten. Hieronder valt onze infrastructuur (onder andere bruggen, tunnels, (vaar)wegen, sluizen) en de gebouwen onder ons beheer. Instandhoudingskosten zijn de kosten die we maken voor beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur en onze gebouwen. De financiële verantwoording hiervan valt onder de programma's Regionale bereikbaarheid, leefbaarheid en Overhead. Deze onderdelen lopen door de gehele begroting heen en zijn vaak financieel omvangrijk.

We gaan in deze paragraaf in op het beleid voor het onderhoudsniveau, de huidige onderhoudsstaat en de onderhoudsplannen. Het in stand houden van de provinciale kapitaalgoederen bestaat uit drie onderdelen: klein/dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging/reconstructie. De geraamde instandhoudingskosten van de provinciale kapitaalgoederen staan in deze paragraaf.

Hieronder zetten we dit voor de volgende kapitaalgoederen uiteen: infrastructuur en provinciale gebouwen. Riolering is een onderdeel dat niet van toepassing is.

Speerpunten

- Verdere implementatie assetmanagement (het concept waarmee we de kapitaalgoederen beheren)
- Instandhouding van de provinciale infrastructuur, waarbij zij minimaal voldoet aan de basis (wet- en regelgeving en goed rentmeesterschap)
- Groot onderhoud via onderhoudsreserve infrastructuur
- Geen achterstallig onderhoud

Acties

Doelstellingen 2021	Realisatie
Verankering Assetmanagement	In 2021 ging de meeste aandacht naar uitvoering van de in 2020 vastgestelde Visies op de Buitendienst en -Verkeersmanagement. De betrokken teams hebben hiervoor de benodigde acties opgepakt. Met als resultaat dat onze bedrijfsvoering steeds beter verloopt. De uitgangspunten van Asset Management vormen in toenemende mate de basis van onze werkwijze.
Nadere uitwerking Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland in Uitvoeringsstrategieën per (infrastructureel) kapitaalgoed, waaronder het kapitaalgoed natte kunstwerken	In 2021 hebben we de uitvoeringsstrategie Bewegwijzering afgerond en vastgesteld. Het onderhoud en beheer van de betreffende kapitaalgoederen is ondergebracht in de onderhoudsreserve infrastructuur. Daarnaast zijn we gestart met de uitvoeringsstrategie voor onderhoud van de Natte Kunstwerken. Deze strategie is in een vergevorderd stadium. Voor de afronding wachten we nog op de onderzoeksresultaten van het beheer van de Zeelandbrug. Deze vormen een belangrijk onderdeel van de strategie. De uitvoeringsstrategie bieden we ter vaststelling aan in 2022.
Volledigheid en actualiteit integraal informatiebeheersysteem	Met gebruik van de tool 'iAsset' zorgen we voor volledigheid en actualiteit van het informatiebeheersysteem. In 2021 zijn we aan het werk gegaan met de Visie op Verkeersmanagement. Daarmee hebben we een start gemaakt met de verdere ontwikkeling van datagestuurd verkeersmanagement.
Onderhoud (monumentale) panden Abdijcomplex	Het beheer en onderhoud aan onze gebouwen staat in een meerjarig Beheerplan. Het onderhoud is opgebouwd uit bouwkundig onderhoud en installatietechnisch onderhoud. We hebben op dit moment geen achterstallig onderhoud. Op basis van de BRIM-subsidie, die in 2021 afloopt, hebben we ons in 2021 gericht op onderhoud van de monumentale panden.
Aanpassing gebouwen in het kader van Flexibel Werken	Door de Corona-crisis hebben we een andere visie op huisvesting en het flexibel werken gekregen. Het aanpassen van onze gebouwen om het flexibel werken te ondersteunen moet nog plaatsvinden. Deze visie werken we in 2022 verder uit.
Implementatie Hospitality-concept (aanpassing hoofdingang Heerenlogement + aanpassing aangrenzende vergaderruimten) en ontwikkeling netwerkrimte t.b.v. externe samenwerking	Met het beschikbare investeringskrediet is het Hospitality-concept in 2021 afgerond. Het gaat dan om aanpassing van de ontvangsthallen van het Heerenlogement.

Beleidskader

- [Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)](#)

Infrastructuur

De Provincie is als (vaar)wegbeheerder verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. In die rol dient de Provincie ervoor te zorgen dat het areaal in goede staat van onderhoud verkeert en voldoet aan de eisen van de geldende wet- en regelgeving en beleidsplannen. In tabel 1 is een globaal overzicht gegeven van het provinciaal areaal.

Tabel 1 – Provinciaal areaal infrastructuur (afgerond)		
Wegen	Hoofdrijbaan	400 km
	Fietspaden	280 km
	Parallelwegen	110 km
	Civiele kunstwerken	260 stuks
	Verkeersregelinstallaties	25 stuks
	Lichtmasten	3.300 stuks
	Bewegwijzering	1.400 stuks
Water	Vaarweg	15 km
	Beweegbare bruggen	7 stuks
	Sluizen	4 stuks
Groen	Berm	600 hectare
	Bomen	24.000 stuks

In 2021 is gewerkt aan de verdere invoering van assetmanagement, waardoor we de instandhouding van de provinciale wegen en vaarwegen doelmatiger organiseren. Het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland (vastgesteld door Provinciale Staten in maart 2018) is de basis voor het verankeren van assetmanagement in de provinciale manier van werken. Hierin maken we onderscheid tussen wat

we als beheerder van infrastructuur wettelijk gezien moeten doen (basis), en wat we op grond van ambities aanvullend willen bereiken (beleid). Bij het in stand houden van de infrastructuur kijken we naar de prestaties die de kapitaalgoederen moeten leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn

Tabel 2 – Vastgestelde ambitie infrastructurele kapitaalgoederen	
Thema	Vastgestelde ambitie
Droge kunstwerken	Basis
Natte kunstwerken	Basis
Elektrotechnische Verkeersvoorzieningen	Basis
Verhardingen	Basis
Groen	Basis + Beleid (ecologisch bermbeheer)
Dienstverlening	Basis + Beleid (verkeers- en incident management)
Overige infrastructurele kapitaalgoederen	Basis

Als nadere uitwerking van het Beheerkader is voor elk infrastructureel kapitaalgoed (thema) een Uitvoeringsstrategie (beheerplan) opgesteld. Daarin is per kapitaalgoed onder andere omschreven hoe we omgaan met de instandhouding, de basis- en beleidsmatige maatregelen en de bijbehorende meerjarige kosten. Begin 2021 waren de uitvoeringsstrategieën voor droge kunstwerken, elektrotechnische verkeersvoorzieningen, verhardingen groen en openbare verlichting vastgesteld. In 2021 is de uitvoeringsstrategie voor bewegwijzering volgens planning vastgesteld. Daarnaast is gewerkt aan de uitvoeringsstrategie voor natte kunstwerken, welke eind 2021 in een vergevorderd stadium is. Vanwege het lopende onderzoek naar de meerjarig onderhoudsprogramma van de Zeelandbrug en de nauwe samenhang met de uitvoeringsstrategie Natte Kunstwerken, zullen we deze Uitvoeringsstrategie in 2022 aanbieden.

Het integraal informatiebeheersysteem is hierbij ondersteunend en de inhoud hiervan is voor de meest omvangrijke assets bijgewerkt. De actuele gegevens in dit systeem maken het mogelijk een solide doorrekening te maken met een doorkijk van minimaal tien jaar. Deze onderhoudsplanningen, in combinatie met de bijbehorende Uitvoeringsstrategieën, maken het mogelijk een onderhoudsreserve in te stellen. Uit deze reserve zijn de kosten van het groot onderhoud gedekt. Zodra de Uitvoeringsstrategie van de natte kunstwerken vastgesteld is, voegen we ook die gelden (groot onderhoud) aan de onderhoudsreserve toe.

Op het gebied van organisatiestructuur is in 2021 verder ingezet op koers uit de voorafgaande jaren: de team- en taakindeling zijn inmiddels vormgegeven, zodat deze aansluit bij de manier van werken van assetmanagement. De focus lag in 2021 op het toekomstbestendig maken van de teams. Aan deze doelstelling is deels voldaan, door het opstarten van een strategische personeelsplanning. In 2022 zal aan deze personeelsplanning een vervolg komen. Daarnaast is de buitendienst in 2021 als het gaat om personeelsplanning gereorganiseerd volgens de in 2020 vastgestelde 'visie op de buitendienst'.

Met het verankeren van assetmanagement in de organisatie, verbetert het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en de mogelijkheid tot het maken van een integrale afweging van instandhoudingsmaatregelen binnen én tussen de verschillende kapitaalgoederen. Daarnaast vindt afstemming plaats met de plannen voor de investeringsagenda wegen (instandhouding in relatie tot

nieuwbouw). Bij de uitvoerende taken zoeken we ook afstemming en samenwerking met andere wegbeheerders binnen Zeeland.

Onderhoudskosten infrastructuur

Tabel 3 – Kosten onderhoud infrastructuur (× €1.000)				
	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Wegen	8.336	7.603	6.800	4.846
Vaarwegen	3.276	3.282	2.735	1.706
Groen	1.186	1.264	1.248	1.269
Totaal onderhoud infra	12.798	12.149	10.783	7.821

Tabel 4 – Kosten (vervangings)investeringen infrastructuur (× €1.000)				
	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Wegen	3.255	275	8.783	385 + PM
Vaarwegen	510	-	-	-
Groen	-	-	-	-
Totaal investeringen infra	3.765	275	8.783	385 + PM

De genoemde bedragen in tabel 4 baseren we op het totale investeringskrediet. De investeringen schrijven we volgens het Besluit begroting en verantwoording en de financiële verordening Provincie Zeeland af, waardoor de totale last is verdeeld over de periode waarin de investering wordt gebruikt. Provinciale gebouwen

Provinciale gebouwen

Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegsteunpunten en de bedieningsgebouwen voor het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. De laatste schakel in het uitvoeringsprogramma Beleidsvisie steunpunten, de nieuwbouw van steunpunt 's-Heer Arendskerke is op 'hold' gezet, in 2022 pakken we dit dossier weer op, omdat er grote vraag is naar een volwaardig gladheidbestrijdingssteunpunt ('s-Heer Arendskerke). Uiteindelijk is het doel om het aantal steunpunten van achttien naar twaalf terug te brengen.

Voor het meerjarig groot onderhoud werken we in 2022 een beheerkader uit, waarna we vervolgens een aparte onderhoudsreserve voor het groot onderhoud vormen, op basis van een bijgewerkt 10-

jarige planning voor onderhoud provinciale gebouwen. In de huidige meerjarenbegroting zijn de volgende bedragen opgenomen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden.

Tabel 5 – Onderhoud bedrijfsgebouwen en terreinen (× €1.000)				
	2021	2022	2023	2024
Structureel onderhoud	1.147	937	1.172	1.118
Incidenteel onderhoud	168	147	2	27
Totaal onderhoud Bedrijfsgebouwen en terreinen	1.315	1.084	1.173	1.146

Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

Fietsvoetveer

In 2004 zijn de gebouwen, aanlandingsvoorzieningen en twee SWATH-schepen voor het fietsvoetveer gekocht en in gebruik genomen. De provincie verhuurt ze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens, de Westerschelde Ferry B.V. In de huurovereenkomst voor de schepen is vastgelegd dat de Westerschelde Ferry BV verantwoordelijk is voor het onderhoud aan de schepen. De gebouwen en aanlandingsvoorzieningen worden door de provincie onderhouden. In onderstaande tabel staan de onderhoudskosten weergegeven.

Tabel 6 – Kosten onderhoud faciliteiten fietsvoetveer (× €1.000)				
	2021	2022	2023	2024
Totaal onderhoud	977	876	1.024	1.164

Kantoorgebouwen, waaronder Provinciehuis

De provinciale kantoorgebouwen betreffen het Abdijcomplex, inclusief het deel van het Zeeuws Museum en het pand Schuytvlot (huisvesting Erfgoed Zeeland). Het beheer en onderhoud aan deze gebouwen reguleren we in een meerjarig Beheerplan (BOS). Het onderhoud is opgebouwd uit bouwkundig onderhoud en installatietechnisch onderhoud.

Installatietechnisch onderhoud

- Installatietechnisch onderhoud is gebaseerd op de NEN 2767 (conditiemeting voor bouw- en installatiedelen).
- De inventarisatie en inspectie is uitgevoerd door een externe gespecialiseerde partij.
- De planning van dit onderhoud is waar nodig aangepast aan de planning van investeringen in de gebouwen en bouwkundige renovaties, zodat deze werkzaamheden gelijktijdig uitgevoerd worden.

Bouwkundig onderhoud

- Planning bouwkundig onderhoud is gebaseerd op de inspectierapporten van de Monumentenwacht. Deze inspecties voeren we tweejaarlijks uit. Het onderhoud wat geclassificeerd wordt als slecht (herstellen binnen 0-1 jaar) en matig (herstellen binnen 1-3 jaar) nemen we op in de meerjarenraming.

- Ook grotere renovaties van gebouwen, waarbij we geen bouwkundige aanpassingen aan het gebouw uitvoeren, zijn hierin opgenomen.

Voor het meerjarig groot onderhoud vormen we een aparte reserve groot onderhoud, op basis van een geactualiseerde 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen. In de huidige meerjarenbegroting zijn de volgende bedragen opgenomen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden.

Tabel 7 – Kapitaalgoederen gebouwen (× €1.000)

	2021	2022	2023	2024
Onderhoud en vervanging Abdijcomplex	899	597	812	741
Onderhoud gebouwen en terreinen	256	256	256	256
Pand Schuytvlot	50	-	-	-
Zeeuws Museum	109	231	105	149
Totaal Kapitaalgoederen gebouwen	1.315	1.084	1.173	1.146

Er is een BRIM subsidie verstrekt voor het meerjarig bouwkundig onderhoud van de monumentale panden. Op basis hiervan zal 50 % van de kosten worden gesubsidieerd. Deze bedragen zijn in de meerjarenraming verwerkt. 2022 is het laatste jaar dat er gebruik gemaakt kan worden van de BRIM subsidie. Aan de panden waarvoor de BRIM subsidie is verstrekt, is in 2021 het achterstallig onderhoud ingelopen. Omdat de laatste jaren alleen (bouwkundig) onderhoud is gepleegd aan de panden waarvoor de subsidie is verstrekt zal de komende jaren de nadruk liggen op het onderhoud van de overige, niet monumentale, panden van het Abdijcomplex.

Investeringskrediet “huisvesting in een veranderende organisatie”.

In 2021 is de aanpassing van de ontvangsthal van het Heerenlogement gerealiseerd, waardoor de implementatie van het Hospitality-concept is afgerond.

De aanpassingen in de gebouwen ten behoeve van het Flexibel werken zijn nog niet uitgevoerd. Door de Corona-crisis is er een andere visie op de huisvesting en het flexibel werken ontstaan. Deze visie pakken we in 2022 verder op.

Van het restant van het investeringskrediet is het voornemen om in 2022 de voormalige Reproruimte aan te passen tot vergaderruimte en een lunchvoorziening te realiseren op de begane grond van het Heerenlogement.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de financieringsfunctie door de provincie Zeeland. Financiering houdt voor de provincie in dat er voldoende liquide middelen in kas zijn om aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Hiervoor worden kortlopende leningen aangetrokken waarbij het renterisico grotendeels is afgedekt met een renteswap (voor uitleg zie Financieringsbehoefte). Daarnaast geven wij in deze paragraaf inzicht in de financieringsbehoefte, het renteresultaat en de rentetoerekening.

Beleid

Naast de provinciale beleidskaders gelden de wettelijke kaders die zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Wet schatkistbankieren
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO);
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);

In deze kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verstrekken van leningen en garanties of afgeven van waarborgen uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling staat wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in het Besluit Financieringsstatuut. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen;
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Wijzigingen ten opzichte van beleid 2020

Er zijn geen wijzigingen met betrekking tot financiering ten opzichte van het beleid van 2020.

Speerpunten

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen
- Beheersen van financiële risico's
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities

Kengetallen

- Kasgeldlimiet: € 18,6 miljoen
- Renterisiconorm: € 53 miljoen

Beleidskader

- [Besluit Financieringsstatuut 2013 Provincie Zeeland](#)
- [Financiële verordening Provincie Zeeland 2017](#)

Schatkistbankieren

Vanaf 2013 is de Wet verplicht Schatkistbankieren ingesteld. Dat houdt in dat de provincie al haar overvloedige liquide middelen moet aanhouden bij het Ministerie van Financiën. Dit kan in de vorm van een rekening courant of het plaatsen van (meerjarige) deposito's. Onder voorwaarden mogen er ook leningen verstrekt worden aan medeoverheden, het zogenaamde onderling uitlenen. Omdat de provincie in een meerjarige leensituatie verkeert, heeft het verplicht schatkistbankieren geen financieel effect. Er kan niet geleend worden bij de schatkist.

Risicobeheer vlottende schuld

De zogeheten 'kasgeldlimiet' stelt een grens aan de korte financiering (7% van het begrotingstotaal, totale lasten voor toevoeging reserves). Dit betekent dat we investeringen tot deze kasgeldlimiet mogen financieren met kort geld (looptijd tot 1 jaar). Het grootste deel van de financieringsbehoefte wordt hierdoor langlopend geleend, waardoor het renterisico ook beperkt wordt.

De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2021 bedraagt ongeveer € 18,6 miljoen (op basis van 7% van € 265 miljoen). Om onder andere aan de kasgeldlimiet te voldoen, is een swap (zie uitleg bij financieringsbehoefte) afgesloten tot en met 2029.

In onderstaand overzicht is per ultimo kwartaal berekend of wordt voldaan aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet mag maximaal 3 aaneengesloten kwartalen overschrijden. Indien dit gebeurt moet de Provincie aanvullende renteafdekking regelen zodat zij weer voldoet. De kasgeldlimiet is gedurende 2021 niet overschreden.

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal
Omvang begroting (1 januari = grondslag)	265	265	
Toegestane kasgeldlimiet			
* in procenten van de grondslag	7%	7%	
* in bedrag (Totaal 1)	18,6	18,6	
Vlottende schuld			
Opgenomen gelden < 1 jaar die niet gedekt zijn onder de SWAP	0,0	0,0	
Schuld in rekening courant Nazorgfonds	10,4	10,8	
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0,0	0,0	
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0,0	0,0	
Totaal (2)	10,4	10,8	
Vlottende middelen			
Uitzettingen bij schatkist	6,0	22,2	
Tegoeden in rekening - courant	0,5	0,8	
Overige uitstaande gelden < 1 jaar (Groenfonds)	17,5	17,5	
Totaal (3)	24,0	40,5	
Toets kasgeldlimiet:			
Saldo vlottende middelen (3) - (2) (Totaal 4)	13,6	29,7	
Toegestane kasgeldlimiet	18,6	18,6	
Ruimte (+)/Overschrijding (-); (1) + (4)	32,2	48,2	

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente op basis van de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening);
- het gedeelte van de portefeuille aan vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt de renterisiconorm gedefinieerd als een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij aanvang van het jaar. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2021 bedraagt € 265 miljoen. De renterisiconorm voor Zeeland bedraagt € 53 miljoen.

Vanaf 2012 is een leenfaciliteit afgesloten in combinatie met een renteproduct (swap) tot en met 2029. Deze swap zorgt ervoor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele looptijd en daarmee wordt voldaan aan de renterisiconorm.

Financieringsbehoefte en rentelasten

De provincie Zeeland zit in een structurele leensituatie. Wij hebben in 2009 de aandelen van de Westerscheldetunnel overgenomen met als doel het rendement te gebruiken voor de realisatie van de Sluiskiltunnel. Hiervoor is langdurige financiering benodigd.

Het renterisico is grotendeels afgedekt met een rente-instrument, een zogenaamde renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De swap heeft een looptijd tot en met 2029. Door middel van de swap wordt een variabel rentetarief (driemaands Euribor) geruild tegen een vaste rente, waarbij de provincie de vaste rente betaalt en de variabele rente ontvangt. Wanneer deze rentestromen met elkaar worden verrekend, resteert een structuur waarin we per saldo het vaste tarief van de swap betalen. In feite ontstaat hierdoor een structuur die gelijk is aan een vastrentende lening. Bij een traditionele vaste geldlening zijn de afdekking van het renterisico en de beschikbaarheid van geld tegelijk geregeld. Bij een swap zijn deze twee onderdelen van elkaar gescheiden. De SWAP zorgt er voor dat de rente is gefixeerd gedurende de gehele duur van de geschatte financieringsbehoefte. Deze constructie voldoet aan relevante wet- en regelgeving, waaronder de Wet fido, de Ruddo en ons eigen financieringsstatuut. De SWAP voorziet niet in de leenbehoefte zelf maar is puur voor het afdekken van het renterisico, de benodigde financiële middelen worden op de geldmarkt aangetrokken.

Het totaal aan opgenomen geldleningen per 31 december 2021 bedraagt € 25 miljoen. De opgenomen leenbedragen per ultimo kwartaal staan in onderstaand overzicht:

Opgenomen geldlening (x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Stand per	1-4-2021	1-7-2021	1-10-2021	31-12-2021
Geldmarkt	64.000	60.000	43.000	25.000
Totaal	64.000	60.000	43.000	25.000

Huidige situatie SWAP

De leenbehoefte per 31 december 2021 bedraagt € 25 miljoen terwijl de SWAP een bedrag afdekt van € 79 miljoen. De SWAP dekt meer af dan we aan leningen hebben aangetrokken eind 2021. De leenbehoefte was gedurende 2021 lager dan de renteafdekking door de swap. Begin 2022 hebben we aanvullende leningen aangetrokken, waarna geen sprake meer is van een situatie met overhedge. Opgemerkt moet worden dat er diverse SPUK gelden zijn ontvangen waar de uitgaven nog van moeten plaatsvinden.

De negatieve marktwaarde per 31 december 2021 bedraagt € 8,4 miljoen. Dit houdt in dat als de Provincie de SWAP voortijdig afwikkelt, wij dit bedrag moeten betalen.

Rentetoerekening

Om er voor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daar aan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in artikel 13 BBV voorgeschreven dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend.

Met onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

Tabel renteschema (bedragen x € 1.000)

a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.617.305
b. De externe rentebaten	-48.755
Totaal door te rekenen externe rente	2.568.550
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-37.334
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Saldo door te rekenen externe rente	2.531.216
d1. Rente over Eigen Vermogen	0
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	27.314
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	2.558.530
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-2.268.020
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	290.510

Overzicht verstrekte geldleningen

Door de langdurige leensituatie van Zeeland is slechts een geringe hoeveelheid aan middelen uitgezet.

1. Wachtgeldvoorziening van de voormalige Provinciale Stoombootdiensten (PSD). De middelen voor die voorziening zijn via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. Rente en aflossingen op deze lening worden ieder kwartaal ontvangen tot en met 2028.

2. Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). Aan SVN is in totaal € 3 miljoen aan leningen verstrekt ten behoeve van stimulering duurzame woningverbetering. Deze leningen mochten tot en met 2013 worden uitgezet, daarna komen alle aflossingen ten gunste van de provincie.

Hieronder staat het overzicht van de verstrekte geldleningen.

Verstrekte geldleningen per 31 december 2021 (bedragen x €1.000)				
Leningen uitgezet	stand 1-1-2021	aflossing	rente	stand per 31-12-2021
Wachtgeldvoorziening PSD	1.379	395	49	984
Duurzaamheidslening woningverbetering SVN	1.369	233	0	1.136
Totaal	2.748	628	49	2.120

Paragraaf Bedrijfsvoering

Samen werken aan maatschappelijke opgaven

Als organisatie willen we het beste voor Zeeland en de Zeeuwen. En dat doen we op verschillende manieren. Via beleidssturing, netwerksturing en vanuit wettelijke taken. We werken steeds meer samen met partners aan maatschappelijke opgaven. Dit is nodig om zowel nu als in de toekomst maatschappelijk toegevoegde waarde te blijven leveren. Daarnaast geldt ook dat maatschappelijke ontwikkelingen zoals digitalisering van invloed zijn op ons werk. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat we wendbaar moeten zijn in hoe we ons werk organiseren. Het vraagt ook om vaardigheden zoals flexibel kunnen zijn.

In ons [Sociaal Jaarverslag](#) leest u daarnaast meer over de ontwikkelingen in het gevoerde personele beleid en ons personeelsbestand. Daarnaast komen medewerkers aan het woord over hun ervaringen in het werken bij Provincie Zeeland en de manier waarop zij zich inzetten om duurzaam inzetbaar te zijn en te blijven.

Leren van de Coronacrisis

De coronacrisis heeft grote maatschappelijke invloed op Zeeland, op onze doelen en ook op onze organisatie. De toekomst blijft onzeker, maar ons doel om samen verschil te maken met partners blijft ook nu onveranderd hoog.

Door corona is het hybride werken in onze organisatie in een stroomversnelling terecht gekomen. In een korte tijd zijn we overgegaan op veel thuiswerken en samenwerken op afstand. Vanuit nood hebben we veel zaken al tijdelijk geregeld om dit mogelijk te maken. Hierdoor heeft de organisatie leren ervaren dat hybride werken bijdraagt aan:

- meer werkplezier;
- modern werkgeverschap;
- en duurzaamheid.

We hebben als organisatie maatregelen getroffen om de continuïteit te garanderen en veilig te kunnen werken.

Met de projectmatige aanpak op 'Hybride Werken' treft de organisatie nu voorzieningen en maatregelen voor de langere termijn. Dit vanuit de overtuiging dat hybride werken namelijk blijvend is. Het kantoor ontwikkelt zich namelijk steeds meer tot de plek om met elkaar samen te werken en elkaar te ontmoeten. Door nu te investeren in voorzieningen hiervoor kunnen collega's of zelfs hele teams in de toekomst bewust de afweging maken welk werk ze waar doen.

Deze ontwikkeling sluit daarnaast haarfijn aan bij de wensen van onze medewerkers. In 2021 is een Covid enquête gehouden, waarbij het merendeel van de collega's heeft aangegeven deels thuis te willen blijven werken. Aan deze enquête deden ruim 240 collega's mee. De resultaten van deze enquête zijn vanzelfsprekend meegenomen in de integrale uitwerking van de plannen rondom hybride werken.

Begin 2022 nam GS een besluit over het Hybride Werken. De huisvestingsvisie maakte hier onderdeel van uit. Verder nam GS besluiten over de voorzieningen voor een thuiswerkplek en over de digitale infrastructuur. Zo maken we de weg vrij voor het blijvend inpassen van:

- tijd en plaats onafhankelijk werken;
- en het hybride werken binnen de organisatie.

Voor nu en de komende jaren! In de voorjaarsnota 2022 wordt PS hier ook verder in betrokken. Hybride Werken zal met zich meebrengen dat nieuwe investeringen nodig zijn om medewerkers thuis te kunnen laten werken en aanpassingen in de gebouwen. Dit laatste doordat nieuwe behoeften ontstaan. Dit vraagt om wijzigingen van de begroting voor bijvoorbeeld het instellen van investeringskredieten. De afschrijvingslasten hiervan worden gedekt uit bestaande

Speerpunten

Onderstaande in de begroting 2021 opgenomen speerpunten zijn in deze paragraaf nader toelicht:

- Samenwerking met partners

- Opgave gericht werken
- Leren van de crisis
- Goed werkgeverschap
- Strategisch personeelsbeleid
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Digitalisering
- Modernisering en basis op orde

Kengetallen

Capaciteit ambtelijke organisatie

Bezetting	31 december 2021
Ambtelijke organisatie	543,9
Statengriffie	9,7
Rekenkamer	2,2
Totaal	555,8

Beleidskader

- [Norm voor externe inhuur is, conform de Rijksnorm, maximaal 10% van de totale personele uitgaven](#)
- [Inkoopbeleid](#)
- Informatiebeleid

* Deze beleidskaders zijn een bevoegdheid van GS/Concerndirectie.

Goed werkgeverschap: Strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning Organisatieontwikkeling

In de afgelopen jaren heeft de ambtelijke organisatie geïnvesteerd in organisatieontwikkeling. De directie en middenmanagement hebben prioriteiten gesteld om beter samen te werken en helderheid te verschaffen over de invulling van rollen. Hierbij zijn we in 2020 gestart met een MD programma voor het middenmanagement. Aansluitend zijn we in 2021 gestart met een leiderschapsprogramma voor de team coördinatoren. In 2022 blijven we hierop inzetten. Daarnaast investeren we in verzakelijking om ons werk effectiever en efficiënter te doen. Belangrijke thema's hierbij zijn:

- evaluatie sturingsconcept van de organisatie;
- management prestatie;
- duurzame inzetbaarheid;
- en hybride werken.

Strategische personeelsplanning (afgekort SPP)

De vastgestelde organisatievisie is richtinggevend. Het gevoerde personeelsbeleid beoogt een gezonde balans tussen:

- het doel;
- de benodigde capaciteit (kwantitatief en kwalitatief);
- en het geld (de beschikbare budgetten).

Het afgelopen jaar is veel energie gestoken in het uitvoeren van het strategisch personeelsplan (SPP) voor de komende jaren. Zo heeft, als onderdeel van het continue proces van Strategische personeelsplanning, in 2021 de focus gelegen op de strategische pensioenopvolging. Voor 2022 ligt de focus op het in kaart brengen en opvolgen van kritische rollen en personen die aan die rollen zijn verbonden.

Daarnaast hebben we te maken met een nieuw regeerakkoord. In 2022 brengen we de invloed in kaart van de doelen die in het regeerakkoord staan beschreven. Wat vraagt het regeerakkoord van ons als regio? Hoe ziet het vervolg er uit van onze opgaven? Wat vraagt dit van de organisatie? Vooral is daarbij van belang wat dit vraagt van het personeelsbestand (kwantitatief en kwalitatief). Uitgangspunt is dat ook in de toekomst de goede dienstverlening kan blijven gegarandeerd.

Informatievoorziening en automatisering

Inwoners, bedrijven en allerlei andere partijen maken via de digitale weg gebruik van onze website. De provinciale website is vernieuwd. Zo is de inrichting gemoderniseerd en is de gebruiksvriendelijkheid verbeterd. Dit is gedaan door gebruik te maken van een hedendaags webplatform. Het IPO heeft via een meting vastgesteld dat de digitoegankelijkheid op orde is.

De verkenning Digitale Agenda is door Provinciale Staten vastgesteld en bevat belangrijke pijlers:

- datagedreven werken - overheden maken steeds meer gebruik van data en maken keuzes en formuleren doelstellingen op basis van data;
- connectiviteit in Zeeland - hoogwaardige Zeeuwse digitale infrastructuur.

De uitwerking van deze beide punten vindt plaats in een uitvoeringsagenda. Deze komt half 2022 beschikbaar.

Voor het maken van maatschappelijke opgaven zijn, vanuit het speerpunt data gedreven werken, enkele dashboards ontwikkeld en in gebruik genomen, zoals stikstof en fijnstof. Deze dashboards geven op visuele manier beleidsmatig inzicht en zijn om die reden bruikbaar voor beleidsontwikkeling en/of monitoring. Direct hieraan verbonden is het probleem om op een effectieve en efficiënte manier de benodigde data te krijgen. Door het toepassen van internet-of-things technologie, waarbij fysieke objecten worden verbonden in een netwerk van sensoren, zijn we succesvol in staat geweest om data op afstand uit te lezen. Bijvoorbeeld voor het meten van waterstanden en fijnstofmetingen.

Wij hebben als eerste provincie in Nederland onze ontwerp omgevingsverordening gepubliceerd via het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Iedereen kan met de inwerkingtreding van de omgevingswet alle benodigde vergunningen voor een specifieke plaats in Zeeland zien. Dit leidt tot inzicht voor de aanvrager van vergunningen: in een oogopslag duidelijk wat mag en niet.

Om ervoor te zorgen dat onze ambtenaren goed uitgerust zijn met hulpmiddelen om werkzaamheden uit te voeren zijn de laptops vervangen. Daarnaast is inmiddels een begin gemaakt met het vervangen van de audio-visuele apparatuur en smartphones. Dit is nodig om het op afstand werken goed mogelijk te maken en bedrijfscontinuïteit te garanderen.

Cybercrime en informatieveiligheid

Het dreigingsbeeld is, naast het volgen van het Nationaal Cyber Security Center, via verschillende kanalen doorlopend in de gaten gehouden door onze specialisten. Eind 2021 werd er mondiaal groot alarm geslagen over een nieuw cyberlek in software die gebruik maakt van 'Apache Log4j'. Het vooruitlopen op dit omvangrijke cyber risico heeft veel tijd en aandacht gekost. Dankzij onze alertheid was dit tijdig in beeld. Daardoor we risico's zoveel mogelijk konden beperken en bedrijfsprocessen bijna geen hinder hebben ontvangen.

Voor de ISO 27001 certificering zijn interne audits afgerond en zijn diverse bewustwordingsacties uitgevoerd. Het behalen van de verbeterpunten door de audits heeft langer geduurd dan verwacht. Dat komt omdat bijna alle medewerkers die hierbij betrokken zijn dit doen als nevenactiviteit naast hun dagelijkse werkzaamheden. De eindaudit wordt in de eerste helft van 2022 uitgevoerd. acht. Dit is mede ingegeven doordat we een beroep moeten doen op medewerkers die ook in de dagelijkse operatie betrokken zijn. De eindaudit wordt in de eerste helft van 2022 uitgevoerd.

Duurzaam inkopen en aanbesteden

In 2021 is een MKB vriendelijk aanbestedingsformat in gebruik genomen, zodat aanbestedingen toegankelijker zijn geschreven en er minder handelingen nodig zijn.

In 2021 is voor aannemers, installateurs en architecten een webinar georganiseerd. Thema was de mogelijkheden om technische installaties in de toekomst circulair te maken. Hierin zijn we samen opgetrokken met Rijkswaterstaat, Impuls Zeeland en Techniek Nederland

In april is een nieuw plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen vastgesteld voor de periode 2021-2024. SDG's (= sustainable development goals wat vrij vertaalt staat voor "17 doelen voor een betere wereld") worden in dit plan gebruikt als communicatiemiddel. Het plan is opgesteld samen met marktpartijen, inkopers van Zeeuwse gemeentes, beleidsmedewerkers en scholen. Alle provinciale

beleidsdoelen die een raakvlak hebben met maatschappelijk verantwoord inkopen zijn vertaald in de belangrijkste SDG's waarop zal worden gefocust bij inkopen en aanbesteden. Deze doelen zijn bijvoorbeeld luchtkwaliteit, geluidsreductie, duurzame energie, emissiereductie, bevorderen leefbaarheid, circulaire & biobased economie, CO2 vermindering, waterbuffering, duurzaam groenbeheer, bodemvruchtbaarheid en verbeteren, als ook inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en opleidingen/stages. Dit plan won eind 2021 de Europese Procura+ award voor het beste inkoopinitiatief van het jaar.

Het Europees Interreg 2Seas project CBCI (= circulair biobased construction industries) bestaat uit verschillende uitvoeringsprojecten. Vanuit Inkoop is aan een van de uitvoeringsprojecten een belangrijke bijdrage geleverd. Het betrof het opstellen van een zogenaamd whitepaper over het aanbesteden van biobased en circulaire bouw- en renovatieprojecten. Een whitepaper is een document of rapport. Daarin wordt een probleem en/of een mogelijke oplossing beschreven dat kan helpen om een beslissing nemen. Dit whitepaper betrof ervaringen en voorbeelden uit Nederland, België, Frankrijk en Groot-Brittannië aangevuld met praktijkervaringen uit living labs. In een 'living lab' vindt onderzoek en vernieuwing tegelijk plaats. Daarbij wordt samengewerkt met andere partijen, zoals in dit geval met Emergis in Kloetinge en met de Koninklijke Universiteit Leuven in Gent.

Communicatie

Het beste voor Zeeland en de Zeeuwen. Dat is waar we ons dagelijks voor inzetten. Als overheid zijn we verplicht om hierover actief én passief informatie te geven. Informatie over wat we doen, voor wie en waarom. In de veranderende wereld van nu is namelijk bijna alles communicatie. Pers, publiek, politiek en medewerkers beoordelen onze organisatie op ons kunnen te communiceren. Team Communicatie draagt eraan bij dat Zeeland en de Zeeuwen weten waarvoor ze terecht kunnen bij de Provincie. Wat ze van de Provincie mogen verwachten en hoe ze zaken bij ons kunnen aankaarten. We laten zien wat we actief doen voor Zeeland en de Zeeuwen. Dat doen we via mensen: bestuurders en medewerkers. En via communicatiemiddelen:

- social media (facebook, linkedin, twitter, instagram en you tube)
- zeeland.nl
- e-mail nieuwsbrieven
- (online) magazines
- narrowcasting (beeldschermen met informatie)
- de Abdijstudio
- beeldloket
- mediaberichten

Met communicatie brengen en halen we informatie, en zorgen we voor interactie met onze omgeving. Duidelijk, robuust en inspirerend. Betrouwbaar en geloofwaardig. In 2022 werken we verder aan de ontwikkeling van de website www.zeeland.nl, die we dit jaar hebben vernieuwd. Ook streven we naar nog meer volgers op onze social media kanalen. Dit willen we bereiken door onze zichtbaarheid verder te vergroten. Bijvoorbeeld door nóg beter onze communicatiemiddelen op elkaar af te stemmen. De effecten daarvan houden we bij, zodat we kunnen bijstellen.

In 2022 gaan we van start met het kwartaalmagazine 'In Zeeland'. We gaan dat doen in de vorm van een proefperiode van twee jaar. Daarin willen we de inwoners van Zeeland, naast alles wat we digitaal doen, ook op papier informeren. Belangrijkste onderwerpen zijn de Zeeuwse provinciale politiek, onze organisatie en waar we als Provincie aan werken. Het eerste exemplaar wordt Zeeland-breed verspreid, huis-aan-huis. Daarna gaan we werken met een abonnementensysteem.

Controloffunctie

De controloffunctie heeft als doel te zorgen voor een goed georganiseerd en geaccepteerd systeem van sturing en beheersing. Zo dat control een vanzelfsprekend onderdeel is van het dagelijks doen van medewerkers. Er wordt jaarlijks gewerkt aan de volgende vijf hoofdonderwerpen:

1. Planning & Control: de ontwikkeling en invoering van een sluitend raamwerk waarmee de organisatie en het bestuur in staat wordt gesteld om te kiezen, te sturen en te verantwoorden. Belangrijke werkzaamheden hierbij zijn:

- het toetsen van procesbeschrijvingen;
 - het adviseren over interne controles;
 - het uitvoeren van verbijzonderde interne controle;
 - en het ontsluiten van managementinformatie;
- De 'plan-do-check-act' aanpak is hierin leidend.
2. Projectcontrol: toetsen van en adviseren over de beheersing van de grote projecten en programma's.
 3. Risicomanagement: het risicobewustzijn in de organisatie verhogen en de toepassing van risicomanagement professionaliseren.
 4. 217a onderzoek: in artikel 217a van de Provinciewet staat dat in opdracht van het college onderzoek doet naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door Gedeputeerde Staten gevoerde beleid.
 5. Rechtmatigheidsverantwoording: de Provincie moet zelf in de jaarrekening verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur (wetgeving is in voorbereiding).

Rechtmatigheidsverantwoording (pilot)

Een belangrijke ontwikkeling is de invoering van een rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarstukken. De wetsvoorstellen rond deze invoering worden in 2022 besproken in de Tweede Kamer. Het doel van deze voorstellen is om vast te stellen of baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Vastgesteld zal worden of dit volgens relevante (financiële) wet- en regelgeving is gebeurd. Voorbeelden hiervan zijn belastingwetten en de subsidieverordening van de Provincie. De verwachting is dat deze rechtmatigheidsverantwoording in 2022 voor het eerst onderdeel wordt van de jaarstukken. Om goed voorbereid te zijn op deze nieuwe verantwoording, is over het boekjaar 2021 een proefproject uitgevoerd. Dit project bestaat met name uit controles welke intern zijn uitgevoerd. Doel is dat de uitkomsten van deze controles laten zien dat ons handelen volgens wet- en regelgeving is. Over het boekjaar 2021 zijn acht controles uitgevoerd. Door dit proefproject bereiden wij ons zo goed mogelijk voor op de rechtmatigheidsverantwoording en hebben we bijvoorbeeld geleerd wanneer welke controles het beste uitgevoerd kunnen worden.

In 2021 is de basis gelegd voor een organisatie breed leer- en verbeterplan. Daarin zijn de diverse onderzoeks-, audit- en controlwerkzaamheden opgenomen. In 2022 gaat de organisatie werken met dit plan.

Structurele ambities

Naast de bestuurlijke doelen hebben we in de begroting 2021 voor onze bedrijfsvoering enkele jaarlijks terugkerende doelstellingen geformuleerd. Hieronder is kort aangegeven of deze doelstellingen ook daadwerkelijk in 2021 zijn behaald. In het vervolg van deze paragraaf gegeven staat per onderdelen een uitgebreide toelichting.

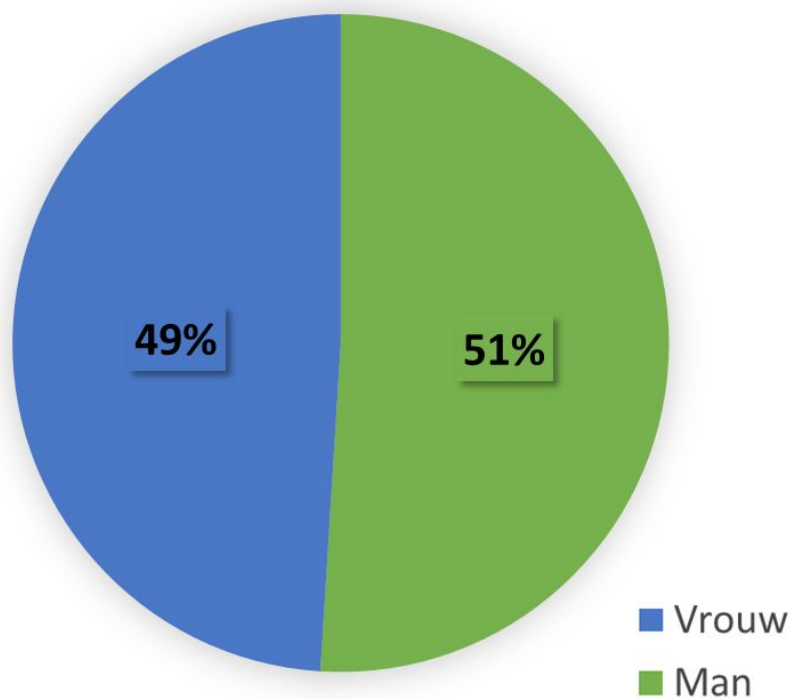
- De doelstelling om het ziekteverzuim onder de 3,3% (landelijke Verbaannorm) te houden is niet gehaald. Het verzuim steeg van 2,8% in 2020 naar 3,7% in 2021.
- Onze doelstelling om minimaal 20 stageplaatsen per jaar mogelijk te maken is ruimschoots gehaald, te weten 34 stageplaatsen in 2021.
- Onze externe inhuur bedraagt niet meer dan 10% dan de Rijksnorm ("pas toe of leg uit").
- De landelijke norm voor banen voor medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt (Participatiewet) bedraagt minimaal 21,0 fte (1fte = 25,5 uur). Onze doelstelling lag met 21,7 fte. iets hoger. Daarvan hebben we uiteindelijk 21,3 fte. kunnen realiseren.
- In 2021 is 96% van de facturen binnen de vastgestelde termijn van 30 dagen betaald. Dit is ruim binnen de intern gestelde norm van 90%. Voor invorderingen kwamen we in 2021 uit op 77%, wat ook ruim binnen de doelstelling valt.
- Alle in 2021 ontvangen subsidie-, vergunning- en ontheffingsaanvragen zijn binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen in behandeling genomen.

- Ook alle in 2021 ingediende ingebrekestellingen, bejegeningssklachten, beroepschriften en bezwaarschriften zijn binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijn behandeld.

Opbouw personeelsbestand

Onderstaande grafiek en diagram laten het aantal medewerkers zien per leeftijdscategorie en de man/vrouw-verdeling (personen) op peildatum 31 december 2021.

Verdeling man-vrouw

Inclusiviteit

Denken in kwaliteiten in plaats van beperkingen. Als werkgever vinden we het belangrijk dat ons medewerkersbestand een afspiegeling is van de Zeeuwse maatschappij. Dit doel koppelen we onder andere aan de doelstelling van de Participatiewet. Uitgangspunt is te zorgen voor duurzame functies voor mensen met een arbeidsbeperking. Ook deze medewerkers bieden we perspectief voor langere termijn. Onze doelstelling voor 2021 was om hiervoor 21,7 fte aan arbeidsplaatsen aan te bieden volgens de banenafspraken. Bij banen vanuit de Participatiewet geldt dat 1 fte gelijk staat aan 25,5 uur. Het totaal aantal medewerkers uit de doelgroep 'banenafspraken' dat in 2021 binnen onze organisatie aan de slag was betrof 21,3 fte verdeeld over 21 medewerkers, waardoor de doelstelling net niet gehaald is. We hebben inmiddels aanvullende actie ondernomen. We voorzien dat deze achterstand eind 2022 is ingehaald. Een deel van deze medewerkers is werkzaam in ons bedrijfsrestaurant of zorgt voor een gastvrije ontvangst van onze bezoekers. Daarnaast werken deze medewerkers bij:

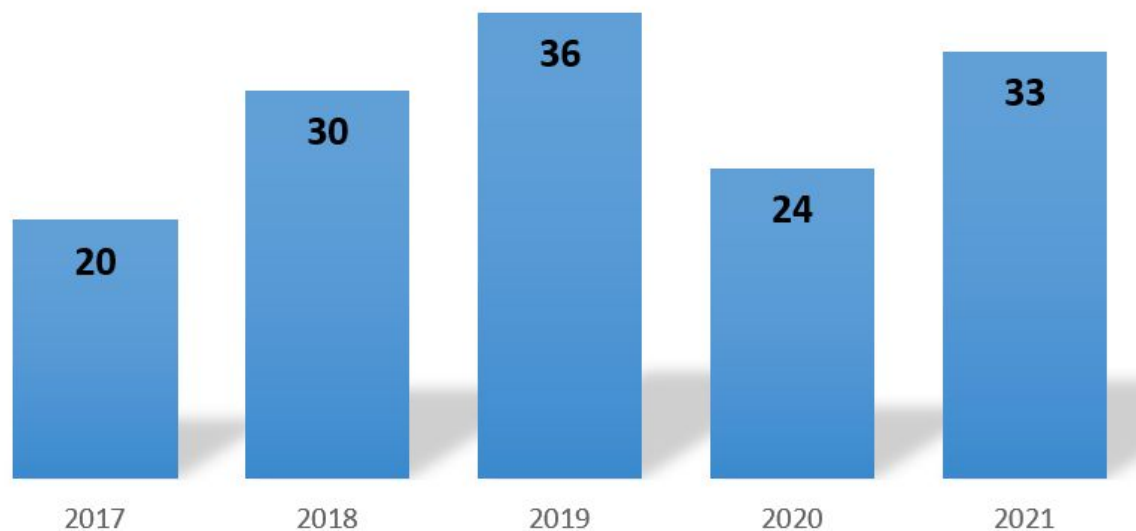
- provinciale wegsteunpunten;
- het groenbeheer;
- onderdelen van onze interne bedrijfsvoering;
- en binnen verschillende beleidsprogramma's.

Daarnaast bieden we ook werk-leertrajecten aan voor medewerkers uit de doelgroep 'banenafspraken'. Om de begeleiding voor de collega's uit de doelgroep 'banenafspraken' zo goed mogelijk te regelen, werken we met interne jobcoaches. Het doel is dat deze jobcoaches goede begeleiding kunnen bieden aan de collega's uit de deze doelgroep en hun leidinggevenden. Daarnaast organiseren we trainingen voor groepen medewerkers om de bewustwording en uitwisseling onder medewerkers te vergroten.

Stages

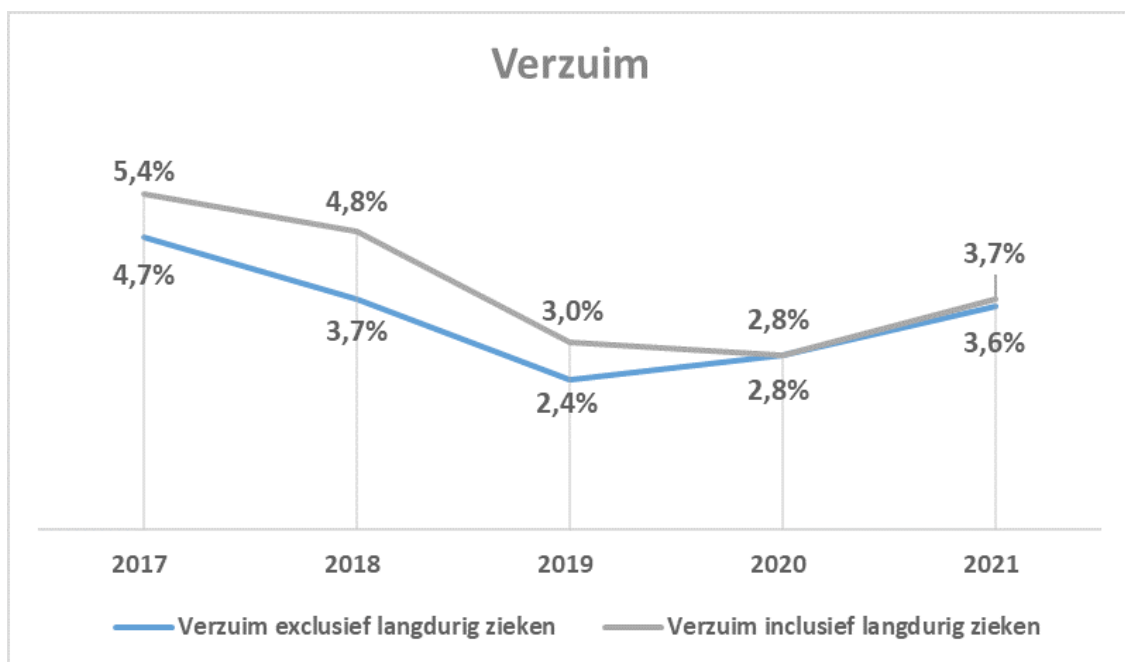
We bieden jongeren de mogelijkheid om werkervaring op te doen. Bijkomend voordeel is dat ze een bijdrage leveren aan het werk van de Provincie Zeeland. Het mes snijdt bij stages aan twee kanten. De jongeren kunnen hun kennis en netwerk verbreden. Als organisatie profiteren we van nieuwe inzichten over bijvoorbeeld digitaal werken en gebruik van social media. Onze doelstelling is om elk jaar minimaal 15 stageplaatsen beschikbaar te hebben voor diverse opleidingsrichtingen. Te denken valt aan de opleidingen HRM, Communicatie, ICT, Bedrijfskunde, Finance & Control, MER en Deltamanagement. Het begeleiden van studenten was vanwege de beperkingen door corona ook in 2021 lastig. Desondanks hebben we ons ingezet om zoveel mogelijk jongeren ook in deze tijden een stageplaats te bieden. In 2021 liepen 34 scholieren/studenten stage bij de Provincie Zeeland.

Aantal stageplaatsen

Ziekteverzuim

Het provinciale verzuimpercentage ligt in 2021 met 3,7% hoger dan de (jaarlijks bijgestelde) Verbaannorm van 3,3% en het gemiddelde in 2020 (2,8%). We monitoren het verzuim nauwlettend in de organisatie door de situatie rondom COVID-19. Landelijk zien we een stijgende trend rond het ziekteverzuim. Verzuimpercentages voor onze organisatie zijn zowel in 2020 als in 2021 zijn, ten opzichte van deze landelijke ontwikkeling, relatief laag. De organisatie voert daarbij een actief verzuimbeleid. Analyses van het verzuim worden vertaald naar een actieplan. In 2021 is de aanpak gericht op verzuim- en re-integratiebegeleiding (samen) met de Arbodienst vernieuwd. Er vindt intensievere begeleiding plaats, vanaf het eerste moment van verzuim.

Externe inhuur

Met het inhuren van externen gaan we nauwkeurig en afgewogen om. De Rijksoverheid heeft voor haar eigen bedrijfsvoering het begrip 'externe inhuur' omschreven en genormeerd op 10 procent van

de totale personele uitgaven. Het uitgangspunt daarbij is 'pas toe of leg uit' in het geval de norm wordt overschreden. In de cao Provincies van 2016 is afgesproken dat de provincies vanaf 2017 gezamenlijk ook de Rijksdefinitie voor externe inhuur hanteren. Daarbij is besloten om geen centrale norm af te spreken. Als Zeeland hanteren we deze definitie al langer. Dit geldt voor zowel het begrip als de norm van 10%. In de cao provincies 2019-2020 is daarnaast afgesproken dat externe inhuur wordt beperkt tot:

- Vervanging bij piek & ziek & chique
- Nieuw werk ter overbrugging en in combinatie met het overdragen aan en inwerken van medewerkers ('meester-leerling-gezel')
- Vast werk dat gaat verdwijnen
- Aantoonbaar tijdelijk werk (klussen, projecten, externe financiering, investeringsprogramma's)

Vanaf 2017 wordt via de Personeelsmonitor Provincies jaarlijks gerapporteerd over de omvang van externe inhuur in de provinciale organisaties. Van alle provincies heeft de provincie Zeeland al jaren het laagste percentage aan externe inhuur.

We geven daarnaast opvolging aan aanbeveling van de Rekenkamer voor het actueel maken van het kader. Het gaat hier om zowel externe inhuur als uitbesteding. We nemen in het eerste half jaar van 2022 hierover een besluit.

	2017	2018	2019	2020	2021
Totaalbedrag externe inhuur op basis van de Rijksdefinitie (x 1 mln.)	1,6	3,3	3,3	2,8	4,0
Percentage externe inhuur (kosten afgezet tegen totale personele uitgaven)	4,3%	7,9%	7,1%	5,9%	8,2%

2021: Zo klantgericht

Beeld van onze prestaties op de servicenormen in het kwaliteitshandvest provincie Zeeland over de periode van 1 januari tot en met 31 december 2021:

Figuur 1: Overzicht prestaties 2021 ten opzichte van de servicenorm.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

Als verbonden partijen voor de Provincie Zeeland worden aangemerkt publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin we én een bestuurlijk én een financieel belang hebben.

Een bestuurlijk belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, hetzij uit een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Een financieel belang betekent dat een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid voor de provincie bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Visie en beleid

De Provincie heeft diverse instrumenten tot haar beschikking om publieke doelen te bereiken. Het meest geëigende instrument is wet- en regelgeving. Wanneer de Provincie hieraan niet genoeg heeft, kunnen andere instrumenten, zoals subsidieverlening of verbonden partijen benut worden. De Nota Verbonden Partijen is in 2021 geactualiseerd en vastgesteld door Provinciale Staten in haar vergadering van 23 juli 2021 ([Nota Verbonden Partijen](#)). Hierin zijn de volgende belangrijke beleidsuitgangspunten vastgelegd:

- De Provincie Zeeland participeert uitsluitend in een verbonden partij wanneer hiermee een publiek belang wordt gediend en publieke doelen niet op een andere manier beter gerealiseerd kunnen worden.
- De Provincie Zeeland kiest voor die samenwerkingsvorm, publiekrechtelijk of privaatrechtelijk, die het best past bij het dienen van het publiek belang.
- Bij iedere verbonden partij wordt er afgewogen of er een aandeelhoudersstrategie dient te worden vastgesteld.

De Provincie Zeeland participeert in diverse verbonden partijen. We vinden het belangrijk dat we in een goede verhouding met onze verbonden partijen zijn. Naast formele momenten worden daarom ook informele momenten benut waarin actuele zaken besproken worden. In deze paragraaf geven we per verbonden partij nadere informatie.

Speerpunten

- Oprichting en deelname GBE Aqua B.V. (GBE Aqua)
- Onderzoek naar Tolvrije Westerscheldetunnel N.V.
- Oprichting en deelname Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District (BGTS NSPD)

Kengetallen

- Kapitaalparticipaties van deelnemingen opgenomen op de provinciale balans onder de Financiële vaste activa. Op 31 december 2021 bedraagt dit in totaal € 126,3 mln.
- Per 31 december 2021 staat de provincie voor verbonden partijen garant voor € 619,7 mln.

Beleidskader

[Nota Verbonden Partijen 2021](#) (PS 23 juli 2021)

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen (GR)

- Regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vennootschappen en coöperaties

- PZEM N.V.

- North Sea Port SE
- N.V. Westerscheldetunnel (WST)
- N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)
- Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)
- Westerschelde Ferry B.V. (WSF)
- Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)
- Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V.
- Gemeenschappelijk bezit Evides Aqua B.V. (GBE Aqua)

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Overige verbonden partijen

- Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District (BGTS NSPD)
- Provinciaal fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013. De GR is bij PS-besluit RUDT-005, d.d. 21-06-2013 vastgesteld.

Publiek belang

De RUD Zeeland draagt sinds 1 januari 2014 zorg voor de uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals de taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Uitgezonderd de taken voor de Brzo bedrijven die vanaf 1 oktober 2019 door de DCMR Milieudienst Rijnmond worden uitgevoerd.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

De GR RUD is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten en Waterschap Scheldestromen. Het AB van RUD Zeeland bestaat uit vijftien personen, van wie er één is benoemd door GS uit hun midden. Het DB bestaat uit vijf leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is een lid van het AB dat is aangewezen door GS van de provincie. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door GS van de Provincie heeft zeven stemmen. De overige leden van het AB, aangewezen door de colleges van B&W van de gemeenten en door het DB van het waterschap hebben ieder één stem. Voor belangrijke besluiten, waaronder de begroting, is een tweederde meerderheid nodig.

Doelstelling

Uitvoering van de milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarnaast uitvoering van specialistische taken, zoals op het gebied van externe veiligheid, geluid, bodem, luchtkwaliteit en de handhaving van de groene wetten. Uitvoering van de taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, evenals taken op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Uitgezonderd de taken voor de Brzo bedrijven die vanaf 1 oktober 2019 door de DCMR Milieudienst Rijnmond worden uitgevoerd.

Bezoldiging

De bezoldiging van de bestuurder valt binnen de normen van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Begroot resultaat voor 2021 was € 0. Op basis van de 2e bestuursrapportage 2021 is het verwachte resultaat over 2021 € 291.000 (negatief). Er zijn nog geen concept/definitieve jaarstukken beschikbaar. Verwachting is dat voor het uiteindelijke resultaat wordt voorgesteld dit binnen de huidige reserves van de RUD op te vangen, waardoor dit geen invloed heeft op de deelnemersbijdragen.

De jaarstukken van de RUD zijn ten tijde van het opmaken van de jaarstukken van de provincie nog niet door het DB van de RUD vastgesteld en worden pas in het AB medio 2021 definitief vastgesteld.

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

De deelnemersbijdrage 2021 bedroeg € 3.982.533. Daarnaast is er op grond van de afgesloten dienstverleningsovereenkomst € 1.149.195 beschikbaar gesteld voor een materieel budget voor de RUD Zeeland.

De deelnemersbijdrage 2021 was geraamd op € 5.131.728.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 1.597 (op basis van definitieve jaarrekening 2020)
Per 31-12-2021 (schatting)	€ 1.306

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 1.752 (op basis van definitieve jaarrekening 2020)
Per 31-12-2021 (schatting)	€ 1.752

Risico's

De Provincie Zeeland is als deelnemer mede aansprakelijk voor financiële tekorten. De RUD heeft voor 2022-2025 een sluitende begroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks Bestuur (DB) en het Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

De RUD Zeeland begroot vanaf 2021 over op te leveren producten volgens PxQ en producten die niet met een kental in PxQ zijn opgenomen. Gevolg van de PxQ systematiek is dat hoeveelheds- en prijsverschillen kunnen ontstaan. De financiële gevolgen zijn daarvan nu nog niet bekend, de RUD Zeeland zal hier eerst ervaring mee op moeten doen de komende jaren. Verder kunnen de volgende zaken nog effect hebben op de toekomstige financiële bijdrage aan de RUD Zeeland:

- uitkomsten van de provinciale verkenning samenwerking milieutaken en de door de RUD Zeeland zelf opgestelde toekomstverkenning 2021-2024;
- het vervolg op het landelijk rapport van de Commissie van Aartsen getiteld "Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur";
- Uitkomsten van het onderzoek van de landelijke Rekenkamer getiteld "Handhaven in het duister";

- het rapport naar het onderzoek naar de mogelijke samenwerking tussen de gemeenschappelijke regelingen RUD Zeeland, de GGD en de Veiligheidsregio Zeeland;
- de wens van de provinciale staten Commissie Ruimte om de kwaliteit van Toezicht en Handhaving te verhogen;
- eventuele uitbreiding en/of verlenging van handhaving groen toezicht.

Over een aantal van bovengenoemde zaken zal in de loop van 2022 duidelijkheid komen, voor een aantal andere zaken zal die duidelijkheid pas later gecreëerd kunnen worden.

PZEM N.V.

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

DELTA N.V. komt voort uit de fusie in 1991 tussen Watermaatschappij Zuid West Nederland (WMZ) en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM).

In 2017 is na de verkoop van het onderdeel Retail de naam van DELTA N.V. gewijzigd in PZEM N.V.

Publiek belang

Het waarborgen van het wettelijk gedefinieerde publiek belang (EPZ) en duurzame werkgelegenheid (in Zeeland). Daarbij geldt als uitgangspunt een risicoprofiel passend bij een publieke aandeelhouder en wordt van PZEM N.V. een marktconform financieel rendement verwacht dat in goede verhouding staat tot het risicoprofiel van de activiteiten.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

PZEM N.V. is een geïntegreerd energiebedrijf. Het is werkzaam op het gebied van de elektriciteits-, gas- en warmtevoorziening.

Bezoldiging

Het uitgangspunt voor het beloningsbeleid is dat PZEM N.V. een zodanige beloning toekent dat de mensen die beschikken over de juiste kennis en ervaring uit de markt aangetrokken kunnen worden en voor PZEM N.V. behouden kunnen blijven. Daarbij wordt de WNT-norm van toepassing verklaard. Indien aantoonbaar blijkt dat er geen gekwalificeerde bestuurder gevonden kan worden binnen de WNT-norm, geldt als absolute plafond het gewogen gemiddelde van 50% publiek en 50% markt.

Aandeelhoudersstrategie

Besluit PS d.d. 3 november 2017. De Provincie Zeeland geeft invulling aan het aandeelhouderschap door:

- het beogen om actief aandeelhouder te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's);
- het streven naar frequente communicatie met PZEM N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormingstrajecten;
- het via een vertegenwoordiging in de aandeelhouderscommissie actief toezien op de borging van haar belangen en hierbij steeds zo veel mogelijk gezamenlijk optrekken met overige aandeelhouders;
- haar bevoegdheden conform de herziene statuten van PZEM N.V. zorgvuldig te hanteren en daarbij steeds de uitgangspunten van de beleidsnota Verbonden partijen 2016 en de doelstellingen van de aandeelhoudersstrategie als uitgangspunt nemen;
- in 2021 is besloten om de aandelen Evides (waterbedrijf) over te dragen aan de PZEM aandeelhouders (via oprichting van GBE Aqua B.V.).

Financieel resultaat

Dividenduitkering

In juni 2022 nemen de aandeelhouders een besluit over het dividendvoorstel over 2021. Het voorstel wordt gedaan op basis van het dividendbeleid PZEM. Dit dividendbeleid is door de aandeelhouders goedgekeurd in de AvA van 18 november 2021. In het dividendbeleid is een prognose opgenomen van de uit te keren toekomstige dividenden. Op basis van de risico's die in het dividendbeleid zijn beschreven, kunnen de uitkeringen van het dividend hoger of lager uitvallen. De aandeelhouders van PZEM die tevens aandeelhouder zijn in GBE Aqua hebben de verplichting het dividend door te storten aan GBE Aqua, tot het moment dat de lening in GBE Aqua is afgelost.

Financieel belang

50%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 1.347.000
Per 31-12-2021 (schatting)	€ 1.435.000

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 940.000
Per 31-12-2021 (schatting)	€ 940.000

Risico's

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen PZEM N.V. gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 568.000. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in PZEM N.V. een risico loopt tot dit bedrag. De Provincie Zeeland heeft geen garanties of leningen aan PZEM N.V. verstrekt. Mochten de energieprijzen sterk dalen, dan is PZEM N.V. mogelijk financieel niet langer in staat om de kerncentrale te financieren. Vanwege het nationaal belang van de kerncentrale hebben zowel de commissie Balkenende als ook de aandeelhouders aangegeven dat voor een oplossing van dit probleem het Rijk hierin zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

[North Sea Port SE](#)

Vestigingsplaats

Sas van Gent

Oprichting/deelname provincie

29 juni 2018

Publiek belang

Via aandeelhouderschap in North Sea Port SE streeft de Provincie naar:

- De borging van nautisch beheer en toegankelijkheid van de Zeeuwse havens;
- Stimulering van economische bedrijvigheid en ontwikkeling in Zeeland;
- Bevordering van duurzame werkgelegenheid in de provincie Zeeland, zowel direct via North Sea Port SE als indirect via de aan de haveninfrastructuur verbonden ondernemingen.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 25% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en in dat kader de positie van het Zeeuwse haven- en industriecomplex in internationaal perspectief zowel op de korte als lange termijn te versterken.

Bezoldiging

Aan de reeds bestaande beloning van de bestuurders is vooralsnog niets gewijzigd.

Aandeelhoudersstrategie

In 2021 is door de aandeelhouders de 'Aandeelhoudersstrategie North Sea Port - Samen, slimmer en duurzamer' vastgesteld.

Centraal in deze aandeelhoudersstrategie staat het evenwichtig waarde creëren binnen het kader van:
- economische ontwikkeling en werkgelegenheid, - duurzaamheid en klimaat en - financiële prestaties (de strategische driehoek).

Over het geheel van de activiteiten dient North Sea Port een positie in of nabij het centrum van de strategische driehoek in te nemen. De strategische driehoek vormt de leidraad bij de jaarlijkse rapportage aan de aandeelhouders ten aanzien van de positionering van North Sea Port. Strategische projecten dienen als een portfolio binnen de strategische driehoek te worden gepositioneerd om de evenwichtige ontwikkeling aan te tonen.

Financieel resultaat

Over het jaar 2021 zijn nog geen gegevens bekend.

Dividenduitkering

Zolang sprake is van garanties zal geen dividend uitgekeerd worden.

Financieel belang

Kapitaalbelang van 25%.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	530.916
Schatting per 31-12-2021	530.916

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	435.602
Schatting per 31-12-2021	435.602

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 25% in North Sea Port SE. Het eigen vermogen van North Sea Port SE bedraagt eind 2020 € 531 miljoen. Indien er in de toekomst verliezen worden geleden, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen ontoereikend wordt. In dat geval zullen de garanties ingeroepen worden.

Het totaal aan garanties bedraagt per 2021 € 465 miljoen (North Sea Port Netherlands N.V. € 400 miljoen en WarmCO2 C.V. € 65 miljoen) + P.M. met betrekking tot de waarde van de derivatenportefeuille (deze waarde fluctueert). Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 232,5 miljoen opgevraagd kan worden. Indien North Sea Port geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten, kan een dergelijke situatie ontstaan. Provincie Zeeland zal alsdan een beroep doen op de door North Sea Port SE afgegeven 'vrijwaring'. North Sea Port SE vrijwaart de provincie Zeeland tegen en zal de provincie Zeeland volledig schadeloos stellen voor en ter zake van Garantiebetalingen.

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Borssele

Oprichting/deelname provincie

18 maart 2009

Publiek belang

In de vastgestelde aandeelhoudersstrategie is opgenomen:

- Mobiliteit: Een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van het gehele tracé tussen Goes en Terneuzen;
- Veiligheid: Verkeersveiligheid geldt als één van de hoogste prioriteiten;
- Tarieven: Invloed op tarievenbeleid om een juiste balans te kunnen waarborgen tussen financiële belangen van de WST enerzijds en de financiële impact voor de burger anderzijds;
- Dekking voor infrastructuur: Het dividend van de WST aanwenden om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel en de aankoop van de aandelen WST terug te verdienen;
- Provincie Zeeland wil aandeelhouder blijven om invloed te houden op veiligheid, beschikbaarheid en tarieven.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland heeft 100% stemrecht in de AvA. De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit drie personen. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA.

Doelstelling

De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

De aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 13 februari 2015. De uitwerking van de aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 30 september 2016. Hierin is vastgelegd om te streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de huidige gebruikers, de toltarieven gelijk te houden voor een periode van 4 jaar en de aandeelhoudersstrategie na een periode van 4 jaar te herijken. Op 1 maart 2019 is besloten het tarievenbeleid uit de aandeelhoudersstrategie van de Westerscheldetunnel te wijzigen. De korting voor de T-tag-gebruikers wordt vanaf 1 januari 2020 tot het einde van de tolheffing verhoogd tot minimaal 40% en voor veelgebruikers tot minimaal 50% van het nominaal tarief.

Op 17 december 2021 hebben Provinciale Staten van de Provincie Zeeland een motie aangenomen over een tolvrije Westerscheldetunnel in relatie tot het op 15 december 2021 gepresenteerde coalitieakkoord "Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst". In de motie roepen de Provinciale Staten van de Provincie Zeeland de leden van de Tweede Kamer op haar eerdere uitspraken gestand te houden voor een snelle beëindiging van de tol en de regering op te dragen om het door de minister van IenW vastgestelde draaiboek "Tolvrije Westerscheldetunnel" te volgen c.q. uit te voeren om te komen tot een zo spoedig mogelijke tolvrije Westerscheldetunnel.

Financieel resultaat

Verwacht financieel resultaat 2021 is € 10,6 miljoen (uitkering in 2022).

Dividenduitkering

€ 8.553.371,- (resultaat 2020, uitkering in 2021)

Financieel belang

100 %

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2021	€ 85,1
Per 31-12-2021	€ 76,9

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2021	€ 290,5
Per 31-12-2021	€ 240,2

Risico's

Een risico is een lagere dividenduitkering waardoor de Provincie onvoldoende middelen ontvangt om de tunnel uiterlijk eind 2033 tolvrij te kunnen maken. Van invloed hierop is het aantal werkelijke passages. Sinds de openstelling van de Westerscheldetunnel ligt de gemiddelde groei van het aantal passages iets boven de 3% per jaar. In 2020 en 2021 werd de WST hard getroffen door de maatregelen van het kabinet als gevolg van de uitbraak van COVID-19. Voor 2022 wordt door de directie van de Westerscheldetunnel een herstel van het aantal passages verwacht, maar wordt tegelijkertijd rekening gehouden dat het woon-werkverkeer minder hard stijgt omdat een aantal werknemers één of meerdere dagen per week thuis zal blijven werken.

Op basis van het beleidsplan WST 2022 wordt in de jaren 2024 en 2025 een negatieve stand van de bestemmingsreserve WST verwacht. Een mogelijkheid om de negatieve stand van de bestemmingsreserve WST in de jaren 2024 en 2025 op te vangen, is een tijdelijke overheveling uit de algemene reserve naar de bestemmingsreserve WST. Op het moment dat dit opportuun is kan deze tijdelijke overheveling worden teruggedraaid.

[N.V. Economische Impuls Zeeland \(Impuls\)](#)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

9 november 2007

Publiek belang

Impuls Zeeland is voor de Provincie een partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls Zeeland moet het gat dichten tussen ideeën en eerste planontwikkeling en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor Impuls Zeeland zijn opgenomen in het Economisch Uitvoeringsprogramma 2022-2027 en zijn gekoppeld aan het coalitieakkoord 2019-2023 'Samen verschil maken'.

Programma begroting

Ondernemend Zeeland

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 66% (98.977 aandelen) van het stemrecht in de AvA. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit de dertien Zeeuwse gemeenten en de SER Zeeland. De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Doelstelling

Impuls Zeeland werkt vanuit een missie-gedreven aanpak: CO2-reductie en verduurzaming in het mkb en het groot- bedrijf en de economisch toekomstbestendige, leefbare delta werken als een kompas voor de organisatie.

Impuls Zeeland ontwikkelt als aanjager nieuwe initiatieven en projecten in regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Impuls Zeeland doet dit vanuit drie kerntaken:

- het aantrekken van bedrijven naar Zeeland, het bevorderen van internationale handel en het ondersteunen bij uitbreidingsinvesteringen van Zeeuwse bedrijven;
- het ontwikkelen van business development projecten en ecosystemen binnen de sectoren vrijetijdseconomie, logistiek, agro-food en circulaire economie;
- het financieren van innovatieve bedrijven en de toeleiding tot subsidieprogramma's gericht op innovatie.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

Geen.

Financieel resultaat

€ 0 (gebaseerd op jaarrekening 2020, laatst vastgesteld)

Dividenduitkering

€ 0 (gebaseerd op jaarrekening 2020, laatst vastgesteld)

Financieel belang

66%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 4.873
Per 31-12-2021	€ 4.873 (geschat)

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 3.389
Per 31-12-2021	€ 3.389 (geschat)

Risico's

Er zijn geen garanties verleend aan Impuls Zeeland. De Provincie Zeeland verstrekt een integrale kostensubsidie aan Impuls Zeeland. Indien de Provincie overgaat tot verkoop van de aandelen, dan is het wettelijk niet mogelijk om de integrale kostensubsidie in één keer stop te zetten. De subsidie aan Impuls Zeeland is meerjarig in de provinciale begroting opgenomen.

[Nederlandse Waterschapsbank N.V. \(NWB\)](#)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

5 mei 1954

Publiek belang

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 0,11% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Bezoldiging

De NWB beoogt in haar beloningsbeleid haar maatschappelijke rol als bank van en voor de publieke sector te weerspiegelen. Dit uit zich in een gematigd en duurzaam beloningsbeleid dat past binnen de strategie, het risicoprofiel en de risk appetite van de NWB, dat eenduidig en transparant is en in lijn met nationale en internationale regelgeving. Daarnaast is het beleid van de NWB gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd en deskundig personeel.

Aandeelhoudersstrategie

Door de Provincie Zeeland is geen aandeelhoudersstrategie vastgesteld.

Verwacht financieel resultaat

Het netto resultaat over 2021 is nog niet bekend.

Verwachte dividenduitkering

In 2021 heeft de Provincie Zeeland een bedrag van € 51.290,- aan dividend ontvangen over het boekjaar 2020 en 2019.

In de meerjarenraming van de Provincie Zeeland is geen dividend van de NWB Bank geraamd

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2021	0,06%
Per 31-12-2021	0,06%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2021	€ 1.796
Per 31-12-2021	Niet bekend

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 mln.)	
Per 01-01-2021	€ 94.409
Per 31-12-2021	Niet bekend

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's.

Westerschelde Ferry B.V. (WSF)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

1 januari 2015

Publiek belang

Deze vennootschap heeft ten doel om vanaf 1 januari 2015 voor een periode van minimaal 4 jaar in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met

bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Programma begroting

Regionale mobiliteit

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Doelstelling

Deze vennootschap heeft ten doel om vanaf 1 januari 2015 voor een periode van minimaal 4 jaar in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Bezoldiging

Bezoldiging directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Het verwacht financieel resultaat 2021 bedraagt € 309.000,-.

Dividenduitkering

€ 0

Financieel belang

100 %

Eigen vermogen

Eigen Vermogen	
Per 01-01-2021	€ 73.000,-
Per 31-12-2021	nog niet bekend

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen	
Per 01-01-2021	€ 752.964,-
Per 31-12-2021	Nog niet bekend

Risico's

In het beleidsplan WSF 2022 wordt door de directie van de WSF in de meerjarenraming voor de komende vijf jaren een exploitatieoverschot verwacht van circa € 1,5 miljoen waarbij rekening is gehouden met een aantal investeringen. Mogelijk zijn aanvullende investeringen noodzakelijk die op dit moment nog geen onderdeel vormen van de exploitatiebegroting.

De landelijke maatregelen ter bestrijding van het coronavirus kunnen een negatief effect hebben op het aantal passagiers, hetgeen een negatief effect heeft op het verwachte resultaat.

In 2021 vond een marktconsultatie plaats voor de veerverbinding Vlissingen-Breskens. Dit met het oog op het einde van de huidige concessie per 31 december 2023. In het voorjaar 2022 zal Provinciale Staten een besluit nemen naar aanleiding van de uitkomst van deze marktconsultatie.

Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

2018

Publiek belang

Het fonds is opgericht om aan startende en (door)groeierende ondernemers start-, ontwikkel- of groeikapitaal te verstrekken. Het Rijk, Provincie Zeeland en N.V. Economische Impuls Zeeland werken hierbij samen aan een Zeeuwse financieringsinfrastructuur; aansluitend bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven en revolverend van aard.

Vanuit het compensatiepakket 'Wind in de zeilen' heeft het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland met een bedrag van € 20 miljoen vergroot. Dit bedrag wordt in jaarlijkse tranches van € 5 miljoen gestort. Hierdoor is het investeringsvermogen vergroot. Aanvullend is in het kader van de versterking van het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) door het Rijk en de Provincie Zeeland gezamenlijk € 5,4 miljoen beschikbaar gesteld om de solvabiliteitspositie van veelal innovatieve mkb-bedrijven te versterken.

Voor financiering van innovatieve ondernemers worden (door Impuls) diverse fondsen beheerd.

InnoGo! begeleidt en/of financiert Zeeuwse innovatieve startende of mkb ondernemers, waarvan de (technische) innovatie zich in de ontwikkelfase bevindt. Dit fonds verstrekt leningen tot max. € 350.000,-.

Het Zeeuws Participatiefonds investeert in Zeeuwse innovatie en snelgroeierende mkb-bedrijven in de vroege groeifase, waarvan de innovatie reeds op de markt is. Dit gebeurt in de vorm van een achtergestelde lening, deelname in aandelenkapitaal of een combinatie van beide. Per participatie geldt op dit moment een maximum van € 2.500.000,-.

Verder heeft Impuls een fonds om campingeigenaren te financieren die willen investeren in duurzaamheid en vitaliteit van hun camping, het zogenaamde Fonds Verblijfsrecreatie Zeeland (leningen tussen de € 200.000,- en € 750.000,-).

Innovatie is de motor van concurrentiekracht en het economisch perspectief op lange termijn, en een belangrijke drijver van welvaartsgroei.

Programma begroting

Ondernemend Zeeland

Bestuurlijk belang

De Provincie bezit 29,1% van de aandelen. De andere aandeelhouders zijn N.V. Economische Impuls Zeeland (23,6%) en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (47,3%).

Doelstelling

Doel van het IFZ is het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven. Dit om de economische ontwikkeling in Zeeland te stimuleren en de positie en (internationale) concurrentiekracht van Zeeland en Nederland te versterken.

Bezoldiging

Het IFZ heeft geen personeel in dienst, maar huurt de expertise van N.V. Economische Impuls Zeeland in. De directeur van Impuls Zeeland is uitvoerend bestuurder.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

-/- € 392.000 (verwacht geconsolideerd verlies 2021)

Dividenduitkering

€ 0

Financieel belang

29,1%

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 16.734
Per 31-12-2021	€ 16.734 (geschat)

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 570
Per 31-12-2021	€ 570 (geschat)

Risico's

Het IFZ verstrekt risicodragend kapitaal. Risico hierbij is dat verstrekte leningen aan participaties in ondernemingen niet volledig terugvloeien naar het IFZ, waarmee het beschikbare kapitaal bij het IFZ in de loop van de tijd afneemt. Gevolg hiervan is dat er minder nieuwe leningen / participaties kunnen worden aangegaan. Het risico voor de Provincie Zeeland is beperkt tot de aandelenparticipatie in het IFZ, waarvoor ook een bestemmingsreserve in de Provinciale begroting is opgenomen.

Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

11 juni 2008

Publiek belang

De Provincie is in december 2016 toegetreden als aandeelhouder om uitvoering te kunnen blijven geven aan de mobiliteitsgarantie in de vorm van de haltetaxi, waarvoor de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. de ritplanning verzorgt.

Programma begroting

Mobiliteit op maat

Bestuurlijk belang

2.000 preferente aandelen en heeft daarmee voor 10% zeggenschap in de vennootschap

Doelstelling

De Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. verzorgt voor gemeenten en samenwerkingsverbanden de ritplanning van het doelgroepenvervoer en voor de Provincie de ritplanning van het haltetaxivervoer.

Bezoldiging

Het salaris valt binnen de maximale bezoldiging volgens de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Nog niet bekend.

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

De provinciale exploitatiebijdrage voor 2021 bedraagt € 127.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 329
Per 31-12-2021	€ 329 (geschat)

Jaarrekening 2021 is nog niet beschikbaar.

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	€ 210
Per 31-12-2021	€ 200 (geschat)

Jaarrekening 2021 is nog niet beschikbaar.

Risico's

Nihil, omdat de Provincie geen risicodragende aandelen bezit.

Gemeenschappelijk bezit Evides Aqua B.V.

Vestigingsplaats

Rotterdam

Oprichting/deelname provincie

GBE Aqua B.V. komt voort uit de verkoop van de aandelen Evides door PZEM aan haar aandeelhouders. In de vergadering van 23 juli 2021 hebben Provinciale Staten van Zeeland besloten tot oprichting van- en deelname aan GBE Aqua B.V. Op 8 december 2021 heeft PZEM de aandelen Evides verkocht aan GBE Aqua.

Publiek belang

Het waarborgen van het wettelijk gedefinieerde publiek belang conform de drinkwaterwet. Voor Evides is dit het leveren van continu, betrouwbaar drinkwater.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50,051% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

De vennootschap heeft ten doel het houden en beheren van aandelen in Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop.

Bezoldiging

Op de bezoldiging van de directeur van GBE Aqua holding is de WNT-norm van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

In lijn met de beleidsnota verbonden partijen zal er naar verwachting in gezamenlijkheid met de andere aandeelhouder van Evides (GBE) een aandeelhouderstrategie worden opgesteld.

Financieel resultaat

Omdat de aandelentransactie heeft plaatsgevonden op 8 december 2021, hebben in 2021 slechts beperkte activiteiten in GBE Aqua plaatsgevonden. De eerste jaarrekening wordt opgesteld over 2022, waarbij sprake is van een zogenaamd 'verlengd boekjaar', zodat daar ook de periode van 8 december 2021 tot en met 31 december 2021 in wordt betrokken.

Dividenduitkering

In het voorjaar van 2022 wordt er door de aandeelhouders van Evides een besluit genomen over het slotdividend van boekjaar 2021. Evides keert dit bedrag uit aan GBE Aqua. De meerjarenprognose van Evides laat hiervoor een bedrag zien van ongeveer € 5,3 mln. Na aftrek van kosten door GBE Aqua zal een deel hiervan in 2022 beschikbaar komen voor de aandeelhouders van GBE Aqua.

Financieel belang

De Provincie Zeeland heeft een kapitaalbelang van 50,0059% in GBE Aqua B.V.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	n.v.t.
Per 31-12-2021	€ 1 mln

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2021	N.v.t.
Per 31-12-2021	€ 354,55 mln

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 50,0059% in GBE Aqua. Indien GBE Aqua in een betreffend jaar niet aan haar verplichtingen kan voldoen (kosten en aflossing) staat de Provincie Zeeland hiervoor garant.

De totale lening van GBE Aqua bedraagt € 354,55 mln. GBE Aqua heeft met de bank afgesproken dat hier jaarlijks op wordt afgelost. Het bedrag van de aflossing is gebaseerd op het dividendbeleid PZEM en fluctueert tussen de € 40 en € 90 miljoen per jaar. Indien GBE Aqua hier niet aan kan voldoen staat de Provincie Zeeland hiervoor garant. In de praktijk betekent dit dat GBE Aqua dan een nieuwe lening zal aantrekken, waarvoor de Provincie Zeeland ook garant staat. Mogelijk zijn hier wel hogere rentekosten mee gemoeid voor GBE Aqua.

[Vereniging Interprovinciaal Overleg \(IPO\)](#)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

1986

Publiek belang

Samenwerkings- en overlegorgaan van alle provincies. De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie (BIJ12) maakt formeel onderdeel uit van IPO.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Het bestuur bestaat uit twaalf leden, één gedeputeerde per provincie en een onafhankelijke voorzitter. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

Doelstelling

Het IPO heeft als doelstelling het behartigen van de belangen van provincies en het bieden van een platform voor overleg, uitwisseling en innovatie.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

€ 0

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

Provincie Zeeland droeg in 2021 € 1.608.718 bij in de kosten van het IPO-secretariaat en € 2.279.996 aan IPO-BIJ12. Deze bedragen zijn tot stand gekomen volgens de zogenaamde IPO-verdeelsleutel. Dit bedrag is gebaseerd op de IPO-BIJ12 begroting inclusief de aanpassingen uit de voor- en najaarsnota. De definitieve jaarrekeningen van IPO / BIJ12 zijn nog niet beschikbaar, deze worden in de Algemene Vergadering van 28 juni vastgesteld.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	€ 4.533
Per 31-12-2021 (schatting resultaat 2021 = 0)	€ 4.533

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	€ 27.296
Per 31-12-2021 (schatting)	€ 27.296

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's, echter bij gezamenlijke besluitvorming over uitbreiding van taken voor IPO/BIJ12 bestaat de mogelijkheid dat de deelnemersbijdrage stijgt in de komende begrotingsjaren.

[Europese Gemeenschap voor Territoriale Samenwerking \(EGTS\) Linieland van Waas en Hulst](#)

Vestigingsplaats

Sint-Gillis-Waas (B)

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013

Publiek belang

Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het betreffende grensgebied op het gebied van economie, mobiliteit, natuur, recreatie, cultuurhistorie en leefbaarheid.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en heeft een belang van 12,5%. Andere deelnemers zijn: Provincie Oost-Vlaanderen (B), de gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B), Interwaas (B), Maatschappij Linkerschelde Oever (MLSO) (B).

Doelstelling

De EGTS richt zich op het starten en uitvoeren van concrete samenwerkingsprojecten rond haven en economie, mobiliteit, natuur en recreatie, en wonen en leefbaarheid.

Bezoldiging

N.v.t.

Aandeelhoudersstrategie

N.v.t.

Financieel resultaat

Het resultaat over het boekjaar 2021 is nog niet bekend.

Dividenduitkering

N.v.t.

Financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2021 bij in werkingskosten secretariaat EGTS zijnde € 20.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen	
Per 01-01-2021	€ 51.244
Per 31-12-2021	Niet bekend

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen	
Per 01-01-2021	€ 96.495
Per 31-12-2021	Niet bekend

Risico's

EGTS betreft een lokaal samenwerkingsverband. In de huidige systematiek (statuten) is opgenomen dat de Provincie per taakonderdeel verantwoordelijkheid kan nemen en dat het belang van de Provincie daarin afgewogen kan worden. Afspraken over provinciale betrokkenheid bij andere thema's dienen apart aan Gedeputeerde Staten worden voorgelegd.

Op basis van het resultaat over het boekjaar 2020 (verlies van € 113.485,-) en het Eigen Vermogen van EGTS (€ 51.244,-) is er een continuïteitsrisico van de EGTS. Over het boekjaar 2021 wordt echter een positief resultaat verwacht.

[Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking North Sea Port District \(BGTS NSPD\)](#)

Vestigingsplaats

Gent

Oprichting/deelname provincie

De oprichting van de BGTS en de deelname van de Provincie Zeeland heeft per 1 december 2021 plaatsgevonden.

Publiek belang

Het North Sea Port District, het grondgebied van Vlissingen, Terneuzen, Borsele, Zelzate, Evergem en Gent is een gebied met grote uitdagingen. Vragen over industrie, infrastructuur, voorzieningen, cultuur wonen en natuur komen in een druk gebied bij elkaar. Om deze ruimtelijke vraagstukken beter, sneller en doelgerichter te kunnen adresseren en agenderen werd het samenwerkingsverband North Sea Port District opgericht, dit samenwerkingsverband is in 2021 de BGTS geworden. Op bestuurlijk

en op ambtelijk niveau worden de gezamenlijke grensoverschrijdende ruimtelijke vraagstukken geagendeerd.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en draagt voor 17% bij in de kosten van de BGTS. De andere deelnemers zijn Gent, Terneuzen, Evergem, Vlissingen, Zelzate, Borsele, Oost-Vlaanderen en Zeeland.

Doelstelling

Ruimtelijke (grensoverschrijdende) vraagstukken agenderen en gezamenlijk oplossen.

Bezoldiging

n.v.t.

Aandeelhoudersstrategie

Er is voor de BGTS geen aandeelhoudersstrategie opgeteld.

Financieel resultaat

Het verwachte resultaat over 2021 is nog niet bekend.

Dividenduitkering

Er is geen sprake van dividenduitkeringen.

Financieel belang

De Provincie Zeeland draagt bij in het jaarlijkse budget voor een bedrag van € 17.000.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Per 31-12-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Per 31-12-2021	Niet bekend
----------------	-------------

Risico's

Deelname aan BGTS NSPD brengt de verplichting tot het voldoen van een jaarlijkse bijdrage met zich mee. Uittreding uit de BGTS NSPD is volgens de statuten mogelijk op ieder moment, mits dit een jaar van te voren wordt aangegeven.

[Provinciaal fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland](#)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

28-06-2002 Door middel van statenvoorstel FEZ-614.

Publiek belang

De betrokkenheid van de provincie vloeit voort uit de Wet milieubeheer. Het Nazorgfonds is een "spaarpot" waaruit de kosten van de nazorg van relatief jonge stortplaatsen wordt gedekt.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

De provincie Zeeland is 100% financieel en bestuurlijk verantwoordelijk na sluiting van de stortplaats. Het college vormt het dagelijks- en algemeen bestuur. Dagelijks bestuur: Drs. J. de Bat (Financiën) en Dick van der Velde (Milieu). Algemeen bestuur: het voltallig college.

Doelstelling

Het Nazorgfonds heeft 2 doelstellingen: de middelen zo goed mogelijk beheren zodat de eeuwigdurende nazorg bekostigd kan worden en zorg dragen dat de middelen alleen aan dit doel besteed worden.

Bezoldiging

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Financieel resultaat

Het verwacht financieel resultaat is € 0, uitgaande van 5% rendement.

Dividenduitkering

Niet van toepassing.

Financieel belang

Op de voorzieningen dient het fonds een rendement te behalen van 5%. Afwijkingen in het gerealiseerde beleggingsrendement verlopen via de egalisatiereserve beleggingsresultaten.

Eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	€ 911
----------------	-------

Per 31-12-2021	€ 1.539
----------------	---------

Vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2021	€ 13.312
----------------	----------

Per 31-12-2021	€ 13.899
----------------	----------

Risico's

Financiële risico's:

Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er

een financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn.

Beheersmaatregelen:

1. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen.
2. Door de vorming van de egalisatiereserve beleggingsrendement egalisatiereserve beleggingsresultaten is er ruimte om tegenvallende rendement op te vangen.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Belangrijk uitgangspunt in het grondbeleid en inzet van instrumentarium is: vrijwilligheid. Provinciale doelen in de opgaven in het landelijk gebied zijn onder andere de afronding van het Natuur Netwerk Zeeland, waterdoelen, infrastructurele projecten en Natuurpakket Westerschelde. Ook nieuwe opgaven, onder meer op het gebied van energie, klimaat en stikstof dienen zich aan. Om deze op een vrijwillige en integrale wijze te realiseren, speelt het kavelruilbureau van de Provincie in combinatie met onze strategische grondbank een belangrijke rol. Ervaringen opgedaan in het stedelijk gebied zijn positief ontvangen en worden voortgezet en uitgebouwd. De plannen voor een Kenniscentrum Grond en Eigendom, in samenwerking met diverse partijen, zijn verder uitgewerkt.

Beleid

Het integrale uitvoeringsbeleid op het gebied van vastgoed heeft PS op 30 september 2016 vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2016. De doelen zijn vastgelegd in de opgaven en vertaald in de middellange en lange termijnplanning. Uitgangspunt is vrijwilligheid. Prijsstelling van verwerving, vervreemding en de uitgifte is marktconform. Hierbij is in het landelijk gebied samenwerking met en tussen overheden cruciaal. Op grond van de wet heeft de provincie een regisserende rol en is belast met de uitvoering. In het stedelijk gebied is de rol van de provincie faciliterend. In 2021 hebben we gewerkt aan de actualisatie van de Nota Grondbeleid. Deze wordt u in 2022 aangeboden.

Speerpunten

Grondverwerving voor provinciale doelstellingen/projecten:

- Kavelruilbureau Zeeland in combinatie met een grondbank en het beheer van deze gronden
- Marktconforme prijsstelling
- Vrijwilligheid, tenzij....
- Incidentele boekwinsten en verliezen binnen projectbegrenzing komen ten gunste dan wel ten laste van projectbudget
- Incidentele boekwinsten en verliezen komen ten gunste dan wel ten laste van de algemene middelen (behoudens winst ILG percelen)
- Actualisatie Nota Grondbeleid en vaststelling najaar 2022

Opgaven

Opgaven 2021:

- verwerving 125 hectare voor natuur (NNZ, biodiversiteit), infrastructuur (Zanddijk, N290), (zoet)water en overige doelen provincie waaronder uitvoeren heroriëntatieprocedure grond en gebouwen.*
- 15 kavelruilen
- 400 hectare landbouwstructuurverbetering
- Saldo € 27.000 inkomsten tijdelijk beheer
- Uitbouw faciliterende rol provincie in het stedelijk gebied (stedelijk verkavelen)
- Uitbouwen Kenniscentrum Grond en Eigendom

Beleidskader

- [Nota Grondbeleid 2016](#)
- [Convenant Natuurpakket Westerschelde](#)

Provinciale opgaven:

- [Investeringsagenda wegen](#)
- [Omgevingsplan Zeeland 2018 ev](#)
- [Natuurvisie Zeeland 2017-2022](#)

- [Water](#)

Resultaten, winst en risico's

Financieel

Voor de provinciale grondbank is een krediet beschikbaar gesteld van € 66 miljoen. De ruilgronden worden tegen historische kostprijs op de balans gezet. Per 31-12-2021 is de omvang van de grondbank € 42,1 miljoen (inclusief opstallen).

Bij verkoop ontstaat er een resultaat, € 0,46 miljoen in 2021. Een positief resultaat ('boekwinst') wordt, conform de financiële voorschriften, aan de algemene reserve toegevoegd (€ 0,32 miljoen). Uitzondering op deze regel zijn de resultaten van percelen uit het Natuurakkoord. Een positief resultaat wordt aan de bestemmingsreserve natuur toegevoegd (€ 0,14 miljoen).

Op dit moment is het risico op de grondportefeuille (gronden die in de grondbank zitten) klein. Deze gronden zijn agrarische en blijven agrarisch. De opstallen in de grondbank hebben een hoger risicoprofiel. In 2021 is de voorraad opstallen in de grondbank met € 0,1 miljoen toegenomen tot €1,2 miljoen.

Jaarlijks wordt de kans op daling van de grondprijs ingeschat en wordt dit zo nodig in de reguliere P&C-cyclus aan u gemeld. Op basis van deze inventarisatie kunnen er tijdig maatregelen worden genomen. Er zijn momenteel geen projecten waarvoor we risico's betreffende grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Van de opstallen in de grondbank worden jaarlijks de actuele waarde vastgesteld en indien nodig een voorziening aangelegd of wordt er voor gekozen om het verlies direct af te boeken.

Agrarische gronden, in bezit bij de provincie, worden jaarlijks tegen marktconforme prijzen verpacht. Dit levert inkomsten op. Aan het hebben en beheren van vastgoed zijn ook een aantal structurele lasten verbonden, zoals de kosten van waterschaps- en gemeentelijke belastingen van provinciale gebouwen, tracés van provinciale wegen en de fluctuerende lasten die verbonden zijn aan het verhandelen van ruilgronden (o.a. notaris, kadaster, taxaties, bodemonderzoeken). Daarnaast zijn er kosten verbonden aan de uitgifte. Uitgangspunt is dat er kostendekkend wordt gehandeld. Voor 2021 is een positief saldo van € 0,13 miljoen gerealiseerd.

Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Binnen het NPW project is een convenant met de ZLTO gesloten over het landbouw flankerend beleid. In dit kader hebben uw Staten en het ministerie van LNV ingestemd met het vormen van een tijdelijke grondbank NPW (2025) van circa 400 hectare (maximaal € 30 miljoen). De omvang van deze tijdelijke grondbank bedraagt per 31-12-2021 € 19,9 miljoen.

Grondbank Zeeland

De benodigde omvang van de grondbank is vastgelegd in de nota Grondbeleid en is 1.200 hectare. Per 31-12-2021 is de omvang van de provinciale grondbank 854 hectare en van de tijdelijke grondbank NPW 316 hectare, totaal 1.170 hectare.

Eind 2020 was de omvang van de grondbank 1.222 hectare. Het totaal van aan - en verkopen door de gehele provincie, deels via kavelruil, hebben met name in West Zeeuws-Vlaanderen tot een afname in omvang geleid. Het laatste perceel voor het infrastructuurproject Absdale-Hulst is verworven net als de vier laatste percelen voor het project 3e fase recreatieverdeelweg. Ook zijn er in diverse transacties percelen verworven voor natuur (43 hectare). Er zijn 5 kwalitatieve verplichtingen afgesloten voor de Subsidie Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL). Met overheden hebben er op verschillende locaties ruilingen van wegen plaatsgevonden, waarvan de grootste met het waterschap Scheldestromen (totaal 38 hectare verdeeld over 221 percelen is van eigenaar gewisseld). En er is 1 gebouw strategisch aangekocht. In totaal is er door de provincie 94 hectare aangekocht en 136 hectare verkocht, waarvan een deel in Waterdunen.

Kavelruilbureau Zeeland

Realisatie van bovenstaande doelen kon met name plaatsvinden door de beschikbaarheid van de grondbank in combinatie met het instrument kavelruil. In 2021 zijn er 20 kavelruilen gepasseerd bij de notaris en nog eens 8 ruilen liggen bij de notaris ter afhandeling. In totaal gaat het om 375 hectare structuurverbetering waarvan er 255 hectare is gepasseerd in 2021. Totaal zijn bij deze ruilen 137

partijen betrokken. De huidige grondmarkt (hoge grondprijzen en lage mobiliteit) maakt het ruilen minder makkelijk en de ruilen die worden gerealiseerd zijn mede daardoor veelal van geringere omvang. Het aantal partijen dat deelneemt in kavelruilen blijft onverminderd hoog. Er is een verlenging bij POP3 aangevraagd en toegekend gekregen, waardoor het instrument kavelruil een jaar langer (tot 2023) binnen de bestaande projectbegroting kan opereren.

Van de in 2021 gepasseerde ruilen zijn er naast de agrarische structuurverbetering meer doelstellingen gerealiseerd. Zo zijn er in 12 van de 20 kavelruilen waterdoelen gerealiseerd, zoals verbetering van de ontwatering, waterberging en KRW-doelen. Er is ook ruim 8 hectare natuurinclusieve landbouw door middel van een kavelruil gerealiseerd. Daarnaast is door de provincie en derden ruim 16,5 hectare nieuwe natuur verworven. Een ander voorbeeld in 2021 is de realisatie van verbeterde verkeersveiligheid bij een recreatiegebied door de verwerving van grond voor extra parkeergelegenheid.

Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam

Het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam heeft de activiteiten in 2021 uitgebouwd. Zo zijn er met behulp van het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam integrale adviezen uitgebracht aan de gemeente Terneuzen over de ontwikkeling van de binnenstad en aan de gemeenten in de Bevelanden over flexwonen. Het leggen van verbindingen tussen (provinciaal) instrumentarium in combinatie met Zeeuwse en landelijke kennis is zeer waardevol gebleken. In de nota grondbeleid 2022

Kenniscentrum Grond en Eigendom

Het Kenniscentrum bevindt zich in de ontwikkelfase. Samen met het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, overheden en belangengroeperingen is gewerkt aan het concreet maken van vier elementen binnen het Kenniscentrum: Onderwijs, onderzoek, data en netwerken. In de nota grondbeleid 2022 worden hiervoor concrete voorstellen aan u voorgelegd.

*De te realiseren doelstellingen met betrekking tot doelrealisatie, kavelruilen en landbouwstructuurversterking zijn gemiddelden en een inschatting van een jaarlijks te bereiken resultaat. Deze gemiddelden gaan uit van de doelstellingen in de nota grondbeleid.

Paragraaf Wind in de Zeilen

Inleiding

In verband met het besluit van het Rijk om de marinierskazerne niet naar Vlissingen te verplaatsen, heeft het Rijk in juli 2020 een bestuursakkoord 'Wind in de Zeilen' ([Eindrapport 'Wind-in-de-zeilen'](#)) met de regio gesloten om ruimhartige compensatie te bieden voor de sociaaleconomische effecten die de marinierskazerne voor Zeeland zou bieden. Op 10 juli 2020 hebben Provinciale Staten ingestemd met dit pakket. Het pakket behelst rijksinvesteringen van ruim € 650 miljoen in de periode tot 2030.

Het pakket 'Wind in de zeilen' is bedoeld om tegemoet te komen aan de effecten die de komst van een marinierskazerne met zich mee zou brengen en wat op de lange termijn zal zorgen voor sociaal-economische structuurversterking. Er wordt geïnvesteerd in de kracht en kansen van Vlissingen en Zeeland en er worden randvoorwaarden gecreëerd voor een nog beter vestigingsklimaat in de regio. Binnen het pakket worden vier hoofdthema's onderscheiden:

1. Rijksdienst;
2. Kennis, onderwijs en innovatie;
3. Bereikbaarheid;
4. Industrie en havens.

Naast deze hoofdthema's is nog een viertal aanvullende maatregelen opgenomen, namelijk; zorg, arbeidsmarkt, aardgasvrije wijk en Evides. De thema's vormen tezamen met de hoofdthema's een samenhangend pakket.

Compensatiepakket

Leeswijzer

Zoals benoemd in de inleiding bestaat het pakket uit verschillende thema's. Elk van deze thema's bestaat uit verschillende zogeheten 'fiches'. De doelstellingen van de fiches zijn in veel van de gevallen complementair aan de doelstellingen binnen de reeds bestaande programma's. Een aantal van de fiches raken ondanks de bijdragen aan economische structuurversterking niet direct de Provinciale doelstellingen, maar hebben uiteraard wel grote impact voor de regio als geheel. De uitvoering van het totale pakket wordt via halfjaarlijkse voortgangsrapportages gemonitord. De [derde voortgangsrapportage 'Wind in de Zeilen'](#) verscheen 7 december 2021.

Hieronder is een leeswijzer opgenomen om aan te geven in welke programma's/opgaven de onderdelen van het pakket zijn opgenomen, hier kan meer informatie worden geraadpleegd in deze jaarrekening. Zo wordt in de betreffende programma's /opgaven bijvoorbeeld ingegaan welke acties en resultaten er in 2021 zijn beoogd.

<i>Fiche</i>	<i>Programma / strategische opgave in de begroting</i>
1A - Vergoeden kosten	Reeds in 2020 afgewikkeld
1B - Law Delta	Programma 'Woonplaats Zeeland'
1C - Delta Kenniscentrum	Programma 'Ondernemend Zeeland'-Campus Zeeland
1D - Ontwikkeling Kenniswerf	Buitenom begroting provincie Zeeland
1E - Investeringsfonds	Programma 'Ondernemend Zeeland'
1F - Bereikbaarheid: Extra intercity	Opgave Slimme mobiliteit
1F - Bereikbaarheid: spoorinfra ProRail	Programma 'Mobiliteit op maat'-Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Rail Gent Terneuzen	Programma 'Mobiliteit op maat'-Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Slimme mobiliteit	Opgave Slimme mobiliteit

1F - Bereikbaarheid: Stationsomgeving	Buitenom begroting provincie Zeeland
1G - Industrie en haven	Programma 'Energie op klimaat!'-Energietransitie
1H - Zorg: opleidingsplaatsen	Buitenom begroting provincie Zeeland
1I - Impuls werkzoekende	Buitenom begroting provincie Zeeland
1J - Aardgasvrije wijken	Buitenom begroting provincie Zeeland
1K - Ontvlechten Evides en PZEM	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Governance

Om invulling te geven aan het compensatiepakket is nauwe bestuurlijke samenwerking en een goede governance cruciaal. Er is daarom een stuurgroep aangesteld, bestaande uit de staatssecretaris van binnenlandse zaken en bestuurlijke vertegenwoordigers van de Provincie en de gemeente Vlissingen. Met het aantreden van het Kabinet Rutte IV, 10 januari 2022, is de nieuwe minister van Binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties namens het Rijk portefeuillehouder 'Wind in de Zeilen'.

Het Rijk heeft daarnaast een onafhankelijk uitvoeringsregisseur aangesteld. Deze uitvoeringsregisseur moet knelpunten in de uitvoering oplossen, draagvlak creëren en waar nodig aanjagen of ingrijpen. Daarnaast draagt de uitvoeringsregisseur zorg voor een halfjaarlijkse voortgangsrapportage.

Jaarrekening 2021

Balans per 31 december 2021

Activa

Bedragen x € 1.000

	2021	2020
Vaste activa		
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met een economisch nut	28.462	29.630
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut tot 2017	34.268	44.665
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 2017	22.571	21.153
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	<u>85.302</u>	<u>95.449</u>
<i>Financiële vaste activa</i>		
Kapitaalverstrekingen aan:		
- deelnemingen	124.225	132.425
Overige langlopende leningen	1.136	1.369
Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer	984	1.379
<i>Totaal financiële vaste activa</i>	<u>126.345</u>	<u>135.172</u>
Totaal vaste activa	211.647	230.621
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>		
Onderhanden werk	-	10.486
Gereed product en handelsgoederen	62.063	65.053
<i>Totaal voorraden</i>	<u>62.063</u>	<u>75.539</u>
<i>Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	14.289	14.224
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	18.509	2.000
Overige vorderingen	1.349	787
<i>Totaal uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar</i>	<u>34.147</u>	<u>17.011</u>
<i>Liquide middelen</i>		
Banksaldi	22.344	26.644
<i>Totaal liquide middelen</i>	<u>22.344</u>	<u>26.644</u>
<i>Overlopende activa</i>		
Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen	441	726
Nog te ontvangen van het Rijk	7.964	4.509
Nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.494	2.590
Overige nog te ontvangen bedragen	2.102	1.045
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	467	1.106
<i>Totaal overlopende activa</i>	<u>13.467</u>	<u>9.976</u>
Totaal vlottende activa	132.021	129.170
Totaal activa	343.668	359.791

Passiva

Bedragen x € 1.000

2021 2020

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves:

- algemene reserve

32.796 28.404

- bestemmingsreserves

126.167 109.220

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

13.201 20.120

Totaal eigen vermogen

172.164 157.744

Vorzieningen

5.573 6.968

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer

Waarborgsommen

5 5

Totaal vaste schulden

5 5

Totaal vaste passiva

177.742 164.717

Viottende passiva

Netto viottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden

10.761 10.369

Overige kasgeldleningen

25.000 73.000

Overige schulden

8.114 6.813

Totaal netto viottende schulden

43.874 90.182

Overlopende passiva

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

57.397 57.588

De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:

- Europese overheidslichamen

138 138

- het Rijk

63.547 46.034

- overige Nederlandse overheidslichamen

589 472

Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren

381 661

Totaal overlopende passiva

122.051 104.892

Totaal viottende passiva

165.925 195.074

Totaal passiva

343.668 359.791

Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt

599.670 265.120

Algemene toelichting

Rechtmatigheid

Het hierna gepresenteerde overzicht van het saldo van de baten en lasten geeft inzicht in de geraamde baten en lasten en de gerealiseerde baten en lasten. Wanneer de gerealiseerde lasten per programma hoger zijn dan de raming dan is er in principe sprake van een (begrotings)onrechtmatigheid. Het door Provinciale Staten beschikbaar gestelde budget is dan immers overschreden en het budgetrecht dus geschonden.

Als kan worden vastgesteld dat tegenover deze lastenoverschrijding navenant hogere baten staan en/of dat deze lastenoverschrijding veroorzaakt wordt door de uitvoering van al vastgesteld provinciaal beleid dan kan Provinciale Staten, door in te stemmen met de jaarstukken, deze overschrijdingen achteraf autoriseren. Daarmee wordt de begrotingsonrechtmatigheid ongedaan gemaakt.

In 2021 is er bij programma 1.1 Grote Projecten sprake van een overschrijding van de geraamde lasten.

Autorisatie achteraf

Bij 1.1 Grote Projecten project Waterdunen sprake van een overschrijding van de geraamde lasten. Deze hogere lasten vallen weg tegen navenant hogere baten.

Deze lasten overschrijding voldoet aan de criteria die gelden voor autorisatie achteraf. Binnen de programma's is gewerkt aan de door Provinciale Staten vastgestelde doelstellingen. Door deze jaarrekening vast te stellen autoriseren Provinciale Staten van Zeeland deze 'overschrijding'.

Onvoorzien

In de begroting 2021 is er geen bedrag opgenomen voor onvoorzien.

Verschillenanalyse

De jaarrekening laat een positief saldo zien van € 13,2 miljoen. De voorgestelde overheveling bedraagt ruim € 6,1 miljoen en heeft betrekking op volgende dienstjaren. Het resultaat, na overheveling, bedraagt bijna € 7,1 miljoen.

Onderstaand is in hoofdlijn een opbouw van het jaarrekeningsaldo 2021 opgenomen. In de bijlage bij het statenvoorstel Jaarstukken 2021, en de memorie van toelichting wordt ook nader ingegaan op voorgestelde overhevelingen. Meer in detail wordt in de 'toelichting op het overzicht van de baten en lasten' een toelichting op de afwijkingen per beleidsdoelstellingen gegeven.

Verklaring rekeningsaldo na overhevelingen (bedragen x € 1.000.000)	Plus	Min
Mutaties december circulaire	€ 2,2	
Beheer (water) wegen	€ 1,3	
Realisatie natuurnetwerk	€ 1,2	
Verschil voorgaande dienstjaren	€ 1,0	
Innovatie- infrastructuur en - fondsen	€ 0,8	
Cultureel erfgoed	€ 0,6	
Sterk Provinciaal bestuur	€ 0,6	
Milieu	€ 0,5	
Personeel	€ 0,5	
Opcenten Motorrijtuigenbelasting	€ 0,4	
Meevallers op programma's	€ 2,5	
Tegenvallers op programma's		€ 0,4
Mutaties reserves		€ 4,1

Totaal	€ 11,7	€ 4,5
Saldo na bestemming (afgerond)	€ 7,1	
Overheveling (zie memorie van toelichting)	€ 6,1	
Saldo	€ 13,2	

Het saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De mutaties uit de december circulaire 2021 met betrekking tot bijdrage van het Rijk inzake de gemiste tolopbrengsten van de Westerscheldetunnel vanwege corona.
- De onderbesteding bij beheer (water)wegen wordt onder andere veroorzaakt door de gladheidbestrijding; de winter had minder strooiacties dan geraamd. Ook de kosten van benodigde herstelwerkzaamheden aan de Kanaalkruising Sluiskil vielen lager uit dan begroot.
- Door een gebrek aan uitvoeringscapaciteit is het regulier natuurherstel vertraagd. Daarnaast konden de Rijksmiddelen (SPUK Programma Natuur) ingezet worden voor aanvullende herstelmaatregelen.
- Er is een positief resultaat behaald op de post verschil voorgaande dienstjaren. Dit wordt mede veroorzaakt door een positieve afrekening Provinciefonds 2020 en lagere subsidieafrekeningen.
- Door minder subsidieaanvragen is er niet volledig gebruik gemaakt van de subsidieplafonds bij de innovatie infrastructuur en fondsen.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij u ook naar de bijlage bij het Statenvoorstel Jaarstukken 2021.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Tabel baten en lasten inclusief begrotingsafwijkingen

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2021 voor wijziging			Begroting 2021 na wijziging			Realisatie 2021			Begrotingsafwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	26.904	24.246	-2.658	15.522	10.238	-5.285	21.132	16.401	-4.731	-5.610	-6.163	-553
02 Woonplaats Zeeland	17.997	440	-17.558	19.801	1.176	-18.625	17.294	1.008	-16.286	2.506	168	-2.339
03 Balans in landelijk gebied	31.243	1.254	-29.990	33.519	2.422	-31.097	31.933	3.092	-28.841	1.585	-671	-2.256
04 Ondernemend Zeeland	13.837	502	-13.335	20.842	1.160	-19.682	18.582	1.311	-17.271	2.261	-151	-2.412
05 Mobiliteit op maat	65.556	3.511	-62.045	72.851	8.251	-64.600	69.522	6.680	-62.842	3.329	1.570	-1.759
06 Iedereen telt!	21.328	714	-20.614	22.037	993	-21.043	21.435	1.408	-20.027	602	-415	-1.016
07 Bestuur	6.906	152	-6.754	7.268	174	-7.094	6.229	139	-6.091	1.038	35	-1.004
08 Energie op klimaat!	4.480	16	-4.463	4.774	1.690	-3.083	4.593	2.450	-2.143	181	-760	-940
Totaal programma's	188.250	30.834	-157.417	196.613	26.103	-170.510	190.721	32.489	-158.232	5.892	-6.386	-12.278
Algemene dekkingsmiddelen												
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	-	45.599	45.599	-	45.599	45.599	-	46.033	46.033	-	-433	-433
Algemene uitkeringen	3.039	123.673	120.635	-	128.002	128.002	-	130.276	130.276	-	-2.275	-2.275
Dividend	-	12.255	12.255	-	8.581	8.581	-7.270	1.310	8.581	7.270	7.270	-0
Saldo van de financieringsfunctie	2.479	49	-2.431	4.947	2.430	-2.518	5.235	2.730	-2.504	-287	-301	-13
Overige algemene dekkingsmiddelen	951	6.700	5.749	-844	16.725	17.569	-1.433	17.163	18.597	590	-438	-1.028
Totaal algemene dekkingsmiddelen	6.469	188.277	181.807	4.103	201.336	197.233	-3.469	197.513	200.982	7.573	3.824	-3.749
Kosten van de overhead	28.292	113	-28.179	29.697	123	-29.573	28.476	145	-28.331	1.221	-22	-1.243
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten	223.011	219.223	-3.789	230.413	227.563	-2.850	215.728	230.148	14.420	14.685	-2.585	-17.270
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	42.076	45.864	-3.788	90.343	93.193	2.850	94.063	92.843	-1.219	-3.720	349	4.069
Gerealiseerde resultaat	265.087	265.087	0	320.755	320.755	-	309.790	322.991	13.201	10.965	-2.236	-13.201

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en rechten

Toelichting

In de vergadering van Provinciale Staten van 8 juli 2016 is door Gedeputeerde Staten toegezegd een overzicht aan Provinciale Staten te verstrekken van het totaal door de provincie verstrekte garantstellingen. In onderstaand overzicht zijn alle door de provincie verstrekte garanties én borgstellingen opgenomen. In dit overzicht is aangegeven:

- De instelling waarvoor garant of borg wordt gestaan
- De hoofdsom van de garant- of borgstelling
- Welk deel (percentage) van de borgstelling voor rekening is van de provincie
- De hoogte van de opgenomen lening die valt onder de garantie/borgstelling (door de partij waarvoor de provincie borg/garant staat)
- Looptijd van de garantstelling
- Korte beschrijving van de garant- of borgstelling

Voor een volledig beeld zijn in het overzicht 2 garantstellingen (NSP SE en Wamco2) opgenomen die niet rechtstreeks door de provincie zelf verstrekt zijn maar door North Sea Port waarin de provincie deelneemt.

Het financiële risico voor de provincie bedraagt maximaal het provinciale aandeel in het bedrag dat de instelling aan leningen heeft aangetrokken die vallen onder de garantie.

Overzicht van garantstellingen en borgstellingen

Garantstelling g/borg stelling verstrekkt aan	Hoofdsom garantie/ borg	Deel van de garantstelling voor rekening van de Provincie	Looptijd garantstelling	restant bedrag opgenomen lening per 1-1- 2021	restant bedrag opgenomen lening per 31-12- 2021	Kenmerk en Looptijd
Bedragen x € 1.000						
Garantstelling North Sea Port SE	400.000	200.000	1-1-2028	295.500	251.600	De provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen staan garant. Provincie Zeeland voor 50%. North Sea Port SE heeft in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten worden aangesproken

						onder de garanties die zij hebben afgegeven.
Garantstelling WarmCo2	65.000	32.500	geen einddatum	61.000	60.000	De provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen staan tevens garant voor WarmCO2. Provincie Zeeland voor 50%. North Sea Port SE heeft in het kader van de fusie een vrijwaring verleend aan de garanten voor de situatie dat de garanten worden aangesproken onder de garanties die zij hebben afgegeven.
Gemeente Hulst	3.300	3.300	31-12-2026	0	0	Zeeland is uitgetreden uit het project Perkpolder. Hiervoor in de plaats is een garantstellingsovereenkomst gesloten tussen Hulst en de Provincie.
Groenfonds	172.016	6.365	1-4-2023	1.306	958	Zeeland staat garant voor het Zeeuwse aandeel van de door het Groenfonds opgenomen convenants leningen.
Zeeuwse Bibliotheek	4.000	2.680	18-7-2030	2.857	2.571	Garantstelling voor een kredietfaciliteit van € 4 miljoen afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) wordt jaarlijks in 14 gelijke termijnen afgelost. Hoofdsom

					bedraagt € 4 miljoen, Zeeland staat voor 67% garant.
Stichting Poldernatuur	275	275	31-12-2021	275	0 Lening is vervroegd volledig afgelost in 2021
Gbe Aqua	354.550	35 4.5 50	31-7-2027	0	354.550 Provinciale Staten besloten in 2021 om de aandelen Evides te ontlechten uit PZEM. Hiervoor is GBE Aqua B.V. opgericht en is een garantie te verstrekken aan GBE Aqua om de aandelen Evides van PZEM te kunnen kopen. De garantie die de Provincie Zeeland heeft afgegeven heeft betrekking op de totale omvang van de lening. De lening loopt van 2021 tot en met 2027.
Totaal	999.141	59 9.6 70		360.938	669.679

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Geschillen, al of niet bij een arbitragecommissie of gerechtelijke procedure, worden niet vermeld in afwachting van een (gerechtelijke) uitspraak. Indien noodzakelijk worden deze wel genoemd in de paragraaf weerstandsvermogen.

Garantstelling North Sea Port SE (NSP)

De Gemeenschappelijke Regeling Zeeland Seaports (GR ZSP) is per 1 juli 2019 opgeheven. Op 26 juni 2019 zijn door de GR ZSP de aandelen in North Sea Port SE overgedragen aan de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen. Eveneens op 26 juni 2019 zijn North Sea Port Netherlands N.V., de Provincie Zeeland en de gemeenten Borsele, Terneuzen en Vlissingen de 'Garantieovereenkomst 2019' (Overeenkomst tot herziening van de garantie- en dienstverleningsovereenkomst d.d. 16 december 2010 en het Addendum GDO ('Verlaging Plafond GR Garanties') d.d. 29 juni 2018) aangegaan. Op 18 december 2019 is de GR ZSP ontbonden. De Provincie Zeeland en de gemeenten Vlissingen, Borsele en Terneuzen (garanten) staan garant voor de financiële verplichtingen die ten laste van North Sea Port Netherlands N.V. (voorheen Zeeland Seaports) zijn aangegaan voor zover opgenomen in artikel 3.1.1 van de Garantieovereenkomst 2019.

North Sea Port SE (NSP SE) heeft in het kader van de fusie in 2018 een vrijwaring verleend aan garanten (voorheen de GR ZSP) voor de situatie dat garanten worden aangesproken voor de garanties die zij hebben afgegeven. Naast de in de Garantieovereenkomst 2019 opgenomen afspraken over de garantstelling op de leningen- en derivatenportefeuille zijn er ook afspraken gemaakt over de WarmCO² garantie en de mogelijkheid tot het aangaan van banklijnen die de hoofdsom van de daadwerkelijk aangetrokken financieringen overstijgen.

In het kader van de garantstelling voor de leningenportefeuille en de daarbij behorende banklijnen hebben garanten (voorheen de GR ZSP) een hoofdsomgarantie aan diverse banken afgegeven voor een totaalbedrag van € 402.158.860 (per 30 november 2021 expireerde een kasgeldlening/rekening courant van € 280 miljoen. In 2022 zal gedeeltelijke herfinanciering van deze lening plaatsvinden tot een bedrag van € 124 miljoen). Naast deze garantstelling tussen garanten en de banken hebben garanten in de Garantieovereenkomst 2019 afspraken met North Sea Port Netherlands N.V. gemaakt omtrent de maximale omvang van de leningenportefeuille. In de Garantieovereenkomst 2019 zijn afspraken gemaakt dat North Sea Port Netherlands N.V. maar tot € 400 (2021) miljoen aan leningen mag opnemen. Het betreft hier dus twee aparte overeenkomsten. Eén tussen garanten en de banken en één tussen garanten en North Sea Port Netherlands N.V. . Het aangaan van banklijnen die de totale hoofdsom te boven gaan zorgt ervoor dat North Sea Port Netherlands N.V. meer keuzemogelijkheden heeft bij het aantrekken van leningen. Door deze flexibiliteit kan North Sea Port Netherlands N.V. optimaal gebruik maken van de concurrentie tussen de verschillende banken en zullen de rentelasten van North Sea Port Netherlands N.V. lager zijn dan zonder deze flexibiliteit. Dit komt het resultaat van North Sea Port Netherlands N.V. ten goede. De totale schuld van North Sea Port Netherlands N.V. uit hoofde van leningen en kredieten bedroeg op 31 december 2021 € 251,6 miljoen.

De garantstelling voor € 400 miljoen betreft een hoofdsomgarantie. Indien de banken de NSP SE (voorheen GR ZSP) zullen aanspreken op deze garantie zijn daar bijkomende kosten aan verbonden. Dit betreft dan rentekosten en vergoedingen. De omvang van deze kosten zijn afhankelijk van de situatie op de rentemarkt op dat moment. Deze extra kosten vallen niet onder de in de Garantieovereenkomst 2019 opgenomen maximum van € 400 miljoen. Deze bijkomende kosten komen hier bovenop. Op dit moment staat de North Sea Port SE tevens garant voor eventuele leningen die de SE moet aangaan wanneer derden jegens NSP SE een beroep doen op de WarmCO² garantie. Op dit moment staat NSP SE met betrekking tot WarmCO² voor € 65 miljoen garant. De schuld bedraagt per 31 december 2021 nog € 60 miljoen.

Garantstelling GBE Aqua

Op 23 juli 2021 hebben Provinciale Staten besloten om de aandelen Evides te ontvlechten uit PZEM. Om dit te bewerkstelligen is GBE Aqua B.V. opgericht en hebben Provinciale Staten besloten een garantie te verstrekken aan GBE Aqua om de aandelen Evides van PZEM te kunnen kopen. Op 18 november 2021 is GBE Aqua definitief opgericht en op 8 december 2021 heeft de aandelentransactie plaatsgevonden voor een bedrag van in totaal € 354,55 miljoen. GBE Aqua heeft voor dit bedrag een lening aangetrokken.

Wat is het doel, de looptijd en de hoogte van de garantstelling?

De garantie die de Provincie Zeeland heeft afgegeven heeft betrekking op de totale omvang van de lening. Dit wil zeggen dat de Provincie Zeeland garant staat voor de rentekosten en aflossing. De Provincie Zeeland betaalt de kosten en/of aflossing als GBE Aqua dit niet kan voldoen uit inkomsten van Evides dividend of kapitaalstortingen van het PZEM dividend door de PZEM aandeelhouders. De lening is in eerste instantie aangegaan voor een looptijd van zes jaar, tot 2027. Als de inkomsten voor GBE Aqua achterblijven bij de prognose is het mogelijk dat er voor een gedeelte een nieuwe lening moet worden aangetrokken met mogelijk een langere looptijd. Wij schatten het risico als laag in dat aanspraak wordt gemaakt op de door provincie Zeeland afgegeven garantstelling.

In juni 2022 nemen de aandeelhouders een besluit over het dividendvoorstel over 2021. Het voorstel wordt gedaan op basis van het dividendbeleid PZEM. Dit dividendbeleid is door de aandeelhouders goedgekeurd in de AvA van 18 november 2021. In het dividendbeleid is een prognose opgenomen

van de uit te keren toekomstige dividenden. Op basis van de risico's die in het dividendbeleid zijn beschreven, kunnen de uitkeringen van het dividend hoger of lager uitvallen. De aandeelhouders van PZEM die tevens aandeelhouder zijn in GBE Aqua hebben de verplichting het dividend door te storten aan GBE Aqua, tot het moment dat de lening in GBE Aqua is afgelost.

Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In het derde kwartaal van 2017 heeft PS besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst, gezien de fase waarin het project zich verkeerde, en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft besloten deze aandelen over te nemen en het project zelfstandig verder te zetten. In het vierde kwartaal van 2017 is de uittreding van de Provincie formeel tot stand komen. De provincie is per 1-1-2018 geen aandeelhouder meer en heeft haar grondvoorraad Perkpolder verkocht aan Perkpolder Beheer BV. De provincie staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Garantstelling leningen nieuwe stichting ZB

In 2016 is door de stichting ZB een lening afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB) voor een bedrag van € 4 miljoen. Dit als vervolg op een eerdere lening bij de NWB van de rechtsvoorgangers van de ZB, t.w. de GR Zeeuwse Bibliotheek van de Provincie Zeeland en de gemeente Middelburg. De Provincie heeft voor deze lening met aflossing van de ZB samen met Middelburg aan de NWB per 18 juli 2016 een garantstelling verleend. Deze lening heeft een looptijd van 14 jaar, het aandeel in de garantstelling van betrokken overheden is 67% provincie en 33% gemeente Middelburg. Per 31-12-2021 bedraagt de restant hoofdsom van deze lening bijna € 2,6 miljoen

Convenantmiddelen Groenfonds

Het Groenfonds heeft de bij de gewaarborgde geldleningen vermelde convenantlening afgesloten namens de gezamenlijke provincies voor de aankoop van natuurgebieden. De gelden zijn inmiddels uitgeput, echter we moeten nog wel de lening aflossen en rente betalen. Zeeland staat garant voor het Zeeuwse aandeel van de door het groenfonds opgenomen convenantleningen. Het restant bedrag van de lening bedraagt op 31 december 2021 afgerond € 1 miljoen.

Lease- en huurcontracten

Voor print-, kopieer- en scanvoorzieningen is op 1 augustus 2019 een huurcontract afgesloten met Canon Nederland NV. Deze overeenkomst loopt tot 31 juli 2024 en kan dan met twee maal 1 jaar worden verlengd.

Rijksdienst voor ondernemend Nederland

Voor rekening van de Provincie Zeeland uit hoofde van de gecentraliseerde taak voor Natuur zijn door de uitvoeringsorganisatie Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) meerjarige verplichtingen aangegaan. Dit betreffen verplichtingen op grond van (meerjarig) (agrarisch) natuurbeheer en (langlopende) natuur inrichtings- en functieveranderingscontracten. De totale nog openstaande verplichtingen per 31-12-2021 bij RVO bedragen € 7.576.199.

Pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen voor gepensioneerde GS-leden zijn in de begroting opgenomen. Dit betreft een totaal van € 3,4 mln.

Renterisico

De Provincie dekt haar renterisico af door gebruik te maken van een renteswap, afgesloten bij de Rabobank. De Provincie past kostprijshedge accounting toe op basis van individuele documentatie per individuele hedgerelatie. Er is geen sprake van een bijstortverplichting. Per 31 december 2021 dekt de SWAP € 79,0 miljoen af.

Per balansdatum was de Swap gedeeltelijk in-effectief als gevolg van een, bij het afsluiten van de SWAP niet voorzienbare, lage rente en een lagere leenbehoefte. In de loop van 2022 wordt de SWAP weer volledig effectief waardoor de tijdelijke in-effectiviteit verdwijnt.

Instandhouding Westerscheldetunnel

De provincie heeft een verplichting om de Westerscheldetunnel in stand te houden tot 2033. Deze instandhoudingsbijdrage is bij de aanschaf van de aandelen van het Rijk vooruitbetaald door de provincie. Deze verplichting en vooruitbetaling blijken niet uit de balans.

Persoonlijk ontwikkel budget

Per 1 januari 2018 is in de CAO afgesproken dat elke medewerker een te besteden Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) heeft van € 5.000. Per 31 december 2021 is hiervan bijna € 2,4 miljoen niet besteed.

OV-concessies

Aan Connexxion Openbaar Vervoer NV is op grond van de Wet personenvervoer 2000, de Concessie Openbaar Vervoer over de weg Provincie Zeeland 2015 - 2024 te verleend. De meerjarig beschikte gelden inzake de OV-concessies aan Connexxion betreft een meerjarige verplichting.

Delta Kenniscentrum

In het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' is voor de Provincie Zeeland een voorziene bijdrage opgenomen van € 20 miljoen aan het Delta Kenniscentrum voor de periode tot en met 2030. De definitieve hoogte, de wijze waarop deze bijdrage verstrekt wordt en in welke jaren dit mogelijk leidt tot een last voor de provincie moet blijken uit het businessplan dat ten grondslag dient te liggen aan de start van het DKC (naar verwachting medio 2022). De informatie uit het businessplan is bepalend voor de verwerking van deze bijdrage.

Toegezegde bijdragen vanuit bestuursovereenkomsten

Bestuursovereenkomst Zoetwatermaatregelen Zuidwestelijke Delta; de totale toegezegde bijdrage vanuit de provincie Zeeland bedraagt € 2,5 miljoen.

De definitieve hoogte van de toegezegde bijdrage is op het moment van afsluiten van de bestuursovereenkomst en/of opstellen van de jaarrekening 2021 nog niet vast te stellen. In overeenstemming met de grondslagen voor verantwoording van subsidielasten, zijn deze toegezegde bijdragen nog niet als last verantwoord in de jaarrekening 2021.

Niet uit balans blijvende rechten

Uitvoeringsovereenkomst HZ inzake JRC

Bij besluit van 26 maart 2019 heeft GS aan de Stichting HZ University of Applied Sciences (HZ) een subsidie van maximaal € 12.000.000,- toegekend voor de realisatie van het Joint Research Center te Middelburg.

In het besluit zijn verschillende verplichtingen opgenomen die door de HZ moeten worden nagekomen aan de Provincie. Twee van de verplichtingen luiden als volgt:

1. De HZ dient het Joint Research Center gedurende minimaal 10 jaar na vaststelling van de subsidie niet voor een ander doel te gebruiken dan voor het doel waarvoor het complex is gerealiseerd,
2. Datgene na te laten wat de doelstelling van het JRC in gevaar brengt of verstoort, waarbij eveneens geldt dat niet meer dan 40% benut kan worden voor economische activiteiten.

Indien zich hier op wijzigingen voordoen dient de HZ dit per ommegaande aan de Provincie te melden.

In februari 2020 is een uitvoeringsovereenkomst met de HZ afgesloten, waarin onder meer de notariële vastlegging van een kwalitatieve verplichting en een anti-speculatiebeding zijn uitgewerkt, alsmede de looptijd en de daarbij behorende sancties. Dit betekent dat indien de HZ de genoemde afspraken, binnen 10 jaar na vaststelling van de subsidie, niet nakomt zij een deel van de ontvangen subsidie terug moet betalen.

Toelichting op de balans

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de vigerende verordening ex artikel 216 Provinciewet, de Financiële verordening provincie Zeeland, waarin door Provinciale Staten de uitgangspunten voor het financiële beleid alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden hieronder toegelicht.

Bij de resultaatbepaling is geen rekening gehouden met heffing vennootschapsbelasting omdat de provincie op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten heeft geconcludeerd dat zij voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Verantwoording subsidies tot en met boekjaar 2020

Handreiking “Verantwoorden van subsidies” (Commissie BBV, januari 2019)

In januari 2019 heeft de Commissie BBV de handreiking “Verantwoorden van subsidies” gepubliceerd. In de handreiking gaat de Commissie BBV in op de vraag wanneer de subsidie als last bij de subsidiegever en als bate bij de subsidieontvanger dient te worden verantwoord. In de handreiking geeft de Commissie BBV aan dat de verwerkingwijze afhangt van het type subsidie en de gestelde voorwaarden, waarbij de Commissie BBV - bij voorwaardelijke subsidieverstrekingen (exploitatie- en investeringssubsidies) – duidelijk aangeeft dat de subsidielast op basis van toerekeningsbeginsel verantwoord dient te worden. Dit betekent dat de subsidielast (gedeeltelijk) verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de prestatie (waarvoor de subsidie voor is verstrekt) is geleverd en (gedeeltelijk) aan de gestelde voorwaarden is voldaan.

In 2019 en 2020 heeft uitgebreid overleg plaatsgevonden tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, accountants en alle betrokken provincies om te komen tot één uniforme verwerkingwijze. Hierover is in december 2020 overeenstemming bereikt en in februari 2021 heeft de commissie BBV hiermee ingestemd. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in de decembercirculaire 2019 aangekondigd de huidige werkwijze met betrekking tot de verantwoording van subsidies door de provincies (met het voorzichtigheidsbeginsel) tot en met het boekjaar 2020 te gedogen. Met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de commissie BBV is afgesproken dat het nieuwe stelsel met ingang van 1 januari 2021 van toepassing is (zonder terugwerkende kracht).

De provincie Zeeland heeft ervoor gekozen om voor het bepalen van de last bij subsidies uit te gaan van het voorzichtigheidsbeginsel: voor subsidies geldt dat de last wordt genomen in het jaar waarin de subsidiebeschikking wordt afgegeven. In lijn met andere provincies die dit stelsel toepassen, passen wij hierop de volgende uitzonderingen toe:

- Uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteit waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden (zoals bijvoorbeeld integrale kostensubsidies en natuursubsidies);
- Uit een bestuurs-/samenwerkingsovereenkomst blijkt dat deze lastneming bij het aangaan van deze overeenkomst nog niet is vast te stellen.

Stelselwijziging verstrekte meerjarige projectsubsidies vanaf boekjaar 2021

Met ingang van het boekjaar 2021 is ten aanzien van de lastneming uit hoofde van verstrekte projectsubsidies een stelselwijziging doorgevoerd. Dit betreft een stelselwijziging die onder het BBV verplicht is gesteld. Op grond van het nieuwe stelsel worden subsidielasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies – boven een door PS vastgesteld grensbedrag – verantwoord op basis van het

toerekeningsbeginsel. Dit betekent dat de subsidieelast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de activiteiten (waarvoor de subsidie is verstrekt) worden uitgevoerd en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. De Commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Het door PS vastgestelde grensbedrag bedraagt € 0,5 mln. In overeenstemming met het BBV is het grensbedrag gesteld binnen de range van 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar.

Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. In lijn met het door PS genomen besluit wordt bij afgifte van een subsidiebeschikking, voor zover de verstrekte subsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd. Deze wordt in latere jaren aan deze reserve onttrokken en als last verantwoord.

Lasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies kleiner dan het grensbedrag, dienen volledig te worden verantwoord in het jaar van aanvang van het project zoals vermeld in de subsidiebeschikking.

Mede als gevolg van het ingestelde drempelbedrag, heeft deze stelselwijziging een beperkte financiële impact. Deze stelselwijziging heeft over 2021 geleid tot een afname van het resultaat met circa € 1,6 miljoen.

Een verstrekte projectsubsidie groter dan € 0,5 mln. wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het verwachte bestedingsritme zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking toegerekend aan de betreffende boekjaren. Voor het einde van het boekjaar wordt bij projectsubsidies groter dan dit grensbedrag aan de hand van de financiële voortgangsrapportages van de subsidieontvangers vastgesteld of de werkelijke bestedingen overeengekomen met het verwachte bestedingsritme. Bij significante afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking door de provincie verstrekt en vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielasten.

Deze stelselwijziging is prospectief verwerkt met ingang van 1 januari 2021. Dit betekent dat verstrekte meerjarige projectsubsidies na 1 januari 2021 zijn verantwoord op basis van het nieuwe stelsel; voor verstrekte meerjarige projectsubsidies vóór 1 januari 2021 is het oude stelsel toegepast. Als gevolg hiervan zijn de vergelijkende cijfers niet aangepast.

Activering van directe apparaatskosten aan materiële vaste activa

Interne uren die direct relateren aan investeringen dienen conform de voorschriften (BBV) te worden geactiveerd. Over de vervaardigingskosten van de projecten opgenomen bij de investeringskredieten, waarbij er sprake is van directe uren activeren we, vanaf 2019, een percentage over de vervaardigingskosten van het betreffende boekjaar. Deze geactiveerde kosten worden toegevoegd aan een dekkingsreserve afschrijvingen apparaatskosten ter dekking van de hogere afschrijvingslasten.

Vaste activa

Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de provincie duurzaam te dienen.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- Investerings met een economisch nut;
- Investerings met een economisch nut, waardoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

De op de oorspronkelijke verkrijging- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur of technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de financiële verordening. De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Buitengebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

Investerings met economisch nut of investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut, worden lineair afgeschreven in maximaal:

Object	Aantal jaar
Laptop, desktop, workstation, tablets, server (incl. implementatiekosten)	4
Beeldscherm (incl. implementatiekosten)	6
Wifi en netwerkcomponenten (incl. implementatiekosten)	4
Telefoons, smartphones (incl. implementatiekosten)	3
Software, afhankelijk van applicatie (incl. implementatiekosten)	2 tot 7

Verkeersregelinstallatie	15
Overige werktuigbouwkundige en elektrotechnische installaties	5 tot 10
Wegen:	
- elementverhardingen	30
- asfaltverharding	35
- betonverharding	40
Droge kunstwerken (vaste bruggen, viaducten, tunnels, betonnen duikers, etc.)	80
Natte kunstwerken:	
- sluizen	100
- beweegbare bruggen	60
Overige infrastructuur (stalen geleiderail, geluidsschermen, lichtmasten, bewegwijzering, aanleginrichting veerboot, keerwanden, damwanden, etc.)	30
Gebouwen:	
- steunpunten, bedrijfsgebouwen, inrichting terreinen	30
- technische installaties gebouwen	10
- audiovisuele middelen	5
Voertuigen:	
- dienstauto's bestuur	4
- overige voertuigen	4 tot 8
- schepen	30

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Erfpacht

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Een gedetailleerd verloop van de materiële vaste activa wordt verwezen naar bijlage 1 de Staat van materiële en financiële activa.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa gedurende het jaar:

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2021	Investeringen	Desinve- steringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2021
Gronden en terreinen	459	457	-	-	-	-	917
Bedrijfsterreinen	11.007	144	117	574	-	-	10.459
Grond, weg en waterbouwkundige werken	3.617	27	-	283	-	-	3.361
Vervoermiddelen	11.663	-	-	897	-	-	10.766
Machines, apparaten en installaties	2.884	847	-	772	-	-	2.959
Totaal investeringen met economisch nut	29.630	1.475	117	2.526	-	-	28.462
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	44.665	-	-	10.398	-	-	34.268
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017							
Grond, weg en waterbouwkundige werken	21.153	5.338	2.620	932	368	-	22.571
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	65.818	5.338	2.620	11.330	368	-	56.839

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- Leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- Overige langlopende leningen;
- Uiteenzettingen in 's Rijksschatkist met rente typische looptijd van één jaar of langer;
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

De onder vaste activa in de balans opgenomen financiële vaste activa worden tegen kostprijs dan wel duurzame lagere waarde gewaardeerd.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het boekjaar:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2021	Investe- ringen	Desinve- steringen	Afschrijv- ingen aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31 december 2021
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	132.425	1.801	10.000	-	-	-	124.225
Overige langlopende leningen	1.369	-	-	233	-	-	1.136
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar	1.379	-	-	394	-	-	984
Totaal Financiële vaste activa	135.173	1.801	10.000	628	-	-	126.345

Vlottende activa

Voorraden

De post voorraden wordt onderscheiden in:

Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie

Bedragen x € 1.000

Bouwgronden in exploitatie	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer- deringen	Boekwaarde per 31 december 2021	Nog te maken kosten	Te verwachten opbrengsten	Tekort	Voorziening verlieslatend complex (NCW)	Resultaat
Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie								
Project Waterdunen	14.251	-14.251	-	-	-	-	-	-
Totaal onderhanden werk	14.251	-14.251	-	-	-	-	-	-

Gereed product- en handelsgoederen

Onder deze voorraden is de waarde van gronden opgenomen die nog geen definitieve bestemming hebben, maar ingezet worden om projecten te realiseren.

Bedragen x € 1.000

Voorraden	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde per 31 december 2021
Gereed product en handelsgoederen				
grondbank zeeland	42.808	629	2.502	40.935
NPW grondb landb flankerend beleid	21.159	885	2.116	19.928
Voorraad vastgoedobjecten	1.085	115	-	1.200
Totaal gereed product en handelsgoederen	65.053	1.629	4.618	62.063

Grondbank Zeeland

De (ruil)gronden maken onderdeel uit van de Grondbank Zeeland. De ruilgronden worden aangewend met de intentie om deze op korte termijn weer te verkopen of te ruilen.

In de paragraaf Grondbeleid wordt ingegaan op de omvang en het gevoerde beleid.

Grondbank landbouw flankerend beleid

De gronden voor het landbouw flankerend beleid worden gefinancierd uit een krediet van het Groenfonds. De baten en lasten van deze financiering komen volledig ten gunste of ten laste van het Natuurpakket Westerschelde (NPW). Winst- en verlies bij grondtransacties komen ook ten gunste of ten laste van NPW.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van € 3,7 miljoen in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De post uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde per 1 januari 2021	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde per 31 december 2021
Vorderingen op openbare lichamen	14.224	-	14.289
Overige vorderingen	787	3.736	1.349
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	15.011	3.736	15.638

Schatkistbankieren

Provincies moeten hun overtollige liquiditeiten stallen in de schatkist van het rijk. Om te bepalen of een provincies overtollige liquiditeiten naast de gelden voor het normale betalingsverkeer aanhoudt, geldt een drempelbedrag dat is gebaseerd op het begrotingstotaal van de provincies. Het bestaande drempelbedrag was erg laag en dus is besloten deze aan te passen om onnodige administratieve lasten te verminderen. Voor de verantwoording of in het eerste kwartaal en in het tweede kwartaal van dit jaar aan de regeling is voldaan, geldt het oude drempelbedrag nog. Vanaf 1 juli is dit aangepast van 0,75% naar 2% en als zodanig in het bestand verwerkt.

De onderstaande tabel geeft de berekening van de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren.

(bedragen x € 1.000)

Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1.988			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.131	1.015	250	217
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	857	973	1.738	1.771
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

Verslagjaar		
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	265.087
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	265.087
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	1.988

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	101.799	92.353	23.014	19.987
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	1.131	1.015	250	217

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en betreffen alleen banksaldi.

De specificatie is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Liquide middelen	Boekwaarde 1 januari 2021	Boekwaarde 31 december 2021
BNG	5.586	-0
Groenfondsrekeningen	21.058	22.343
Rabobank SWAP-rekening	-	0
Totaal liquide middelen	26.644	22.344

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Er is geen voorziening oninbaarheid in mindering gebracht.

De post overlopende activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Overlopende activa	Boekwaarde 1 januari 2021	Boekwaarde 31 december 2021
Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	726	441
Nog te ontvangen Rijk	4.509	7.964
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	2.590	2.494
Overige nog te ontvangen bedragen	1.045	2.102
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	1.106	467
Totaal overlopende activa	9.976	13.467

Uitkeringen met specifiek bestedingsdoel

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de uitkeringen met specifiek bestedingsdoel gedurende het jaar 2021:

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde per 1 januari 2021	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31 december 2021
Europese overheidslichamen				
POP3 Absdale-Hulst	272	-	-	272
POP3 Technische bijstand	439	-	-	439
het Rijk				
BRIM Zeelandbrug	85	-	-	85
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Kavelruilbureau	1.795	-	1.219	576
RUD, afrekening 2020	198	-	198	-
BRIKS-leges	96	-	96	-
Totaal	2.885	-	1.513	1.372

Vaste passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven.

De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Zie voor een nadere toelichting hieronder bij "Reserves". Op grond van het beleidsuitgangspunt dat de noodzaak van handhaving van de overige reserves jaarlijks wordt herzien zijn in 2021 geen zaken van belang.

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

Reserves

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van de reserves is een zaak van Provinciale Staten. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de PS aan een reserve een bepaalde bestemming hebben gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stad kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Aan de reserves hebben geen rentetoevoegingen plaatsgevonden.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de reserves gedurende het jaar 2021:

Bedragen x € 1.000

Eigen vermogen	Boekwaarde per 1 januari 2021	Resultaat- bestemming 2020	Toevoe- gingen 2021	Rentetoe- rekening 2021	Onttrek- kingen 2021	Verminde- ringen i.v.m. afschrijvingen op activa	Boekwaarde 31 december 2021
Algemene reserve	28.404	-	12.532	-	8.140	-	32.796
Totaal algemene reserve	28.404	-	12.532	-	8.140	-	32.796
Resultaat na bestemming 2020	20.120	20.120	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na bestemming	20.120	20.120	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	25.020	-	10.883	-	7.727	9.872	18.305
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	3.204	-	-	-	-	200	3.004
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	1.732	-	-	-	-	102	1.631
Dekkingsreserve Schuytvlot	2.958	-	-	-	-	155	2.802
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	1.979	-	-	-	-	152	1.827
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	1.284	-	-	-	-	92	1.192
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke	2.000	-	-	-	-	-	2.000
Reserve meerjarige projecten	30.897	-	28.213	-	25.807	-	33.302
Reserve incidentele doelstellingen	128	-	-	-	128	-	-
Reserve natuur	4.353	-	1.593	-	4.104	-	1.842
Reserve investeringsagenda	3.685	-	21.569	-	19.996	-	5.258
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	13.585	-	5.483	-	2.222	125	16.721
Dekkingsreserve gebouw G en A	2.182	-	82	-	-	74	2.189
Dekkingsreserve N286 landbouwroute	680	-	-	-	-250	-	930
Bestemmingsreserve ZIS	965	-	4.619	-	963	-	4.621
Dekkingsreserve NCV	239	-	-	-	-	27	213
Bestemmingsreserve investeringsfonds	6.500	-	800	-	-	-	7.300
Onderhoudsreserve infrastructuur	2.929	-	12.377	-	10.746	-	4.561
Dekkingsreserve IT- infrastructuur	400	-	-	-	-	100	300
Dekkingsreserve WSF	-	-	500	-	-	-	500
Dekkingsreserve gladheidsbestrijding	210	-	-	-	-	15	196
Bestemmingsreserve onderh. Bedrijfspanen	902	-	1.526	-	1.657	-	771
Bestemmingsreserve te dekken apparaatskosten	609	-	-99	-	25	-	485
Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen	2.714	-	136	-	667	-	2.183
Bestemmingsreserve Zeeland studio	65	-	-	-	-	-	65
Dekkingsreserve verduurzaming bedrijfspanen	-	-	1.100	-	-	-	1.100
Bestemmingsreserve GBE Aqua	-	-	10.000	-	-	-	10.000
Bestemmingsreserve cofinanciering EU-projecten	-	-	1.300	-	-	-	1.300
Bestemmingsreserve meerjarige subsidies	-	-	1.569	-	-	-	1.569

Totaal bestemmingsreserves	109.220	-	101.650	-	73.790	10.914	126.167
Totaal reserves	157.744	20.120	114.182	-	81.930	10.914	158.963

Bestemmingsreserve Westerscheldetunnel en Sluiskiltunnel

In het kader van de investeringen in de Sluiskiltunnel is, uit de voor de aanleg van de tunnel beschikbaar gestelde middelen, een bestemmingsreserve gevormd. In eerste instantie werden de investeringen in de Sluiskiltunnel rechtstreeks onttrokken aan deze reserve. Per 1 januari 2014 is besloten de investeringen in de tunnel niet langer rechtstreeks te onttrekken aan deze reserve, maar deze te activeren op de balans en in 10 jaar (bij gereedkomen van de tunnel) af te schrijven. Uit de dividenden van de Westerscheldetunnel wordt de bestemmingsreserve gevoed. De bestemmingsreserve heeft als doel om de kosten voor afschrijving, onderhoud en rentelasten van de Sluiskiltunnel, de bijdrage aan de Sloeweg, als wel de rentelasten voor de investering aan de WST te dekken. De reserve dient tevens om afwaardering van de marktwaarde in aanloop naar opheffing van de tol in 2033 op te vangen.

Bestemmingsreserve meerjarige projecten

Op basis van besluitvorming in het kader van overhevelen budgetten waren tot 2015 toevoegingen en onttrekkingen opgenomen in het saldo van de algemene reserve. Om de presentatie en rubricering van deze toevoegingen en onttrekkingen te verbeteren, is met de zomernota 2015 de bestemmingsreserve meerjarige projecten gevormd. Het overhevelen van budgetten geschiedt nu door het onttrekken en toevoegen aan de bestemmingsreserve meerjarige projecten, zodat een juist beeld blijft bestaan over het verloop van de algemene reserve.

Bestemmingsreserve incidentele doelstellingen

In de bestemmingsreserve Incidentele doelstellingen 2015-2019 zijn de financiële middelen voor de concreet geformuleerde ambities uit het vorige coalitieakkoord gereserveerd. Deze reserve is gevormd door de besluitvorming in de zomernota 2015 en is in 2021 volledig aangewend.

Bestemmingsreserve natuur

Bij het behandelen van de bestemming van het rekeningsaldo 2015 is besloten om van de incidentele boekwinst op de grondtransacties een bestemmingsreserve natuur te vormen omdat dit transacties betroffen waarop afspraken uit het Natuurakkoord en de Bestuursovereenkomst Grond (december 2013) van toepassing zijn. Om invulling te kunnen geven aan deze afspraken is het nodig om het saldo van deze transacties te reserveren en deze verwerkingswijze te blijven hanteren tot alle hectares volledig zijn verkocht/geruild tot uiterlijk 2027.

Bestemmingsreserve investeringsagenda

In de voorjaarsnota 2016 is besloten om een bestemmingsreserve investeringsagenda te vormen die ruimte biedt voor duurzame investeringen in Zeeland. De inzet vanuit de investeringsagenda geldt primair voor investeringen die gerelateerd zijn aan de strategische opgaven en daarnaast voor wegeninvesteringen, natuurontwikkeling en economische innovatie. Twee keer per jaar worden voorstellen aan Provinciale Staten gedaan voor bestedingen ten laste van de investeringsagenda.

Bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling (ZIS)

In december 2017 is de bestemmingsreserve Zeeland in stroomversnelling gevormd om het investeringsprogramma "Zeeland in stroomversnelling" uit te voeren.

Bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV

Bij de voorjaarsnota 2018 is besloten de bestemmingsreserve investeringsfonds Zeeland BV te vormen. De bestemmingsreserve is gevormd om eventuele afwaarderingen van het investeringsfonds Zeeland BV af te dekken.

Bestemmingsreserve groot onderhoud bedrijfsgebouwen

In de Voorjaarsnota 2018 is het voorstel gedaan om een bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen in te stellen. Jaarlijks wordt aan deze reserve toegevoegd en de lasten van het groot onderhoud worden onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve Westerschelde Ferry

Gelijktijdig met het besluit tot de kapitaalstorting is besloten tot het instellen en voeden van de bestemmingsreserve Westerschelde Ferry ter dekking van eventuele afwaarderingen van de kapitaalstorting.

Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen

In het Statenvoorstel 'Compensatie marinierskazerne' van 9 juli 2020 is besloten om de bestemmingsreserve MAR-Kazerne te hernoemen naar Bestemmingsreserve 'Wind in de Zeilen' en een nieuwe bestemming te geven in het kader van activiteiten volgend uit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen'.

Bestemmingsreserves dekking kapitaallasten

Vanuit het BBV dienen investeringen in economische vaste activa en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd te worden en dient de afschrijvingslast jaarlijks in de exploitatierekening geboekt te worden. Het provinciaal beleid is erop gericht zo weinig mogelijk structureel beslag op middelen te leggen. Om deze afschrijvingslasten direct te dekken op het moment van besluit tot investering, is in het jaar van besluit een dekkingsreserve gevormd van gelijke omvang als het investeringskrediet. Op deze manier wordt de budgettaire ruimte in de toekomst niet belast. Er zijn dekkingsreserves gevormd voor onderstaande investeringen.

Bestemmingsreserve verbouwing Zeeuws Museum

De verbouwing van het Zeeuws Museum is in 2007 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Gistpoortgebouw

De verbouwing van het Gistpoortgebouw is in 2009 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve verbouwing pand Schuytvlot

De verbouwing van het pand Schuytvlot is in 2010 afgerond. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Fast Ferry aanlandingsvoorzieningen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding (WOV) is voor de investering van de Fast Ferry aanlandingsvoorziening een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Fast Ferry gebouwen en terreinen

In verband met de opheffing van de reserve Westerschelde Oeververbinding is voor de investering van de Fast Ferry gebouwen en terreinen een Bestemmingsreserve gevormd uit de WOV-reserve (4e begrotingswijziging 2009). De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke

In verband met de investering van een nieuw te bouwen wegsteunpunt 's-Heer Arendskerke/Eindewege is een bestemmingsreserve gevormd. De afschrijvingslasten worden ter zijner tijd jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve afschrijving verbouwing gebouw G

In verband met de investering in de verbouwing van gebouw G is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve afschrijving N286 landbouwroute

In verband met de investering in de N286 landbouwroute is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve modernisering nautische centrale Vlissingen

In verband met de investering in de nautische centrale Vlissingen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve infrastructuur

In verband met investeringen in de infrastructuur is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve IT-infrastructuur

In verband met investeringen in de IT-infrastructuur is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve weginvesteringen

In verband met investeringen in de wegen is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Dekkingsreserve investering apparaatskosten

In verband met het activeren van de personeelslasten op investeringsprojecten is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve zodra de investering in gebruik is genomen.

Bestemmingsreserve gladheidsbestrijdingsmaterieel

In verband met investeringen in de aanschaf van gladheidsbestrijdingsmaterieel is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve Zeeland studio

In verband met investeringen in de Zeeland studio is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve verduurzaming bedrijfspanden

In verband met investeringen in de verduurzaming van bedrijfspanden is een dekkingsreserve gevormd ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten. De afschrijvingslasten worden jaarlijks ten laste gebracht van deze dekkingsreserve.

Bestemmingsreserve GBE Aqua

In de Statenvergadering van 23 juli 2021 is besloten tot het instellen van de bestemmingsreserve 'GBE Aqua', waarin de rijksbijdrage van € 10 miljoen in de aanvulling van het weerstandsvermogen wordt opgenomen.

Bestemmingsreserve cofinanciering EU-projecten

Ter ondersteuning van de Europese programma's is in de Najaarsnota 2020 structureel (2021-2027) €1,1 miljoen gereserveerd binnen de bestaande uitvoeringsprogramma's om vanuit Zeeland (deels) te kunnen voldoen aan de benodigde cofinanciering in het operationele programma Zuid (OP-Zuid). Openstellingen binnen OP-Zuid zullen pas begin 2022 doorgang vinden. De al gereserveerde middelen cofinanciering OP-Zuid zijn via de bestemmingsreserve Cofinanciering Europese Projecten, overgeheveld naar 2022.

Bestemmingsreserve meerjarige subsidies

Dit is een nieuwe bestemmingsreserve met ingang van het boekjaar 2021. Bij afgifte van een subsidiebeschikking wordt, voor zover de verstrekte subsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve "meerjarige subsidies" toegevoegd en in latere jaren aan deze reserve onttrokken.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de Provincie. Om die reden kennen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand. Voorzieningen worden in principe gewaardeerd op de contante waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen Friciekosten RUD en Waterbeheer zijn gewaardeerd op het nominale bedrag. De uitgangspunten die zijn gehanteerd voor de bepaling van de voorziening zijn toegelicht in de toelichting op de balanspost.

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, met uitzondering van voorzieningen die gewaardeerd zijn tegen netto contante waarde.

Onderstaand volgt een verloop overzicht van de voorzieningen:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vrij- gevallen bedragen	Toevoeg- ingen	Aanwen- dingen	Boekwaarde per 31 december 2021
Voorziening wachtgelden PSD	1.822	-	202	449	1.575
Voorziening non-activiteitsregeling	392	3	8	339	58
Voorziening waardeoverdracht pensioen politieke ambtsdragers	2.535	287	250	52	2.446
Voorziening frictiekosten RUD	1.240	510	-	326	404
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.989	800	459	1.165	4.483
Voorziening waterbeheer	979	-	145	34	1.090
Totaal voorzieningen middelen derden met een specifiek bestedingsdoel	979	-	145	34	1.090

Voorziening conform artikel 44 lid 1a BBV:

Op balans bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

Er worden geen voorzieningen gevormd voor risico's of eventuele verplichtingen die zodanig onzeker zijn dat niet redelijkerwijs is in te schatten hoeveel deze zullen bedragen per balansdatum. Bij de grote projecten is hier sprake van. Zo kunnen verplichtingen op grond van gesloten overeenkomsten met externe partners leiden tot onvoorziene kosten naarmate de uitvoering van een project vordert en als gevolg van gewijzigde inzichten en omstandigheden. Dergelijke onzekerheden maken onderdeel uit van de risicobeheersing op projectniveau. Deze risico's worden periodiek ingeschat en verwerkt in het risicomanagementsysteem. Er wordt bij de kwartaalrapportages over de grote projecten ook op gerapporteerd aan u en zo nodig vertrouwelijk toegelicht. Uit deze rapportages blijkt dat de posten onvoorzien binnen de projectramingen voldoende zijn om eventuele financiële gevolgen voor de provincie op te vangen.

Voorziening wachtgelden PSD

Jaarlijks wordt de voorziening wachtgelden ex-PSD-ers doorgerekend. Uitgangspunten hierbij zijn de sterfte-index, indexeringen, rekenrente en de verwachte neveninkomsten. Uiteraard blijven de rechten steeds gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

Voorziening Non-activiteitsregeling

Er is besloten om in het kader van de organisatieontwikkeling een Non-activiteitsregeling 2013 (NAR)

in te stellen voor werknemers die op 1 januari 2013 ouder zijn dan 57 jaar. Voor de kosten van niet actief personeel in de komende jaren is een voorziening gevormd.

De hoogte van deze voorziening is bepaald door uit te gaan van de basisgegevens van alle deelnemers en deze te waarderen tegen de netto contante waarde inclusief de fiscale consequenties van de regeling. De salarisbetalingen worden jaarlijks onttrokken aan de voorziening en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening met dezelfde uitgangspunten als bij de voorziening wachtgelden PSD.

Voorziening waarde overdracht pensioen politieke ambtsdragers

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden Gedeputeerde Staten en hun echtgenotes en kinderen, is in 2013 een voorziening aangelegd. Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening frictiekosten RUD Zeeland

Op 1 juli 2017 is het gewijzigde besluit Omgevingsrecht Z(Bor) in werking getreden. Dit besluit bepaalt dat de Brzo-taken in Zeeland moeten worden uitgevoerd door de weg aangewezen Brzo Omgevingsdiensten DCMR. In september 2018 hebben Gedeputeerde Staten besloten dat de Brzo-taken daadwerkelijk onderbrengen bij DCMR en dat het personeel van RUD Zeeland, dat belast is met deze taken, overgaat naar DCMR. DCMR zal het personeel huisvesten in Terneuzen. Voor deze overgang is een reorganisatie bij de RUD Zeeland vereist. Bij de reorganisatie treden frictiekosten op. Door een onafhankelijke derde zijn de frictiekosten in beeld gebracht. De Provincie heeft aangegeven de frictiekosten in redelijkheid te vergoeden conform de uitgangspunten voor onderhavige gevallen van de Gemeenschappelijke Regeling RUD Zeeland en conform artikel 4:51 van de wet bestuursrecht. Op 4 juli 2019 heeft de RUD Zeeland verzocht deze frictiekosten te vergoeden en zijn de frictiekosten RUD toegevoegd aan deze voorziening.

Voorziening conform artikel 44.2 C BBV

Voorziening middelen derden met specifiek bestedingsdoel.

Voorziening waterbeheer

De leges voor waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze onttrekkingen die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de ophanden zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

Vaste schulden, met een rente typische looptijd langer dan één jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

De onderstaande tabel geeft het verloop van de vaste schulden weer over 2021:

Bedragen x € 1.000

Vaste schulden	Boekwaarde per 1 januari 2021	Boekwaarde per 31 december 2021
Waarborgsommen	5	5
Totaal vaste schulden	5	5

Vlottende passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vlottende passiva een toelichting gegeven. De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De post netto-vlottende schulden worden onderscheiden in:

Bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	Boekwaarde per 1 januari 2021	Boekwaarde per 31 december 2021
Kasgeldleningen aangaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	10.369	10.761
Overige kasgeldleningen	73.000	25.000
Overige schulden	6.813	8.114
Totaal overlopende passiva	90.182	43.874

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Tevens omvatten de overlopende passiva na de wijziging van het BBV in 2007 de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen maar nog niet bestede voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Bedragen x € 1.000

Overlopende passiva	Boekwaarde per 1 januari 2021	Boekwaarde per 31 december 2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	57.588	57.397
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	138	138
- het Rijk	46.034	63.547
- overige Nederlandse overheidslichamen	472	589
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	661	381
Totaal overlopende passiva	104.892	122.051

De post overlopende passiva wordt onderscheiden in: De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000

Uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	Boekwaarde per 1 januari 2021	Ontvangen bedragen	Bestedingen 2021	Terug- betalingen	Boekwaarde 31 december 2021
Europese overheidslichamen					
OP Zandsuppletie Roggenplaat	138	-	-	-	138
het Rijk					
OP Natuur Compensatie Westerschelde	489	-	-	489	-
OP Natuur Pakket Westerschelde	38.176	7.923	5.078	-	41.021
OP BRIM-subsidie Abdij	120	59	-	-	179
OP BRIM-subsidie Zeelandbrug	-14	138	-	-	124
OP Veilige bermen	961	-	9	-	951
OP SPUK snelfietsroute	1.053	461	-21	-	1.535
OP SPUK snellaadinfrastructuur	2.120	-	2.120	-	-
OP SPUK cult voorzieningen	743	-	360	-	383
OP Werkgelegenheidsonderzoek	2	-	-	-	2
OP SPUK flexibele woningbouw	274	168	68	-	375
OP SPUK Verkeersveilig mtr	902	-	-	-	902
OP SPUK Ontzorgprogr Maats Vastgoed	667	1.330	112	-	1.885
OP ZIS2 Iedereen telt	50	-	57	-	-7
OP ZIS2 Vernieuwing landbouw	207	-	20	-	187
OP SPUK veilig, doelmatig en duurzaam gebruik infrastructuur	51	157	130	-	78
OP MKB-deals Digitaal doen Zeeland	220	-	97	-	123
OP fiche industrie	-	330	160	-	170
OP SPUK aankoop veehouderijen	-	5.429	-	-	5.429
OA ReactEU KBO	-	-	-	-	-
OP SPUK Programma Natuur	-	5.048	492	-	4.556
OP RD3 Participatieplatform	-	8	-	-	8
OP SPUK BVOV 2020 en 2021	-	3.677	3.136	-	541
OP SPUK Verbreding en Vernieuwing	-	333	-	-	333
OP SPUK WidZ Living Lab	-	4.132	148	-	3.984
OP SPUK Schone Lucht Akkoord	-	86	18	-	68
OP SPUK bodem overbruggingsjaar	-	202	-	-	202
OP SPUK Cultuur 2e tranche 2020	-	192	-	-	192
OP SPUK Novi-gebied North Sea Port D	-	207	-	-	207
OP SPUK Novi-gebied North Sea Port D	-	120	-	-	120
Overige Nederlandse overheidslichamen					
OP Actief bodembeheer	64	-	4	-	61
Platform diffuse bronnen	11	-	-	-	11
OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	133	25	8	-	150
OP Green deal biodiversiteit	5	-	-	-	5
OP Lobbyist Den Haag	68	78	30	-	117
OP Kanaalpolder	190	-	-	-	190
OP ReactEU project Creative City Boost	-	125	70	-	55
Totaal	46.643	30.228	12.024	489	64.218

Motorrijtuigenbelasting

In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten

behoefte van de Provincies. De rechtmatigheid en volledigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Vennootschapsbelasting

Er is voorgeschreven dat inzicht wordt gegeven in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (Vpb). Op basis van een beoordeling van de provinciale activiteiten is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast. Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb hebben geleid. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten in toekomstige begrotingsjaren zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden, deze zullen ook worden meegenomen in het (jaarlijkse) bedrijfsgesprek met de belastingdienst.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Inleiding

Hierna wordt een toelichting gegeven op het overzicht baten en lasten. Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- een analyse van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie per programma;
- een overzicht van de aanwending van onvoorzien;
- een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd;
- een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- een analyse ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid;
- de informatie in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt vastgesteld met inachtneming van hetgeen omtrent de financiële positie op de balansdatum is gebleken tussen het moment van opmaken van de jaarstukken en het tijdstip van vaststelling daarvan. Dit geldt voor zover deze aanvullende informatie onontbeerlijk is voor het bedoelde inzicht.

Leeswijzer

Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000.

In onze analyse van de begrotingsverschillen lichten we op doelstellingsniveau de belangrijkste afwijkingen toe.

Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Voor een nadere specificatie van het gerealiseerde, nog te bestemmen resultaat van ruim € 13,1 mln. wordt verwezen naar de analyse bij gerealiseerde baten en lasten per programma, dat hieronder is opgenomen. In het statenvoorstel ter vaststelling van de jaarrekening wordt aan u een voorstel voor bestemming van dit resultaat gedaan, dat tevens is opgenomen als inleiding bij het jaarverslag.

Begrotingsafwijkingen programma 1 Grote projecten en strategische opgaven

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
010101-Waterdunen	-119	-1.686	-1.303	383
010102-Natuurpakket Westerschelde	0	0	0	0
010103-MAR-kazerne	-185	0	0	0
010104 Thermphos	0	-50	-2	48
010105-Zeeuws Deltaplan ZW	-345	-473	-447	25
010201 Strategische opgaven - stelpost	0	0	-6	-6
010202 Klimaatadaptatie	0	-80	-61	19
010203 Ruimtelijke kwaliteit	0	-205	-180	25
010204 Slimme mobiliteit	0	-150	-170	-20
010205 Zichtbaar Zeeland	0	-94	-80	14
010206-Stikstof	-214	-742	-706	36
019999-Ambtelijke inzet	-1.796	-1.805	-1.776	30
Resultaat	-2.658	-5.285	-4.731	553

1. Grote projecten en strategische opgaven analyse begrotingsverschillen

010101 Waterdunen

Met het afsluiten van het rode deel van de GREX Waterdunen is in 2021 € 171.300 vrijgevallen van de eerder gevormde verliesvoorziening. De ingeschatte kosten zijn uiteindelijk lager geworden. Daarnaast is op het groene deel van het project sprake van een onderbesteding van € 211.400. Dit betreffen de afrondende werkzaamheden aan wandelpaden en ontsluiting welke doorschuiven naar 2022.

010102 Natuurpakket Westerschelde

Per saldo zijn lasten en baten (onttrekking aan vooruit ontvangen Rijksmiddelen) aan elkaar gelijk. In de MJKR2021 was begroot om € 9,7 mln uit te geven. Uiteindelijk is er over 2021 € 5,1 mln uitgegeven. Dit komt onder meer doordat kosten voor beheer, onderhoud en monitoring welke gepland waren in 2021 pas in 2022 opstarten. Een verwachte grondaankoop in het Grenspark vindt niet in 2021 maar in 2022 plaats. Ook is gebleken dat er meer capaciteit nodig was om de projecten uit te voeren, hierin is inmiddels voorzien. Verder is er nauwelijks geld nodig geweest uit de risicodossiers. Door corona en (thuis)werken op afstand kan verder gesteld worden dat uitvoering van projecten vertraagd zijn.

Begrotingsafwijkingen programma 2 Woonplaats Zeeland

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
020101- Voorbereiding omgevingswet	-582	-408	-398	10
020102- Kwaliteitskust: recreatie en vrije tijd	-1.444	-2.009	-1.381	628
020103-Milieu: goed woon- en werkklimaat	-8.443	-8.725	-7.983	742
020104 Law Delta	0	-39	-19	20
020201-Water en bodem met kwaliteit	-372	-652	-396	256
020202-Deltawateren	-2.476	-136	-89	47
020301-Ruimtelijke kwaliteit: wonen	-1.077	-2.820	-2.479	342
020303 Ruimt. kwal. versterken: Impuls bedrijventerreinen	0	-655	-413	242
029999-Ambtelijke inzet	-3.163	-3.181	-3.128	52
Resultaat	-17.558	-18.625	-16.286	2.339

2. Woonplaats Zeeland analyse begrotingsverschillen

020102 - De Regiodeal Zeeland in Stroomversnelling (ZiS) betreft een meerjarig programma (t/m 2023). Bij de uitvoering van Regiodeal-projecten is sprake van dynamiek. Diverse gebiedsgerichte ontwikkeltrajecten zijn momenteel in uitvoering en binnen verschillende Zeeuwse gemeenten gerealiseerd. Eén van de kustgemeenten heeft eind 2021 besloten om de subsidieaanvraag Regio Deal in te trekken, omdat men moest constateren dat het project zoals aanvankelijk beoogd, niet uitvoerbaar bleek in ruimte en tijd. De onderbesteding wordt net als de cofinanciering in de komende jaren ingezet.

Bij het Routebureau Zeeland was sprake van een onderbesteding door minder inhuur van personeel.

020103 - Belangrijkste oorzaak is het saldo van de volgende posten van Milieutaken:

- lagere materiele kosten voor de RUD doordat aantal activiteiten niet doorgingen ivm corona en uiteindelijk minder inzet nodig was dan vooraf gepland;
- meer uren van de RUD gedekt konden worden binnen andere provinciale budgetten (onder meer voor BRIKS) en een lagere verwachte afrekening over 2021 van de RUD;

- langere doorlooptijd van lopende bodemsaneringstrajecten, doorloop naar 2022. Voorstel om € 136.040 te bestemmen via het rekeningresultaat 2021 naar 2022;
- de uitvoering van projecten in het kader van het Schone Lucht Akkoord lopen ook door naar 2022. Voorstel om € 93.057 (lasten) en € 42.771 (baten, lagere onttrekking OP) te bestemmen via het rekeningresultaat 2021 naar 2022.

020201 - Met incidentele extra middelen wordt een pilot automatisering van het grondwatermeetnet gerealiseerd. De afronding in 2022 is mogelijk door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

Door niet tijdige verlenging van het convenant is de bijdrage aan het Deltaplatform vertraagd.

Het Waterschap heeft in 2021 een Waterschapsbeheerprogramma opgesteld. De provincie heeft deelgenomen aan het traject. Met het Waterschap is bestuurlijk de intentie uitgesproken om te komen tot nieuwe samenwerkingsafspraken en goede invulling van onze toezichthoudende rol. De uitvoering van deze opdracht wordt in 2022 verder gebracht. De onderbesteding wordt herbestemd uit het jaarrekeningresultaat.

020301 - De 11e opstelling van de subsidieregeling Provinciale Impuls Wonen heeft tot minder toekenningen geleid dan voorzien.

Door vertraging in de uitvoering van de projecten is het incidenteel (proces)budget nog niet volledig aangewend. De activiteiten in het kader van het uitvoeringsprogramma Woonagenda worden in 2022 uitgevoerd door herbestemming van het jaarrekeningresultaat.

De provincie ontving via de decembercirculaire 2019 een bijdrage van € 250.000 ten behoeve van de versnelling van flexwonen. Gemeenten worden door het Rijk en door de provincies ondersteund bij de start en/of verdere realisatie van flexwonen-initiatieven. Het resterende budget wordt in 2022 ingezet voor kennisontwikkeling en pilots.

020303 - Vanuit de Regiodeal Zeeland in stroomversnelling zijn door het Rijk middelen beschikbaar voor het onderdeel Verduurzaming en herstructurering bedrijventerreinen. Er is in 2021 gewerkt aan de voorbereiding van twee demoprojecten verduurzaming bedrijventerreinen. De gemeente Tholen heeft de aanvraag ingediend en deze is gehonoreerd. Met de andere gemeente is niet tot een succesvolle aanvraag gekomen. De onderbesteding wordt herbestemd uit het jaarrekeningresultaat.

Begrotingsafwijkingen programma 3 Balans in landelijk gebied

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
030101-Realisatie natuurnetwerk	-2.553	-8.374	-7.365	1.010
030102-Natuurbeheer en natuurbescherming	-14.875	-12.597	-12.790	-194
030103-Natuurherstel	-3.952	-3.632	-2.445	1.187
030105-Natuurbeleving: verbreding en verbinding	-3.229	-3.019	-2.874	145
030106-Een volhoudbare landbouw	-2.151	-228	-174	54
039999-Ambtelijke inzet	-3.229	-3.247	-3.193	54
Resultaat	-29.990	-31.097	-28.841	2.256

3. Balans in landelijk gebied analyse begrotingsverschillen

030101: Bij de najaarsnota is € 2 mln uit te de reserve Natuur gehaald voor de realisatie van aantal hectares. Van de extra middelen bleek € 249.000 niet nodig en is teruggevloeid naar de reserve Natuur. Het resultaat op de verkoop natuurgronden is € 140.000 en toegevoegd aan de reserve natuur. Zie ook 980399. In 2021 zijn meer gronden verkocht dan waarmee bij de begroting rekening is gehouden. De verkochte gronden zijn destijds tegen een lagere waarde verkregen dan waarvoor deze

in 2021 zijn verkocht. De boekwinst, min de correctie voor natuurgronden, bedroeg per saldo € 210.000. Daarnaast zijn de pachtinkomsten hoger dan geraamd.

030102: Op basis van de inschattingen van BIJ12 (medio februari 2022) is de faunaschade over 2021 tov 2020 fors toegenomen waardoor er op deze doelstelling een overschrijding is. De toename wordt veroorzaakt door onder andere de stijging van het aantal schadeaanvragers (+18%) en de stijging van de graspijzen (7% voorjaarsgras en 4% zomergras). Omdat hier sprake is van een openeinde regeling komt deze tegenvaller ten laste van het rekeningsaldo.

030103: Door een gebrek aan uitvoeringscapaciteit is het regulier natuurherstel vertraagd. Daarnaast konden de Rijksmiddelen (SPUK Programma Natuur) ingezet worden voor aanvullende herstelmaatregelen. Omdat de Programma Natuur middelen *aanvullend* beschikbaar zijn gesteld dient het budget voor het regulier natuurherstel beschikbaar te blijven in de komende jaren en te worden toegevoegd aan de reserve Meerjarige Projecten.

030105 en 030106: Voor beide doelstellingen geldt dat een aantal complexe subsidietrajecten pas in 2022 tot een beschikking gaan leiden. Conform de voorschriften dienen de lasten van die subsidies in het jaar van beschikken verantwoord te worden. Omdat het hier structurele budgetten betreft komt € 200.000 ten gunste van het saldo.

Begrotingsafwijkingen programma 4 Ondernemend Zeeland

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
040101-Arbeidsmarkt	-326	-874	-695	179
040102-Concurrentiepositie food	-389	-172	-132	40
040103-Concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers	-2.086	-2.702	-2.628	75
040104-Campus Zeeland	2	-3.199	-3.101	97
040105-Innovatieinfrastructuur en - fondsen	-3.424	-5.912	-4.233	1.679
040106-Marketing en Imago	-1.430	-1.041	-885	156
040107- Circulaire economie	-827	-827	-793	33
040108-Concurrentiepositie logistiek	-149	-224	-150	75
049999-Ambtelijke inzet	-4.706	-4.732	-4.654	78
Resultaat	-13.335	-19.682	-17.271	2.412

4. Ondernemend Zeeland analyse begrotingsverschillen

040101 - Een tweetal arbeidsmarktprojecten die door externe initiatiefnemers opgezet worden, waren aanvankelijk voorzien voor 2021, maar hebben vertraging opgelopen. Deze worden alsnog verwacht in 2022.

040103 - In 2021 zijn met het vaststellen van de Verkenning Digitale Agenda Zeeland de eerste stappen gezet en dit zal in 2022 verdere uitwerking krijgen via het Uitvoeringsprogramma Digitale Agenda Zeeland.

040104 - Een tweetal kennis- en innovatienetwerken hebben geen aanvraag ingediend in het kader van de subsidieregeling K&I-netwerken, waardoor er sprake is van een onderbesteding in 2021.

040105 - De onderbesteding op deze doelstelling heeft meerdere oorzaken. Zo is er sprake geweest van ondertekening Zeeuwse projecten in de MIT-Zuid regeling en vallen beschikkingen van de regeling Zeeland in Stroomversnelling (aanjaaggelden) begin 2022. Daarnaast is er sprake van

hogere baten vanuit Europa voor de uitvoeringskosten POP3, als ook lagere lasten voor deze uitvoeringskosten door sterkere sturing op kostenkant.

040106 - De resterende middelen die incidenteel voor de opgave Zichtbaar Zeeland beschikbaar gesteld waren, zijn na het afronden van de opgave beschikbaar gekomen voor de uitvoering van marketing en promotie binnen programma Ondernemend Zeeland. De middelen zijn in 2021 niet volledig ingezet en zullen in 2022 nader aangewend worden t.b.v. Uitvoeringsplan Zeeland Marketing 2022 en bijbehorende capaciteit.

040108 - Door strakke netwerksturing kon de doelstelling met minder kosten worden gerealiseerd. Daarnaast kon het opstellen van een beleid- en uitvoeringsprogramma Energietransitie Logistiek Zeeland niet meer in 2021 worden afgerond, waardoor een groot deel van de kosten in 2022 vallen.

Begrotingsafwijkingen programma 5 Mobiliteit op maat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
050101-Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	-27.723	-28.538	-27.273	1.265
050102-Bereikbaarheid voor de mensen	-23.301	-22.839	-22.765	73
050103-Verbetering verkeersgedrag verkeersdeelnemers	-858	-833	-806	27
050104-Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda	-312	-173	-153	21
050105-Wegeninvesteringen	-1.858	-4.022	-3.877	146
050107-Uitvoering slimme mobiliteit	-243	-402	-322	80
059999-Ambtelijke inzet	-7.750	-7.793	-7.646	147
Resultaat	-62.045	-64.600	-62.842	1.759

5. Mobiliteit op maat analyse begrotingsverschillen

050101 Per saldo is er sprake van een onderbesteding op deze doelstelling. Deze wordt onder andere veroorzaakt door de gladheidbestrijding: de winter 2020-2021 is een zachte winter geweest, met minder strooiacties dan geraamd. De kosten van benodigde herstelwerkzaamheden aan de Kanaalkruising Sluiskil vielen lager uit dan begroot. Zie ook 980599.

050102. In 2021 is een nieuw (financieel gunstiger) contract afgesloten voor de baggerkosten van de Fast Ferry. Daarnaast was sprake van weinig afzet zodat minder vaak baggerwerkzaamheden moesten worden uitgevoerd.

050105 Dit betreft de nog resterende kosten voor de 3e fase Recreatieverdeelweg. Voorgesteld wordt om het resterende incidentele budget over te boeken naar 2022.

050107 De verwachting was dat zeker in de 2e helft van 2021 de uitvoering goed opgang zou komen. Mede door de voortdurende beperkingen is dit niet gebeurd en is er sprake van vertraging in de realisatie en een vrijval ten gunste van het rekeningsaldo.

Begrotingsafwijkingen programma 6 Iedereen telt!

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
060101-Toekomstbestendige culturele infrastructuur	-14.419	-14.683	-14.552	131
060102-Cultureel erfgoed	-2.341	-2.443	-1.800	642
060103-Kunsten	-404	-402	-423	-21
060104-Talentontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren	-489	-654	-649	5
060201-Evenementen	-824	-866	-828	39
060401-Leefbaarheid -brede welvaart, versterking zorginfrastructuur	-706	-672	-466	206
060402-Gezond leven	-819	-709	-705	4
069999-Ambtelijke inzet	-610	-614	-604	10
Resultaat	-20.614	-21.043	-20.027	1.016

6. Iedereen telt! analyse begrotingsverschillen

060101 - De onderbesteding op deze doelstelling is met name te verklaren doordat incidentele middelen, gereserveerd voor de tweede openstelling van Samen in Zee, in 2021 niet aangewend zijn. De intentie is deze 2e openstelling in 2022 wel plaats te laten vinden.

Jaarlijks is een vast bedrag voor onderhoud gebouwen beschikbaar. Op basis van een meerjarenraming onderhoud gebouwen fluctueren de daadwerkelijke uitgaven. De onderbesteding op onderhoud gebouwen (Pand Schuytvlot) wordt toegevoegd aan de egaliseringsreserve onderhoud gebouwen.

060102 - Vanwege coronamaatregelen konden niet alle activiteiten op het gebied van archeologie en erfgoed uitgevoerd worden in 2021. Het grootste deel van de onderbesteding heeft echter een administratieve oorzaak. Dit heeft namelijk te maken met de aanpassing van financiële regelgeving gedurende 2021 omtrent de lastenneming van subsidies. Zie ook de toevoeging aan de reserve meerjarige subsidies 980699.

060401 - Door verschillende oorzaken (restricties vanwege Corona, zorgvuldige afstemming met het netwerk, koppeling met het Navigatieteam Zeeland) vraagt de voorbereiding van een aantal activiteiten op het gebied van Leefbaarheid meer tijd dan verwacht en is er sprake van een onderbesteding op deze doelstelling in 2021. In 2022 zal dit echter verder vormgegeven worden.

Begrotingsafwijkingen programma 7 Bestuur

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
070101-Interbestuurlijk toezicht	-1.694	-1.567	-916	651
070102-Samenwerkend bestuur	-58	-173	-173	0
070104-Signalerend bestuur	-876	-870	-638	233
070105-Weerbaar bestuur	-165	-241	-149	92
079999-Ambtelijke inzet	-3.961	-4.243	-4.215	28
Resultaat	-6.754	-7.094	-6.091	1.004

7. Bestuur analyse begrotingsverschillen

070101 - Het budget Initiatieven Provinciale Staten is niet aangewend door de Provinciale Staten.

De onderbesteding bij de statengriffie wordt voornamelijk veroorzaakt door het beperkt aanwenden van de extra middelen voor het meerjarig cultuur ontwikkelingsprogramma . Dit kwam door personeelsverloop en de geldende coronarichtlijnen.

Het vaststellen van de contante waarden van de voorziening pensioen voormalige bestuursleden wordt in hoge mate bepaald door de marktrente. Die is momenteel laag. Voor het bepalen van de wettelijke tarieven voor waardeoverdrachten/berekenen contante waarden van pensioenaanspraken wordt de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rente genomen die geldt voor verplichtingen met een looptijd van 25 jaar voor toekomstige pensioenen en de rente bij een looptijd van 10 jaar voor reeds ingegane pensioenen. De rente voor toekomstige pensioenen met een looptijd van 25 jaar is vastgesteld op 0,528%. Dit was vorig jaar 0,082%. Door de hogere rekenrente is de toevoeging aan de voorziening lager dan begroot.

Keuzes ten aanzien van de afronding van onderzoeken uit 2020 en de uitvoering van het onderzoeksprogramma 2021 maakten dat in 2021 niet het gehele onderzoeksbudget door de Rekenkamer werd aangewend. De niet bestede middelen van het onderzoeksbudget Rekenkamer worden voor 2022 herbestemd uit het rekeningresultaat.

Het nieuwe magazine 'In Zeeland' (als opvolger van Provinciewerk) heeft in 2021 vertraging opgelopen. Daarnaast werd duidelijk dat er sprake is van (mondiale) papierschaarste met consequenties voor levering van papier.

070104 - Ten opzichte van de begroting is er door het IPO meer BTW doorgeschoven (die de provincie Zeeland kan compenseren) dan verwacht van € 127.000. Daarnaast uiteindelijk lagere kosten dan op basis van voorjaarsnota IPO voor informatieveiligheid en huisvesting dan was bijgeraamd. Daarnaast dragen Gemeenten, Waterschap en de Provincie samen de kosten van de gezamenlijke Zeeuwse lobby, zowel materieel als personeel. Door Covid-19 zijn evenementen, bijeenkomsten en lobbyactiviteiten niet of in aangepaste vorm doorgegaan. Hierdoor zijn minder kosten gemaakt dan aanvankelijk begroot.

070105 - Eind 2021 zijn er via een specifieke uitkering (SPUK) Rijksmiddelen ontvangen vanuit het ministerie van BZK, bestemd voor de actieagenda vitale vakantieparken (vrijtijdseconomie). De besteding van deze middelen mag verantwoord worden aan het brede terrein van BZK. Daartoe is besloten de Rijksmiddelen over 2021 in te vorderen (en te verantwoorden) op het gebied van ondernijning, waardoor eenmalig een onderbesteding ontstaat. Deze middelen worden overgeheveld naar 2022 en herbestemd uit het jaarrekeningresultaat voor de uitvoering van de Actieagenda vitale vakantieparken.

Begrotingsafwijkingen programma 8 Energie op klimaat!

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
080101-Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	-276	-380	-355	25
080103-Energietransitie	-1.266	234	1.101	867
089999-Ambtelijke inzet	-2.921	-2.937	-2.889	48
Resultaat	-4.463	-3.083	-2.143	940

8. Energie op klimaat! analyse begrotingsverschillen

080103 - Het aantal laadpalen met betrekking tot de SPUK Laad Infrastructuur is sneller gerealiseerd dan waarmee bij de ramingen rekening is gehouden. De inkomsten zijn hiermee sneller gerealiseerd.

Begrotingsafwijkingen programma 90 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	45.599	45.599	46.033	433
900102 Provinciefonds	120.635	128.002	130.276	2.275
900103 Dividend	12.255	8.581	8.581	0
900104 Saldo van de financieringsfunctie	-2.431	-2.518	-2.504	13
900105 Budgettaire ruimte	-1.137	0	0	0
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	501	1.186	2.208	1.022
900107 Overige inkomsten	6.700	16.700	16.700	0
909999 Ambtelijke inzet	-315	-317	-312	5
Resultaat	181.807	197.233	200.982	3.749

90. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien analyse begrotingsverschillen

900101 Het aantal belastbare auto's en gemiddelde gewicht per auto is sterker toegenomen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

900102 Dit verschil wordt veroorzaakt door mutaties uit de decembercirculaire 2021 waaronder een compensatie voor gedeelde inkomsten Westerscheldetunnel vanwege corona van € 2,3 miljoen (zie ook 980599).

900106 Dit betreft hogere afrekeningen mbt inkomsten voor o.a. het Provinciefonds over 2020. Daarnaast zijn subsidies lager afgerekend die betrekking hadden op voorgaande jaren.

Begrotingsafwijkingen programma 96 Kosten van overhead

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
960101 Personeel	-21.567	-22.352	-21.823	529
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	-2.255	-2.157	-1.920	237
960103 ICT	-3.445	-3.838	-3.678	160
960104 Overige overhead	-912	-1.227	-909	317
Resultaat	-28.179	-29.573	-28.331	1.243

96. Kosten van overhead analyse begrotingsverschillen

960101 - De onderbesteding betreft lager uitvallende kosten voor externe inhuur, het persoonlijk ontwikkelbudget en de Participatiewet. De onderbesteding persoonlijk ontwikkelbudget ad € 12.255 betreft meerjarige cao-gerelateerde budgetten en moet door overheveling beschikbaar blijven voor volgende jaren. In 2021 is ook weeractief ingezet op inclusief werkgeverschap ende landelijke doelstellingen die daarbij horen. De indiensttreding van medewerkers, welke vallen onder de doelgroep, bleef onder de landelijke doelstelling is behaald. Inmiddels is aanvullende actie ondernomen en voorzien dat de achterstand op de doelstelling in 2021 in de loop van 2022 wordt ingehaald.

960102 - Door de schaarste op de markt qua goederen en diensten zijn diverse werkzaamheden onverhoopt uitgelopen in uitvoering en levering. De prestaties worden eerst in 2022 geleverd in plaats van het boekjaar 2021.

Bij het klein onderhoud en vervanging gebouwen Abdijcomplex is sprake van een onderbesteding. Jaarlijks is een vast bedrag voor onderhoud beschikbaar. Op basis van de meerjarenraming onderhoud gebouwen fluctueren de daadwerkelijke uitgaven. De onderbesteding wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen.

960103 - Het budget voor Overhead ICT is niet volledig besteed. Er is sprake van een onderbesteding van ca. 4% op het totale ICT-budget. In verband met personele onderbezetting en onvoorziene werkzaamheden ten gevolge van cybersecurity-maatregelen, zijn de materiële budgetten niet volledig

uitgeput. Dit heeft echter geen effect gehad op de overall dienstverlening vanuit ICT. In 2022 zullen de zaken opgepakt worden, die eind 2021 niet afgerond konden worden.

960104 - Een aantal uitbestede aanbestedingen 2021 worden eerst in 2022 afgerond en afgerekend. Om dit mogelijk te maken wordt een bedrag van € 29.100 overgeheveld naar het dienstjaar 2022.

Begrotingsafwijkingen programma 98 Reserves

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Begroting 2021 NW	Rekening 2021	Restant
980199 Bestemmingsreserves -Pr.1	-1.781	2.651	2.651	0
980299 Bestemmingsreserves -Pr.2	-213	-2.502	-2.502	0
980399 Bestemmingsreserves -Pr.3	3.147	1.257	868	-389
980499 Bestemmingsreserves -Pr.4	-1.008	-4.504	-4.504	0
980599 Bestemmingsreserves -Pr.5	11.419	14.895	14.054	-841
980699 Bestemmingsreserves -Pr.6	140	-1.115	-1.666	-551
980799 Bestemmingsreserves -Pr.7	0	33	33	0
980899 Bestemmingsreserves -Pr.8	2.257	3.418	3.418	0
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	3.014	15.728	15.728	0
989099 Bestemmingsreserves -algemene dekkingsmiddelen	-13.057	-25.356	-27.562	-2.206
989699 Bestemmingsreserves overhead	-130	-1.655	-1.737	-82
Mutaties reserves	3.788	2.850	-1.219	-4.069

98. Reserves analyse begrotingsverschillen

980399: Aan de reserve Natuur is € 249.000 minder onttrokken en € 140.000 meer toegevoegd. Zie 030101

980599: Deze reserve is gemuteerd op basis van de werkelijke lasten en baten. Het verschil op deze reserve bestaat, naast het verschil tussen de geraamde en werkelijke onderhoudskosten voor de Sluiskiltunnel, uit ruim € 0,7 mln uit werkzaamheden, behorende tot de reserve groot onderhoud, die in 2021 niet meer hebben plaatsgevonden. Zie ook 050101.

980699: Meerjarige projectsubsidies boven de € 500.000 mogen niet (volledig) in het jaar van toekennen worden verantwoord. Via de reserve meerjarige subsidies worden de lasten verdeeld over de looptijd van de projecten. Zie ook 060102.

989099: Dit betreft voor € 2,3 miljoen de bestemmingsreserve KKS (zie ook 900102). Verder betreft dit de verplichte activering van de directe uren bij de investeringskredieten. Dit is toegevoegd aan de bestemmingsreserve 'Dekkingsreserve kapitaallasten investeringskredieten'.

989699: Dit betreft de afschrijving op de verplichte activering van de directe uren bij een bedrijfspand.

Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma

Inleiding

Om vast te stellen of er sprake is van een structureel evenwicht schrijft het BBV voor, dat een limitatief overzicht in de jaarrekening wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit limitatief overzicht zoals bedoeld in BBV artikel 19 is in de onderstaande tabel opgenomen.

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2021 na wijziging			Realisatie 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	12.266	9.838	-2.428	17.918	16.303	-1.615
02 Woonplaats Zeeland	4.495	119	-4.376	3.452	184	-3.268
03 Balans in landelijk gebied	439	-	-439	549	407	-142
04 Ondernemend Zeeland	7.355	493	-6.862	6.407	511	-5.896
05 Mobiliteit op maat	277	-	-277	87	-	-87
06 Iedereen telt!	1.281	163	-1.119	1.471	523	-949
07 Bestuur	-	-	-	-	-	-
08 Energie op klimaat!	245	1.178	933	235	2.120	1.885
90 Algemene dekkingsmiddelen	-1.161	10.052	11.213	-1.921	490	2.412
96 Kosten van de overhead	118	-	-118	-	-	-
98 Mutaties reserves	10.000	-	-10.000	10.000	-	-10.000
Totaal incidentele baten en lasten	35.315	21.841	-13.474	38.197	20.537	-17.660

Toelichting op de staat van incidentele baten en lasten

Programma 1 Grote Projecten en strategische opgaven

Programma 2 Woonplaats Zeeland

De lasten voor de projecten Kwaliteitskust en de voucherregeling toeristische sector zijn als incidentele lasten opgenomen. De Rijksbijdrage in het project Jong leren eten zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 3 Balans in landelijk gebied

De lasten voor het agrarisch natuurbeheer zijn als incidentele lasten opgenomen. Het resultaat van de grondbank Zeeland is opgenomen als incidentele baten.

Programma 4 Ondernemend Zeeland

De lasten van de projecten in het kader van de Innovatie-infrastructuur en -fondsen, Campus Zeeland, arbeidsmarkt, concurrentiepositie food, de concurrentiepositie Zeeuwse ondernemers en de uitvoering van Zichtbaar Zeeland zijn als incidentele lasten opgenomen. De Rijksbijdrage voor de regionale MIT-regeling en de bijdrages van Zeeuwse gemeentes voor de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 5 Mobiliteit op maat

De lasten van de impuls wonen, de impuls bedrijventerreinen en slimme vervoersoplossingen zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 6 Iedereen telt!

De lasten voor de projecten Muzeeum en Zeeuwse Data Alliantie zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 7 Bestuur

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Programma 8 Energie op klimaat!

De lasten voor de aanpak van de bodemverontreiniging zijn gemarkeerd als incidentele lasten.

Programma 90 Algemene dekkingsmiddelen

De incidentele baten en lasten bestaan in zijn geheel uit de afwikkelverschillen uit voorgaande dienstjaren.

Programma 96 Kosten van de overhead

De lasten voor de externe begeleiding voor het project ISO 27001 certificering zijn opgenomen als incidentele lasten.

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Inleiding

Conform artikel 28 lid d behoort een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen opgenomen te worden in de jaarrekening. Onderstaande tabel geeft de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan per reserve.

Bedragen x € 1.000

Structurele reserves	Begroting 2021 voor wijziging			Begroting 2021 na wijziging			Realisatie 2021		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	12.255	18.124	5.869	15.130	18.381	3.251	15.130	18.203	3.073
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	-	200	200	-	200	200	-	200	200
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	-	102	102	-	102	102	-	102	102
Dekkingsreserve Schuytvlot	-	155	155	-	155	155	-	155	155
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	-	152	152	-	152	152	-	152	152
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	-	92	92	-	92	92	-	92	92
Dekkingsreserve wegsteunpunt 's Heerarendskerke	-	67	67	-	-	-	-	-	-
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	-	-	-	-	83	83	-	83	83
Dekkingsreserve gebouw G en A	-	74	74	-	74	74	-	74	74
Dekkingsreserve N286 landbouwroute	-	20	20	-	-	-	-	-	-
Dekkingsreserve Nautische centrale Vlissingen	-	27	27	-	27	27	-	27	27
Dekkingsreserve gladheidsbestrijding	-	15	15	-	15	15	-	15	15
Dekkingsreserve IT-infrastructuur	-	100	100	-	100	100	-	100	100
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	12.255	19.128	6.873	15.130	19.381	4.251	15.130	19.203	4.073

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met en zonder (vanaf 13 maanden) dienstbetrekking

De WNT is per 1 januari 2013 in werking getreden. Beloning van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dienen wettelijk genormeerd respectievelijk gemaximeerd te worden. Dit heeft geresulteerd in de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, thans aangeduid als 'Wet normering topinkomens' (WNT). Voor 2021 is het algemeen maximum € 209.000 inclusief belaste kostenvergoeding en pensioenbijdrage werkgever. De WNT geeft aan dat de provincie verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionarissen op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Voor de Provincie Zeeland houdt dit in dat de bezoldiging van de algemeen directeur en griffier opgenomen moet worden in de jaarstukken. In 2021 betreft dit de volgende personen:

Anti-cumulatiebepaling

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

Overige functionarissen naast de hieronder vermelde topfunctionarissen

- Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2021 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bedragen x € 1

Naam	A. Smit	F.J. van Houwelingen
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang functievervulling in 2021	1-1-2021	1-1-2021
Einde functievervulling in 2021	31-12-2021	31-12-2021
Omvang dienstverband	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	151.247	115.799
Beloningen betaalbaar op termijn	22.493	21.807
Subtotaal	173.740	137.606
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigd bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2020		
Functiegegevens	Secretaris	Griffier
Aanvang functievervulling in 2020	1-1-2020	1-1-2020
Einde functievervulling in 2020	31-12-2020	31-12-2020
Deelfactor 2020 in fte	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	150.102	114.748
Beloningen betaalbaar op termijn	21.137	20.659
Bezoldiging	171.239	135.407
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	201.000
Totale bezoldiging	171.239	135.407

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die een materiële impact op de jaarrekening hebben.

Bijlagen

Bijlage 1: Staat van materiële en financiële vaste activa

Inleiding

In de onderstaande tabel worden de materiële en de financiële vaste activa gedetailleerd weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Afschrijvingsperiode jaar	Boekwaarde per 1 januari 2021	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2021
<i>Gronden en terreinen</i>									
Natuurgronden	n.v.t.	n.v.t.	459	457	-	-	-	-	917
<i>Bedrijfsterreinen</i>									
Gistpoortgebouw	2009	30	1.732	-	-	102	-	-	1.631
Verbouwing Zeeuws museum	2008	30	3.203	-	-	200	-	-	3.003
Verbouwing pand Schuytvlot	2011	30	2.958	-	-	155	-	-	2.802
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2023	30	12	-	-	-	-	-	12
Verbouwing gebouw G	2020	30	1.805	-	-	64	-	-	1.740
Verbouwing gebouw A	2021	30	1.057	126	-	39	-	-	1.144
Mauritsfort	2021	10	123	11	-	13	-	-	120
Verduurzaming bedrijfspanden	2023	10	-	7	-	-	-	-	7
Geactiveerde salarislasteren	n.v.t.	n.v.t.	117	-	117	-	-	-	-
<i>Grond, weg en waterbouwkundige werken</i>									
Aanlandingsinrichtingen	2005	30	1.979	-	-	152	-	-	1.827
Leidingwerk WSF	2021	10	354	27	-	38	-	-	343
Infrastructuurle voorzieningen fast ferry	2007	30	1.284	-	-	92	-	-	1.192
<i>Vervoermiddelen</i>									
Swathboten	2005	30	11.663	-	-	897	-	-	10.766
<i>Machines, apparaten en installaties</i>									
Mobiele telefonie 2018	2019	3	151	-	-	151	-	-	-
Mobiele telefonie 2021	2022	3	-	543	-	-	-	-	543
IT-infrastructuur	2021	5	479	28	-	147	-	-	360
Sharefile	2021	3	124	-	-	41	-	-	83
Modernisering NCV	2021	10	380	-	-	38	-	-	342
Investering zaaksysteem	2021	5	387	14	-	80	-	-	320
Investering gladheidsbestrijdingsmateriaal	2020	15	206	-	-	15	-	-	192
Investeringskrediet laptops	2020	4	180	-	-	60	-	-	120
Laptops statenleden	2020	4	104	-	-	35	-	-	70
Opbouw automatisch strooien	2021	10	141	-	-	14	-	-	127
Website	2022	5	18	131	-	-	-	-	149
Client hardware 2021	2021	4	678	19	-	174	-	-	523
Accespoints	2021	6	14	46	-	10	-	-	50
Firewalls	2021	4	22	1	-	6	-	-	17
Netwerkkomponenten 2021	2023	4	-	64	-	-	-	-	64
Totaal investeringen met economisch nut			29.630	1.475	117	2.526	-	-	28.462

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Afschrijvingsperiode jaar	Boekwaarde per 1 januari 2021	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2021
Investeren in de openbare ruimte maatschappelijk nut tot 1-1-2017									
Sluiskiltunnel	2015	10	39.488	-	-	9.872	-	-	29.616
Sloeweg fase 1	2016	14	5.177	-	-	526	-	-	4.652
Investeren in de openbare ruimte maatschappelijk nut na 1-1-2017									
Tractaatweg	2019	14	2.932	-	-	226	-	-	2.706
Sloeweg fase 2	2019	14	6.336	-	-	501	-	-	5.835
N286 landbouwroute rondweg Poortvliet	2022	35	451	88	-	-	-	-	539
N673 Zanddijk	2028	35	458	1.316	-	-	-	-	1.773
N290 Othene	2023	30	73	9	-	-	-	-	83
N652 Recreatieverdeelweg schakel	2020	30	249	0	-	9	-	-	241
N289 Oude rijksweg	2021	35	691	8	-	18	-	-	681
N258 reconstructie Absdale Hulst	2022	35	141	355	-	-	368	-	128
N665 Lewedorp-Arnemuiden fietspad	2021	1	11	-	11	-	-	-	-
Stationsbrug Middelburgchroom 6	2021	60	4.580	265	-	81	-	-	4.764
Verharde bermen	2019	30	321	-	-	16	-	-	305
N652 recreatieverdeelweg 3e fase	2022	35	373	1.675	2.048	-	-	-	-
Fietsvoorziening Oud Vossemeer Broekseweg	2020	35	1.642	7	-	48	-	-	1.601
N661 vri Nieuw Zuidbeekseweg	2020	15	138	-	-	10	-	-	128
N290 traverse Kapellebrug	2022	35	24	125	-	-	-	-	149
N253 (turbo) rotonde Anna ter Muiden	2021	35	795	67	-	25	-	-	837
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	2022	35	6	47	-	-	-	-	53
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	2022	35	497	49	-	-	-	-	547
N286 fietspad St. Maartensdijk	2022	35	151	22	-	-	-	-	174
Fietspad Sluiskil-sluisencomplex	2023	35	-	-	-	-	-	-	-
N662 afw Ritthemsestraat	2023	35	0	-	-	-	-	-	0
Veilige bermen	2024	35	18	69	-	-	-	-	87
N256 vri bypassinst.Zandkreekdam	2022	15	25	-	-	-	-	-	25
N252 duiker	2022	80	41	374	-	-	-	-	415
Afrit Kruiningen	2022	35	321	27	183	-	-	-	165
N256 iVRI Langeweg	2022	15	262	-	-	-	-	-	262
Traverse Boerenhol	2022	35	12	47	-	-	-	-	59

N662 afw.Ritthemsest	2023	35	-	0	-	-	-	-	0
N662 Ronde Ritthemsestraat	2023	35	111	232	-	-	-	-	343
Geactiveerde salarislasteren	n.v.t.	n.v.t.	491	19	377	-	-	-	133
Rehabilitatie Philipsdam	2023	35	-	23	-	-	-	-	23
iVRI Deltaweg N256	2022	15	-	372	-	-	-	-	372
Kruispunt N664 s'Heer Hendriksinderen	2024	35	-	58	-	-	-	-	58
Kruispunt N666 Baarlandsestrandweg	2023	35	-	7	-	-	-	-	7
VRI N256 Noordlangeweg/Julianast raat	2022	15	-	44	-	-	-	-	44
N689 Dorpsentree Kuitaart	2023	35	-	32	-	-	-	-	32
Totaal investeringen met maatschappelijk nut			65.818	5.338	2.620	11.330	368	-	56.839

Omschrijving	Boekwaarde per 1 januari 2021	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31 december 2021
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen							
Aandelenkapitaal Westerscheldetunnel	125.257	-	10.000	-	-	-	115.258
Aandelenkapitaal PZEM NV	568	-	-	-	-	-	568
Aandelenkapitaal economische impuls Zeeland	99	-	-	-	-	-	99
Aandelenkapitaal North Sea Port	-	-	-	-	-	-	-
Aandelenkapitaal Westerschelde ferry B.V.	0	500	-	-	-	-	500
Aandelenkapitaal Investeringsfonds Zeeland	6.500	800	-	-	-	-	7.300
Aandelenkapitaal GBE Aqua	-	501	-	-	-	-	501
Overige langlopende leningen							
Duurzaamheidslening woningverbetering	1.369	-	-	233	-	-	1.136
Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar							
Fortis belegging	1.379	-	-	394	-	-	984
Totaal Financiële vaste activa	135.172	1.801	10.000	628	-	-	126.345

Bijlage 2: Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Inleiding

Dit betreft de zogenaamde SiSa-bijlage. (SiSa: Single information - Single audit). In deze SiSa-bijlage moet - volgens een door het Rijk voorgeschreven model - de verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen worden opgenomen.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 3-2-2022

Verstrekk er	Uitkeringsco de	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C13	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden)	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogram ma	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogram ma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C13/01</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/02</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/03</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t</i> <i>Indicator: C13/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C13/06</i>
			€ 111.556	€ 111.556	5	1	15	nvt
			Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T- 1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>			

			Indicator: C13/07	Indicator: C13/08	Indicator: C13/01			
			nvt	Nee				
BZK	C26	Culturele voorzieningen provincies Tranche 1 en 2 Provincies	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C26/01	Aard controle D2 Indicator: C26/02	Aard controle D2 Indicator: C26/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C26/05	
			1 tranche 1	€ 672.550	€ 360.225	€ 1.032.775	Ja	
			2 tranche 2	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
BZK	C41	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd
			Aard controle R Indicator: C41/01	Aard controle R Indicator: C41/02	Aard controle R Indicator: C41/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C41/06
			€ 66.561	€ 66.561	€ 0	4	4	0
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C41/07	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C41/08				
			Ja	Nee				
BZK	C48	Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen	Naam fiche	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per fiche	

		Gemeenten	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C48/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/05</i>	
		1 1F Living Lab slimme Mobiliteit		€ 147.791	€ 147.791	Nee	Nee	
		2 1G Waterstof Hub ea		€ 159.606	€ 159.606	Nee	Nee	
		Eindverantwoording (Ja/Nee)						
		<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C48/06</i>						
		Nee						
BZK	C52	Pakket 'Wind in de zeilen': Fiche1K Ontvlechten Evides en PZEM Provincie Zeeland	Storting in reserve (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C52/01</i>	Cumulatieve storting in reserve (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C52/02</i>	Toegezegde bijdrage volledig gestort in (jaar T)? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C52/03</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C52/04</i>	Toezegging afwijking (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C52/05</i>	
			€ 10.000.000	€ 10.000.000	Ja	Ja	Nee	
BZK	C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden	Besteding over het totale project (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C59/01</i>	Besteding over het totale project (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C59/02</i>	Cumulatieve besteding over het totale project (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C59/03</i>	Zelfstandige uitvoering? (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C59/04</i>	Correctie indicator bestedingen (jaar T-1) <i>Aard controle R</i> <i>Indicator: C59/05</i>	Activiteiten ondernomen om tot het interbestuurlijk plan van aanpak van het NOVI-gebied te komen (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: C59/06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Ja

			Eindverantwoording? (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C59/07					
			Nee					
BZK	C99	Verzameluitkering BZK	Besteding aan het brede beleidsdoel van het ministerie van BZK ter hoogte van het beschikte bedrag? Ja/nee					
			Aard controle D1 Indicator: C99/01					
			Ja					
OCW	D13	Impuls regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Naam instelling of samenwerkingsverband (per regel)	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet afgerond projecten	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D13/01	Aard controle R Indicator: D13/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D13/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D13/05	
		1	nvt	€ 0	€ 0	Nee	Inzet middelen conform planning vanaf 2022	
IenW	E1	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar 2020) ivm "Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 15 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 vd	Besteding (jaar 2020) ivm "Tussen concessieverlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 15 maart 2020 tot en met 31	"Subsidies concessieverlener conform concessie" zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen.	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling

					regeling is opgenomen	december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt” zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen.		
--	--	--	--	--	-----------------------	--	--	--

		Concessieverleners	Aard controle n.v.t Indicator: E1/01	Aard controle n.v.t Indicator: E1/02	Aard controle R Indicator: E1/03	Aard controle R Indicator: E1/04	Aard controle R Indicator: E1/05	Aard controle R Indicator: E1/06
1	OV in Zeeland	Cumulatief			€ 27.553.000	€ 353.000	Ja	€ 4.737.000
2								
	Kopie naam concessiehouder	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B Directe opbrengsten van reizigers) van de regeling			Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nee)	Het totaal bedrag in (jaar T) aan teruggevorderd voordeel	
			Aard controle n.v.t Indicator: E1/07	Aard controle R Indicator: E1/08	Aard controle R Indicator: E1/09	Aard controle R Indicator: E1/10	Aard controle R Indicator: E1/11	
1	Cumulatief	€ 4.780.000		€ 81.000	Ja	€ 0		
2								
	Kopie naam concessiehouder	Het bedrag benoemd in de subsidieverleningsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 (artikel 10 lid 1 sub a van de regeling spuk)			Het bedrag dat zal worden benoemd in de subsidievestigingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020			
			Aard controle n.v.t Indicator: E1/12	Aard controle R Indicator: E1/13	Aard controle R Indicator: E1/14			
1	Cumulatief	€ 1.734.005		€ 1.283.526				
2								

			Eindverantwoording (Ja/Nee) - Ja uiterlijk in SiSa 2021 <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E1/15</i>					
			Ja					
lenW	E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting op niet- afgeronde projecten
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/06</i>
			1 Snelfietssroute Zelzate- Terneuzen	-€ 21.105	€ 0	Nee	Nee	Afronding afhankelijk realisatie Sluis. Cofinanciering nog niet geregeld. Reeds gemaakte kosten niet tlv spuk
			Kopie projectnaam/nummer	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee)	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/08</i>	<i>Aard controle D1</i> <i>Indicator: E10/09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: E10/10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: E10/11</i>	
			1 Snelfietssroute Zelzate- Terneuzen	Nee	Nee	Ja		

IenW	E12	Regeling specifieke uitkeringen N-wegen	Totale besteding (jaar T)	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018))	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018))	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			<i>Aard controle R Indicator: E12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E12/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E12/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: E12/04</i>
			€ 53.848	€ 600.383	€ 150.096	Nee
		Provincies	Projectnaam/nummer	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee)	Totale omvang per type maatregel	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E12/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E12/06</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: E12/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E12/08</i>
1			N255	Nee	Leveren + aanbrengen 271m1 geleiderails incl. bijkomende werkzaamheden.	Ja
2			N256	Nee	Leveren + aanbrengen 7.553m2 bermverharding incl. bijkomende werkzaamheden. Geleiderail (€ 4.725 regel 2, 13)	Nee
3			N286	Nee	0	Nee
4			N651	Nee	0	Nee
5			N652	Nee	0	Nee
6			N659	Nee	0	Nee
7			N254	Nee	Geleiderail km 26.000 – 30.360 (€ 3.375 regel 19)	Nee
8			N661	Nee	Geleiderail (€ 2.700 regel 17)	Nee
9			N663	Nee	0	Nee
10			N665	Nee	0	Nee
11			N666	Nee	0	Nee

			12	N667	Nee	0	Nee	
			13	N670	Nee	Geleiderail (€ 2.700 regel 15)	Nee	
			14	N671	Nee	0	Nee	
			15	N289	Nee	0	Nee	
			16	N251	Nee	0	Nee	
			17	N253	Nee	Leveren + aanbrengen 7.835m1 bermverharding incl. bijkomende werkzaamheden. Bomen rooien km 13.700 – 15.900 (€ 14.700 regel 3, 20, 21)	Nee	
			18	N674	Nee	0	Nee	
			19	N675	Nee	0	Nee	
			20	N676	Ja	Leveren + aanbrengen 246m2 bermverharding + verbreden/versterken berm	Ja	
			21	N682	Nee	0	Nee	
			22	N252	Nee	0	Nee	
			23	N686	Nee	0	Nee	
			24	N689	Nee	0	Nee	
			25	N258	Nee	0	Nee	
			26	N290	Nee	0	Nee	
			27	Diverse	Ja	Diverse wegen vervangen stalen lichtmasten door aluminium (€ 25.648,02 regel 4 t/m 9, 16, 18)	Nee	
lenW	E15	Regeling Specifieke uitkering Regionale Aanpak Laadinfrastuctuur 2020-2023	Projectnaam/nummer	Regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastuctuur conform Samenwerkingsovereenkomst (Ja/Nee)	Cofinanciering ten behoeve van het regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastuctuur (jaar T)	Cumulatieve cofinanciering ten behoeve van regionaal Plan van Aanpak Laadinfrastuctuur (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Correctie cofinanciering besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen

		Provincies en gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: E15/01	Aard controle D1 Indicator: E15/02	Aard controle R Indicator: E15/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E15/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E15/05	Aard controle R Indicator: E15/06
		1 RAL Zuidwest	Ja	€ 1.802.400	€ 2.664.800	Ja		
		Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)						
		Aard controle n.v.t. Indicator: E15/07						
		Ja						
lenW	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E20/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E20/03	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk			
		Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08			
		1 127 Aanleg van parallelwegen om percelen te ontsluiten aantal in meters	Nee	0	00080 Othene € 99165			

			2	132 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in st	Nee	0	00080 Othene € 152688	
			3	122 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW aantal in st	Nee	0	00120 N662 Rithem € 81151	
			4	207 Aanleg van een vrijliggend fiets-/bromfietspad op een 50 km/uur weg of een 80 km/uur weg aantal in meters	Nee	0	00137 N664 € 73800	
			5	215 Aanleg van een rotonde binnen de bebouwde kom aantal in st	Nee	0	00137 N664 € 263480	
			6	223 Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden (rekening houdend met landbouwverkeer) aantal in st	Nee	0	00137 N664 € 18900	
			7	232 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in st	Nee	0	00138 N666 € 213227	
lenW	E38	Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020		Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee)	
				Zelfstandige uitvoering	Inclusief uitvoering door derden			
				Aard controle R Indicator: E38/01	Aard controle R Indicator: E38/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/04	
				€ 50.772	€ 108.500	Ja	Ja	
				Projectnaam/nummer per project	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project			

			Aard controle n.v.t. Indicator: E38/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E38/06				
			1 Organisatorische inbedding van levering van actuele en betrouwbare data voor digitale mobiliteitsdiensten	Ja				
lenW	E52	Beschikbaarheidsvergoeding 2	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling	Besteding (jaar T-2 (2019))	Besteding (jaar T)	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt	Subsidies concessieverlener conform concessie (Ja/nee) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend
			Aard controle n.v.t. Indicator: E52/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E52/02	Aard controle R Indicator: E52/03	Aard controle R Indicator: E52/04	Aard controle R Indicator: E52/05	Aard controle R Indicator: E52/06
			1 Zeeland	Connexxion	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			Kopie naam concessie	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E52/07	Aard controle R Indicator: E52/08	Aard controle R Indicator: E52/09	Aard controle R Indicator: E52/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E52/11	
			1 Zeeland	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E52/12</i>					
			Nee					
lenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikkingnummer / naam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E53/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06</i>
			1 21-01394151	€ 6.577	€ 6.577	1-9-2021	31-3-2022	nvt
			2 21-01394374	€ 0	€ 0	1-8-2021	1-8-2023	nvt
			3 21-01394380	€ 644	€ 644	1-9-2021	1-9-2023	nvt
			4 21-02261488	€ 10.710	€ 10.710	1-9-2021	1-3-2022	nvt
			Kopie beschikkingnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08</i>				
			1 21-01394151	2021				
			2 21-01394374	2021				

			3	21-01394380	2021				
			4	21-02261488	2021				
			Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09						
			Nee						
lenW	E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021		Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Eindverantwoording (Ja/Nee)
				Aard controle R Indicator: E56/01	Aard controle R Indicator: E56/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/04	Aard controle R Indicator: E56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/06
			1	€ 0	€ 78.955	€ 78.955	Ja	€ 0	Nee
			2	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
				Projectnaam / nummer	Project afgerond (Ja/Nee)				
		Aard controle n.v.t. Indicator: E56/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E56/08						

			1 Project a. Organisatorische inbedding van levering van actuele en betrouwbare data voor digitale mobiliteits-diensten en het data-gedreven uitvoeren van overheidstaken in het mobiliteitsdomein en daarop gerichte planvorming.	Nee				
			2 Project g. Ondersteuning bij haalbaarheidsonderzoek en ten behoeve van de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk van duurzame tank- en laadinfrastructuur voor wegtransport en binnenvaart.	Nee				
lenW	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E58/01	Aard controle R Indicator: E58/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/04	Aard controle R Indicator: E58/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/06
			1 PFAS Zws kustlijn (79264)	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
			2 Bodemsanering Edisonweg-N (79265)	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t.					

			Indicator: E58/07					
			Nee					
lenW	E80	Onderzoek PFAS Westerschelde	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Bestedingen (jaar T) komen overeen met de ingediende aanvraag? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E80/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E80/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E80/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E80/04		
			€ 0	€ 0	Ja	Nee		
EZK	F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoverheden) vanaf verantwoordingsjaar SiSa 2021	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Toelichting
			Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde)	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal			Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht
			Aard controle R Indicator: F11/01	Aard controle R Indicator: F11/02	Aard controle R Indicator: F11/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/04	Aard controle D2 Indicator: F11/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F11/06
			€ 96.903	€ 96.903	€ 88.097	Nee	Ja	project loopt tm 2023
EZK	F12	Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie				

			<i>Aard controle R Indicator: F12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: F12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F12/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F12/04</i>	
			€ 0	€ 2.700.000	Ja	verantwoording wordt overgenomen door provincie N-Brabant. Zeeland krijgt nog wel € 150.000 van ministerie van openstelling 2020	
EZK	F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			<i>Aard controle R Indicator: F14/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F14/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F14/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: F14/04</i>	
			€ 775.000	€ 775.000	Ja	verantwoording via provincie N-Brabant die ook de SPUK ontvangt	
LNV	L5B	Regiodeals 3e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikingsnummer	Betreft pijler	Besteding per pijler (jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: L5B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: L5B/05</i>
			1 060715 Gemeente Terneuzen	153643	Iedereen telt	€ 64.476	€ 7.560

			2	060715 Gemeente Terneuzen	153643	Vernieuwing landbouw	€ 36.859	€ 17.148	
			3	060715 Gemeente Terneuzen	153643	Inwonerspanel en uitwisselings- en leerplatform	€ 0	€ 0	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator L5B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen		Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/06		Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/09		
			1	060715 Gemeente Terneuzen	€ 125.178	€ 68.279	bedragen exclusief btw		
			2	060715 Gemeente Terneuzen	€ 36.589	€ 19.711	bedragen exclusief btw		
			3	060715 Gemeente Terneuzen	€ 0	€ 0	bedragen exclusief btw		
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T)		Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/10		Aard controle R Indicator: L5B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: L5B/12			
			€ 28.255		€ 36.226	Nee			
LNV	L8	Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden	Beschikingsnummer/naam	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) Automatisch ingevuld en betreft optelling indicatoren L8/09	Eindverantwoording (Ja/Nee)				

			Aard controle n.v.t. Indicator: L8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/03			
			SUOV121009	€ 0	Nee			
			Naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Betreft dit een financiering uit deel A of deel B? Als A indicator 06 verplicht, als B indicator 07 verplicht.	Indien deel A: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie hebben geleid tot vermogensvorming w.o. opbrengsten; zo ja, welk bedrag betreft het?	Indien deel B: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestandde len die voor de provincie restwaarde zouden opleveren; zo ja, welk bedrag betreft het?	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst
			Aard controle n.v.t. Indicator: L8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/05	Aard controle D1 Indicator: L8/06	Aard controle D1 Indicator: L8/07	Aard controle R Indicator: L8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/09
1	nvt		nvt	nvt			€ 0	€ 0
			Kopie naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Is de aankoopsom gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur of marktwaarde en komt de overeengekomen koopsom met die taxatie overeen? (Ja/Nee)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen. Verplicht als bij L8/11, "Nee" is ingevuld.			
			Aard controle n.v.t. Indicator: L8/10	Aard controle D1 Indicator: L8/11	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/12			
1	nvt		nvt	nvt	start in 2022			

LNV	L16	Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L16/02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicator: L16/03</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/06</i>
			1 Programma Natuur	€ 492.209	€ 492.209	€ 224.930	Ja	Nee
			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/07</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicator: L16/09</i>			
			1 Programma Natuur		Ja			

Bijlage 3: Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Inleiding

Op basis van artikel 24 lid 3d van het BBV is onderstaand overzicht met ingang van 2017 verplicht. Dit betreffen de door het Rijk voorgeschreven taakvelden volgens de standaard IV-3 rapportage. Iedere provincie heeft zijn eigen programmastructuur. Door de verschillende programmastructuren zijn de provincies niet met elkaar te vergelijken. Door gebruik van taakvelden kunnen provincies met elkaar vergeleken worden.

Bedragen x € 1.000

Taakveld 0 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Uitkering provinciefonds	-	130.276	-130.276
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	-	46.088	-46.088
0.3 Geldleningen en uitzettingen	2.673	2.720	-46
0.4 Deelnemingen	-6.959	1.310	-8.269
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten	-1.742	17.174	-18.916
0.6 Overhead	28.107	147	27.960
0.7 Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.8 Mutatie reserves	94.063	92.843	1.219
0.9 Resultaat	-	-13.201	13.201
Totaal Taakveld 0	116.142	277.358	-161.215

Taakveld 1 Bestuur	Lasten	Baten	Saldo
1.1 Provinciale Staten	2.629	-	2.629
1.2 Gedeputeerde Staten	958	45	913
1.3 Kabinetszaken	658	-	658
1.4 Bestuurlijke organisatie	724	30	694
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio	419	-	419
1.6 Openbare orde en veiligheid	576	64	512
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	618	-	618
Totaal Taakveld 1	6.584	139	6.445

Taakveld 2 Verkeer en vervoer	Lasten	Baten	Saldo
2.1 Landwegen	34.021	780	33.241
2.2 Waterwegen	5.712	205	5.507
2.3 Openbaar vervoer	28.767	5.591	23.176
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten	906	49	856
Totaal Taakveld 2	69.405	6.625	62.780

Taakveld 3 Water	Lasten	Baten	Saldo
3.1 Waterkeringen	435	28	407
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	778	269	509
3.3 Kwantiteit grondwater	1.226	180	1.047
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	432	-	432
3.5 Kwaliteit grondwater	348	-	348
3.9 Water, overige baten en lasten	-	-	-
Totaal Taakveld 3	3.220	476	2.743

Taakveld 4 Milieu	Lasten	Baten	Saldo
4.1 Bodembescherming	1.467	330	1.137
4.2 Luchtverontreiniging	14	7	7
4.3 Geluidhinder	-	-	-
4.4 Vergunningverlening en handhaving	7.542	349	7.193
4.5 Ontgroning	-	-	-
4.6 Duurzaamheid	3.311	2.410	901
4.9 Milieu, overige baten en lasten	46	-	46
Totaal Taakveld 4	12.381	3.096	9.284

Taakveld 5 Natuur	Lasten	Baten	Saldo
5.1 Natuurontwikkeling	15.266	5.269	9.997

5.2 Beheer natuurgebieden	16.207	740	15.467
5.3 Beheer flora en fauna	3.758	14	3.744
5.9 Natuur, overige baten en lasten	426	-	426
Totaal Taakveld 5	35.657	6.023	29.634

Taakveld 6 Regionale economie	Lasten	Baten	Saldo
6.1 Agrarische aangelegenheden	4.466	2.116	2.350
6.2 Logistiek	2.211	-	2.211
6.3 Kennis en innovatie	9.241	517	8.724
6.4 Recreatie en toerisme	16.122	11.220	4.902
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten	5.643	742	4.901
Totaal Taakveld 6	37.684	14.595	23.089

Taakveld 7 Cultuur en maatschappij	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Cultuur	12.511	1.344	11.167
7.2 Maatschappij	7.159	-	7.159
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten	606	-	606
Totaal Taakveld 7	20.275	1.344	18.931

Taakveld 8 Ruimte	Lasten	Baten	Saldo
8.1 Ruimtelijke ordening	7.428	136	7.292
8.2 Volkshuisvesting	411	-	411
8.3 Stedelijke vernieuwing	606	-	606
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	-	-	-
Totaal Taakveld 8	8.445	136	8.309

Totaal Taakvelden	309.792	309.792	-0
--------------------------	----------------	----------------	-----------

Bijlage 4: Staat van restant investeringskredieten

Inleiding

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Krediet voorgaand jaar	Dotatie 2021	Salaris-lasten	Uitgaven t/m 2020	Uitgaven 2021	Bijdragen van derden	Restant-krediet	Afsluiten Ja / nee
<i>Bedrijfsterreinen</i>									
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2023	2.000	-	J	12	-	-	1.988	N
Verduurzaming bedrijfspanden	2023	-	1.100	N	-	7	-	1.093	N
<i>Machines, apparaten en installaties</i>									
Website	2022	150	-	N	18	131	-	1	J
Mobiele telefonie 2021	2022	630	-	N	-	543	-	87	N
Zeeland studio	nvt	65	-65	N	-	-	-	-	J
Verbouwing commissiezaal PS	2022	70	-	N	-	-	-	70	N
Glasvezel objectbediening	2022	170	-	N	-	-	-	170	N
Netwerkcomponenten 2021	2023	160	-	N	-	64	-	96	N
Verkeersmanagementsysteem	2022	-	100	N	-	-	-	100	N
Pekelwaterinstallatie	2023	250	-	N	-	-	-	250	N
Software Zeelandbrug	2022	-	300	N	-	-	-	300	N
Cliënt hardware 2022	2022	-	380	N	-	-	-	380	N
Totaal investeringen met economisch nut		3.495	1.815		30	745	-	4.535	

Omschrijving	Afschrijving m.i.v.	Krediet voorgaand jaar	Dotatie 2021	Salaris-lasten	Uitgaven t/m 2020	Uitgaven 2021	Bijdragen van derden	Restant-krediet	Afsluiten Ja / nee
N286 landbouwroutte rondweg Poortvliet	2022	700	773	J	451	88	-	934	N
N673 Zanddijk	2028	1.100	8.000	J	458	1.316	-	7.327	N
N290 Othene	2023	1.100	101	J	73	9	-	1.118	N
N258 reconstructie Absdale Hulst	2022	261	-	J	141	355	368	133	N
N256 vri bypassinst.Zandkreekdijk	2022	288	487	J	25	-	-	751	J
N290 traverse Kapellebrug	2022	5.601	-	J	24	125	-	5.452	N
N252 duiker	2022	348	-	J	41	374	-	-67	N
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	2022	900	-	J	6	47	-	847	N
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	2022	1.420	-	J	497	49	-	873	N
N286 fietspad St. Maartensdijk	2022	150	-	J	151	22	-	-24	N
Fietspad Sluiskil-sluizencomplex	2023	530	-	J	-	-	-	530	N
Rehabilitatie Philipsdam	2023	3.600	-	J	-	23	-	3.577	N
N256 iVRI Langeweg	2022	295	-	J	262	-	-	33	N
N662 afw.Ritthemsest	2023	526	-	J	-	0	-	526	N
iVRI Deltaweg N256	2022	455	5	J	-	372	-	88	N
veilige bermen	2024	3.056	-	J	18	69	-	2.969	N
Afrit Kruiningen	2022	1.800	-	J	321	-155	-	1.635	N
Traverse Boerenhol	2022	400	-	J	12	47	-	341	N
Kruispunt N664 s'Heer Hendriksinderen	2024	1.644	-	J	-	58	-	1.586	N
Kruispunt N666 Baarlandsezeandweg	2023	644	-	J	-	7	-	637	N
N252 Maintenace Value Park	2024	1.600	-	J	-	-	-	1.600	N
N662 Ronde Ritthemsestraat	2023	1.080	-	J	111	232	-	737	N

VRI N256 Noordlangeweg/Julianastraat	2022	-	215	J	-	44	-	171	N
N689 Dorpsentree Kuitaart	2023	-	300	J	-	32	-	268	N
Totaal investeringen met maatschappelijk nut		27.498	9.881		2.592	3.115	368	32.040	

Controle verklaring van de onafhankelijk accountant

pagina 1

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van de provincie Zeeland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van de provincie Zeeland te Middelburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van de provincie Zeeland op 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, welke bij besluit van 18 december 2020 door Provinciale Staten is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2021;
- de balans per 31 december 2021;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (bijlage 2);
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 3).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Protocol accountantscontrole 2021-2025 dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 november 2021 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Zeeland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij beginnen met het bepalen van de materialiteit en het identificeren en inschatten van de risico's

- dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten;
- dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen;

om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.098.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 154.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude en dat baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij identificeren en schatten risico's in op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de provincie Zeeland en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop Provinciale Staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag waarin het college van Gedeputeerde Staten zijn risicoanalyse heeft opgenomen en waarbij het college mogelijke frauderisico's heeft overwogen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Gedragscode ambtelijke integriteit Provincie Zeeland 2016, de Gedragscode politieke ambtsdragers provincie Zeeland 2015, de klokkenluidersregeling (Regeling melding vermoedens misstand) en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van (rijks)middelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed en grondposities. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Doorbreking van interne beheersmaatregelen door management

Frauderisico	Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken en andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving. Gegeven de onderbesteding op vrijwel alle programma's in het overzicht van baten en lasten, bestaat het risico op het doorschuiven van de voor het boekjaar door Provinciale Staten beschikbaar gestelde, maar door de provincie niet bestede, budgetten naar het volgend boekjaar door het college van Gedeputeerde Staten. In onze controleaanpak houden wij er rekening mee dat dit frauderisico in de eerste plaats tot uitdrukking zou komen in de juistheid van de afgrenzing van subsidieelasten, de volledige verwerking van subsidieafrekeningen en de juistheid van de overlopende passiva.
Onze controleaanpak	Wij hebben onder andere de volgende controlewerkzaamheden verricht, specifiek gericht op dit frauderisico: • Inwinnen van inlichtingen bij de portefeuillehouder financiën, directiebeeraad, medewerkers van de afdeling financiën en medewerkers van de afdeling control met betrekking tot de subsidieelasten, subsidieafrekeningen en overlopende passiva. • Evalueren van opzet en bestaan van het financieel afsluitproces en het subsidieproces, inclusief de hierin begrepen interne beheersmaatregelen rondom handmatige (memoriaal) boekingen in de financiële administratie. • Wij hebben de juistheid van de afgrenzing van subsidieelasten met verhoogde diepgang getoetst middels een uitgebreide deelwaarneming aan de hand van onderliggende documentatie (beschikkingen, voortgangsrapportages, etc.).

Doorbreking van interne beheersmaatregelen door management

Hierbij hebben wij specifiek en per type subsidie de juiste afgrenzing op basis van het stelsel voor lastneming van subsidies getoetst.

- Wij hebben de volledigheid van nagekomen subsidieafrekeningen met verhoogde diepgang gecontroleerd op basis van een analyse op de einddatum van in eerdere jaren toegekende projectsubsidies, een analyse van de verantwoorde positieve afwikkelverschillen in 2022 en een voortgezette controle ten aanzien van de subsidieasten en -baten in 2022 voortvloeiend uit de subsidieafrekeningen. Hierbij hebben wij de juiste toepassing van het stelsel voor lastneming van de in 2022 verantwoorde subsidieasten en -baten getoetst als onderdeel van onze toets op de juiste afgrenzing van de subsidieasten 2021.
- Wij hebben de juistheid van de overlopende passiva met verhoogde diepgang getoetst middels een uitgebreide deelwaarneming aan de hand van onderliggende documentatie (facturen, contracten, bankafschriften, etc.) en hierbij specifiek gelet op de toerekening aan het juiste verslagjaar.
- Wij hebben data-analyse toegepast om (handmatige) boekingen in de financiële administratie met een verhoogd risico te signaleren op basis van vooraf vastgestelde risicocriteria (waaronder boekingen rondom de jaarafsluiting of boekingen door medewerkers van de provincie die niet primair betrokken zijn bij de jaarafsluiting). De geselecteerde (handmatige) boekingen hebben wij vervolgens in detail gecontroleerd aan de hand van de onderliggende documentatie.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het college van Gedeputeerde Staten, het directiebestuur en overig management (waaronder medewerkers van de afdeling financiën en medewerkers van de afdeling control en Provinciale Staten).

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op:

- de getrouwheid van de jaarrekening; en/of
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties

op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het college van Gedeputeerde Staten, het lezen van notulen en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennisgenomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Tenslotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de afweging of risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel zijn op te vangen

Zoals toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het onderdeel Paragrafen in de jaarstukken, heeft het college van Gedeputeerde Staten een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de provincie om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het college van Gedeputeerde Staten besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Verder hebben wij kennisgenomen van de beoordeling van de begroting van de provincie door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het college van Gedeputeerde Staten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de provincie in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen serieuze bedreiging geïdentificeerd van de mogelijkheid van de provincie om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een provincie niet langer in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, welke bij besluit van 18 december 2020 door Provinciale Staten is vastgesteld.

In dit kader is het college van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van Gedeputeerde Staten afwegen of de financiële positie voldoende is om de provincie in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het Protocol accountantscontrole 2021-2025 dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 november 2021, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie Informatie ter ondersteuning van ons oordeel hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Communicatie

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 21 april 2022

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M.H. de Hair RA